

ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ
PRACE UKRAIŃSKIEGO INSTYTUTU NAUKOWEGO
TRAVAUX DE L'INSTITUT SCIENTIFIQUE UKRAINIEN

TOM — XVII — VOLUME

Серія історична, книга 3. — Serja historyczna, zeszyt 3. —
Série historique, livraison 3.

ДІЯРІЙ ГЕТЬМАНА ПИЛИПА ОРЛИКА

ОПРАЦЮВАВ ДЛЯ ДРУКУ

ЯН із Токар ТОКАРЖЕВСЬКИЙ КАРАШЕВИЧ

JAN z TOKAR TOKARZEWSKI KARASZEWICZ

DIARJUSZ HETMANA ORLIKA

JEAN de TOKARY TOKARZEWSKI KARASZEWICZ

LE JOURNAL DE L'HETMAN ORLIK

PRACE UKRAIŃSKIEGO INSTYTUTU NAUKOWEGO.

- Tom I. Serja statystyczna, zeszyt 1. Ludność ukraińska Z. S. R. R. Rozprawy T. Olesiewicza, O. Pytela, W. Sadowskiego i O. Czubenki. Cena zł. 6.
- Tom II. Serja statystyczna, zeszyt 2. Tymoteusz Olesiewicz. Tablice statystyczne ludności ukraińskiej Z. S. R. R. według spisu 17 grudnia 1926 roku. Cena zł. 20.
- Tom III. Serja ekonomiczna, zeszyt 1. E. Głowiński, K. Maciejewicz, W. Sadowski. Zagadnienia współczesne życia gospodarczego Ukrainy. Cena zł. 6.
- Tom IV. Serja filologiczna, zeszyt 1. Dr. Konstantyn Czechowicz. Aleksander Potebnia. Ukraiński myśliciel-lingwista. Cena zł. 6.
- Tom V. Serja prawnicza, zeszyt 1. Prof. A. Łotocki. Ukraińskie źródła prawa kościelnego. Cena zł. 12.
- Tom VI. Serja pamiątek, zeszyt 1. A. Łotocki. Stronice przeszłości. Cena zł. 8.
- Tom VII. Serja ekonomiczna, zeszyt 2. W. Sadowski. Praca w Ukrainie Radzieckiej. Cena zł. 6.
- Tom VIII. Serja pamiątek, zeszyt 2. Wspomnienia. L. Wasilewski, M. Galin, S. Stempowski, A. Topczybaszy, Tabouis. Cena zł. 6.
- Tom IX. Serja podręczników, zeszyt 1. Prof. D. Doroszenko. Dzieje Ukrainy w zarysie. T. I (do połowy wieku XVII). Cena zł. 8.
- Tom X. Serja filologiczna, zeszyt 2. Dr. Mikołaj Puszkarski. Najmłodsza palatalizacja spółgłosek w języku ukraińskim. Cena zł. 5.
- Tom XI. Serja ekonomiczna, zeszyt 3. I. Iwasjuk. Spółdzielczość kredytowa w Ukrainie. Cena zł. 5.
- Tom XII. Serja pamiątek, zeszyt 3. A. Łotocki. Stronice przeszłości. Część II. Cena zł. 15.
- Tom XIII. Serja historyczna, zeszyt 1. A. Docenko. Wyprawa zimowa r. 1920. Cena zł. 15.
- Tom XIV. Serja filologiczna, zeszyt 3. Iwan Ziłyński. Mapa dialektów ukraińskich z objaśnieniami. Cena zł. 2-50.
- Tom XV. Serja historyczna, zeszyt 2. Wojna ukraińsko-moskiewska 1920 r. Część I. Operacyjne dokumenty Sztabu Armii Ukraińskiej Republiki Ludowej. Pod redakcją generała W. Salskiego, zestawili generał P. Szandruk. Cena zł. 15.
- Tom XVI. Serja prawnicza, zeszyt 2. Prof. A. Łotocki. Autokefalja. Tom I. Cena zł. 8.
- Tom XVII. Serja historyczna, zeszyt 3. Djarjusz hetmana Orlika. Przygotował do druku Jan z Tokar Tokarzewski Karaszewicz. Cena zł. 6.
- Tom XVIII. Serja podręczników, zeszyt 2. Prof. D. Doroszenko. Dzieje Ukrainy w zarysie. T. II. Cena zł. 12.
- Tom XIX. Serja prawnicza, zeszyt 3. Prof. A. Jakowliw. Traktaty ukraińsko-moskiewskie w XVII—XVIII st. Cena zł. 8.
- Tom XX. Serja ekonomiczna, zeszyt 4. Prof. inż. I. Szowheniw. Gospodarstwo wodne w dorzeczu Dniepru na Ukrainie. Cena zł. 4.
- Tom XXI. Serja pamiątek, zeszyt 4. A. Łotocki. Stronice przeszłości. Część III. Cena zł. 15.
- Tom XXII. Serja pedagogiczna, zeszyt 1. S. Siropołko. Oświata publiczna na Ukrainie Sowieckiej. Cena zł. 10.
- Tom XXIII. Serja ekonomiczna, zeszyt 5. Prof. W. Iwanys. Gospodarstwo energetyczne Ukrainy i Północnego Kaukazu. Cena zł. 5.
- Tom XXIV. Serja filozoficzna, zeszyt 1. Prof. D. Czyżewski. Filozofja H. S. Skoworody. Cena zł. 8.
- Tom XXV. Serja historii literatury, zeszyt 1. Prof. S. Smal-Stocki. T. Szewczenko. Interpretacje. Cena zł. 10.
- Tom XXVI. Serja ekonomiczna, zeszyt 6. W. Sadowski. Bobocizna w gospodarstwie rolnem Ukrainy. Cena zł. 6.
- Tom XXVII. Serja ekonomiczna, zeszyt 7. B. Iwanicki. Lasy i gospodarka leśna na Ukrainie. T. II. Cena zł. 6.
- Tom XXVIII. Serja prac Komisji dla badań zagadnień polsko-ukraińskich, zeszyt 1. Leon Wasilewski. Kwestja ukraińska jako zagadnienie międzynarodowe (w języku polskim). Cena zł. 5.
- Tom XXIX. Serja filologiczna, zeszyt 4. Dr. B. Lew. Ukraińskie tłumaczenie kroniki Marcina Bielskiego. Cena zł. 3.
- Tom XXX. Serja prawnicza, zeszyt 4. Prof. A. Łotocki. Autokefalja. Tom II (w druku).
- Tom XXXI. Serja filologiczna, zeszyt 5. Dr. J. Rudnicki. Sufiksy: -ysče, -yško, -ško w języku ukraińskim. Cena zł. 3.
- Tom XXXII. Serja ekonomiczna, zeszyt 8. Zagadnienia współczesne życia gospodarczego Ukrainy. Tom II. Cena zł. 6.
- Tom XXXIII. Serja prac Komisji dla badań zagadnień polsko-ukraińskich, zeszyt 2. Dr. S. Kuczynski. Ziemia Czernihowsko-Siewierskie pod rządami Litwy (w druku).
- Tom XXXIV. Serja filologiczna, zeszyt 6. R. Smal-Stocki. Język ukraiński w Ukrainie Sowieckiej (w druku).
- Tom XXXV. Serja przekładów Pisma Świętego i tekstów liturgicznych, zeszyt 1. Liturgia św. Jana Złotonostego. Cena zł. 1.

**ПІДГОТОВКА ЕЛЕКТРОННОГО ВИДАННЯ:
«ІЗБОРНИК» <http://litopys.kiev.ua/>
30.IX.2006**

Warsza

ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ
PRACE UKRAIŃSKIEGO INSTYTUTU NAUKOWEGO
TRAVAUX DE L'INSTITUT SCIENTIFIQUE UKRAINIEN

TOM — XVII — VOLUME

Серія історична, книга 3. — Serja historyczna, zeszyt 3. —
Série historique, livraison 3.

ДІЯРІЙ ГЕТЬМАНА ПИЛИПА ОРЛИКА

ОПРАЦЮВАВ ДЛЯ ДРУКУ

ЯН із Токар ТОКАРЖЕВСЬКИЙ КАРАШЕВИЧ

Редагує: Секретар,
Проф. Роман Смаль-Стоцький

ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СВІТЛІЙ ПАМ'ЯТІ
НЕЗАБУТНЬОГО В ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
ПЕРШОГО МАРШАЛА ПОЛЬЩІ
ЮЗЕФА ПІЛСУДСЬКОГО

В архіві французького міністерства закордонних справ знаходиться ціла низка дуже цікавих і важливих для історії України документів. Значна частина цих документів зв'язана з особами гетьмана Пилипа Орлика та його сина Григора Петра. Це — листи, грамоти, політичні меморіяли і досі не опублікований та навіть докладно не описаний власноручний щоденник гетьмана, початий р. 1720-го та перерваний у 1734 році. Можна припустити, що дальша частина щоденника — до смерти гетьмана — десь загубилася поміж Ясами, Царгородом, замком Дентевіль і Парижем. Після смерти гетьмана молдавський господар Костянтин Маврокордато переслав архів небіжчика до французького посольства в Царгороді, звідки тодішній посол, маркіз де Вільнев, відіслав його Григорові Орликові до Франції. Архів знаходився в замку Дентевіль і після смерти гетьманового сина перевезений був у цілості чи частині до міністерства закордонних справ. В архіві знаходився і щоденник. Відомий досі в українській літературі опис щоденника надруковано в «Хліборобській Україні»¹⁾ досить несправно. Подані числа томів і сторінок не відповідають дійсним, слова прочитані невірні, — автор і сам признає, що деяких прізвищ не міг прочитати і подав помилково. Користувався цим матеріалом автор статті про гетьмана Орлика у французькому часописі „Prométhée” (ч. 52, травень 1931) п. А. Тарне, але так само не було там спеціальної згадки про щоденник.

Щоденник гетьмана писаний по-польському. Мова чиста, чепурна, — видно, що гетьман володів нею найвільніше з усіх мов, які знав, хоч іноді трапляються українізми та навіть правописні помилки. Дуже часто вживає гетьман різних макаронізмів

¹⁾ І. Борщак. *Orlikiana*. «Хліборобська Україна», кн. 4, ст. 342, «Діло» 1931, ч. 72, 1 квітня.

мів — слів латинських, французьких, церковно-словянських, грецьких та турецьких. Перших найбільше, згідно з тодішньою модою, і видно, що наш мемуарист знав дуже добре латинську мову. Для назов свят і церковних термінів гетьман уживає церковно-словянських слів і пише їх кирилицею. Турецьких і грецьких виразів уживає він для різних урядових чи військових технічних означень, — як уряди, військові ранги, церковні посади й таке інше.

Писані ті щоденні записи на сторінках формату шкільного зшитку. Гетьман їх нумерував, починаючи від кожного року. Є багато сторінок нумерованих і таких, де числа були потім відрізані підчас оправи в книгу. Рукопис оправлено р. 1882 таким чином, що вклеєно на вузьких смужках паперу два малі аркуші (по чотири сторінки) вище і два аркуші нижче, через що створився формат вузького фоліо. В оправленому рукописі понумеровано в міністерстві механічним нумератором усі картки, — навіть незаписані, які трапляються на початку і на кінці. Пять томів щоденника, оправлених у зелений сапян, знаходяться у відділі: „Mémoires et Documents. Pologne (1720), № 7,8,9,10,11”.

Заголовок цього надзвичайної ваги документу з українського минулого такий: „Dziariusz Podrózny”. Порівнявши письмо щоденника з оригінальними підписами й листами Пилипа Орлика, не маємо сумніву, що це — оригінал, писаний рукою гетьмана. Цікавилися вже цим рукописом десь у кінці XVIII чи на початку XIX віку, бо хтось, що його відчитував, робив помітки на крисах та на чистих сторінках. Читала мабуть не одна лиш особа, бо письмо поміток різне.

У тому часі зроблено з цього рукопису неповну копію, пропускаючи уступи, що здавалися переписувачам нецікавими або трудними для переписання, хоч виразне, гарне письмо гетьмана читається досить легко. Ця копія була в 1804 році власністю графа Ст. Замойського¹⁾, від якого перейшла до бібліотеки кн. Чарториських у Пулавах²⁾ та мала бути віддана до друку, бо її

¹⁾ Станіслав граф на Замосці Замойський (1775—1856), одружений з Софією, князівною Чарториською († 1837).

²⁾ А не бібліотеки Пулаських, як каже І. Борщак.

з оригіналом (чи може з якоюсь ще іншою копією) звіряв якийсь п. Незабітовський, а дозволив друкувати 8 липня 1830 цензор Шанявський у Варшаві. Тепер ця рукописна копія знаходиться в бібліотеці кн. Чарториських у Кракові. Нею користувалися для своїх розвідок про Пилипа Орлика Фр. Равіта-Гавронський та Хв. Голійчук, і її неповність мала наслідком чимало хибних поглядів на автора щоденника.

На щастя, знаємо тепер, що заховався оригінал його. Письмо гетьмана читке, атрамент мало зблід, і небагато таких місць, що їх прочитати тяжко.

З огляду на значення для української минувшини та для історії взагалі щоденника одного з найвидатніших українських державних мужів, конечно потрібно подати до друку ввесь рукопис гетьмана в точній копії з оригіналу. Додано лише найнеобхідніші примітки й коментарі, що без них не можна було б ясно зрозуміти подані факти або обставини, в яких перебував гетьман.

Щоденник гетьмана П. Орлика спляновано видрукувати в пяти томах. Потім у томі шостому буде подано життєпис гетьмана, детальні відомості про родину графів із Лазиськ Орликів та споріднені з нею родини, збірки додаткових документів, доповнення й реєстри.

Нумерацію прийнято потрійну, — крім нашої, подаємо ще нумерацію карток, доконану в міністерському архіві, та попередню нумерацію, переведену рукою автора. В одному місці, на сторінці 66, гетьман помилився й замість 221 помітив 222, і далі провадив нумерацію, не виправивши помилки. На деяких сторінках ніяких чисел автор не ставив.

Відкладаючи надалі згадану вгорі докладну розвідку про гетьмана Пилипа Орлика, подаємо тут лише короткі відомості про автора щоденника й ті обставини, в яких проходили його життя й діяльність.

Пилип із Лазиськ Орлик гербу «Новина» народився на Білорусі р. 1672, учився в київській Могиланській Академії, служив спершу в Києві, опісля в полтавському полку, врешті в генеральній канцелярії. Р. 1698 одружився з Ганною Герциківною, 1702 р.

став генеральним писарем і найближчим співробітником гетьмана Мазепи, 15 квітня 1710 р. у Бендерах обраний генеральною старшиною та запорожцями гетьманом на місце померлого Мазепи. У 1711 та 1712 двічі пробував збройною боротьбою здійснити свої права на рідній землі. Р. 1714 був з Карлом XII у Молдавії, а потім разом із ним переїхав до Швеції, де перебував аж до 1720 р. У 1720 р. через Німеччину, Чехію, Шлезьк прибув до Польщі, де пробув до березня 1722 року. З Польщі виїхав до Туреччини, де затримався якийсь час у Хотині над Дністром, потім у Серезі, врешті в Салоніках, проживши тут до 1738 р. Побувавши якийсь час у Чернівцях, потім у Каушанах та в Букарешті, переїхав гетьман до Яс і там помер у 1742 р.

На самому початку XVIII ст., коли на становищі генерального писаря, себто канцлера Української гетьманської держави, Пилип Орлик обняв керму гетьманської політики, становище Європи взагалі, а східної зокрема, було до такої міри напружене, що найменша іскра могла викликати воєнну пожежу. Цією іскрою й була справа Курляндії та шведської Ліфляндії, що викликала Північну війну, де шведська могутність зударилася з російською та вийшла з цієї зустрічі переможеною. Тогочасна Франція, що була традиційною союзницею Швеції, підтримувала Карла XII проти Петра I та його союзників, якими були Август II саксонсько-польський, Данія й Німеччина, але, зайнята ближчими справами — боротьбою на Рейні та еспанською спадщиною, не зуміла належно використати Північної війни.

Залишається однак певним, що завдяки французьким впливам Карло XII особливу увагу присвятив польським справам, підтримав вибір Станіслава Лещинського на польський трон, примусив Августа Саксонського зріктися і збирався скласти між Росією й Німеччиною сильну коаліцію держав, зв'язаних із Францією. Для все більше пригнобленої могутньою Росією України цей момент видавався слушним, щоб піднести прапор боротьби за волю. У знесиленій боротьбою партій Польщі, король якої Август сам змовлявся з сусідами, щоб її поділити, дійсні патріоти гарячково шукали рятунку та допомоги для боротьби з російськими та німецькими впливами. Як відомо з його листів до

poradzam mi ze odulbanasue lat 6 Inue
 mi rowin. ~~ty~~ ty, q dauno tyty & obelhu
 nowa ar dker y ptkoa miq, nay kon dker
 dadyj doriedat z herb nogo, kymie
 prezentowal mi General Genera
Antyjan Barby, na dnie nowi do he
 re pjanym, ze iedny iestem Familyj
 z onyq, a zaraz mi prezentowal pre
 zentowal, na dnie iedni herb Konou
Antyjan Barby Antyjan Barby Antyjan
 dker miq z peshet Antlew swa peshet
 stowkuyi peshet, hedy byta Wojna z
 poran zaszed do Polski, a przynad
 zaraz namienil ze w Krakwie w
 Losielu Antyjan Barby Antyjan
 miq Antyjan Barby Antyjan

французького двора, Станислав Лещинський з Мазепою та з його міністром Орликом був у близьких стосунках від 1703 р. Коаліція поширювалася на Україну й Туреччину. Нарешті розпочалася спільна війна й закінчилася полтавською перемогою Росії. Обраний гетьманом Орлик веде далі діло свого попередника якнайщиріше й якнайенергійніше, оскільки йому дозволяють обставини. Після двох походів на Україну, які мали безсумнівний вплив на Прутську перемогу турків над Петром та на умови мирового трактату, Орлик на еміграції веде особисто та через своїх помічників і сина пропагандистично-дипломатичну акцію з метою створення коаліції проти Росії. В цих своїх стараннях спирається гетьман на трьох державах — Франції, Польщі та Туреччині, аж поки у всіх тих країнах російські впливи не перешкодили йому остаточно зреалізувати ці плани. Величну картину всієї діяльності гетьмана побачимо навіть у сухих і стислих записках щоденника.

На закінчення маю сповнити приємний обов'язок — скласти щиру подяку дирекції архіву міністерства закордонних справ, Панові Міністрові де Нуаель та Панові Ріго, за їх надзвичайну ласкавість і всю допомогу, яку мені було дано в архіві під час моєї праці.

Рівночасно так само дякую за ласкаву допомогу Високостойному Пан-Отцеві ігуменові домініканського монастиря в Кракові, Пан-Отцеві бібліотекареві цього монастиря, дирекції бібліотеки князів Чарториських у Кракові, п. Володимирові Дорошенкові, п. Вікторові Якубовському й дирекції бібліотеки ім. Оссолінських у Львові.

ЯН ІЗ ТОКАР ТОКАРЖЕВСЬКИЙ КАРАШЕВИЧ.

DIAPYSE

PODROZNY

ktory
W Imie Trojcy Przenaswietnej

Zaczolnie

W Roku 1720.

Miesiaca Octobra

dnia. 10

DIARIUSZ
PODROŻNY

ktory

W Imię Troycy Przenaswiętszey

zaczol się

w Roku 1720.

Miesiaca Octobra

dnia 10.

I E S U S

F^o 4 verso.

Via, veritas et vita

Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te, in omnibus vijs tuis
In conspectu gentium, nolite timere, vos enim in cordibus vestris
adorate et timete Deum, Angelus enim Eius vobiscum est.
Vivit Dominus, quia custodivit me Angelus Eius, et hinc euntem,
et ibi commorantem, et inde revertentem.

Iesus et Maria

sint mihi in via

F^o 5.
Orl. 1.

A-o 1720 Miesiaca Octobra 10 dnia Wyiachałem w Imię
Pańskie z Sztokolmu w dzień Poniedziałkowy sub auspicijs
S. S. Aniołow Strożow y S-o Philippa Patrona mego, ktorego
festivitas in crastinum przypada to iest we Wtorek 11 eiusdem.

Quod felix faustum fortunatumque sit, Mieliśmy tego dnia
wyiachać, y iuż in procinctu byli wyiazdu, lecz non effectuatum
dla koni, ktorych przed wieczorem nie mogli wydać, dla czego
odłożyć musiałem wyiazd na zaiutrz.

11 Octobris w dzień Patrona mego wyiachałem iuż z Szto-
kolmu we Wtorek o dziewiątey godzinie, przemieniliśmy konie
w karcznie Fitia za półtory mile od Sztokolmu, przyciągnęliśmy
niesporą iazdą dla zły błotnistey drogi do miasteczka Söder-
telgie od Moskwy przeszło-o roku spalonego, gdzie nie mogliśmy
nocować, dla nie wygody, y musieliśmy w nocy ciągnąć po zły
drodze do karczmy Pilkrug za półtory mile od Södertelgie. do

Orl. 2.

ktorey przybyliśmy późno o trzeciej godzinie po północy, gdzie barzo mało y nie wygodnie bez poscieli na ziemi przespawszy się czekali podwód.

12 Octobris ruszywszy się z Pilkrug przybyliśmy do karczmy Obi, za dwie mile, z tamąd do karczmy Owelbru za dwie mile y cwierć, gdzie ziadszy obiad zaiachaliśmy na noc za 5 czwieri mile do Wrety.

13 Octobris nocowaliśmy w Owelbru, zkad iadąc przeci-
chalismy miasto od Moskwy spalone Hönkieping.

F^o 6.
Orl. 3.

14 Octobris z Wrety ruszywszy przybyliśmy do Karczmy Krukieg w poł dziesiątej uiachawszy półtory mile, gdzie dla nie-
prętkie-o Koniey wydania, musielismy długo czekać y obiad ieść, zkad ruszywszy iachalismy mało nie całą noc z wielką niewy-
godą dla ustałych koniey, dla wiatru gwałtowne-o, y dżdzu, dla cze-o przybyliśmy z północa trzeciej godziny do Karczmy Kumle, gdzie od Sądowych ludziey (bo się tam Sądy odprawo-
wały) zastalismy wszystkie komorki y pościele zaięte a tak musielismy się w sali wszyscy miescić, y na ziemi na słomie mało przespać się.

Orl. 4.

15 Octobris ruszywszy z Kumli rano, przemieniliśmy pod-
wody u Lünköpingu a z tamąd ruszywszy przybyliśmy za mile na obiad do Bankobergu z Bankobergu zaś za czwieri siedm do
Milby Gdzie przemieniwszy podwody przybyliśmy na nocleg za 3 czwieri mile do Dali w nocy z niewygoda dla dżdzu zimne-o

16 Octobris w Niedzielę rano rowno ze dniem ruszywszy z Dali przybyliśmy, za 5 czwieri mile do Hester, gdzie dla na-
bożenstwa niedzielne-o zaraz niedostawszy koniey, musielismy tu obiadu czekać, y ieść, a potym bawić się aż do wieczora dla niewydania koniey, zkad iuz z mrokiem wyiachawszy przy-
byliśmy późno w noc na nocleg do Karczmy Sytelli za dwie mile drogą złą gorzystą, w ktorey deżdż y zimno z wiatrem inkomo-
dowały nas.

17 Octobris w poniedziałek z Sytelli ruszyliśmy rano w poł do dziewiątej dla nie prętkie-o koniey wydania y przybyliśmy do Berghia za siedm czwieri mile a ztąd do miasta Ekszy za siedm czwieri in quo miescić zaś przemieniwszy konie, przyby-
liśmy na nocleg za 3 czwieri mile do Bruara.

Dzień ten mieliśmy do iazdy wygodny dla pogody y drogi dobrej lubo gorzystey, ale nie prętkie koniy wydanie trudniło nam pospiech.

18 Octobris we Wtorek na Święte-o Łukasza na switanu ruszyliśmy z Bruara do Miklanu za 5 czwieri mile, gdzie prze-

mieniwszy konie przybyliśmy do Kimsty za dwie mile, a tu czekając długo na konie nad intencją przymuszeni byli obiad gotować y jeść, który ziadszy y konie wziwszy przybyliśmy za milę do Karczmy Wrexy, a ztamtąd za półtóry mile do Sterhultu późno w nocy o dwanastey godzinie, gdzie nocowaliśmy.

19 Octobris we Szrodę rano równo ze dniem ruszyliśmy ze Sterhultu do Bu za milę gdzie przemieniwszy konie przybyliśmy do Matkul za 5 czwieri mile, a ztąd do Ur za milę gdzie iedliśmy obiad, po obiedzie o piątey godzinie ruszywszy przybyliśmy do Alwester za pół ośmy czwieri mile już, w nocy a ztamtąd za dwie mile do Godozy o samym północku, gdzie nocowaliśmy.

Orl. 6.

20 Octobris we Czwartek z Godozy ruszyliśmy o ośmey godzinie do Digi za 7 czwieri mile gdzie obiad iedliśmy a ztamtąd do Elmhuld za 1 milę z Elmhuldu do Markluny za 2 mile ztamtąd zaś do Brody za półtóry mile, gdzie zastałem Familią moją czekającą na mnie od 13 eiusdem, ktorego z Chrystianstadu w przedsięwziętą sobie drogę wyiachali, tam tedy przybyłem w nocy o 7 godzinie.

21 Octobris w piątek staliśmy w teyże Karczynie w Brobie przez cały dzień, ktorego pisałem przez pocztą Chrystianstadzką List do Imć P-a Vice Admirala Lewena¹⁾ o Okręcie dla transportowania nas od Krola Imci indestiwanym z ktorym iedził do Chrystianstadu Pan Capitan Des Cloirs z Synem moim Hrehorym y oddał go na pocztę.

F^o 8.
Orl. 7.

22 Octobris w Sobotę ziadszy obiad wyiachaliśmy z Broby do Carlshawnu w Potekingij zostaiące-o, ktorey drogi uiechawszy trzy mile do Felkinu zanocowaliśmy tam, dokąd późno w nocy przyiachal Pan Des Cloirs²⁾ y Hrehory Syn, ktorzy uczynili mi relacją że Imć Pan Vice Admiral Lewen pisał List do Guvernermanu Chrystianstadskie-o pytaiąc się o mnie gdziebym był, y dokąd ma okręt ordynować transportowy, po uczynieniu zaś tey relacyi, tegoż momentu wyiachali przodem do Carlshawnu.

Orl. 8.

23 Octobris w Niedzielę w dzień S-o Apostoła Jakuba rano wyiachaliśmy z Felken y wstapiliśmy półczwieri mile z drogi do Oropu do Imć Pana Półkownika Roza dla Condolencyi po umarłey Żonie Je-o, y dla pożegnania, gdzie utrzymani na Obiad musieliśmy go czekać do drugiey godziny z południa, a ziadszy wyiachalismy o czwartey godzinie y długo w noc iadąc przybylismy na nocleg do Hersen za czwierć mile od Carlshawen właśnie o dwonastey godzinie północney.

F^o 9.
Orl. 9.

24 Octobris w poniedziałek wyiachawszy z Hersen przybyliśmy o dziewiątej godzinie do Carlshawen, y staliśmy w naznaczoney gospodzie, eodem przyiachał y Imć Pan Generał Maior Bekier,³⁾ a za nim wszedł do miasta Regiment Je-o Infanterij dla ambarkowania się do Stransuldu pro praesidio, tego dnia nic nie miałem do czynienia, tylko z utesknieniem czekałem na respons od Imć Pana Vice Admirala Lewena przez pocztę, lecz żadne-o w ten dzień nieotrzymałem.

Orl. 10.

25 Octobris we Wtorek komunikował mi List Imć Pan Gubernator Potekingij, do Siebie w interessie moim od Imć Pana Vice Admirala Lewena pisany w którym upewnił mię że za najpierwszym dobrym wiatrem miał tu do mnie do Carlshawen ordinować Okręt, tegoż same-o dnia popołudniu byli u mnie z wizytą Imć Pan Generał Major Bekier y Imć Pan Połkownik Szwerin⁴⁾.

26 Octobris we Szrodę w dzień S-o Dimitra deżdż z wiatrem gwałtownym continuował przez dzień y noc, eodem z publicznych gazet innotuit że Krol Angielski in procinctu wyjazdu zostaie z Hannoverij do Angliey, y dał ordinans Ministrom Swoim, żeby iachali przodem do Holandiey.

27 Octobris we Czwartek był powtornie z wizytą Imć Pan Generał Major Bekier z Familią swoją.

F^o 10.
Orl. 11.

28 Octobris w piątek przyszli okręty transportowe z Carls-crony między ktoremi y nasz także appulit do portu ktorego Commendier Capitan Pan Ankarlo był u mnie nad wieczor oznajmując o przybyciu swoim w nocy zaś o godzinie ósmey przysyłał Imć Pan Generał Maior Bekier donosząc o odeysciu iutro o południu transportu y obiecuiąc dać Sołdatów do zniesienia rzeczy do Okrętu.

Orl. 12.

29 w Sobotę w dzień S-tey Anastaziy Patronki Corki moiey Pierworodney popołudniu ambarkowaliśmy rzeczy y sami siebie popołudniu o czwartej godzinie, a ruszyliśmy secundo vento o piątej godzinie ktory wiatr continuował przez całą noc dla cze-o mieliśmy fluctacją wygodną y pogodną aż do czwartej godziny po północku o ktorey nastąpiła mutacja wiatru przeciwne-o, ktorym sililiśmy się przez długi czas płynąc ad portum do Rugij, lecz kiedy wiatr im daley tem więcej mocnił się tak dalece, że nastąpił szturm mocny. Spusciwszy żagle y opuściwszy Styr commissimus Okręta Woli Bozskiey y fluctibus obrociwszy Okręta quo ventus a tak byliśmy przez cały dzień expositi periculis, dla szturm gwałtowne-o.

30 Octobris w poniedziałek przez cały dzień i przez całą noc agitati et iactati procellis continuowaliśmy znowu do Carls-hawen zkad odpuściliśmy się niebezpieczną nawigacją dla gwałtowne-o szturm, który commovit u wszystkich zwyczajną morską chorobą.

31 Octobris we Wtorek przy płynęliśmy do portu Carls-hawskie-o, y wysiadшы z Okrętu stanelismy dla wygody lepszey w gospodzie, nad wieczor snieg z zimnem.

N o v e m b e r .

1 Novembris staliśmy w gospodzie spokojnie oczekiwając wiatru pomocne-o który pokazał się był, lecz bardzo mały, ktoremu nieodważaliśmy się committere vela. Eodem iadł u mnie obiad Pan Capitan Ankerlot, który nie bawiac się zaraz po obiedzie odszedł dla expediowania listow na pocztę do Carlscrony.

2 Novembris we Srzodę z rana poczoł pokazywać się wiatr inter occidentem et septentrionem medius do żeglowania nam pomocny, który kiedy im daley tym bardziej invaluerat commovit nas do iak nayprętszego znowu ambarkowania się, a tak o osmey godzinie z gospody wsiadшы w Baty do Okrętu spieszyliśmy a o dziewiątey godzinie odpuściliśmy się od portu y przez cały dzień y przez całą noc eiusdem mieliśmy nie odmienny wiatr, za którego favorem plenis velis żeglowaliśmy w nocy iednak ob evitanda pericula większe żagle były spuszczone.

Orl. 14.

3 Novembris we Czwartek przed switaniem poczoł ucichać wiatr, a rowno ze dniem cale ucichł, y morze tak się uspokoiło że ani się ruchać zdawało, y lubo Capitan nasz, który z swoim okrętem prim trzymał przed wszystkimi Okrętami, kazał wszystkie żagle napiąć żebyśmy się mogli do gruntu zbliżyć ku Rugiey od ktorey bylismy tylko o poł mile morskiey; iednak hoc conatu nic nie wskorał, bo się ani z mieysca ruszyć mógł Okręt dla cichosci wiatru y morza, tandem poczynął się o dziewiątey godzinie wrywać potrosze wiatr przeciwny, który sensim w gwałtowny Szturm degeneravit y przez cały dzień continuował. Capitan zaś chcąc Wiatr lucrari lawirował Okręt przez cały dzień probując y szukając gruntu, dla zapuszczenia ankrow, y ledwie nad wieczor wymierzywszy grunt na czterynascie sążnij zarzucił trzy ankry żeby tym bardziej mógł utrzymać okręt w Szturmie tak wielkim iakie-o impetom ledwo mógł resistere okręt dla cze-o bylismy w strachu obawiając się żeby tak gwałtowny szturm y wiatr nie zerwał ankrow, y nie zapędził okrętu

F^o 12.
Orl. 15.

Orl. 16.

in altum maris. Zachował jednak Pan Bog przez całą noc od te-o niebezpieczeństwa. Insze zaś okręta większe od Floty na głębszym mieyscu zarzuciwszy ankry providerunt suae integritati mnieysze zas wrocily się do Borholmu y tam securitati suae consulerent także zarzuciwszy ankry.

4 Novembris w piątek stalismy na temże samem mieyscu większym i gwałtownieyszym szturmem iactati, dla ktorego w większym bylismy strachu, obawiając się zerwania ankrow toż się działo y w nocy aż do trzeciej godziny z pońnocku.

F^o 13.
Orl. 17.

5 Novembris w Sobotą o trzeciej godzinie z pońnocka poczoł ucichać y odmieniać się wiatr do ruszenia Okrętow pomocny a tak solutis anchoris puscilismy się za wiatrem i przybylismy za pomocą Bozską do Rugij do portu, nad którym mizerna wioska jest situata nazwana Tisok w ktorey pięć chałup znayduie się dokąd posłałem pierwey Carola o południu dla gospod, lecz ani on nie mógł tego dnia dla szturmu powrócić do Okrętu, który stał od brzegu daleko, ani my mogliśmy się debarkować dla tegoż szturmu, y przymuszeni byli nocować na Okręcie na morzu w nawałnościach z wielką niewygoda.

Orl. 18.

R u g i a.

6 Novembris w niedzielę rano w trzeciej godzinie po pońnocku przyszedł Pan Capitan Ankarlo do Cajuty naszej perswadiąc abyśmy się zaraz debarkowali, kiedy wiatr ucichł y morze się uspokoiło, dla czego zaraz rzeczy nasze przodem do pomienioney wioski Tisok odesłaliśmy a potym i sami wsiadszy do batu przybyliśmy do teyże samey wioski przededniem, y zaie-lismy tam gwałtem we wszystkich tych pięciu chałupach.

Przyprowadził nas tam do portu y do kwatery Pan Capitan Ankarlo ktoremu podziękowałem pożegnałem, y pro posse premia-wałem go, a sami staliśmy przez ten dzień niedzielny spókoynie, ktorego debarkowali się przez cały dzień praesidiarij.

F^o 14.
Orl. 19.

7 Novembris w poniedziałek debarkowali się także prae-sidiarij dzienno y nocno, eodem ieździł Pan Capitan Des Cloirs do Imć Pana Generała Maiora Bekera dla wiadomosci, iak pędko evacuatio garnizonu Dunskie-o w Stransuldzie ma succedere, który powrociwszy retulit, że pomieniony Imć Pan General Maior posłał Lieutenanta Regimentu swe-o do Imć P-a Generała Majora Alderfelta⁵⁾ Ministra Szwedzkiego u Dworu Dunskie-o zostaiące-o do Stransuldu w interessach tey że ewakuacyi, kto-rego powrotu czekał, y obiecał mi oznaymić.

8 Novembris we wtorek na S-ty Michał posyłałem syna me-o Hrehore-o do tegoż Imć P-a Generała Maiora Bekera pytając się z czym powrocił z Stransuldu. Posłany Je-o Lieutenant od Imć P-a Alderfelta za powrotem tedy swoim Hrehory poalterował mię swoją relacją że Commandant Dunski w Stransuldzie zostający niechce pozwalać w Rugiey subsistencyi y kwater Transportowi Szwedzkiemu bez woli y ordinansu Swe-o Principała Krola Duńskiego-o, lecz instantissime urget, aby ten transport znowu ambarkował się, y w okrętach czekał na morzu rezolucyi, a to dla niektorych pretensiy y trudnosciy, ktore Dunczykowie sobie formowali, z takowey tedy relacyi będąc poalterowany, y uważając discrimina rerum, ktore tamowały securum passum przedsięwziętey drogi, posłałem Pana Capitana Des Cloira do Imć P-a Alderfelda dowiadując się o Krolu Angielskim iesli ieszcze jest w Hannoverckim swoim Xięstwie albo wyiachał do Anglii także prosząc żeby chciał prospicere securitati wyjazdu me-o y familii moiey in vias praefixas. Wyiachał tedy Pan Des Cloirs w nocy pozno o godzinie drugiey po północy ktore-o powrotu czekam avidissime.

F^o 15.
Orl. 21.

9 Novembris we Szrodę były różne relacie a mianowicie że Dunczykowie za trzy mile od tutejszey wioski Tisok trzymają passaż y nikogo nie przepuszczają bez passu Imć P-a Generała Maiora Bekera, także nie pozwalają Szwedom daley przechodzić tylko w dwóch milach od portu gdzie debarkowali się mieścić się, były y insze spargamenta, lecz rumoribus nie dając zupełney wiary czekałem powrotu P-a Capitana Des Cloira, y Cathegoryczney wiadomosci o wszystkim.

Orl. 22.

10 Novembris we Czwartek nic non occurrebat do wiadomosci.

11 Novembris w piątek powrocił Pan Capitan Des Cloirs z Stransuldu z relacją, że chyba za trzy niedziele mogą zluzować garnizon Szwedzki Dunczykow, z tey raciy, że Commissarze Duncscy mają plenipotencją od Krola Sw-o Szwedscy zaś jako to Imć Pan Generał Major Alderfeldt y inni od Imć Pana Graffa y Senatora Meuerfelda⁶⁾ iako Gubernatora Pomeranicy dla cze-o posłano do Sztokolmu po plenipotencją krolewską bez ktorey Dunski Gubernator niechce ustępować possessiy Stransuldu y Pomeranicy Szwedom et quidem ex iustis rationibus. O podroży naszej radził Pan Alderfed żebyśmy się z Rugiey transportowali do Grybswaldu, gdzie żadne-o nie masz Duńczyka także żebyśmy drogę naszą zabierali do Roztoku a ztamta

F^o 16.
Orl. 23.

przez Mekelburską ziemię do Hassiey dla obminienia ziemi Brandeburskiej. De caetero Pan Capitan Des Cloirs kazał czekać powrotu z Stransuldu Imć Pana Połkownika Swerina, ktorego prosił, żeby z Imć Panem Alderfeldem w interessie drogi moiey chciał conferre, cze-o ieszcze sam nie dokonczył dla wielkich zabaw, ktoremi był intentus tenże Imć Pan Alderfeldt.

Orl. 24.

O Krolu zaś Angielskim retulit Pan Capitan Des Cloirs że iuż trzynascie dni temu minęło iak wyiachał do Angliey z Harnowerskie-o Swe-o Xięstwa, do cze-o go commoverunt interni między kupcami Angielskimi motus.

F^o 17.

Orl. 25.

12 Novembris w Sobotę wyprawilem Carola do Stransuldu dla debarkowania Karety z Okrętu tego na ktorem appetimus tu z Szwecyi do Rugiey, ponieważ ten Okręt nie mogąc dla Szturmow y Wiatrow ustawicznych złożyć z siebie Karety naszey zaprowadził z sobą do Stransuldu oną, gdzie za ordinansem Pan Capitan Ancarlo miał na ten Okręt zabierać drzewo na budowanie okrętow, ale infectis rebus ma powrocić nie zastawszy żadne-o tam takowe-o drzewa. Carolowi zaś dałem ordinans aby debarkowawszy Karetą naszą zaprowadził oną czy to wodą, czy to ziemią do Grybswaldu, ktorędy y my ztąd intendimus wodą zaiachać a ztamtąd in vias nostras wyiachać!

Orl. 26.

13 Novembris w Niedziele postanowiliśmy na zaiutrz w Imię Pańskie do Grybswaldu wyiachać y obstalowaliśmy trzy baty u chłopow, dla cze-o posyłałem Pana Capitana Des Cloirs z synem Moim Hrehorym do Imć Pana Generała Majora Bekera y do Imć Pana Połkownika Sweryna żeby ich imieniem moim pożegnali, także od Imć P-a Połkownika Sweryna dowiedzieli się de securitate drogi ktore nie zastali ponieważ ieszcze z Stransuldu od Imć Pana Generała Majora Alderfelda nie powrocił, a Imć P-a Generała Majora Bekera pożegnali, y zapowrotem swoim doniesli mi, że Imć Pan Graff Senator y Gnał Gouverneur Pomeraniey Meyerfeld iuż przybył do Ystedu y czeka tam na wiatr, chcąc dać carbasa ventis do Stransuldu, iako do sedem Gubernij sui ktory ma do odebrania Stransuldu y Pomeraniey plenariam od Krola Imci Szwedzkie-o potestatem.

14 Novembris w poniedzialek na zapusty nie mogliśmy według postanowienia wczoraysze-o wyiachać in determinatam viam do Grypswaldu, dla wiatru przeciwnego a tak musieliśmy tamże w wiosce Tisok dzień ten continuować y nocować parvis et paucis contentuiąc się epulis na zapusty.

P o m e r a n i a.

15 Novembris we Wtorek przededniem wstawszy pocze-
 liśmy się wybierać y rzeczy znosić do batow mając
 wiatr pomocny a cum ortu solis wyiachaliśmy do Grypswaldu
 wodą gdzie żeglując widzieliśmy wiele psow morskich, cum
 occasu zas solis przybyliśmy do portowey wsi która się nazywa.....
 o pół mile od Grypswaldu tam tedy niedostawszy koniey, zano-
 cowaliśmy u iedne-o młynarza, a Pan Capitan Des Cloirs z Hre-
 horym poszli od nas piechotą do Grypswaldu dokąd rowno z nie-
 mi y Carol przybył z Stransuldu z karetą.

F^o 18.
Orl. 27.

16 Novembris we Szrodę naiowszy Pan Capitan Des Cloirs
 konie pod karetę y woz z czterma końmi przyiachał do nas rano,
 do tegoż młynarza, gdzie złożywszy rzeczy na woz Furmański
 y wsiadszy do karety przybyliśmy do Grypswaldu o dziewiątey
 godzinie gdzie kupiłem u iedney wdowy karetę za 31 talar, która
 złożona była w kosciele przedtym katholickim Cisternow teraz
 zapuszczonym i zruinowanym lubo mogłby się reparować. Miasto
 te ma w sobie Akademią, w ktorey Profesorowie tylko są, a stu-
 dentow albo nic, albo mało. Eodem pisał Pan Capitan Des Cloirs
 do Pana Gnała Maiora Alderfelda imieniem moim prosząc o pass
 dla Carola w ktorymby go mianował za swe-o człowieka iadące-o
 do Wrocławia in negotijs Je-o a to dla uchronienia się niebezpie-
 czeństwa w Ziemi Brandeburskiey dla gwałtownych werbunków
 od officierow Krola Pruskie-o.

Orl. 28.

17 Novembris we Czwartek czekając na respons y na ten
 pass dla Carola staliśmy przez cały dzień y nocowaliśmy w Gryps-
 waldzie lecz infectis rebus ponieważ od P-a Gnała Majora Alder-
 felda ani passu, ani responsu nie otrzymaliśmy. Eodem pisałem
 list do P-a Consiliarza Lewenburga do Wrocławia w interessie Fa-
 miliey moiey także do Pana de Dobbelera^r), o wypłacenie wexlu
 na 1000 tlr. Banco, y uczyniłem disposycią drogi Familiey moiey
 dawszy in scripto informacją iak mają postąpić zbliżywszy się do
 Wrocławiu, także z Wexlem na 1000 tlr. Banco Sobie danym
 y z listem do P-a de Dobbeler w tym że interessie pisanym.

F^o 19.
Orl. 29.

Orl. 30.

18 Novembris w piątek primo mane, wybrawszy się w dro-
 gę wyiachaliśmy z Grypswaldu o osmey godzinie razem z Fami-
 lią moją która in vias suas poiachała na Brandeburską do Wro-
 cławia, a Ia w Imię Pańskie do Hannoveru na Rostok przez Me-
 klemburg we społ z Synem Hrehorym y z Panem Capitanem Des
 Cloirem, eodem tedy uiachawszy trzy mile iedliśmy w mizerney
 karczynie w Bogendorfie gdzie nic nie dostaliśmy do iedzenia tylko

F^o 20
Orl. 31.

z swe-o podroźne-o magazynu posililiśmy się. Z tamąd po obiedzie wyiachawszy za iedną milę doiachaliśmy do granicy Pomeran-skiej, gdzie cło odbieraia, dla ktore-o zastaliśmy zamknięty na kłódkę most, przez ktory przeprawiwszy się wiachaliśmy w Zie-mię Meklenburską, y uiachawszy milę o szostey godzinie w nocy przybyliśmy do miasteczka Cilty gdzie salis fodina znayduia się y tam nocowaliśmy.

M e k l e b u r g.

19 Novembris w Sobotę wyiachaliśmy z Cilty godziny siód-mey rano, y przybyliśmy do Replinu za dwie mile od Cilty y od Rostoku gdzie także w mizerniejszey ieszcze Karczmi ziadszy z swego magazynu podroźne-o obiad uiachalismy dwie mile y przy-byliśmy do Rostoku o godzinie trzeciej po południu gdzie praesi-dium zostaię Hannowerskie y Luneburskie in primo tedy aditu mia-sta byliśmy a praesidiarijs pytani y examinowani, a potem od ied-ne-o Caprała do gospody zaprowadzeni. — Tam tedy zabawiliśmy się do nocy nim konie przyprowadzono, a że pozno było, chodził Pan Capitan Des Cloirs do Commendanta Generała Majora de Brulle natione Francuza prosząc aby nas z miasta wypuszczono, ktory petitis satisfacit, a tak wyiachawszy z Rostoku godziny szo-stey w nocy przybyliśmy na noc za dwie mile o godzinie dziesią-
 Orl. 32.
 F^o 21
 Orl. 33.
 tey do Grincy do karczmy w ktorey obay karczmarze mąż z żoną Francuzi, religione Reformaci Ludzie ubodzy, y karczma nie po-rządna y mizerna, gdzie zastaliśmy nocujące-o iednego Capitana w służbie Luneburskiej zostaiące-o y siła Canaliey chłopow co kotły naprawuia, z ktoremi in una societate na ziemi na poscieli słomianey musieliśmy nocować.

20 Novembris w niedzielę primo mane wyiachaliśmy z Gryn-cy y dwie mile uiachawszy przybyliśmy do miasteczka małe-o Bijco o 8 godzinie rano, gdzie in diversorio zastaliśmy jedne-o Stare-o Włocha peregrinuiące-o z bagatelami, różnemi towarami to oleykami, to nożyczkami, brzytwami, tabakierkami et id ge-nus tam tedy kazaliśmy obiad gotować y ziadszy wyiachaliśmy y przybyliśmy nadwieczor cum occasu solis za dwie mile od dru-giego miasteczka Szternbergu gdzie że gospodarz Poczmeyster z końmi się drożył, chcąc za mile po 4 Caroliny, musieliśmy Ro-stockie-o Furmana utrzymać z iego końmi ktorym żeby wytchnoł, a do tego że daleko za trzy mile trzeba było na nocleg iachać, mu-sieliśmy tam w Szternbergu, u tegoż Poczmeystra zanocować.

21 Novembris rano w poniedziałek resipuit tenże Poczmeys-
 F^o 22.
 Orl. 35.
 ster y consensit dać konie za trzy Karoliny na mile, kazał tedy za-

łożyć 5 koni, nic za piąte-o nie pretendując y wyiachaliśmy z tam-
 tą z Sternbergu o ósmey godzinie, ciągneliśmy zaś iednym cu-
 giem za trzy mile do wsi Panczow, gdzie iedliśmy obiad lecz
 y tam karczmarz disputował długo o konie, niechcąc dać onych
 za trzy Caroliny na mile, tandem po długich controwersiach prze-
 stał na trzech Carolinach, pod tą iednak Condicią, ieśli w prze-
 dnim miasteczku Hagenawie nie zapłacimy po 4 Caroliny a in
 quantum by zapłacili po 4 tedy pretendował żebyśmy Jego słudze
 tam resztę oddali, założył tedy do karety 6 koniey nic nie preten-
 dując za dwa tylko za 4 po talaru od mile my zaś wyiachawszy po
 obiedzie przybyliśmy w nocy o godzinie iakby ósmey do mia-
 steczka te-o Hagenawy tam nocowaliśmy na ziemi posławszy
 słomy.

Orl. 36.

22 Novembris we Wtorek wstawszy rano wybieraliśmy się
 w drogę lecz gospodarz człowiek Stary disputował także długo
 o konie, niechcąc za trzy Caroliny od mile dawać lecz tak przy
 uporze stał, że musieliśmy mu zapłacić po 4 tą tylko nam wy-
 świadczył dobroć z krzywdą drugiego, że słudze Karczmarza Pan-
 czowskie-o powiedział, iakoby wzioł tylko za mile po trzy Caro-
 liny dla cze-o ten sługa odiachał do swe-o Pana nic niewziowszy
 od nas oprócz swe-o trynkgieltu, a my wyiachawszy z Hagenawy
 uiechaliśmy na obiad 4 mile do miasteczka niegdyś porządne-o
 y piękne-o lecz za kilka lat przed tym pożarem gwałtownym
 zruinowanego, teraz iednak znacznie reparowane-o, ktore się na-
 zywa Boycenburg nad rzeką Elbą w pięknym położeniu zostaiące,
 tam iedliśmy obiad, gdzie gospodarz człowiek młody, ale szal-
 bierz stare-o przechodzący obiad dał mizerny y subtelny tak
 żeśmy od stołu wpołgłodni wstali, napierał się z winem zalecając
 że ma pontak dobry ktore-o dla wstydu kazaliśmy dać lecz w nim
 ledwo trzecia część była pontaku a wszystek woda iedyna tylko
 pontakiem zafarbowana, za obiad tedy y za wodę farbowaną
 pontakiem zapłaciliśmy talara y dwadziescia dwa grosze, a za
 konie także musieliśmy zapłacić po 4 Caroliny. Wyiachawszy
 zaś po obiedzie przeiechaliśmy miasto, y przybyliśmy do rzeki
 Elby, gdzie promem na tę stronę przeprawiwszy się do Lunebur-
 skiey płaciliśmy na dwóch mieyscach za drogę ktora wymosz-
 czona kamieniem całej półmily, y nie mogliśmy te-o wieczora
 więcej uiachać iak półtory mile dla złey drogi, wodami oblanej
 przybyliśmy tedy na noc do wsi nazwaney Hers, gdzie Karcz-
 marz zostaie człowiek myśliwy, ktory karcznię swoją upstrzył
 rogami jeleniami we wnętrz. Spaliśmy tam mizernie na ziemi

F^o 23.
Orl. 37.

Orl 38.

F^o 24.
Orl 39.

słomy posławszy w iedney companyi z chłopami tam nocuiącemi, traktował nas gospodarz iabłkami, ale za one nazaiutr zapłaciliśmy.

X i ę z t w o L u n e b u r s k i e .

23 Novembris we Szrodę wstawszy rano wyiachaliśmy koñmi Boycenburskiemi y przybyliśmy do Luneburga o dziewiątey godzinie przed południem, gdzie w Bramie utrzymawszy nas y rospytawszy się cobyśmy byli za Ludzie, iak się nazywamy y zkađ iedziemy puszczono nas do miasta, y kazał nas Under Officier wartę trzymający zaprowadzić na gospodę iednemu żołnierzowi, ktoremu daliśmy za pracę trynkgield, po uczynionym zaś raporcie Commendantowi od Under Officiera tamtego przysłał do mnie Commendant iednego Officiera pytając się dokąd byśmy iachali y ieżeli mamy pass, y prosząc o wybaczenie, że mię w tym inkommoduie, gdyż ma od Krola Imści surowy ordinans, aby każde-o przeieżdżające-o examinował, y sollicite przestrzegał coby za ludzie byli, a to dla te-o że niedawno podczas bytności Krolewskiey emersit Conspiracya na Krola ktorey authora chcące-o Krola zabić, złapano w Hannoverze, posłałem tedy przez tamte-o Officiera do Commendanta pass moy y Hryhore-o y dałem o sobie spawę że iadę do Hannoveru ad ministerium Krola Imści z Listem od Krola Imści Szwedzkie-o, ktory y List temuż Officierowi prezentowałem, Który niebawiac powrocił od Commendanta y oddał passy. Tegoż same-o dnia zakrzętnąłem się zaraz około sporządzenia sukien dla siebie y Hryhore-o y nabraliśmy zaraz sukna y płotna, kazawszy szyć suknie y koszule, chcąc sporządzić się do niedzieli, a w niedziele wyiachać do Hannoveru.

F^o 25.
Orl. 41.

Orl. 42.

24 nic non occurrit.

25 Novembris w piątek pisałem list do Pana De Dobbelera do Hanburku przez pocztę pytając się gdzieby chciał wypłacić te wexle ktore do nie-o od Grylla mam, y tegoż dnia kupowaliśmy inne rzeczy potrzebne iako to panczochi etc. kazałem oprawić pieczętkę y porobić kotłca do muftow dla siebie y Hryhore-o.

26 Novembris w Sobotę, Lustrowaliśmy miasto o trzeciey godzinie po południu, y chodziliśmy po Wałach, przypatrując się sytuacji tego miasta ktora iest dość piękna, y fortyfikacja nie zła, chcieliśmy poyść na górę skalistą nad miastem wiszącą barzo dobrze ufortyfikowaną, żeby iey nieprzyziaciel nie ubiegł, y z niey miastu nieszkodził, także mimo idąc chcieliśmy widzieć salis fondinas, lecz że było pozno, zaniechaliśmy. Miasto same iest wielkie y piękne, kamienice porządne starym fasonem murowane, ratusz

F^o 26.
Orl. 43.

poszrodku rynku pięknie reparowany y ieszcze nie dokończony, pałac Xiążęcy tamże w rynku nie barzo magnifico opere wystawiony choציay nowy, miasto Same rzeka oblewa między wałami ciekaąca nazwana Ilmenow. Do widzenia zaś nic tak dalece nie było Curiosi. Orl. 44.

27 Novembris w Niedziele o samym południu kiedyśmy mieli do stołu siadać, doszedł mi list z Hamburgu przez pocztę od Pana De Dobbelera cale nie pomyslny, w ktorым mi oznaymuie że dla pomieszanych swoich nie iakichsci afferow nie może mi tych wexlow wypłacić, y pisał o tym do Panow Gryllow⁸⁾ do Sztokolmu ktorzy iakoby mieli te Wexle y wypłacenie onych transportować do nieiakiegoś Alexandra Bruguiera⁹⁾ a do nie-o De Dobbelera pisali, iż kiedy Ja przyszle wexle do rąk Je-o żeby ie oddał temu Alexandrowi Bruguierowi, ktorzy iakoby ma gotowe do wypłacenia pieniądze, będąc tedy takowym niespodzianym responsem poalterowany zażyłem i uprosiłem Pana Capitana Des Cloira, żeby poiachał pocztą ordinariyną do Hamburgu, ktora tegoż dnia odchodziła w wieczor o godzinie ośmey, uprosił się y Hryhory w iedną Companią, chcąc widzieć Hamburg, ktorzy w Imię Pańskie w tę drogę wyiachali, a Ja dałem List do De Dobbelera, prosząc go, żeby chciał P-u Des Cloirowi prodesse consilio et auxilio, Panu Des Cloirowi zaś dałem Plenipotencią do odebrania pieniędzy y wexle na ręce Je-o powierzyłem. Eodem pisałem Listy do Żony moiey do Wrocławia y do Pana Lewenburga, lecz infectis rebus, gdyż poczta ieszcze wczora do Wrocławia odeszła, co się stało errore Iwańca, ktorzy w piątek posyłany odemnie dla dowiedzenia się kiedy poczta odchodzi retulit że w Niedziele, to iest dzisiay, dla czego muszę czekać do czwartku, a tym czasem a zali da Bog, że szczęśliwie powroca Pan Des Cloirs y Hryhory z Hamburku, za ktorych powrotem lepszą będę miał okazią do oznaymienia co się stanie z wexlami. F^o 27.
Orl. 45.

28 Novembris w poniedziałek nic nie było takowe-o coby godne były annotacyi, tylko że siedziałem w gospodzie, incumbendo operi pisania Listu do Imć Pana Szembeka Kanclerza W-o Kor.¹⁰⁾ w ktorym się manifestował o nie akceptowaniu Ukrainy z protekcją Turecką. F^o 28.
Orl. 47.

29 we Wtorek nad tymże Listem siedziałem y czekałem na noc powrotu Pa Des Cloira y Hrehorego z Hamburgu według obietnicy ktorą mi spondebant przy wyieździe swoim, lecz ta sponsio nie była te-o dnia effectuata.

30 Decembris¹¹⁾ we Szrodę terże samey List Continuowa-

Orl. 48 łem, y cum taedio czekałem in horas et momenta powrotu Pa Des Cloira y Hryhorego Iecz infectis rebus, eodem w nocy ze Szrody na Czwartek był wiatr Gwałtowny od ktore-o aż się kamienica trzęsła, y o czwartey godzinie kwaterę u okna oderwał rozłukł y mnie obudził.

D e c e m b e r.

F^o 29.
Orl. 49.

1 Decembris we Czwartek oddałem na pocztę list do Wrocławia do Żony moiey inkludowany w list y w Copertę do P. Lewenbourga Sam zaś czekałem taediosissime poczty z Hamburgu y z nią albo P-a Des Cloira y Hryhore-o, albo listu od nich, po długiey tedy expektatiwie iuż w nocy, przez drugą pocztę (bo przez pierwszą południową nie było) otrzymałem list z Hamburgu od Pana Des Cloira, w którym mi oznaymił, że wielką miał trudność pierwey z Dobbelerem który złożywszy z siebie affery szwedzkie, cale niechciał wexlow moich wypłacić, referując się do Bruguiera, potym z tymże Bruguierem niemnieysze miał Controwersie, który także wzbraniał się długo tych wexlow wypłacać z tey racyi że Panowie Gryllowie pisząc do niego List o wypłaceniu pomienionych swoich wexlow, zapomnieli Imion Swoich podpisać na nim, y bez podpisu mu przysłali. Zaledwo tedy Pan Des Cloirs omni arte qua potuit valere wyperswadował na nim, że się rezolwował wypłacić pod tą iednak Condicją żebym Ja ręki moiey własney podpisem kwitował go na tych wexlach, niekontentuiąc się plenipotencją daną Pu Des Cloirowi odemnie na odebranie od niego pieniędzy. Przy tym tak był resonable ten Pan Bruguier, że y te wexle dwa, ktore do Wrocławia Żonie moiey na 1000 talarów Banco dałem, obiecał wypłacić bylebym one także ręką moią podpisał imie w nich wyraźnie to iest Philip Stephanson pod quitansą. Donosił tedy mnie Pan Des Cloirs w Liscie swoim, że pisał od siebie do Żony moiey w Coopercie Pana Lewenbourga, żeby przysłała te wexle swoje do mnie do Hannoveru w liscie z inscripcją Philipa Stephansona. Pisał tedy do mnie tenże Pan Des Cloirs, żebym caressuiąc Pa Bruguiera, odezwał się od niego cum gratiarum actione za taką dobroć a przytym y to rezultit, że Pan Bruguier potrzebuie listu odemnie do Panów Gryllow, o wypłacenie od Siebie wyrażoney w Wexlach summy. Co wszystko z ochotą uczynilem, y iakie pisałem Listy do Pa Bruguiera y do P Pow Gryllow, tych tu copia insero.

Orl. 50

Orl. 51.

Copia listu do P-a Bruguiera.

Orl. 52.

J'ai veu par les lettres que mon Fils et Monsieur le Capitaine Des Cloirs qui l'accompagne m'ont ecrites, avec quelle

generosité il Vous a plu me tirer de l'embarras ou la mauvaise foy de Mr. de Dobbeler m'avait plongé. Je Vous en ai, Monsieur, une obligation infinie et dans la lettre, que j'écrirai à la Cour je ne manquerai pas d'en parler avec tous les Eloges que merite un procédé si plein d'honneur et de franchise. Je suis fache, Monsieur de ne pouvoir Vous rendre que des remerciemens, mais si l'occasion de Vous rendre quelque service essentiel se présentoit, Vous ne douteriez point de la reconnaissance tres parfaite, et de l'estime particulière avec laquelle je suis etc.

Copia listu do P Pow Gryllow pisane-o.

F^o 31.
Orl. 53.

Messieurs.

Peu s'en est falu, que la conduite irréguliere et capricieuse de Mr. Dobbeler ne m'ait jetté dans un embarras qui aurait produit pour moy des contre tems facheux, si Monsieur Bruguier par un procedé tout à fait honnête et genereux, ne se fut chargé de payer non seulement les deux mille six écus dont j'ai les lettres de change en mains, mais encor les mille ecus, dont ma fen.me a emporté les changes à Breslau, aussitot que ces derniers lui seront remis. Je ne saurait (*sic*), Messieurs, assez me louer d'une conduite qui fait tand d'honneur à Monsieur Bruguier et dont les effets rejaillissent sur Vous, comme je ne saurois assez me plaindre de la ridicule Bizarrerie de Mr. Dobbeler. C'est pour rendre justice à l'action de Monsieur Bruguier que je me donne l'honneur de Vous ecrire celle ci Vous priant, de croire que je suis etc...

Orl. 54.

2 Xbris w piątek nic non ocurrebat do annotacyi godne-o, — siedziałem w gospodzie solitarius, jako y przez wszystkie dni. Pisałem iednak tenże samy list do Imci Pana Kanclerza Koronne-o.

3 Xbris w Sobotę napisałem list na iutrzeyszą pocztę do Wrocławia do Żony y do Pana Levenbourga, a po obiedzie zacząłem przepisywać List do Imé Pana Kanclerza Koronne-o, ktorogo do wieczora y nocy zasiągnowszy przepisałem trzy arkuszy.

F^o 32.
Orl. 55.

4 Xbris w niedzielę odprawiwszy nabożeństwo, odesłałem List o iedynastey godzinie na pocztę do Wrocławia wczora pisany, o przysłaniu iak nayprędszym wexlow do Hannoveru o czym y do Pana Levenbourga pisałem. Na dwonastą zaś godzinę czekałem przyiazdu z Hamburgu na poczcie ordinaryney Pana Des Cloira y Hrehore-o, lecz ani sami nie przyiachali, ani listu do mnie nie pisali, co się tam czyni z interessem moim u Pana Bruguiera.

Orl. 56.

5 Xbris w poniedziałek o osmey godzinie rano, powrocili z Hamburgu Pan Des Cloirs y Hrehory z pieniędzami od Pana Bruguiera ktory lubo swiadczył civilitatem y dobroć w wypia-

F^o 33.
Orl. 57.

ceniu wexlow iednak nie bez awantażu swe-o bo wyrwał procento talar bity alias banco. Tegoż dnia sporządziwszy się w drogę, y zapłaciwszy gospodarzowi 16 talarów y 12 groszy za Stoł y gospodę wyiachalismy do Hannoveru w przedsięwziętą drogę po południu o trzeciej godzinie, w ktorej iedne okno stłukł w karecie Hrehory a drugie Postilion y uiachawszy trzy mile przyiachawszy w nocy do wsi Ebsdorfu, ktora stoi za podłe miasteczko, gdzie w Karczmie przenocowawszy,

Orl. 58.

6 Xbris we Wtorek rano o ósmey godzinie podciągnawszy iedne-o pasa w Karecie wyiechalismy z tamtąd y iachawszy mil cztyry do Wsi Sobsztali, ziedliśmy tam obiad po ktorym wyiachawszy przybyliśmy za trzy mile w nocy do miasta Zelli, gdzie w Bramle examinowano nas, y wpuszczono do miasta, ordinowany zaś z warty żołnierz zaprowadził nas do gospody, y wził in scripto imiona nasze y iak się nazywamy y dokąd iedziemy y zkad, toż uczynił y gospodarz nasz.

Miasto przedtym było sedes xiążąt Brunswickich w pięknym iest położeniu. Woda do koła miasta y zamku, ktory iest dość pięknie ufortyfikowany y murem wały zmocnione, w Zamku Pałac xiążąt Brunswickich, struktura lubo starą iednak piękną wystawiony miasto leży nad rzeką. Tam tedy w tym miescie przenocowawszy o dziesiątey godzinie przed południem,

F^o 34.
Orl. 59.

Xięstwo y Elektorat Hannowerski
(dla niewydania prętkie-o koniey) wyiachaliśmy w przesiewziętą drogę do Hannoveru.

Orl. 60.

7 Xbris we srzędę kupiwszy ryby karpior w miescie wyiachalismy ut supra a uiachawszy półtrzeci mile do Wsi Engienzi ziedlismy obiad postny, po ktorym temiż samemi koźmi, cośmy wzieli w Zelli, wyiachawszy y uiachawszy półtrzeci mile przybyliśmy pozno do miasta Hannoveru o dziewiątey godzinie w nocy gdzie przed bramą byliśmy examinowani, y zapisawszy imiona nasze pierwey pocztę z Zelli, potym y nas wpuszczono do miasta, w ktorym stalismy gospodą w Kamienicy nazywającej się Hia gdzie osobliwą niewygode mieli od dymu przez wszystkie czas stancyi naszej.

8 Xbris we Czwartek chciałem byđ u Ministra Hannowerskie-o Imć Pana Barona Bernstorffa¹²⁾ lecz Pan Des Cloirs wymowił się bolem oka swe-o, dla ktore-o nie mogli zayść przodem y oznaymić o mnie, dla cze-o odłożyłem na zaiutrz moją wizytę, a te-o dnia siedziałem spokojnie w gospodzie.

9 Xbris w Piątek na Poczęcie Naswiętszey Panny odprawiwszy nabożeństwo ziedliśmy obiad postny, a po obiedzie o trzeciej godzinie posyłałem Pana Des Cloira do Imć Pana Ba-

rona Bernstorffa, oznajmując o sobie, y że mu chcę kłaniać. Powróciwszy tedy Pan Des Cloirs uczynił mi relację że mnie ochotczo czeka a tak o czwartej godzinie byłem u te-o Imści który mię mile przyiół, y przeczytawszy List do siebie od Siostrzeńca Swe-o Imć Pana Bastwica¹³), Ministra Hannowerskie-o u Dworu Szwedzkie-o zostające-o pisany za mną, obiecał mi we wszystkim (перекреслено służyć) assistere. Prezentowałem tedy mu List do Krola Imsci Angielskie-o¹⁴) od Krola Imsci Szwedzkie-o w interesie moim pisany, prezentowałem Przywiley Cesarza Tureckie-o y traktat foederis z Panstwem Krymskim conclusi, także y list od Hana Sadet Giereia¹⁵) przez p. Nachimowskie-o do mnie adresowany. Czytałem przed nim relacją tegoż P-a Nachimowskie-o, co wszystko attentissime y capacissime wysłuchał y obiecał naziutrz przez pocztę do Anglyi do Krola Imsci odesłać List Krola Imsci Szwedzkie-o upewniwszy mię, że prosto z Angliji, będzie ta expedicia do Porty na ręce moje przysłana do Wiednia, do Ministra Angielskie-o. Po wielu tedy diskursach, dawszy mu dobrą noc odszedłem do swoiey gospody.

F^o 35.
Orl. 61.

Orl. 62.

10 Xbris w Sobotę od dziesiątej godziny zacząłem pisać expedicią do Anglyi, a po obiedzie o czwartej skończyłem.

Pisałem tedy List od Siebie do Krola Imsci Angielskie-o, także do Imć Pana Spaara¹⁷) Ministra y Plenipotenciarusza Szwedzkie-o u Dworu Angielskie-o zostające-o, do ktorego posłałem translacią foederis z Panstwem Krymskim, Copią Listu Hanskie-o y relacją Pana Nachimowskie-o, co wszystko odesłałem na ręce Imć Pa Bernstorffa przez Pana Des Cloira.

F^o 36.
Orl. 63.

N. B. Po napisaniu te-o, przypomniałem sobie, że we Czwartek to iest 8 Xbris nad wieczor chodził Pan Des Cloirs do Imć Pa Bernstorffa y tegoż dnia po czwartej godzinie tegoż wieczoru byłem u Je-o, w piątek zas to iest 9 Xbris pisałem Listy do Anglyi, y tegoż dnia o piątej godzinie w wieczor expediowałem one zaczem corrigo scripta. A 10 Xbris w Sobotę w Obiedzie chodziliśmy do Zamku y lustrowaliśmy miasto, a potym poszliśmy na wały y obeszliliśmy niemało koło miasta od Zamku aż do Stayni Krolewskiej przypatrując się sytuacji miasta ktora iest barzo piękna. Woda miasto dokoła oblewa, wały są niezgorsze, miasto same porządne y niemałe, tylko że Stare Kamienice y struktura niebarzo wyśmienitą wystawione, dla cze-o będąc kiedyś w tym miescie Xże Eugeniusz¹⁸) powiedział te formalia: Piękne by miasto było gdyby do niego wrzucono z tysiąc bomb, przez co dał znać, iż byłoby pięknieysze gdyby stare kamienicy poruinowano a miasto tych nowe pofundowano lepszą strukturą.

Orl. 64.

Miasto nad
rzeką Leyną.F^o 37.
Orl. 65.

Rynki są dwa w tym mieście z których w jednym pierwszym gdzieś stali gospodą ex opposito iey iest fontana piękna, mająca około siebie złotemi Literami wiersze łacińskie a w drugim Grot starą strukturą z kamieni wystawiony, na wierzchu są statue z kamieni Apollo z Muzami, a około fontany także statue z kamieni reprezentujące Bogów Pogańskich, opus kiedy było magnificum, ale vetustas trochę nadruinowała.

Byliśmy w Stayni Krolewskiej która iest pełna koni pięknych. Widzieliśmy niedaleko Iey Kościół Katholicki, strukturą piękną wystawiony nowy ieszcze. Zabawiliśmy się lustracją tą do wieczora, y powrociliśmy do gospody.

11 Xbris w Niedzielę byliśmy na Mszy w Katholickim Kościele — o dziesiątej godzinie gdzie wiele widzieliśmy Katholików.

12 Xbris w poniedziałek nic takowe-o non occurrit, coby było godne-o do connotacyi, pisałem iednak List tego dnia do Krola Imci Polskie-o¹⁹).

13 Xbris we Wtorek także nic non occurrit eodem pisałem List do Imć P-a Fleminga²⁰).

F^o 38.
Orl. 67.

14 Xbris we szrodę na Boże Narodzenie według nowe-o Kalendarza o trzeciej godzinie popołnocku zaczęto grać na ratuszu na puzanach y na inszych instrumentach dość pięknie, którą grę continuowano przez całą godzinę do czwartey, o iakiej zaczęto dzwonić wszędzie w Kościołach na nabożeństwo, o dziesiątej zaś godzinie byłem la na nabożeństwie z Hrehorym w Kościele Katholickim, w którym słuchałem mszy celebrowaney przy muzyce piękney, a w wieczor o czwartey godzinie, nawiedziłem Imć Pana Bernstorffa który mię przyjął wdzięcznie, y zaprosił na dzień iutrzeyszy o pierwszej godzinie po południu na obiad.

Orl. 68.

15 Xbris we Czwartek byłem na Obiedzie u Imć Pana Barona Bernstorffa który mię przyjął lauta mensa. Powrociwszy zaś ztamtąd nad wieczor pisałem List do Imć Pa Trauttvetera²¹), Ministra Szwedzkie-o u Dworu Polskie-o.

16 Xbris w Piątek nic ad notandum non occurrebat gotuiąc iednak expedię do Polski pisałem po Obiedzie List do Xźcia Imci Biskupa Krakowskie-o²²) y Xźcia Imć Wiśniowieckie-o Kancelerza WWXLitt-o²³).

F^o 39
Orl. 69

17 Xbris w Sobotę czekałem avidissime na pocztę Wroclawską spodziewaiąc się Listu od Żony moiey lecz spem contrarius elusit eventus, bo nie odebrałem żadney noty, dla cze-o byłem poalterowany nie wiedząc co się z Familią moją dzieie y pasowałem się długo z różnemi myslami.

18 Xbris w Niedzielę byłem w Kosciele Katholickim na mszy, a po obiedzie zacząłem List pisać do Ministra Szwedzkiego u Dworu Polskiego rezydującego Imc P-a Generała Lieutenanta Commendanta Stransuldzkiego Trauttvetera.

19 Xbris w poniedziałek continuowałem y skończyłem już w nocy tenże samy List, który był przydługi.

20 Xbris we Wtorek czekałem impatientissime Poczty Wrocławskiej dla czego przed dwonastą godziną chodził do Poczty Meystra Pan Capitan Des Cloires dowiadując się o Listie Żony moiej, który iesliby był zaraz tego dnia miałem posyłać wexle na 1000 talarow po Francuzku pisany do Pana Bruguiera, lecz miasto listu żony moiej przyniosł mi Pan Des Cloires list do siebie pisany od tegoż Pana Bruguiera w którym mu oznaymił że już te Wexle wypłacił które żona moja we Wrocławiu negocjowała y to adiunxit że ma dwa pakiety Listow od Żony moiej na ręce Swoie adressowane pytając się dokąd ma te listy do mnie posyłać, odpisałem mu tedy dziękując za wypłacenie wexlow, y prosząc żeby te listy przez pierwszą pocztę tu do mnie do Hannoveru przysyłał a po obiedzie pisałem List do Imc Pana Generała Poniatowskiego²⁴).

Orl. 70.

F^o. 40.
Orl. 71.

21 Xbris we Szrodę na Nowy rok według nowego Kalendarrza chciałem być na nabożeństwie w Katholickim Kosciele, lecz deżdż y wiatr impedit, a tak siedziałem przez cały dzień pisząc List przydługi do Imc Pana Generała Majora Urbanowicza²⁵) chciałem iednak być na Comedyi w Zamku y widzieć Xzcia Wnuka Krola Angielskiego, lecz Mieysca już były wszystkie dla Awditorow rozdane, y niemogł dla mnie wynaleść ten distributor co tym zawiaduje. Był iednak Hrehory z Panem Capitanem Des Cloirem, którzy powrociwszy retulerunt że słyszeli grzmot y widzieli błyskawice.

Orl. 72.

22 we Czwartek byłem w wieczor po czwartey godzinie u Imc P-a Barona Bernstorffa Ministra Krolewskiego z powinszowaniem Nowego Roku, przyiolił mi staruszek pocziwy wdzięcznie, y pozwolił sobie czasu zabawić się ze mną na różnych diskursach, którego prosiłem żeby Listy moje pro omni securitate odesłał przez pocztę do Dworu Polskiego na ręce Ministra Angielskiego, od ktorego by mogły doysć pewniey y bezpieczniey Imc Pana Trauttvetera. Obiecał to uczynić z ochotą, y oznaymił mi, że Krol Imsc Polski już iest w Dreźnie także y o tym że Imc Pan Graff Weling²⁶) zostaje w Brunswiku rezolwowałem się tedy tę expediacją do Dworu Polskiego committere

F^o. 41.
Orl. 73.

Imć Panu Welingowi, ktorego y sam intendo nawiedzić, choć z drogi kilka mil będzie.

Orl. 74.

23 Xbris w piątek czekałem impatientissime poczty z Hamburgu y Listow Żony moiey od P-a Bruguiera, lecz ta expectatiwa cum infectis rebus była, bo nieodebrałem ani Listow, ani responsu. Sporządziłem y napisałem tegoż dnia klucze dwa dla Correspondencyi, ieden dla Imc Pana Trauttvetera, drugi zaś dla Imć P-a Generała Urbanowicza.

24 Xbris w Sobotę zczołem pisać Memoriał do Krola Imsci Angielskie-o dla informacyi Ministrom Je-o na Congress Brunswicki continuowałem długo w noc.

25 Xbris w niedzielę na Boże Narodzenie nasze wysłuchałem Nabożeństwa w Kosciele Katholickim, a po obiedzie continuowałem pisanie tegoż Memoriału.

F^o 42.
Orl. 75.

26 Xbris w Poniedziałek byłem także na Nabożenstwie w Kosciele Katholickim a po Obiedzie chcąc dokonać także samey Memoriał pisałem y dokoczyłem Lecz nieszczęśliwą y żalną wiadomość w Listach Żony moiey z Hamburgu od P-a Bruguiera przysłanych odebrałem o wzięciu od Moskwy w Warszawie Szwagra mego Pana Hrehorego Hercyka²⁷⁾ przez zdradę iedne-o szelmy Syna Rymarskie-o Myszyckie-o, fatum te nieszczęśliwe poalterowało mię barzo, y do niezmiernie-o żalu pobudziło. Eodem w nocy byłem u Imć Pana Bernstorffa, ktore-o pożegnałem chcąc iutro wyiachać w drogę moją, y prosiłem o odesłanie listu me-o do Imć Pana Barona Sparre do Anglyi, z memoriałem do Krola Imsci Angielskie-o pisanym, ktory obiecał mi w tym łaskę y affekt swoy swiadczyć, oznaymił także że y on ma wiadomość o wzięciu Pana Hrehore-o w Warszawie.

Orl. 76.

27 Xbris we Wtorek rano pisałem List do Imć Pana Spara do Anglyi y includowawszy weń Supplikę do Krola Imsci Angielskie-o, odesłałem do Imć Pana Bernstorffa a sam wybierałem się w drogę do Brunswiku, iakoż eodem wyiachałem w Imię Pańskie o czwartey godzinie y uiechałem cztery mile do miasteczka Peyny (Peyna należy do Electora Colońskie-o) gdzie przybywszy o dziesiątey godzinie w nocy zanocowaliśmy tam.

X i ę s t w o B r u n s w i c k i e .

28 Xbris w Szrodę naprawiwszy żelazo na ktorym wiszą pasy u Karety wyiachaliśmy z Peyny dziesiątey godziny przed południem y trzy mile uiechaliśmy do Brunswiku, gdzie nas w Bramie examinowano rigidius niż po innych miastach, requirowano passow, y odebrawszy ie zapisowano, a to ex ratione pō-

wietrza chcąc wiedzieć jeżeli nie z zarazone-o kraiu iedziemy. Miasto te Brunswik leży nad rzeką Oker w położeniu pięknym, większe iest niż Luneburg y Hannover y pięknieysze mające Domy, ufortyfikowane takim właśnie fasonem iak Luneburg y Hannover, y wodą dokoła opasane należy do Xźcia Wolfenbitel, ktorego corkę iedną trzyma za sobą Cesarz Imć Chrzescianski²⁸⁾, a drugą miał Carewicz Moskiewski²⁹⁾. Tego tedy dnia ktorego przyiachalismy do Brunswiku posyłałem w wieczor Pana Des Cloira do Imć Pa Graffa Welinga Senatora Szwedzkie-o, y Pełnomocne-o Posła do Congressu Brunswickie-o dając o sobie znać żem przyiachał incognito, y że chcę Imsci wizitę oddać, y w afferach moich conferre, który z początku Pa Des Cloira niedopuscił do Siebie, niewiedząc kto on taki iest y odesłał go do Sekretarza, lecz on tamże w Kwaterze Imsci napisawszy Listek oznaymił o moim przyjeździe do Brunswiku z tą intencją żebym się mógł widzieć z Imscią który listek oddał przez Paża, iaki kiedy wyczytał zaraz sam wyszedł z pokoju, y przyiolił mile P-a Des Cloira, a informowawszy się przez nie-o o przybyciu moim y dokąd iadę zaprosił mię przez niegoż na Wieczerzę do Siebie o ośmey godzinie, o ktorey przysłał po mnie Sellam portatoriam dość piękną y bogatą a po Hrehore-o y Pa Des Cloira Karete, kiedym zaś przybył do Kwatery Imsci, przyiolił mię cum omni honore, y dał mi pierwey u siebie w pokoju prywatną audiencją przy ktorey inter caetera prosiłem Imści o odesłanie listow moich do Imć Pana Trauttvetera, co obiecał uczynić y upewnił mię że securissime doydą rąk należytych, uczynił mi oraz zupełniejszą relacją o wzięciu od Dołhorukie-o³⁰⁾ w Warszawie P-a Hrehore-o Szwagra Me-o takim sposobem: Szelma Myszycki przyiachał na Kwaterę P-a Hrehorego gdzie stał za Warszawą, kareta pod pretextem iakoby go miał przysłać do nie-o Imć Pan Trauttveter, zapraszając do Siebie, a kiedy się wymawiał od tey iazdy, odpowiedział mu ten szelma, że Ia prawi, odiadę, y opowiem Imć P-u Trauttveterowi o niełasce WMość Pana uwierzył tedy nieborak temu Szelmie, y wsiadszy z nim do Karety wyiachał z gospody Swoiey, który go zaprowadził do Kwatery Xźcia Dołhorukie-o, gdzie widząc pełno Moskwy postrzegł się nieborak, ale nie wczas. Po Conferencyi tedy zaprosił mię do Stołu y traktował solennissime. Przyszedł iuż po wieczerzy kiedyśmy ieszcze u Stołu siedzieli Pan Trivalle³¹⁾ Sekretarz y przywitał się ze mną a po wieczerzy odprowadzono nas z taką ceremonią y honorem do gospody, z iaką przyprowadzono. Powrociwszy zaś kończyłem expedićją do Pana Trauttvetera mianowicie list do

F^o 43.
Orl. 77.

Orl. 78.

F^o 44.
Orl. 79.

Orl. 80.

F^o 45.
Orl. 81. Woyska y do Pana Nachimowskie-o a przy tem pisałem ieszcze List do Imc P-a Generała Poniatowskie-o, prosząc o eliberacją P-a Hrehore-o, także pisałem do Xźcia Dołhorukie-o, przypominając mu iedynascie punctow, ktore pisał do Nieboszczyka Hetmana Mazepy dość scommatice o Carze Imsci y o Xźciu Menzyku³²⁾ y inkludowałem ten list w adress moy do Imć Pa Generała Poniatowskie-o Sub volanti sigillo, po skonczeniu zaś tey expedicyi pieczętowałem ią, a dla defektu laki, nie dokoczyłem pieczętowania y iuż drugiey godziny po pońnocku poszedłem spać.

Orl. 82. 29 Xbris we Czwartek był u mnie z wizytą od Imć Pana Graffa Welinga Sekretarz Pan Trivalle, prosząc imieniem Imsci o wybaczenie że mi sam w osobie swoiey nie może oddać wizyty, dlatego że przybyłem incognito pod inszym imieniem i w inszym zmyślonym charakterze, y potrzebując, żebym mu powierzył expedią do Imć P-a Trauttvetera o ktorym mię upewnił, że ieszcze iest w Warszawie y zabawi tam do Wyjazdu Imć Pana Graffa Fleminga. A przytem zaprosił mię na Obiad do tegoż Imć P-a Welinga, ktory ordinaria hora o dwonastey godzinie przysłał y karetę y też samą sellam portatoriam, y przyioł mię także civilissime, traktował mię lauta mensa, a po obiedzie zabawił się przez godzinę ze mną na prywatney Conferencyi, po tym pożegnałem Imsci, a powrociwszy do gospody odesłałem expedią moią do Imć P-a Trauttvetera na ręce Imć P-a Sekretarza Trywalla, sam zas tego dnia dla niedokonczenia expedicyi niemogłem wyiachać, lecz musiałem nocować.

F^o 46.
Orl. 83. 30 Xbris w piątek zapieczętowawszy dokończoną expedią odesłałem ią na ręce (tu wyżej 29 errorem commisi ponieważ nie we czwartek ale w piątek to się stało) Imć Pana Sekretarza Trywalla przez Hrehore-o y ziadszy ranieyszy Obiad (na ktorem był Maiter Żak³³⁾) o iedynastey godzinie, wyiachałem o pierwszey godzinie w przedsięwziętą drogę z Brunswiku, y iechalismy nie daleko od Wolfenbittel, miasta, ktore widać było że iest piękne y w położeniu pięknym zostaiące, iakoż całe te księstwo Brunswiku y Wolfenbitelu dość iest piękne, osiadłe wsie contiguitate z sobą złączone żyzne, y miasteczka w sobie maiące częste y także osiadłe. Uiechalismy tedy tego dnia y nocy mil pięć popasaliśmy konie w Lutrze wsi, gdzie w Karczmie ziedliśmy wieczrę, y wyiachalismy w nocy za dwie mile do miasteczka Sezim, gdzie przybylismy o pierwszey godzinie po pońnocku, y tam prze-spawszy się trocha wstaliśmy rano.

Orl. 84. 31 Xbris w Sobotę wyiachaliśmy rano o siedmey godzinie z Sezimu gdzie gospodyni pijaczka inkomodowała mię piana, la-

zając mi w oczy y wymogła więcej niż trzeba było za nocleg, do tego zas Sezimu w nocy iadąc mieliśmy plugawą drogę na ktorej Kareta nam była tak zapadła przednimi kołami w błoto y w wyboie że ledwieśmy ją założywszy konie z tyłu, mogli wydzwignąć. Z Sezimu tedy wyiachawszy przybyliśmy do miasta należące-o do Hannowerskie-o Elektoratu Northeim nazwane-o za trzy mile od noclegu, gdzie ziadszy obiad y przymieniwszy konie uiechaliśmy pół czwartą mile do miasta Duderstadt, należące-o do Arcybiskupa y Elektora Mogutyńskiego-o o dwonastey godzinie po północku gdzie nocowaliśmy.

1 7 2 1.

Biskupstwo Eysfeldskie
w Turingskim Landgraffwstwie należące do
Arcybiskupa y Elektora Mogutyńskiego-o
Turingskie Landgraffstwo.

F^o 47.
Orl 85.

A-o D-ni 1721 Januariy 1-mo —

Januarij 1-mo na nowe Lato nasze, rano o godzinie ósmey wyiechaliśmy z Duderstadu y iadąc przez te Biskupstwo piękne y osiadłe przybyliśmy za półtrzeci mile do Wsi nazwaney Ursula gdzie obiad ziadszy temiż samemi końmi uiechaliśmy znowu półtrzeci mile do miasta wolnego Mülhausen, w nocy o godzinie ósmey gdzie nocowaliśmy.

2 Januarij w poniedziałek o godzinie ósmey wyiechaliśmy z miasta Mülhausen przez ktore iadąc postrzegliśmy karete zepsowaną, y zaiachawszy do Kowala na ulicy reparowaliśmy ją. Miasto te iest wielkie w położeniu pięknym, y Domy mające nie podłą strukturą wystawione. Z tego tedy wyiachawszy przybyliśmy za dwie mile do Langensalcu miasta do Elektora Saxońskiego-o należące-o gdzie ponieważ koni nie było musieliśmy czekać na one do wieczora a potym kiedy koni drwa przywieźli. wymawiał się poczt Meyster, że tak pozno wyiachawszy musimy za miastem Erfortem stać do Samego dnia, gdzie iest presidium Cesarskie, ktore nas w nocy do miasta nie miało puscć, musieliśmy się tedy zabawić do iedynastey godziny w noc w tym miescie, gdzie rozmieniliśmy 67 czerwonych Złoty. Ia tedy zasnołem z godzinę a Pan Des Cloirs z Hrehorym y z Capitanem niejakimś Brandeburskim siedzieli do iedynastey godziny na dole u Pocztmeystra a nimem się położył napisałem List do Żony Moiey y do Pana Lövenbourga na pocztę do Wrocławia y oddałem go Pocztmeystrowi.

Orl. 86.

F^o 48.
Orl. 87.

3 Januarij we Wtorek wyiachaliśmy w nocy o iedynastey godzinie z miasta Langensalcu y przez całą noc iadąc, przybyliśmy za cztery mile do miasta wielkie-o y piękne-o Erfortu o ósmey godzinie właśnie przy odemknieniu bramy. Miasto niegdyś było wolne iedne z miast Anziatyckich, lecz Generał Francuzki nazwany (пропущено) będąc z awxiliarnym Woyskiem od Krola Francuzkie-o Cesarzowi przeciwko Turkom ordinowany za prozbą Arcybiskupa y Elektora Mogutyńskiego-o, a za consensem Cesarza wził go armata manu w 6000 woyska swe-o, y oddał go Arcybiskupowi Mogutyńskiemu, który miał przed tym ius et sedis Episcopalis et Dominij to iest ius Ecclesiasticum y civile, y od te-o czasu zostaje sub potestate pomienione-o Arcybiskupa, gdzie są y Kościoły dwa Kathedralne z ciosane-o kamienia starą strukturą wystawione ieden podle drugie-o, w których ia byłem y pacierz tam na cześć Boga zmowiłem, a potym ziadszy sniadanie, y przemieniwszy konie wyiechaliśmy o 10 godzinie y przybyliśmy do Wsi Sowfeldt za mil trzy, o godzinie czwartey gdzie długo czekając na konie tandem o godzinie siedmey w nocy wyiechaliśmy y continuowaliśmy drogę barzo niewygodną, przykrą w nocy niebezpieczną, przez gory wybojami wielkimi, przez półtrzeci mile do miasteczka Ulstedt, ktorędy przybyliśmy o godzinie dwonastey gdzie zanocowaliśmy.

Orl. 88.

F^o 49.
Orl. 89.

Orl. 90.

4 Januarij we Szrodę rano o siedmey godzinie wyiechaliśmy z miasteczka Ulstadu wziowszy pięć koniey dla zley nazbyt y ciasney drogi, ktorą przez gory skaliste, wybojami, wielkimi continuiąc zepsowaliśmy Karetę w iakiey gozdź żelazny, przed nią oś trzymający alias sworzeń złamał się, y musieliśmy tam na mieyscu stać nałożywszy ogień w lesie przez dwie godziny, poki postilion ze wsi pożyczywszy swornia u chłopca nie powrócił, y nie reparaował Karetę, iednak gozdzie od Koła przednie-o iadąc dwa razy gubiliśmy przyciągnęliśmy iednak do miasteczka Piznik za dwie mile gdzie obiad ziedliśmy, tam tedy radzono nam zwęzić Karetę dla ciasney drogi, y w tey prowincyi Turyngiey y w Bohemiey, powiadając że wszyscy ktorzy iadą muszą Karetę y wozu węzić, w osiach y kołach, iednak my rezolwowaliśmy się iachać nic ieszcze Karecie nie czyniąc, y po Obiedzie wyiachaliśmy o czwartey godzinie po południu, a iadąc w nocy złą gorzystą y wyboistą także skalistą drogą przez dwie mile przybyliśmy do miasteczka Szlee, o dziewiątey godzinie, gdzie przemieniwszy konie wyiechaliśmy o godzinie iedynastey, y iadąc także złą drogą przybyliśmy do Miasteczka Kifel za dwie mile

F^o 50.
Orl. 91.

Orl. 92.

w nocy o godzinie pierwszej; gdzie nie śpiąc nic zgoła wyiechaliśmy o godzinie trzeciej, y przez ostatek nocy iadąc przybyliśmy już we dnie o siódmej godzinie za dwie mile do miasteczka Hoff.

Marchio Bareytensis.

5 Januarij we Czwartek o godzinie siódmej (ut supra) przybyliśmy do Miasta Stołecznego Marchionatu Bareytenskie-o Hoffu, które jest y w Kamienicach y w położeniu nie podłe, y niemałe; leży między Franconią y Egrą a właśnie w samej Frankoniei na granicy. Marchio ten Bareytenski³⁴) jedney jest Familii z domem Brandeburskim. Tam tedy w tym mieście informowawszy się o ciasnych y złych drogach kazaliśmy oś przednią nową robić, y zwięzić przodek Karety, dla czego musieliśmy cały dzień tam w mieście Hoffie stać y nocować, nim koleśnik y kowal Karete nam sporządzili, a tym czasem chcąc nagrodzić całonocne nie-spanie przespaliśmy się trochę przed obiadem który kazaliśmy gotować postno dla Wigiliei następującej-o Święta Epiphaniorum Domini, a po obiedzie także zesneliśmy, nad wieczor zaś pisałem przez kilka dni opuszczony diariusz mój podróżny, y czekając na Karete zasnołem trochi, do iedynastej godziny, o ktorej była już Kareta ze wszystkiem sporządzona, a o dwonastej wyiechaliśmy w Imię Pańskie w nocy z miasta Hoffu.

F^o 51.
Orl. 93.

Orl. 94.

6 Januarij w piątek w samo Święto Epiphaniorum Domini uiechaliśmy w nocy trzy mile, y przybyliśmy do wsi Asz o godzinie szostej, gdzie przemieniwszy konie przyiechaliśmy do Miasta Wolne-o Egry w Frankoniei zostające-o za trzy mile o Samym południu dwonastej godzinie. Miasto te należy do Cesarza Imsci, y ma w Sobie Je-o Cesarskiej Msci presidium, ufortyfikowane jest niezłe, y same w sobie jest piękne, osobliwe ma swoje wolności y przywileie. Tam tedy u Poczty Meystra człowieka grzeczne-o y dyskretne-o ziadszy obiad postny (bo nam mięsa nie chciano dać dla piątku) wyiechaliśmy po pierwszej godzinie w przedsięwziętą drogę za dwie mile do wsi Sondy (Tu nas przymuszono wziąć 6 koni) która w Bohemyi leży, gdzie nocowaliśmy.

F^o 52.
Orl. 95.

Królestwo Czeskie.

7 Januarij w Sobotę ze wsi Sondy ruszyliśmy o trzeciej godzinie po Połnocy y uiechawszy dwie mile do miasta Płowy przemieniliśmy konie, za które siła miałem trudności y dysputy z Poczmeystrem Człowiekiem młodym, matką y siostrą je-o, którzy chcieli nam dać koni sześć, y za ledwie za pokazaniem Sobie

Orl. 96. Listu do Cesarza assenserunt na cztery, ztąd tedy dwie mile mieliśmy barzo złey y przykrey drogi przez gory skaliste, przez ktore iadąc ciasną drogą, zawadziliśmy Karetą o skałę tak dalece, że z pomocą chłopow przyprzagszy dwa Woły, ledwo mogliśmy wydzwignąć Karetę na gorę tandem z wielką trudnością przebyliśmy dwie te mile do miasteczka Czerniszow gdzie ziadszy obiad y wziowszy konie uiechaliśmy półtory mile do miasteczka Strzybła, a przemieniwszy y tam konie iuż w nocy przyiechaliśmy za półtore mile do Wsi Anlice, w którym³⁵) przespaliśmy się przez kilka godzin.

F^o 53.
Orl. 97. 8 Januarij w Niedzielę wstawszy rano o godzinie drugiey z północka poiechaliśmy za dwie mile do miasta Pilzen do ktorego w pół do osmey przybyliśmy, y wziowszy u Poczmeystra konie barzo dobre, przyiechaliśmy za dwie także mile do miasteczka Rokocin o godzinie iedynastey gdzie ziadszy u Poczmeystra obiad iechaliśmy do Wsi Macoń, półtory mile, y przemieniwszy konie przybyliśmy także za półtory mile na noc do miasteczka Troycy gdzie u Poczmeystra człowieka grzeczne-o uczonego, y polityczne-o nocowaliśmy.

Orl. 98. 9 Januarij w poniedziałek nad postanowienie zaspaliśmy termin wyjazdu, gdyż mieliśmy wyjechać o drugiey godzinie po północy a ockneliśmy się o trzeciey wyiechaliśmy zaś o czwartey zapłaciwszy za wieczerzę y za nocleg grzecznemu gospodarzowi, ktory pod pretextem grzeczności, y układności swoiey nie dyskretną od nas wziął solutią więcey niż trzeba było y niedziw bo Niemiec urodzeniem, a nie Czech, gdyż Czechowie są trocha dyskretniejsi, y Ludzie znać z ich procederow że Szczyrzy y dobrzy. Z tego tedy miasteczka wyiachawszy (ut supra) o czwartey godzinie z północka, uiechaliśmy mil dwie do wsi Dziece nazwane-o gdzie przybyliśmy na switanu, y musieliśmy tam wziąć sześć koniey dla złey nazbyt drogi, gdyż y postilion ktory nas przywiozł z miasteczka Troycy potwierdzał, że zawsze tam biorą po 6 koniey dla przekłetej drogi, iakoż y samą rzeczą doswiadczyliśmy, że jest przekłeta, y tak zła, iakiey niemieliśmy przez całą naszą drogę. Z tey tedy wsi rowno ze dniem wyiachawszy, właśnie o szostey godzinie zaledwo ku południowi przybyliśmy do Miasteczka Wenna, ktore przeiachaliśmy nić tam nie stojąc, y przeprawiliśmy się przez rzekę także nazwaną Wenną promem y mało co do tego przewozu kiedyśmy uiechali złamało się nam koło u Karetę zadnie na złey bardzo drodze, dla czego musieliśmy długo biedzić się nimeśmy mogli złamane te koło zdiąć z osi, u ktorego resztę spic połamawszy samy obod y z kłódką posta-

F^o 54.
Orl. 99.

liśmy przez Postiliona y Iwanca do miasteczka, ktore nim Koleśnik y Kowal reparowali Staliśmy przy Karecie prawie do samego wieczoru nałożywszy ogień, a potym za powrotem z kołem Postiliona y Iwanca, ruszyliśmy z tamtąd, y iadąc długo w nocy nad zwyczaj złą drogą przybyliśmy za iedną milę od Miasteczka Wenny na nocleg do wsi Dusznik, gdzie nocowaliśmy.

Orl. 100.

10 Januarij we Wtorek Wyiechaliśmy rano o ósmey godzinie ze wsi Dusznik y uiechaliśmy dwie mile do miasta stołeczne-o Krolestwa Szwedzkie-o³⁶⁾ Pragi, gdzie w Bramie examinowano nas a potem odebrawszy paszporty wszystkie trzy to iest moy P-a Des Cloira y Hrehore-o posłano one przez Sołdata do Kommandanta nas zaś do powrotu onego nie puszczono do miasta, ale przez całą godzinę trzymano w Bramie, po tym za powrotem Sołdata od Kommandanta puszczono nas do miasta, gdzie stanaliśmy w gospodzie pod znakiem trzech dzwonów. A że było po Obiedzie, kazaliśmy sobie go zgotować, ktory ziadszy zakrzatnołem się około expedicyey do Wiednia y napisałem tego wieczoru zaiowszy niemało y nocy List do Cesarza Imsci y do Imć Pana Graffa Bielka³⁷⁾.

F^o 55.
Orl. 101.

11 Januarij w Szrodę rano odesłałem Listy do Cesarza Imsci y do Graffa Bielkie na pocztę, przez Pana Des Cloira za ktorego powrotem chodziliśmy dla lustrowania miasta y kościołów, y przeszliśmy przez most kamienny na rzece Mołdawie ufundowany dość piękny, ktorego naybardziej zdobią statue różnych Świętych z kamienia wyrobione kunsztem wyśmienitym y rzadko widzianym, na ktorego mostu szrodku iest Znak Krzyża z kąd S-o Jana Nepomucena Krol Czeski kazał w rzekę strącić y utopić, za to że mu nie wyznał Grzechow Krolowey ktorych mu się spowiadała, ktore-o ciało w tey rzece (iako powiadaia) pięć gwiazd iasných nad głową stanowszy obiawiły, dla cze-o maluią na głowie te-o S-o pięć gwiazd, y ma go za osobliwe-o Patrona całe Krolestwo Czeskie, lecz ieszcze go nie kanonizowano y ciała z ziemi nie wymiano, lecz czekaia z Rzymu pozwolenia na elewacją ciała Je-o z ziemi. Na tym moscie iest statua Ukrzyżowane-o Chrystusa misterną robotą z Metalu wylana, kosztem Żydow Prazkich, na mieysce drewnianey statui wystawiona, gdyż za Gustawa Adolfa Krola Szwedzkie-o kiedy Szwedzi dobywali Pragi³⁸⁾, Oberszterlieutenant Szwedzki od Artyllerij z Szancow narychtowawszy armatę na statwę drewnianą Ukrzyżowane-o Chrystusa ktora stała na tym że moscie, trafił w poł tey że statue y zbił ia, ktora widzieliśmy w Kosciele u Jezuitow po prawey ręce stojącą przy słupie, ten zas Oberszterlieutenant tegoż czasu luit poenas

Orl. 102.

F^o 56.
Orl. 103.

- Orl. 104. Sacrilegi ausus gdyż na tym że mieyscu, zkąd do Krucifixu strzelał, zastrzelony iest y zginął z Duszą. A na mieysce tey Statui kazano Żydom kosztem swoim wylać z metalu Ukrzyżowane-o Chrystusa który w tey Statui adoratur. Przeszedzsy tedy most, byliśmy w Kosciele u Jezuitow gdzie iest Universitas, nawiedzaliśmy y insze Koscioły y chodziliśmy oglądaiąc miasta aż do dwonastey, ktore miasto iest barzo piękne, Domy Kamienice y różne Pałace niezwyčajnie robotą misterną wystawione, y Same miasto barzo wielkie, tylko w tym vitium że ulicy nie wszystkie rowne iedne od części szerokie a drugie przywążkie. Potym poszliśmy do gospody, gdzie ziadzsy obiad, także chodziliśmy kontinuiąc lustracją miasta y Kosciółow y byliśmy apud Patres Praemonstratenses Reguły S-o Augustyna gdzie posrzod Koscioła w czarney marmurowey trumnie leżą reliquie S-o Norberta Fundatora tego zakonu, z Prawey zaś ręki w osobliwey Kaplicy ołtarz S-tey Urszuli, ktorey kosci na Ołtarzu po części rozsebrane, w Ołtarz wprawione y drogiemi Kleynotami obwinione zostaia, przed którym Ołtarzem Lampa dzienno y nocno gory z Masła, o ktorey powiadali nam xięża, aż iesli się kiedy trafi iey wygorzeć y zgasnąć tedy tego zgaśnienia bywaią znaki naybardziej iakiś trzask w Kosciele, który kiedy zakrystian usłyszcy, to się zaraz domysli że Lampa wygorzała y zaraz idzie czy to w nocy, czyli w dzień do Koscioła y zapala Lampę. Wyszedszy z Koscioła bylismy w Refektarzu, a potym w Bibliotece. Potym iuż przypożno poszliśmy do Zamku do Kaplicy Naświętszey Panny Loretańskiej u Kapucinow gdzie zostalismy na nieszporze Officium, ktore się przed Obrazem Naświętszey Panny odprawowało, gdzie pomodliwszy się y wyszedszy chcieliśmy widzieć Skarbiec, lecz Xiędza który onym zawiaduje nie było, gdzieś był ex obedientia odszedł, cze-o żalnię gdyż słyszeliśmy że w tym Skarbcu iest Łańcuch od któregoś Xiążęcia na Obraz Naświętszey Panny dany który kilka Milionów kosztuie także Monstrancia ktora także kilka milionow kosztuie y inne votiva drogie. Ztamtąd wyszedszy byliśmy w Kosciele Cathedralnym Już pozno zmrokiem, dla czego niemogliśmy wszystkie-o widzieć coby należało byliśmy iednak u grobow S-o Jana Nepomucena, ktore-o ciało (iako się wyżej namieniło) w ziemi ieszcze leży niepodniesione, S-o Wencelawa od Brata Swe-o Ladisława Króla Czeskie-o w kosciele zabity, S-o Witta Xiążęcia, S-o Alberta Biskupa, S-o Sigismunda Króla Czeskie-o, z tamtąd zaś wyszedszy y na drodze widzieliliśmy słup kamienny na ulicy wystawiony, na pamiątkę te-o, że na tym mieyscu ziemia się otworzyła y pożarła iadącą w Karecie
- F^o 57.
Orl. 105.
- Orl. 106.
- F^o 58.
Orl. 107.

Krolową Czeską, która będąc Poganką, przesadowała srodze Chrzescianstwo, y chciała wygubić. Tandem za nadeysciem nocy nigdzie iuż nie mogliśmy bydź.

12 Januarij we Czwartek wybieraliśmy się w drogę, a przed wyjazdem byłem w Kosciele u Jezuitow in Domo Professa, gdzie wysłuchałem Mszy, y widziałem na różnych mieyscach statue misterną robotą z Kamienia wielkim Sumptem wystawione, a powrociwszy do gospody ziedliśmy obiad, y zaraz po dwonastey godzinie wyiachaliśmy w przedsięwziętą drogę y uiechawszy z Pragi dwie mile, do Wsi Radonicy, przybyliśmy tam o czwartey godzinie po południu, gdzie zastaliśmy iedne-o Graffa, y przymieniwszy konie uiechaliśmy także dwie mile do miasteczka Łysy, y staneliśmy na nocleg o dziewiątey godzinie w nocy.

Orl. 108.

13 Januarij w Piątek wyiechaliśmy z Łysy o czwartey godzinie rano y uiechaliśmy dwie mile do miasteczka Limburg gdzie przemieniwszy konie uiechaliśmy znowu dwie mile do miasteczka Kral-Miestec, tu zaś odpoczowszy koniom, temiż samemi iechaliśmy ieszcze dwie mile do miasteczka Hłumiec³⁹), gdzie konie przemieniwszy iuż nad wieczor ruszyliśmy się na nocleg za trzy mile do miasta Kral-hradec, ktore iest Sedes Episcopalis, lecz mieliśmy złą drogę po ktorey w nocy tłukliśmy się i dyszel złamali, przyciągnęliśmy iednak w nocy o drugiey godzinie z północks, gdzie przenocowaliśmy ziadszy wieczere popołnocną.

F^o 59.
Orl. 109.

14 Januarij w Sobotę musieliśmy do 12 godziny czekać, nim dyszel przyprawiono, a tymczasem byłem w Kathedralnym Kosciele y wysłuchałem mszy y widziałem godną widzenia statue posrodku rynku, niemałym sumptem i misterną robotą wystawioną, a powrociwszy z nabożeństwa ruszyliśmy się w drogę namierzoną, nic nieiadszy do miasteczka Jarzmerz za dwie mile gdzie u Poczmeystra ziadszy mizerny Obiad, za ktory więcey zapłaciliśmy niż należało y wziowszy świeże konie poiechali do miasta Nachod za dwie mile, do ktore-o przyiechaliśmy w nocy godziny dziewiątej, y tam nocowaliśmy.

Orl. 110.

15 Januarij w Niedzielę rano o godzinie szostey wyiachaliśmy z miasta Nachod y uiechaliśmy 3 mile drogi, do miasta Reynic do ktorego przybyliśmy godziny 11 przed południem, gdzie ziadszy obiad ruszyliśmy za 3 także mile do miasta Kloc do ktore-o przybyliśmy godziny piątey w wieczor, y tam zanocować musieli, dla reparowania po złey gorzystey y kamienney drodze Karet y zepsowaney.

F^o 60.
Orl. 111.

16 Januarij w poniedziałek rano wyiechaliśmy z miasta Kloc, za trzy mile do Miasta Franszteyn iuż w Szlonsku leżące-o

do ktore-o przybyliśmy o 12 godzinie o południu, y musieliśmy się tam bawić ziadszy obiad przez kilka godzin, poki dyszel dla zley drogi złamany zrobiono.

Orl. 112.

S i l e s i a.

Eodem kiedy dyszel zrobiono y Karetę na niektórych miejscach nadweredzoną reparowano, wyiechalismy z miasta Fransztein o godzinie drugiey po południu do miasteczka Nemsz za dwie mile do ktorego przyiechaliśmy o 4 godzinie po południu, gdzie przemieniwszy konie zaraz ruszyliśmy za dwie mile do wsi Jordansmul, ztamtąd także za dwie mile do wsi Donod, do ktorey przyiechalismy w nocy, o godzinie drugiey, y chcieliśmy zaraz iachać do Wrocławia nic nieodpoczowszy lecz Poczmeyster disvasit dając tę racią, że przededniem do miasta przyiechawszy musimy stać długo przed bramą aż do ósmey godziny nim odemkną, czekaliśmy tedy nie spiac aż do czwartey godziny, y nim konie założono przeciągnęło się do piątey po tym wyiachawszy z tey wsi.

F^o 61.
Orl. 113.

17 Januarij we Wtorek przybylismy za Bożą pomocą do miasta Wrocławia o godzinie osmey rano właśnie kiedy bramy odemknięto, gdzie przed bramą utrzymała nas Warta, y wziowszy officier ieden od teyże mieyskiey Warty Passy nasze, kazał nam na tym mieyscu czekać do powrotu swe-o, gdzie staliśmy więcej od godziny, czekając powrotu tego officiera, tym zaś czasem prosilismy żeby nam gospodę pokazano Imć P-a Lewenburga, ktory przysłał człowieka swe-o rowno z tym Officierem co nam Passy poodbierał, a gdy nas wpuszczono do miasta, iechalismy prosto do tegoż Imć Pana Lewenburga, ktory mię wdzięcznie przyioł, gdzie nie bawiąc, zwłaszcza kiedyśmy postrzegli na rynku Carola, poiechalismy do gospody gdzie Familia moja stała, a tam przybywszy zastaliśmy P-a Nachimowskie-o, z wielkim utesknieniem czekające-o me-o przyiazdu, ktory po wzięciu Pana Hrehore-o zbiegł tu do Wrocławia dowiedziawszy się o przybyciu Familiey moiey w ten tu kraj. Tego tedy dnia ucieszywszy się spolnie z zdrowia dobre-o y z Szczęśliwe-o przybycia z Familia moją nic nie czyniłem, tylko po drodze sobie odpoczołem.

F^o 62.
Orl. 115.

18 Januarij we Szrodę pisałem Listy do Brunswiku do Imć P-a Graffa Welinga Senatora Szwedzkie-o y Ministra Pełnomocne-o do Congressu Brunswickie-o prosząc aby Listy te ktore będąc tamże w Brunswiku na ręce Imsci oddałem dla przesłania do Warszawy do Imć P-a Trauttvetera z ktoremiby z tamtąd wyprawił P-a Nachimowskie-o, commoveat Listem swoim tegoż

Imć P-a Trauttvetera, adiunxi także w tym Liscie niedostatki moie, y prosiłem o interpozycią do Krola Imsci Szwedzkie-o. Eodem pisałem drugi List do Imć P-a Trauttvetera, żeby całą tę expedi-
 cją, ad orientem do Woyska y do Dworu Polskie-o, odesłaną z Brunswiku na ręce Imsci, iako nayprędzey przysłał tu do Wrocławia z którą bym mógł wyprawić P-a Nachimowskie-o y do różnych Senatorow y Ministrow Polskich Listy moje poodsyłać. Pisałem także eodem do Imć P-a Generała Poniatowskie-o prosząc aby też samą expedi-
 cją ieśliby miał przysłać na ręce Imsci Imć Pan Trauttveter adressował tu do mnie do Wrocławia. Jakie do pomienionych osób adressa expediowałem do Imć P-ow Wellinga y Trauttvetera przez ręce Imć P-a Boye⁴⁰⁾ a do Imć P-a Poniatowskie-o przez ręce Imć P-a Lewenbourga.

Orl. 116.

19 Januarij we Czwartek była corka moja na redutach, gdzie Xiążę Imść Holsztyński będąc świadczył się przed nią z łaską y przyiaźnią ku mnie y kazał mię pozdrowić.

F^o 63.
Orl. 117.

20 Januarij w Piątek wyiachał Pan Nachimowski do Gory maiętnosci Imć P-a Węgierskie-o chcąc tam incognito zostawać y czekać na expedi-
 cją ode mnie, przez ktorego pisałem List do tegoż Imć P-a Węgierskie-o, prosząc o tę Imsci Łaskę, żeby się mógł tam zabawić nim go ja będę w drogę przedsięwziętą dispensować.

21 Januarij w Sobotę byłem na nabożeństwie w Kościele Kapucyńskim, gdzie obraz Naświętszey Panny Ruski, y tam wysłuchałem mszy Świętey.

22 Januarij w Niedziele na Święto Naświętszey Panny Gromniczney Według nowe-o Calendarza byłem w Kosciele u Iezuitow na Nabożeństwie, y tam kazania niemieckie-o słuchałem, choć nic z nie-o nienauczyłem się. Eodem odebrałem List od Imć Pana Graffa Bielkie Ministra Szwedzkie-o u Dworu Cesarzkiego z Wiednia, ktorým mi respondet na moy List, o protekcyi Cesarzkiej z Pragi do Siebie pisany, y oznaymuie że Pierwsze-o iakie-oś Ministra Cesarzkie-o w tym interessie conveniebat, pytaiąc się ieżeli mi może Cesarz Imść dać protekcyą o czym iakoby ten Minister wątpił, y on sam wątpi, dla cze-o ieszcze ani Listu Krolewskie-o instantionalnego ani me-o nie oddawał Cesarzowi Imsci. Co mię bardzo poalterowało y ustraszyło tak dalece że mało do desperacyi nie przyszło, y nie wiedziałem dokąd bym się miał obrocić.

Orl. 118.

F^o 64.
Orl. 119.

23 Januarij w poniedziałek zakrzętnąłem się około pisania listow do Szwecyi, nad ktoremi dwa dni siedziałem, y wygotowałem do Szrody.

24 Januarij we Wtorek byłem zabawny tąż expediacją szwedzką. Eodem była na Redutach Nastusia w maszce gdzie przywiodł do poznania z siostrzynicą Jeymości Paniey Orlikowey Imć Pan Graff Gospod⁴¹⁾ Saxonczyk.

25 Januarij we Szrodę expediowałem Listy do Szwecyi do Krola Jmsci, do Imc P-a Höpkena⁴²⁾ Stats Sekretarza, y do Imć Pana Soldana⁴³⁾ Sekretarza posłałem tamże y List do Imć P-a Höpkena, od Imć P-a Graffa Bielka do mnie, racione protekcyi Cesarskiey pisany. Eodem posyłałem do Imć Pana Barona Orlika⁴⁴⁾ prosząc o naznaczenie czasu, ktorego bym miał Jmsci kłaniać, chodził w tym Syn moy Hrehory, ktore-o przyioł mile y zaraz pokazał Herb swoy ieden z moim ktorym się pieczętuie y przyznał to że iedney iezdem z Imscią Familiey. Eodem pisałem Listy do Krola Jmsci Polskie-o, do Ichmość Panow Marszałka⁴⁵⁾ y Kanclerza Wielkich Koronnych y do Imć Pana Poniatowskie-o, z ktoremi tegoż dnia wyprawilem do Drezny Pana Capitana Des Cloires, dawszy mu instrukcją.

Eodem w wieczor przysłał do mnie Imć Pan Baron Orlik prosząc do siebie, do ktorego tegoż momentu z Synem moim Hrehorym poiachałem, y byłem z wielkim honorem mile y wdzięcznie przyięty od Jmsci, ktory powiedział mi że od kilkanascie lat o Imieniu moim słyszy, y dawno życzył sobie honoru widzieć y poznać mię, naybardziej kiedy się dowiedział z herbu mego, ktory mu prezentował Imć Pan Generał Kryszpin⁴⁶⁾ Starszy, na Liscie moim do siebie pisanym, że iedney iestem Familiey z Imscią y zaraz mi prezentował pieczęć swoią, na ktorey ieden herb z moim był. Powiedziałem tedy Jmsci, że Przodek moy z Czeskie-o Krolewstwa podczas rewolucyi Czeskiey, kiedy byla wojna Hussorum zaszedł do Polski, co przyznał y zaraz namienił że w Krakowie w Kościele S-go Stanisława leży Pradziad moy Stanisław Orlik o ktorym, że bardzo dobrze wie, y że iest iednego Domu z Jmscią potwierdził. Poznawszy się tedy z Sobą zabawiliśmy się na różnych diskursach czas niemały, y był poczciwy Staruszek bardzo temu rad, że ieszcze się nie zwodzi Dom Orlikowski, y pokazał mi się prawie Oycem Łaskawym, iakoż na potym doznałem samym skutkiem, że miłość iest w każdym do krwi Swoiey naturalna.

26 Januarij we Czwartek przysłał do Mnie rano Imć Pan Baron Orlik prosząc mię z Żoną, Corką y Synem do siebie na Obiad, na ktorym tegoż dnia byliśmy, y przyioł nas lautissima mensa. Eodem w wieczor był u mnie Imć Pan Generał Kryszpin.

Orl. 120.

F^o 65.
Orl. 121.

Orl. 122.

F^o 66.
Orl. 123.

27 Januarij w piątek był u mnie rano z wizytą Imć Pan Baron Orlik, y zabawił się z godzinę na różnych diskursach, przy których obiecał mię do poznania przywieść z Imć Panem Grafem Szaffkocem⁴⁷⁾ Ober Direktorem tuteyszym Wrocławskim, ktore-o wielkie qualitates zalecał mi.

28 Januarij w Sobotę pisałem list do Imć P-a Graffa Bielka do Wiednia, prosząc aby y Listy Krola Jmsci Szwedzkie-o y moy oddał Cesarzowi Jmsci.

29 Januarij w Niedzielę odesłałem tenże samy List na pocztę do Imć Pana Graffa Bielka a sam iachałem do (Dominikanów) Jezuitow na Mszę Świętą ktorey na cześć Boga wysłuchawszy, ziadłem obiad prywatny z Imć Panem Generałem Kryszpinem y z dziećmi, naybardziej z Basią y Marthusią, ktore z klasztoru od Panien Urszulek przyiachały do mnie. Eodem w wieczor byli u mnie także dzieci moie Michał y Jakubek z Preceptorem swoim z Convictu. (Error.).

30 w poniedziałek byli u mnie na obiedzie Ichmsć P. P-wie Połkownik Szteinflicht⁴⁸⁾, Węgierski, Lewenburg z Jeymscją y Corką swoiemi. Eodem po obiedzie przyszedł Imć Pan Generał Kryszpin a potym tegoż czasu nim goscie nie odeszli byli u mnie z wizytą Połkownik Reychel y Maior Hamelton⁴⁹⁾ Szwedscy.

31 Januarij we Wtorek nic non occurrebat godnego ad notandum.

F e b r u a r i u s.

1 Februarij we Szrodę nic takiego nie było ad notandum tylko że odebrałem List od P-a Descloires z Drezny.

2 Februarij we Czwartek na Święto nasze Naswiętszey Panny Gromniczney odebrałem respons na List moy z Sztetina od Imc P-a Generała Lieutenanta Trauttvetera, z expedicią całą ad Orientem do Woyska Zaporozskie-o do Krola Jmsci Polskie-o y do różnych Senatorow y Ministrow Polskich którą z Brunswiku przez ręce Imć Pana Graffa Vellingka odesłałem był do Jmsci adressuiąc do Warszawy. Ktora expedicia ucieszyła mię gdyż wątpiłem żeby się komu w ręce przeciwnie nie dostała y zarazem zacząłem pisac do Pana Nachimowskie-o, chcąc go z temi Listami expediować.

3 W piątek pisałem też samą expedicią y przepisywałem Listy do Hana, Seraskiera y Woyska a tym czasem nadszedł Imć Pan Generał Kryszpin prosząc mię z sobą do Krolewica Jmsci Konstantyna⁵⁰⁾, u ktorego byliśmy własnie o południu, y rozumie-

F^o 68.
Orl. 127.

lismy że tam będziemy ieść obiad, lecz nadeszły Damy zaproszone, to iest Graffowa Bergowa z corką swoją metresą Krolewiczowską y z inszemi, za których przybyciem odeszliśmy oddawszy ukłon, a tak miasto Krolewiczowskiego obiad ziadłem postny z masłem u Imsci P-a Generała Kryszpina, gdzie po obiedzie dał mi znać Karol, że chce u mnie bydź Imć Pan Baron Orlik dla cze-o odszedszy długo czekałem na Imsci u Siebie, lecz nad wieczor przysłał do mnie prosząc o wybaczenie że nie może bydź za zabawami, ktoremi był zatrudniony.

4 Februarij w Sobotę konczyłem expedicją dla Pana Nachimowskie-o Skonczyłem ją w nocy.

Orl. 128.

5 Februarij w Niedziele byłem w Kościele u Dominikanow na Mszy po ktorey miałem u Siebie na Obiedzie Imć P-a Generała Lieutenanta Kryszpina, y dzieciy moich z Klasztoru Panienskie-o Basię i Martusię, a tegoż dnia w nocy odebrałem List od Pana Descloires z Drezny w którym pisał, że we wszystkim dobrze negocjacia Je-o successit u Dworu Polskie-o, y oznaymił że Pan Hrehory szwagier iest ieszcze pod aresztem w Warszawie y leniter tractatur potrzebował także abym do powrotu Je-o P-a Nachimowskie-o utrzymał. A tak com miał Karola posyłać w poniedziałek do P-a Nachimowskie-o, utrzymałem go do powrotu P-a Des Cloires. Listy zaś do tegoż P-a Des Cloires do Krola Jmsci Polskie-o z Listem Krola Jmsci Szwedzkie-o y do Imć P-a Marszałka W-o K-o posłałem rano przez pocztę do Drezny przez ręce Substituta Agenta Saxonskie-o, po których odesłaniu odebrałem List ut supra od P-a Des Cloira. Tegoż wieczoru przysyłał do mnie Pan Graff Szaffkoc (u ktorego w Sobotę byłem z wizitą z Imć Panem Baronem Orlikiem) prosząc mię na dzień iutrzeyszy z Familią moją na obiad.

F^o 69.
Orl. 129.

6 Februarij w poniedziałek byłem na obiedzie u Imć P-a Graffa Schaffkoca, ktory mię przyioł z wielkimi honorami lautissima mensa.

7 Februarij we Wtorek pisałem Listy przez pocztę do Pana Nachimowskie-o oznaymując mu że odebrałem dla niego expedicją, z którą tego dnia ktorego chciałem posyłać do onego Karola odebrałem List od P-a Des Cloira z tą expostulacją żebym go do powrotu Je-o utrzymał.

Orl. 130:

8 Februarij we Szrodę popołudniu powrocil z Drezny Pan Capitan Des Cloires, y przywiozł mi pomyslną ad vota rezolucją. Eodem w nocy bylismy u Imć P-a Połkownika Szeinflichta dla widzenia iak Damy z Kawalerami w nocy będą sankami ieżdżić, ktora ochota takim porządkiem odprawila się.

Zebrałi się wszyscy Kawalerowie y Damy ktorzy mieli ięździć do Imć P-a Graffa Szaffkoca, a było ich szesnascie, od ktore-o Dworu iachały przez rynek sanie za sańmi, Damy siedziały na Saniach a Kawalerowie stali na łogoszach, przy koźdych Saniach Lakeiowie byli z pochodniami na koniach wierzchem naprzód iachała muzyka w Saniach oboistowie, a na zadzie po wszystkich trębacze y kotły także w Saniach.

Za pierwszą przednią muzyką iachał sam ieden bez Damy na Łogoszach stojąc Stalmeyster tey Companiey ochotney nie-
iakiś Graff, a za tym wszyscy porządkiem według reiestru, ięździli przez dwie godziny po rynku y po mieście, a potym poia-
chali na bal y tam traktowali się y długo w noc tancowali. Eo-
dem pisałem list do Imć Manteuffela⁵¹⁾ Pierwsze-o Ministra
Saxonskie-o.

F^o 70.
Orl. 131.

9 Februarij we czwartek w nocy przysłał do mnie list Imć Pan Boye od Imć Pana Graffa Bielka z Wiednia w ktorym róż-
ne racie wypisuje dla ktorych ieszcze utrzymuje Listy Krola
Jmsci Szwedzkie-o y moy nie dając ich Cesarzowi Jmsci.

10 Februarij w Piątek rano wyprawilem Karola z expedi-
cją do Pana Nachimowskie-o, sam zaś nad wieczor byłem u Imć
Pana Barona Orlika a potym na Comediey, z ktorey powroci-
liśmy do gospody przed dziewiątą godziną.

Orl. 132.

11 Februarij w Sobotę zachołem pisać expedią do Pol-
ski de Xźcia Jmsci Biskupa Krakowskie-o do Imć P-a Graffa
Fleminga y do innych.

12 y 13 Februarij to iest w niedziele y w poniedziałek kon-
tinuowałem też samą expedią.

14 Februarij we Wtorek na zapusty według Rzymyskie-o
Calendarza, chciałem na poczte posyłać tę expedią do Polski,
ale przeszkodziła mi wizita z którą pierwszy raz byłem u Xźcia
Jmsci Holsztynskie-o⁵²⁾, gdzie mile przyjęto y deklarowano we
wszystkim interessom moim assistere, ztamtąd zaś poiachałem do
Jmsci P-a Szteinflichta na obiad na ktory byłem od Jmsci za-
proszony, y bawilem się tam aż do nocy, gdzie przypatrywa-
liśmy się iak Kawalerowie z Damami powtornie sańmi ięździli,
takimże porządkiem iak y pierwiy. Potym byliśmy na wiecze-
rzy zapustney u Jmsci P-a Generała Kryszpina y bawilismy się
tam długo w noc na ochocie.

F^o 71.
Orl. 133.

15 Februarij we Srzodę nic było ad notandum.

16 Februarij we Czwartek odebrałem List od Karola
z Gury, y od P-a Nachimowskie-o w ktorych mi oznaymuia, że

w przeszłą niedzielę to jest 12 Februarij wyiachał Pan Nachimowski rano o siódmej godzinie w swoją drogę.

Orl. 134.

17 Februarij w piątek expediowałem te wszystkie Listy w przeszłych dniach pisane na pocztę do Warszawy na ręce Imć Pana Graffa Fleminga. Eodem w nocy o siódmej godzinie ultra spem et expectationem odebrałem List od Imć P-a Wdy Podlaskie-o H-a P-o K-o⁵³⁾ z Chełma de 8va Xbris w roku 1719 datowany który będąc w Szwecyi, przysłany tu z Sztokolmu do pewne-o kupca a ten niewiedząc o moim Imieniu, trzymał tu przez 4 niedzieli.

18 Februarij w Sobotę byłem z wizytą u Imć Pana Barona Mennicha⁵⁴⁾ Szwagra Imć Pana Barona Orlika, od niego zaiachałem do te-oż Imc P-a Orlika gdzie zabawiłem się przez dwie godziny który prezentował mnie przywilej Cesarza Ferdinanda II potwierdzający antiquitatem Familiey Orlikow że są zdawna Baronowi wolni z Łaziska, y zaszli do Morawiey z Polski, y są bene meriti Majestatom Cesarskim. W tymże Przywileiu wymalowany jest Herb Domu Orlikow Nowina, tenże Samy Którym y la pieczętuie się.

F^o 72.
Orl. 135.

19 w Niedzielę nad wieczor doszła mię ex certis relatis wiadomość, że Imć Pan Graff Fleming w Sobotę o północy przyiachał do Wrocławia a nazaiutrz to jest dzisiay rano wyiachał do Drezny.

20 Februarij w poniedziałek nic non occurrebat do wiadomosci.

21 Februarij we Wtorek także nic nie było ad notandum godne-o.

Orl. 136.

22 Februarij we Szrodę expediowałem List do Imć P-a Wdy Podlaskie-o, pisany 5-o Martij według nowe-o Kalendarza, dawszy go na ręce kupca tuteysze-o Wrocławskiego Kina który mi oddał List od tegoż Imsci P-a Wdy.

Eodem expediowałem List do Imć P-a Graffa Fleminga do Drezny. Eodem powrocił Karol od Wartenbergu y przywiozł mi List od Imć P-a Marszałka W-o K-o.

23 Februarij we Czwartek odebrałem List od Imć Pana Graffa Wellinga z Drezny tu przysłany, od Imć P-a Trauttvetera. Eodem Imć Pan Połkownik Sztenflicht oznaymił nam że Xże Imsc Holsztynski wyiachał incognito ztąd do Piterburgu w przeszły poniedziałek to jest 20 Februarij sam tylko nawet bez chłopca W iedney sukni prostey y w iedney Koszuli. Dwor zaś ma ztąd wyieżdżać w przyszły wtorek. Ktorego będzie czekać w Rydze, gdzie ma Xże stanąć 23 Martij, y tam z Carem Imscią przywitac

F^o 73.
Orl. 137.

się, co tego będzie za effectus czas pokaże. Eodem wyiachał Karol do Wartenbergu. Eodem pisałem List y posłałem przez pocztę do Imć P-a Bielka do Wiednia.

24 Februarij w piątek pisałem Listy do Szweciey Ktore pod datą iutrzeyszą to iest

25 w Sobotę expediowałem przez pocztę do Sztokolmu do Imć P-a Graffa Horna⁵⁵).

26 Februarij w niedzielę expediowałem List do Drezny do Imć Pana Trauttvetera. Eodem był u mnie z wizitą Imć Pan Baron Mennich.

27 Februarij w poniedziałek bylismy na uczcie u Imć Pana Generała Maiora Sztenflichta. Orl. 138.

28 Februarij we Wtorek tenże Imć Pan Generał Maior pożegnał nas y wyiechał w drogę swoją do Petersburgu 8 godziny w nocy.

M a r t i u s.

1 Martij we Srzodę odebrałem List z Drezny od Imć P-a Feldmarszałka Fleminga y od Imć P-a Kanclerza W-o K-o.

2 Martij we Czwartek przyiachał do Wrocławia Imć Xdz Biskup Poznański Tarło⁵⁶) in occursum Krolowi Imsci z Drezny wyieżdżającemu.

3 Martij w Piątek byłem z wizitą u tegoż Imsci Xdza Biskupa ktory mię przyioł z wielkimi respektami.

4 Martij w Sobotę expediowałem list do Imć P-a Gnała Maiora Stenflichta do Gdańska. F^o 74.
Orl. 139.

5 Martij w Niedzielę przyiachał do Wrocławia z Drezny Imć Pan Mniszek Marszałek WKoronny in cognito, do ktore-o posyłałem z wizitą P-a Des Cloira Kapitana y prosiłem żeby mi pozwolił mieć honor oddania ukłonu sobie, co wzioł na delibercią y obiecał mi dać znać na zaiutrz rano o siodmey godzinie.

6 Martij w poniedziałek rano przysyłał do mnie Imć Pan Marszałek WKoronny Pisarza Swe-o exkuzując się że nie może się ze mną widzieć dając tę racją że tu ziechał incognito y chce żeby tu o nim żaden niewiedział, a naybardziej że w tak publicznem miescie są ludzie różnych fakciy, ktorzy łatwo mogą z moiey wizity Coniecturować, że Krol Imsc unum sentit przeciwko Moskwie z Szwedami, obiecał iednak wynachodzić sposobność do obaczenia się ze mną. Orl. 140.

7 Martij we Wtorek dowiedziawszy się że Imć Pan Marszałek WKoronny ma na zaiutrz wyiachać w swoją drogę posyłałem w wieczor a prawie w nocy do Imsci, Pa Capitana Des Cloira sollicitując o tę łaskę aby mi pozwolił iutro rano sobie

F^o 75.
Orl. 141.

kłaniać; lecz Pan Des Cloires zastawszy Imsci wieczeraiące-o, nie chciał go inkommodować, prosił iednak Pokoiowe-o, aby po wieczery oznaymił Imsci, że był Pan Des Cloires dla Rezolucyj.

8 Martij we Szrodę rano przysłał do mnie Imć Pan Marszałek WKoronny tegoż Pisarza Swe-o prosząc o wybaczenie że się nie może ze mną widzieć, y ekuzując się takowemiż co i przedtym raciami, pro confirmatione zaś dołożył to, że Imć Pan Graff Szafgotz, Naywyższy Direktor Wrocławski, chciał bydź z wizitą u Imsci, ale mu się wymowił, że tu iest incognito, także y Krolewicowi Imsci Konstantemu proszącemu Siebie na obiad tym że się ekuzował, obiecał iednak rebus meis staraniem y promocją Swoią adesse.

Orl. 142.

N. B. Eodem w wieczor przysłał do mnie Imć Pan Baron Orlik prosząc pilnie do Siebie, do ktoregom kiedy przyiachał wziół mię do swe-o Gabinetu, w ktorym chory leżał na prywatną y sekretną konferencją, gdzie kazawszy drzwi zamknąć oznaymił mi że Jaguziński⁵⁷⁾ Ablegat Carski pisał do Imć Pana Graffa Neidharta⁵⁸⁾ Prezidenta Kamery Cesarski, Prosząc go imieniem Principała swe-o, aby mię lubo arestował lubo utrzymał we Wrocławiu do przyjazdu swego, posłał za tym po szwagra swe-o Imć Pana Barona Mennicha, za ktorego przybyciem posyłał do tegoż Imć Pana Graffa Neidharta, prosząc go o komunikacją tego listu, ktory in instanti przysłał y dano mi go czytać, radzono potym abym się Ja tym czasem umknoł gdzie na stronę albo do Klasztoru Ktorego a naybardziej do Franciszkańskie-o przebrał się, pro maiori securitate żeby tam przesiedział, poki Jaguziński z Wrocławia nie wyiedzie, in super obiecał Imć Pan Baron Orlik pisać do Wielkie-o Swe-o Przyiaciela Imć Pana Szlika Kanclerza W-o Czeskie-o, żeby activitate sua u Cesarza Imsci zastanowiał się za mną iako za krewnym Jego i sprawił mi wszelaką securitatem od impeticiy nieprzyiacielskich.

F^o 76.
Orl. 143.

9 Martij we czwartek pisałem List do Imc Pana Szlika⁵⁹⁾ Kanclerza W-o Czeskie-o referuiąc się na List Imć P-à Barona Orlika, ktory w Liscie swoim posłał do tegoż Imsci Copią Listu Kroia Szwedzkie-o do Cesarza Imsci za mną pisane-o. Pisałem także List do Imć Pana Graffa Bielki wymawiając mu że nie oddał do tych czas Cesarzowi Imsci Listu Kroia swe-o y oznaymując co tu Jaguzinski pisał. Eodem po napisaniu tych Listow, odebrałem List od Graffa Bielka, przez pocztę ktory mi oznaymuie że List Krolewski y moy memoriał oddał Cesarzowi Imsci

Orl. 144.

8 Martij według nowe-o Kalendarza, y że Cesarz Imśc toleravit commorationem meam we Wrocławiu.

10 Martij w piątek wyiachałem incognito od Imć Pana Barona Orlika do Wartenbergu o szostey godzinie w wieczor, y przez całą noc iadąc przybyłem na mieysce o osmey godzinie.

11 Martij w Sobotę stałem spokojnie w Wartenbergu.

12 Martij w Niedzielę także stałem spokojnie.

F^o 77.
Orl. 145.

13 Martij w Poniedziałek pisałem Listy przez pocztę do Ichmosciow P. P-w Barona Orlika y Schwagra Je-o Barona Mennicha, y żony moiey.

14 Martij we Wtorek na Zwiastowanie Naswiętszey Panny, Święta Rzymskie-o, odebrałem przez umyslne-o expressa Listy z Wrocławia przysłane od Imć Pana Barona Mennicha, w ktore-o liscie był List inkludowany od Imć P-a Graffa Bielka oznaymujący mi de molinienibus Jaguzińskiego u Dworu Cearsarskie-o także y od Żony moiey. Na ktore Listy tegoż dnia odpisałem y odprawiłem pomienionego expressa.

15 Martij we Szrodę rezolwowałem się iachać pro maiori Securitate z Wartenbergu do Wieruszowa za 4 mile w Polsce. Iakoż ziadszy obiad y napisawszy na pocztę Listy do Ichmm. P. Pw. Baronow Orlika y Mennicha także y do żony moiey oznaymujące o moim odiezdzie wyiachałem o czwartey godzinie a stanolem w Wieruszowie w nocy w poł do dziesiątey.

Orl. 146.

P o l s k a.

16 Martij we Czwartek czekałem na krola Jmsci, dla ktore-o spotkania przybył tegoż dnia Imć Pan General Dönhoff⁶⁰), tamże do Wieruszowa lecz niedoczekawszy się na za-utrz infectis rebus do Domu Swe-o za półtory mile odiachał, a ia tegoż dnia ut supra przeniosłem się do Klasztoru Oycow Pawlinow bo tam w miescie smrodliwą y niewygodną gospode miałem.

17 Martij w piątek nic nie było ad notandum, tylko że byłem w Kosciele Farskim na passyi, y avidissime czekałem na Krola Jmsci.

F^o 78.
Orl. 147.

18 Martij w sobotę przyniosł mi listy express z Wrocławia, od Imć P-a Barona Mennicha cum adiunctis od Imć P-a Graffa Bielka z Wiednia, y od żony moiey na ktore tegoż dnia odpisałem, y expediowałem w wieczor Posłańca.

19 Martij w niedzielę była po południu o czwartey godzinie passia z Kazaniem u Oycow Pawlinow, y tegoż wieczora spodziewano się Krola Jmsci, dla cze-o ziechał obvius Imc Pan

Orl. 148. Gnał Dönhoff, iakoż o szostey właśnie godzinie przyiachał Krol Imć, y nic nie bawiac tylko przesiadzy z Swoiey Karety do Karety Imć P. Gnała odiachał, mogliśmy iednak tak wiele czasu Iucrari, że Pan Des Cloires podał Memoriał moy Krolowi Imsci, y odebrał rezolucią przez Imć P-a Graffa
 . . . (пропущено) aby iachał za Krolew Imscią na nocleg do Imć P-a Gnała Dönhoffa, iakoż niemogąc w miescie dostać y koni y woza, uprosilem u Xdza Przeora y koni y woza, y iuz prawie w nocy wyprawilem za Krolew Imscią P-a Des Cloires y Hrehore-o, ktorzy na zaiutrz powrociwszy rano, przywiezli z sobą List do Imć P-a Fleminga, żeby ze mną we wszystkim conferował y concludował, także y ordinans do Pocztmeystra, aby ten List Imć P-u Flemingowi oddał, y przytrzymał go żeby nie uiechał ze mną się nie widziawszy.

F^o 79.
Orl. 149.

20 Martij w Poniedziałek także

21 Eiusdem we Wtorek czekałem avidissime na Imć P-a Graffa Fleminga lecz nie mogłem byđ compos voti et expectationis tandem.

22 Martij we Szrodę rano przyiachał do Wieruszowa Imć Pan Graff Fleming u ktore-o mialem solus cum solo na godzinę y daley audiencią y konferencią na ktorey conclusit żebym Ja czekał in aliquo securo loco nim się skończy Senatus consilium, obiecuiąc że na nim co o mnie concludetur, da mnie listem swoim znać, y upewnił że będzie wexel przysłany do Wrocławia na exsolucią subsistencji, a przytym oznaymił, że zaraz za nim będzie iachać Imć Pan Graff Manteuffel.

Orl. 150.

Eodem po odiezdzie Imć P-a Graffa Fleminga odebrałem Listy z Wrocławia od Imć Pana Barona Mennicha, Gdzie były includowane Listy od Imć P-a Graffa Bielka z Wiednia y od Żony moiey, oznaymił mi Imć Pan Bielkie, iako omnem lapidem movebat Jaguzinski u Dworu Cesarskie-o o extradicyi moiey, lecz perdidit oleum et operam, od Żony moiey zaś miałem wiadomość iako Brat tego Jaguzinskie-o przyiachawszy do Wrocławia czynił na mnie czyli na familią moją zasadzki chcąc się włamać astute do gospody moiey o pierwszey godzinie po połnocy, ale mu rzecz ad mentem non successit.

23 Martij we Czwartek czekałem na Imć P-a Manteuffela, lecz tego dnia nie był.

F^o 80.
Orl. 151.

24 Martij w piątek rano przyiachał Imć Pan Manteuffel, który mnie przyioł mile y zabawił się ze mną na Conferencyi czas nie mały który toż samo deklarował co y Imć Pan Fleming y prezentował mi list od Ministra Krola Imsci u Dworu Cesar-

skie-o zostające-o, który miał ordinans od Króla Imści starania się o protekcji dla mnie Cesarskiej, w tym tedy liście oznajmował że Jaguzińskiemu rekurowano, a mnie permissum zostawać in Imperio, a jako Imć Pan Fleming tak y Imć Pan Manteuffel przyobiecali Hrehore-o przyiąć in Obsequium Króla Imści do Gardiey Saxonskiej y deklarowali przysłać mu List do pewne-o Gnała w Dreźnie zostające-o.

Orl. 152.

25 Martij w Sobotę pisałem Listy do Wiednia do Imc Pana Graffa Bielkie dziękując y Jemu y Imć Panu S-to Saphorino⁶¹) Ministrowi Angielskiemu za starania ich które łożyli o mnie, y prospexerunt Securitati, która iuż periclibatur dla pretensiy Jaguzińskie-o, pisałem także y do Imć P-a Barona Mennicha y do Żony moiey oznajmując o wyjeździe moim do Czenstochowy iakoż miałem te-o dnia wyiachać ale koni nie dostałem.

26 w Niedzielę po mszy Świętey y po obiedzie wyiachałem do Czenstochowy pożegnawszy Xdza Gurzyńskiego Przeora Wieruszowskie-o który iuż z relacyi Pocztmeystra wiedział kto Ja iestem. Pocztmeyster zaś ex relatis Pisarza cła Królewskie-o przedtym w Stransuldzie w Woysku Szwedzkim służące-o dowiedział się.

F^o 81.
Orl. 153.

Wyiachawszy zaś nocowałem w iedney Wsi nazwaney (пропущено) dokąd przyiachałem pozno iuż w nocy.

27 Martij w poniedziałek stanłem nad wieczor w Czenstochowie na dole w Miasteczku pod Jasną Górą, gdzie że nie mogliśmy mieć wygodney gospody posyłałem do Xdza Przeora prosząc o naznaczenie w Klasztorze Stancyi, którą mi łaskawie pozwolił, y przybralismy się tam tegoż czasu na noc.

28 Martij we Wtorek byliśmy na Mszy Świętey u Obrazu Naswietszey Panny Cudowney, a po Obiedzie posyłałem Karola do Xdza Przeora chcąc mu wizitę oddać lecz on poprzedził mię z Complementem przywitania.

29 Martij we Szrodę bawiłem się z rana do południa zwyyczajnym przy Mszy Świętych pięciu nabożeństwem u Obrazu Naswietszey Panny, a po obiedzie byłem z wizitą u Xdza Przeora y prosiłem go o naznaczenie spowiednika co mi obiecał.

Orl. 154.

30 Martij we Czwartek Wielki (Święta Rzymskie-o) — byliśmy na nabożeństwie y na kazaniu, a potym na Obiedzie w Refektarzu, po południu zaś na Ceremoniey umywania nog y na kazaniu.

31 Martij w Piątek Wielki Święta Rzymskie-o byłem u Xdza Definitora, chcąc przed nim expurgare conscientiam spo-

F^o 82.
Orl. 155.

wiedzią Świętą, y odkryłem się przed nim pierwey kto iestem y iakiey religiey, co wysłuchawszy nie chciał mi spowiadać potrzebuiąc pierwey rewokacyi po długich zaś controwersiach obiecał o tym donieść Xdzu Przeorowi, y od nie-o wziąć rezolucią.

M i e s i a c A p r i l .

Orl. 156. 1 Aprilis w Sobotę wielką Święta Rzymskie-o przyszedł do mnie Xdz Definitor prezentuiąc mi List do Xdza Przeora pi-sany od Podskarbie-o Xzcia Lubomirskie-o⁶²) Starosty Spiskie-o, w którym mu oznaymuie że Principał Je-o ma byđź na Święto w Częstochowie, iadąc z Wiednia do Warszawy y prosił aby była naznaczona w Klasztorze Stancia. Expostulował tedy Xdz Definitor abym tey w ktorey zostawałem ustąpił mu stancyi na ieden dzień, a mnie obiecywał imieniem Xdza Przeora inszą na co z ochotą consensi, lecz podczas mszy wielkiej w Kosciele przyszedszy do mnie ieden Xdz od Przeora prosił mię o wybaczenie zato, y requirował do mnie abym się nie inkomodował temi przenosinami, ale na iednym mieyscu zostawał, obiecuiąc dla Xzcia Lubomirskie-o inszą upatrzeć Stancią.

F^o 83.
Orl. 157. 2 Aprilis w Niedzielę Wielkanocną Święta Rzymskie-o przyiachał własnie podczas Mszy Wielkiej Xże Lubomirski y stał w miasteczku a nie w Klasztorze.

3 Aprilis w poniedziałek tenże Xże wyiachał w swoją drogę do Warszawy.

4 Aprilis w Wtorek podczas mszy ranniej (ktora się w Kaplicy przed obrazem Naswiętszey Panny odprawowała) przyiachał do Częstochowy Imć Pan Warszucki⁶³) W-da Łęczycki, ktory po Nabożeństwie był w Refektarzu na Obiedzie.

5 Aprilis w Srzodę po nabożeństwie nie iadszy y obiadu wyiechaliśmy z Częstochowy w swoją drogę do Szlonska, y uiachawszy 3 mile iedliśmy obiad w Lisie wsi na granicy iuż w Szlonsku zostaiącey, na noc zaś stalismy za 2 mile w Lublincu.

Orl. 158.

S z l o n s k .

6 Aprilis we Czwartek 7 w Piątek y 8 w Sobotę stalismy spokojnie w Lublińcu czekaiąc na Listy, od Imć P-a Barona Mennicha, ktore obiecał mi przysłać Xdz Przeor, ieżeliby one poczta Wroclawska przyniosła lecz nie doczekawszy wyiachaliśmy,

9 Aprilis w Niedzielę traktem do Wroclawia, a uiachawszy 3 mile zanocowalismy w Staniszczech wsi.

10 Aprilis w poniedziałek kontynuując drogę iedliśmy obiad we Wsi Kolanowiczach za poł czwartą milę od noclegu a nocowaliśmy za półczwartą milę od popasu we Wsi Kolnie.

11 Aprilis we Wtorek przybyliśmy rano o dziewiątej godzinie do miasta i Fortecy Brygu, które po polsku nazywają Brzegiem, miasto y Forteca niezgorsze w położeniu pięknym nad rzeką Odrą, gdzie nas examinowano przed Bramą, lecz za pokazaniem Passu, zaraz za ordinansem commendanta do miasta puszczono przybywszy tedy do gospody zaraz expediowałem List do Imć P-a Barona Mennicha przez piesze-o Curiera y czekając reszpondu nocowaliśmy tam ze wszelką wygodą.

F^o 84.
Orl. 159.

12 Aprilis we Srzodę w wieczor powrócił Curier z Wrocławia y przyniósł mi list od Imć Pana Mennicha o Śmierci I. P-a B. Orlika y o inny f niepokieszny.

Orl. 160.

13 Aprilis we Czwartek wyprawiłem do Wrocławia incognito Pana Capitana Des Cloires z listem do Imć P-a B. Mennicha.

14 Aprilis w piątek tenże P. Capitan Des Cloires powrócił w Wieczor przywiozł mi od Żony moiey podróżny supplement, y Consilium od Imć P-a Barona Mennicha abym się wracał do Częstochowy pro maiori securitate od impeticy y investigacy Moskiewskich.

15 Aprilis w Sobotę pisałem Listy do Dworu Polskie-o y do innych Senatorow iako to do Xzcia Biskupa Krakowskie-o, do Imć P-a Marszałka W-o K-o do Imć P-a Kanclerza W-o K-o, do Imć P-a Wdy Podlaskie-o H-a P-o K-o do Imć P-a Graffa Fleminga, do Imć P-a Graffa Manteufela, Ministrow Krolewskich do Imć P-a Gnała Poniatowskie-o, y do Wrocławia do Imć P-a Barona Mennicha także y do Żony moiey.

F^o 85.
Orl. 161

16 Aprilis w Niedzielę po wysłuchaniu Mszy S-tey u Capucinow y po Obiedzie kontynuowałem tychże samych Listow pisanie, y skonczywszy oddałem je na ręce Syna me-o kochane-o Hrehore-o w cooperacie do Imć P-a Barona Mennicha, do które-o pisałem prosząc aby te Listy odesłał pocztą do Warszawy. Syna zaś Hrehore-o pożegnawszy wybierając się w Imię Pańskie na służbę wojskową do Saxoniey y mile go przy użyczeniu mu błogosławieństwa Bozkie-o scisnąwszy wyiachałem w Imię Pańskie z Brzegu w przedsięwziętą drogę nad wieczorem uiachawszy Połtory mile do Łosiowy zanocowaliśmy tam.

Orl. 162.

17 Aprilis w poniedziałek iachaliśmy poł piątej mile do miasta Opola, gdzie obiad ziadszy, wyiachaliśmy za pięć mil na nocleg do miasteczka Strzelec y tam nocowaliśmy.

18 Aprilis we Wtorek wyiachawszy staneliśmy na Obiad za dwie mile w miasteczku nazwanym Stożek gdzie barzo w pięknym położeniu na gorze Pałac Graffa (пропущено) a ztamtąd staneliśmy w miescie Tarnowicach za trzy mile dość nie sporno iadąc tak dla niepogody dżdżystey iako y dla złamania osi zadniey.

F^o 86.
Orl. 163.

19 Aprilis we Szrodę zabawiliśmy się do same-o Południa w Tarnowicach nim oś zrobiono, gdzie na Poczcie zastalimsy y odebrali dwa pakiety Listow od Imć P-a Barona Mennicha gdzie były Listy do mnie od Imc P-a Graffa Bielke, od Imć P-a Sztenflichta z Copią listu od Jaguzinskie-o, gdzie był list y od Corki moiey, na ktore Listy odpisawszy do Imć P-a Barona Mennicha y zostawiwszy ie na Poczcie, Sam wyiachałem po obiedzie y uiachałem 4 mile do wsi pierwszej Polskiey Toporowic, gdzie nocowałem.

P o l s k a.

20 Aprila we Czwartek uiachaliśmy z noclegu 5 mil na obiad do miasteczka Olkusz, gdzie obiad ziadszy staneliśmy na nocleg za 2 mile w Wierbonowiczach.

Orl. 164. 21 Aprila w Piątek wyiachawszy rano z Wierbonowicz uiachaliśmy 3 mile, y staneliśmy szczęśliwie w Krakowie, a nim w miescie gospodę znalezione, zabawilimsy się na przedmiesciu, y ziedliśmy tam obiad, a nad wieczor przebralimsy się do gospody w Rynku dość mizerney, bo dla Ziazdu Wielkie-o, różnych Panow na Akt introdukciey Biskupiey nie mogliśmy dostać lepszey.

22 Aprila w Sobotę byłem na Nabożeństwie w Kosciele Katedralnym rano, gdzie poszrod Koscioła piękną strukturą z marmuru y z metalu Ołtarz a na nim w srebrney bogato y pięknie zrobioney trumnie stoją Reliqwie S-o Stanisława Biskupa Krakowskie-o, widziałem w tymże Kosciele Groby y Mauzolea Krowlow Polskich, Biskupow Krakowskich, y różnych Panow, a potym widziałem się tamże z Xiędzem Waniewskim dawnym moim Przyjacielem y Confidentem.

F^o 87.
Orl. 165.

23 Aprilis (4 Maij) w Niedziele odprawił się Akt Solenny introdukciey na Biskupstwo Krakowskie Xźcia Imsci Szaniawskie-o Biskupa Krakowskie-o przy assistenciy wielu Biskupow y Prałatow także różnych Senatorow y Panow Polskich, lecz gwałtowny deždż y sprosna niepogoda wielką były przeszkodą temu publiczne-u aktowi, atoli przecie z Koscioła Farskie-o do Zamku szedł w Processiey pod Baldachimem Xżę Biskup, kto-

rego prowadzili pod ręce Xżę Imść Wiśniowiecki⁶⁴) Woiewoda Krakowski y Imć Pan Morsztyn⁶⁵) Woiewoda Sandomirski. Po długiey ceremoniey zaczął Sam Biskup Mszę na ktorey miał Kazanie panegiryzujące Xdz Dönhoff⁶⁶) kanonik Krakowski, z dział bito burząco, et sic transijt gloria mundi.

24 Aprilis w poniedziałek odebrałem List z poczty od Imć P-a Barona Mennicha cum inclusis od Xżcia Imsci Biskupa Krakowskie-o, którym mi respondit na Listy moje z Hannoveru y z Wrocławia do siebie pisane, eodem byłem z wizytą pierwszą u Xdza Waniewskie-o.

Orl. 166.

25 Aprilis we Wtorek nie miałem nic do czynienia tylko że byłem u OO. Dominikonow na solennym Nabożeństwie w dzień S-o Piusza Papieża Rzymskie-o, na którym słuchałem Kazania.

26 Aprilis we Szrodę chodziłem na Skałkę piechotą do Koscioła Michała OO Pawlinow w którym niegdyś było fanum Pogańskie dla Dwoch Bogow Swist y Poswist czyli też Lalum-Polalum nazywających się, gdzie przy Ofierze Panskiey S-ty Stanisław Biskup Krakowski podczas samey elewacyi od Krola Bolesława Smiałego był zabity y na sztuki rozsiekany.

F^o 88.
Orl. 167.

N. B. Po napisaniu tego, przypomniałem że w Poniedziałek byłem u OO. Dominikanow, we Wtorek na Skałce, a we Szrodę pisałem Listy do Imć Pana Graffa Bielkie, do Imć Pana Sztenflichta, do Imć P-a Barona Mennicha, do P-a Lewenburga, do Nastusi y Hrehorego ktore wszystkie Listy posłałem w Cooperacie do Imć P-a Mennicha.

27 Aprilis we Czwartek odprawiła się tu Solenna uroczystość S-o Stanisława Biskupa Krakowskie-o na którą poszedłem był do Zamku do Koscioła Kathedralne-o gdzie te-o S-o reliquie leżą, na nabożeństwo lecz na drodze napadł mię był deždź dla ktore-o musiałem divertere do Koscioła S-o Piotra O. O. Jezuitow gdzie słuchałem kazania dość mądre-o y piękne-o, a potym kiedy mi płaszcz przyniesiono, szedłem do Zamku lecz iuż tam zastałem na Samy Koniec Mszy ktora u W-o Ołtarza Biskup celebrował wysłuchałem iednak u Grobu S-o Stanisława dwie Mszy czytane.

Orl. 168.

28 Aprilis w Piątek, pisałem List do Xdza Waniewskie-o, a potym y Sam byłem nad Wieczor prosząc go aby chciał conciliare mi u Xżcia Biskupa priwatną y sekretną awdiencją, co mi deklarował iutro rano, tamże siedzące-u mi przyniosł dwa pakiety Listow Pan Capitan Des Cloires z Wrocławia adresowane przez pocztę w którym były Listy od Imć P-a Barona Mennicha od Imć P-a Sztenflichta z Rygi, od Nastusi y Hrehore-o z wiado-

F^o 89.
Orl. 169.

moscią że ieszcze Gagarin⁶⁷⁾ w Wroclawiu investigat chcąc kogo z naszych devorare.

29 Aprilis w Sobotę pisałem Listy do Wroclawia do Imć P-a Barona Mennicha y do Nastusi. Eodem odebrałem relacją Imć Xdza Waniewskie-o że Xżę Biskup dla pewney raciey a naybardziey ob metum Moskwy nie chce się ze mną widzieć, obawiając się aby się to nie rozgłosiło. Eodem byłem na dysputach w Akademiey sub auspiciis X. Szaniawskie-o Sufragana.

30 Aprilis w Niedzielę byłem na Wielkiej Mszy y na kazaniu u OO. Franciszkanow gdzie w Kurytarzu wielu Biskupow Krakowskich są Conterfeta y Epitaphie tamże w Kosciele po lewey ręce w Kaplicy osobliwey grob S-tey Salomei Krolewny Polskiej, a w kurytarzu widziałem Obraz Chrystusa P-a z drzewa rznięty ubiczowany, o którym powiadaia że złodzieia przytrzymał uiowszy za rękę.

M a i u s.

1 Maj w Poniedziałek nic nie było godne-o ad notandum. Eodem byłem nad wieczor u Xdz Waniewskie-o.

Orl. 170.

2 Maj w Wtorek byłem w Akademiey chcąc tam widzieć Bibliothekę, ale iuż nie w czas przyszedłem o dziesiątey godzinie, o ktorey zwykli zamykać Bibliothekę wysłuchałem tedy Mszy u S-tey Anny w Kosciele Akademickim gdzie iest grob S-o Jacka⁶⁸⁾, Akademika Krakowskie-o, ktore-o y cella tamże w Akademiey w Bramie, w ktorey sam ten S-ty mieszkał. Kosciół zas S-tey Anny ab intra y ab extra wyśmienitą strukturą wystawiony, godny widzenia, iako y Ste-o Piotra u Jezuitow także godny widzenia. Eodem nad wieczor byłem u Capucinow.

F^o 90.
Orl. 171.

3 Maj w Szrodę byłem w Bibliotece Akademickiey, lecz nie długom się tam zabawił, gdyż ordinaria hora chciano zamknąć, a tak wyszedszy udałem się do Kosciola S-tey Trzey O. O. Dominikanow, gdzie nawiedziłem pierwey grób Ste-o Jacka w Kaplicy piękną strukturą z marmuru wystawioney, a potym między nagrobkami różnemi szukałem grobu Przodka Me-o Stanisława Orlika⁶⁹⁾ ktory po prawey Stronie w Kaplicy osobliwey znalazłem gdzie z marmoru y Je-o osoba y Żony Jego stojących wybito, sam we zbroi z brodą po staroswiecku, a zwierzchu nad nimi Epitaphium takowe:

Generoso D-no Stanislao Orlik de Laziska Militi Hierosolimitano, Zupparum Russiae Praefecto, qui mortuus est anno Domini M. D. L. IX. die VI. Mensis Junij anno vero aetatis suae

50. Catherina de Komorow Conniunx maestissima, Coniugi desideratissimo aede se optime merito posuit.

Nad samą zaś z wierzchu na marmorze złotemi Literami taki wybity nagrobek:

Generosa D-na Catherina de Komorow Coniugi suo fidsimo Generoso D-no Stanislao Orlik de Laziska terrarum Russiae Zuppario honorificentissime primum hic Sepulto lapidem hunc illi deinde superimponi et Sacellum hoc iam penitus neglectum restavrari illudque liberaliter dotari curavit, in quo etiam corpus suum humari voluit, ut quos fides coniugalis viventes teneret, eos idem locus quoque mortuos haberet vixit annis — — — — — mortua die — — — — — Orl. 172.

Na sklepieniu tey Kaplicy herby są wymalowane Skolligowanych tego Domu Familii różne a Oyczysty nasz herb przy samym Stanisławie Orliku y na wierzchu Statui wybity iest z marmuru. Kaplica ta nazywa się Orlikowaniana.

Eodem expediowałem Listy na pocztę do Imć P-a Barona Mennicha y do Corki moiey.

N. B. O tych nie miałem wiadomości ieżeli doszły.

4 Maj w Czwartek po Obiedzie o godzinie piątej chodziliśmy na promenadę do Panien Francuzek Reguły S Francisci, ktorych przy Kosciele Visitationis Mariae fundował Xdz Biskup Krakowski Małachowski⁷⁰). Kosciół piękną strukturą wystawiony za miastem klasztor między wysokimi murami był nam z samemi Mniszkami niewidziany. Z tamtąd byliśmy u O. O. Karmelitow bosych w Nowiciacie także za miastem, gdzie promenadą w Ogrodzie zabawiliśmy się Czas niemały. Tam idąc widzieliśmy mogiłę Xźcia Polskie-o Kraka Fundatora Krakowa miasta w polu gdzie Pogańskim Obrządkiem pogrzebiony. F^o 91.
Orl. 173.

Rano zaś o godzinie dziewiątej byłem na Piasku u O. O. Karmelitow, gdzie iest Obraz Cudowny Naswięszey Panny u ktore-o wysłuchałem dwoch mszy y dałem także ex voto na dwie Mszy.

5 Maj w piątek odprawiła się tu uroczystość S-o Jana Nepomucena w Kosciółku S-o Woyciecha na Rynku, który od początku Chrzescianskiey tu wiary wszczepienia iest pierwszy, y w nim S-ty Woyciech wiarę S-tą przepowiadał. Eodem odebrałem Listy przez pocztę od Imć P-a Barona Mennicha do Siebie adresowane, między ktoremi były listy w interesie Syna Me-o do Saxoniey od Imć P-a Fleminga y do mnie pisane, także od żony moiey y od P-a Lewenburga. — Orl. 174.

6 Maj w Sobotę expediowałem Listy na pocztę do Wrocławia przez którą posłałem Listy Imć P-a Graffa Fleminga do Saxoniey na ręce Hrehore-o, żeby tam komu należy oddał y zostawał Lieutenantem w pierwszej Krolewskiej Gardiey. Pisałem zaś Listy do Imć P-a Barona Mennicha do Żony, do Nastusi y do P-a Lewenbourga.

7 Maj w Niedzielę odprawiła się tu solenna uroczystość Domu Naswietszey Panny Loretańskiej-o y S-o Felixa Kapucina, u O. O. Kapucinow gdzie byłem na Nieszporze na Kazaniu y na processiey.

F^o 92.
Orl. 175.

8 Maj w Poniedziałek odebrałem przez pocztę w Listach od Imć P-a Barona Mennicha y od Corki moiey Anastaziey z Wrocławia niepocieszoną żalowaną, Serce y Duszę przenikającą żalem y frasunkiem wiadomość o nagłej y niebezpiecznej chorobie najmilszego y naykochańsze-o Syna me-o Jakubka, którego żeby Pan Bog za modłami Naswietszey Panny Matki Swoiey uzdrowił offiarowałem Go do Częstochowy do Obrazu Matki Bożey, y oney go opiece oddałem.

9 Maj we Wtorek dałem na dwie mszy do Obrazu Naswietszey Panny Cudowne-o, tu w Krakowie na Piasku, za tegoż naykochańsze-o Syna Jakubka y sam w Kosciele Farskim wysłuchałem ex voto o restituciey Je-o do pierwsze-o zdrowia trzech mszy Świętych co niechay będzie na cześć y na chwałę Boga w Troycy Świętey iedyne-o, który nie tylko chorych ulecz, ale mocą Bozstwa swe-o y martwych wskrzesza.

Orl. 176.

21/10 Maj we Szrodę expediowałem Listy na Wrocławską Pocztę do Imć P-a Graffa Fleminga do Imc P-na Barona Mennicha y do Żony moiey utrapionej y frasowliwej, którą niech Bog wszechmogący w cierpliwosci potwierdza y pociesza szczęśliwszemi sukcesami. —

22/11 Maj we Czwartek nic non accessit ad annotandum czekałem tylko z wielką niecierpliwoscią y niezmiernym utęsknieniem na pocztę iutrzeyszą, chcąc mieć wiadomość o najmilszym synie moim Jakubku.

F^o 93.
Orl. 177.

23/12 Maj w Piątek odebrałem z poczty Wrocławskiej w Lisie Imć P-a Barona Mennicha 8 v. s./19. n. s. praesentis datowanym nayżałośnieyszą o Smierci najmilsze-o od Wszystkich Syna Me-o Jakubka wiadomość, która mi y Serce y Duszę przeraziła, ale coż czynić, trudno bardziey niż contra torrentem nitę woli Bozskiey sprzeciwiać się. Dominus dedit Dominus accepit, Sit nomen Domini benedictum in saecula, ktorego sacro Osculo

veneror flagellum, y proszę o miłosierdzie Jego Święte ne in aeternum irascatur ale pokarawszy niech się ulituie.

Na usiłowną y płacziwą expostulacją utrapioney y żaloney Matki, z Conwictu Swe-o O. O. Jezuici wydali Ciałeczko martwe tegoż naykochansze-o Syna me-o Jakubka do Klasztoru Panieńskiego na przedmieście Wrocławskim zostaiące-o ktore tam z żalem wielkim pogrzebione 17 praesentis (6. v. s.). Requiescat tedy in pace, y za nas niech się Panu Bogu modli. Eheu irrevocabile damnun. O Formose puer nimium ne crede coleri. Alba ligustra cadunt vaccinia nigra teguntur.

24/13 Majj w Sobotę pisałem Listy do Imć P-a Barona Mennicha, także do Żony Moiey y do Nastusi z Condolencją nieodżałowaney na całe życie moie Smierci nieboszczyka naykochańszego Jakubka.

25/14 Majj w Niedzielę nic nie było godne-o y ciekawe-o do wpisania. Biedziłem się iednak z żalem.

26/15 Majj w Poniedziałek byłem u P-a Capitana od Artyleriey ktory nas przez kilka godzin u siebie zabawił a bardziey iam się sam zabawił in solatium doloris, a powracaiąc z tamtąd wstapiliśmy do poczty y odebrałem Listy w Koopercie Imć P-a Barona Mennicha od Kochane-o iuż y pierwsze-o y ostatnie-o syna Hrehore-o co mię bardziey poalterowało, że ani od tegoż Imć P-a B. Mennicha ani od Żony moiey ani od Nastusi niemiałem żadne-o Listu.

Orl. 178.

27/16 Majj we Wtorek nic non occurrebat.

28/17 Majj we Szrodę pisałem y expediowałem Listy do Wrocławia y do Drezny do Syna mego Hrehore-o z expresją żalu me-o po naykochańszym Synie Jakubie y frasunku niezmiernego że nie miałem żadney noty o Familiey moiey. —

29/18 Majj we Czwartek byłem na pogrzebie sławne-o niegdyś Mathematyki y Medycyny Professora Słowakowicza a przytym kontynuowałem frasunek o żonie moiey.

F^o 94.
Orl. 179.

30/19 Majj w Piątek czekałem cały dzień w wielkich szagrenach na Listy z Wrocławia ktore odebrałem z poczty o siedmiej godzinie y z nich informowawszy się że Żona moia naykochańsza w tak wielkich po naykochańszym synie żalach zostaiąc żyje, niezmiernie ucieszyłem się bo mi naybardziey o iey Życie szło żeby nie osierociła dzieciey w tak wielkim nieszczęściu y w niepewnym stanie zostaiąc. Eodem miałem list od Imć P-a Gnała Sztenflichta.

31/20 Majj w Sobotę pisałem Listy do Imć P-a Barona Mennicha y do Żony moiey ciesząc się z Jey Życia, Imć P-u Baronowi

dziękując za Je-o pobożny affekt y miłość którą świadczy w utra-
pieniu Familiey moiey.

Orl. 180.

Junij 1/Maj 21 w Niedziele Zielonych Swiątek N. S. by-
łem w wieczor na nieszporce y na kazaniu w Kosciele S-o Du-
cha u kanonikow Regularnych gdzie Karmelita miał kazanie kto-
ry założył propozycją taką: będę dzisiay w Zielone grał z Du-
chem Swiętym y siła niepotrzebnych rzeczy drwił.

F^o 95.
Orl. 181.

Junij 2/Maj 22 w Poniedziałek odebrałem Listy z Wrocła-
wia od Imć P-a B. Mennicha, w których mi oznaymił, że posłał
skrzynkę z pismami różnemi, przez furmana tuteysze-o Krakow-
skie-o, do ktorey i kluczyk mi przysłał. Odebrałem także Listy
od Corki Moiey y od Syna Michała pisane o przyczynie smierci
nieboszczyka naymilsze-o Jakubka, ktorey był przyczyną nie-
bożny Praeceptor, gdyż on właśnie dał mu lekarstwo chleba
z siarką y z bobkowym lisciem, y kazał napalić piec, przy kto-
rym siedząc zaraził sobie głowę swądem y gorącem y nabył bo-
lenia głowy y niezwyuczaynych womitow a potym Epilepsiey.
Odebrałem także list od Hrehore-o z Drezny w którym mi oznay-
mił że go doszły Listy od Imć P-a Graffa Fleminga, w interessie
Je-o, pisał także Condelenią o naykochańszym Jakubku.

Junij 3/Maj 23 w Wtorek Swiątek Rzymских byłem na
Mszy y na kazaniu u Reformatorow, a na nieszporce y na kazaniu
także w Kosciele S-o Ducha.

4 Junij/24 Maj we Szrodę expediowałem Listy do Wrocła-
wia y do Drezny do Syna.

5 Junij/25 Maj we Czwartek pisałem List Cyframi do P-a
Gnała Maiora Sztenflichta.

26 Maj w Piątek odebrałem Listy z Wrocławia od Imć P-a
Mennicha od Żony y od Corki z Continuuacją Condolenciy naymil-
sze-o Jakubka.

Orl. 182.

7 Junij/27 Maj w Sobotę expediowałem Listy do Wrocławia
do Żony do Corki do P-a Mennicha do Löwenbourga y do P-a
Sztenflichta do Rygi.

8/28 Maj w Niedziele Swiątek Naszych S-o Ducha Spowia-
dałem się grzechow moich w Kosciele Kathedralnym przed
Xdzem Waniewskim, wysłuchałem tamże Mszy S-tey przyiołem
Communią co day Boże na odpuszczenie grzechow moich y na
wieczne Zbawienie.

Eodem w wieczor byłem na Kazimierzu u O. O. Trynita-
rzow w Kosciółku na nieszporce y na kazaniu, gdzie była Solen-
nitas S-tey Troycy pod ktorey tytułem ten jest Zakon.

9 Junij/29 Maj w poniedziałek nie dostałem Listow z poczty Wroclawskiej ni od kogo. Eodem przyjechał Biskup Krakowski do Krakowa.

10 Junij/30 Maj we Wtorek pisałem Listy do Szweciey. Eodem przyjechał do Krakowa Imć Pan Mniszek⁷¹) Marszałek W. K.

11 Junij/31 Maj we Srzodę expediowałem na pocztę Wroclawską do rąk Pana Consiliarza Beyé Ministra Szwedzkie-o Listy do Szweciey pod datą eiusdem do Krola, do Sekretarza Höpkena do Soldana posłałem puncta do traktatu z Moskwą y wyraziłem in quo statu teraz zostaie. Pisałem także do Imć P-a Graffa Wellinga Senatora y Plenipotentiaruszy do Congressu Brunswickie-o pod datą 7 Junij n. s. pisałem oraz do Imć P-a B. Mennicha do Żony y do Nastusi.

F^o 96.
Orl. 183.

J u n i u s.

1/12 Junij we Czwartek w Święto Boże-o Ciała odprawiła się solenna w mieście tutejszym solito ritu processia w ktorej proderat Biskup Krakowski in assistentia wszystkich Zakonow, Marszałka W-o K-o, Wdow Sieradzkie-o⁷²) y Braclawskie-o⁷³) Magistratu y Cechow wszystkich. W wieczor byłem na Kazimierzu w Kosciele Boże-o Ciała u Canonikow Regularnych Laterańskich na Nieszporze y kazaniu gdzie nawiedziłem grob Błogosławione-o Stanisława Kazimierczyka tegoż Zakonu, ktore-o reliquie leżą po lewey ręce na ołtarzu.

2/13 Junij w piątek byłem ex voto w Kosciele S-o Męczenika Floriana na przedmiesciu gdzie iest Je-o ręka, tam nαιοłem votivam y wysłuchałem. Eodem odebrałem Listy z poczty Wroclawskiej w ktorych mi oznaymiono naybardziej Imć Pan B. Mennich że pisał do mnie 5 Junij n. s. oznaymiając coś o Michale Synie moim a Ja tych Listow nie odebrałem y nie mogłem się informować co się tam z nim stało, tylko mię to poalterowało bardzo, że w tym ktory ut Supra doszedł List pisał Imć Pan Mennich prosząc mię o Consens, aby mógł gospodę y Informatora odmienić. Pisałem tedy do Imsci do Żony y Nastusi, aby mi oznaymili rzetelnie y prawdziwie co się tam stało z Michałem y pozwalając odmienić gospodę y infermatora. Odebrałem także od Żony y od Nastusi Listy cum annexis od P-a Iwana⁷⁴) z Sztokolmu, ktory mi oznaymił, dlaczego nie mógł wyjechać zaraz z Sztokolmu y prosił mię abym mu sposob wynalazł y wspomoczenie uczynił do przebrania się na tę stronę morza z Szweciey.

Orl. 184.

F^o 97.
Orl. 185.

3/14 Junij w Sobotę odpisałem na te Listy tak iak wyżej wyraziłem, do Imc P-a Mennicha a do P-a Iwana respons na in-szą pocztę odłożyłem.

4/15 Junij w Niedzielę odprawiła się tu powtorna publiczna processia od Dominikanow do Ołtarzow na miescie wystawionych, przy assistenciey cechow.

5/16 Junij w poniedziałek odebrałem Listy z Wrocławia y z Drezdy od Syna który mię prosił o pndze y oznaymił że Krol Imć w Dreździe y minister J-o Imć Pan G. Manteuffel Item G. M. Sztenflicht.

6/17 Junij we Wtorek nic nie było ad notandum.

7/18 Junij we Szrodę pisałem Listy do Imć P-a Mennicha y do Żony, y posłałem Listy pisane odemnie w interessie P. P-ow Szwagrow Jana do Szweciey do Imć P-a Sekretarza Status Höp-kena, a Athanaze-o⁷⁵) do Imć P-a Wdy Kijowskie-o⁷⁶).

8/19 Junij we Czwartek odprawiła się tu z Solennemi processiami Oktawa Boże-o Ciała, których Conclusia była w Wieczor u O. O. Jezuitow w Kosciele S. S. Piotra y Pawła z kaza-niem y oracją do Xcia Biskupa.

Orl. 186.

9/20 Junij w Piątek u Mniszek Wizitek odprawiła się solen-nitas Serca Chrystusa P-a w których Kosciele Sam Xże Biskup pontificaliter celebrował.

Eodem pisałem List cyframi do P-a Sztenflichta a nad wie-czor o piątej godzinie odebrałem Listy z Wrocławia y z Drezdy od Syna w których Pan Mennich y Corka oznaymują o pisa-nych od Siebie do mnie Listach 5 currentis, których nie odebra-łem y nie mogłem wiedzieć co się z Michałem dzieie, ponieważ y w tych listach ktore dziś dostałem, żadney o nim zmiany nie-było, co mię barzo poalterowało.

10/21 Junij w Sobotę pisałem Listy do Drezdy do Imć P-a Graiffa Manteuffela w interessie Syna me-o także do Imć P-a Mennicha do Żony y do Corki y posłałem list pisany wczora do Imć P-a Sztenflichta.

11/22 Junij w niedzielę był u mnie na obiedzie Imc Xdz Wa-niewski oprócz te-o nic nie było ad notandum.

F^o 98.
Orl. 187.

12/23 Junij w poniedziałek odebrałem Listy z Wrocławia z których upewniony będąc o dobrym zdrowiu Michała Syna ucieszyłem się serdecznie miałem także List od Imc P-a Szten-flichta 5 Junij z Rygi pisany z ktore-o miałem także solatium doloris.

13/24 Junij we Wtorek odprawiła się Solennitas Narodze-

nia S-o Jana w Kaplicy Włoskiej u O. O. Franciszkanow z kazania y processią.

14/25 Junij we Szrodę expediowałem Listy do Wrocławia do B. Mennicha do Żony y Corki moiey.

15/26 Junij we Czwartek item 16/27 eiusdem w piątek pisałem pewną expediacją do rąk P-a Gnała Sztenflichta y eodem odebrałem Listy z Wrocławia z których informowałem się że Żona Moia ieszcze zostaje w słabym zdrowiu.

17/28 Junij w Sobotę rano kontynuowałem też Samą do Pana Sztenflichta expediacją a po obiedzie expediowałem Listy do P-a B. Mennicha do Żony y Corki, y prosiłem żeby przez Syna Kupca tuteysze-o włoskie-o Torianie-o przysłano mi szablę y niektore książki.

Orl. 188.

18/29 Junij w Niedzielę byłem w Kosciele na nabożeństwie rannym y wieczornym u S. S. Piotra y Pawła w dzień ich solenizacij wedlug nowe-o Kalendarza w nocy zaś continuowałem expediacją do rąk P-a Sztenflichta.

19/30 Junij w Poniedziałek odebrałem Listy z Wrocławia cum inclusis P-a Sztenflichta z obszerną w nich relacją interessu me-o, miałem y od Żony y od Imć P-a Mennicha y od Corki, z których informowałem się o melioracyi zdrowia Żony moiey, z czegom się ucieszył. Continuowałem też Samą do rąk P-a Sztenflichta expediacją.

J u l i u s wedlug nowe-o Kalendarza.

20 Junij/1 Julij We Wtorek continuowałem też samą pomienioną expediacją.

21 Junij/2 Julij we Szrodę expediowałem Listy do P-a Mennicha Żony y Corki, y continuowałem expediacją wyżej Specyfikowaną.

22 Junij/3 Julij we Czwartek zacząłem przepisywać nieskończoną ieszcze w terminie też samą expediacją.

23 Junij/4 Julij w Piątek przepisowałem też Samą expediacją a nad wieczor odebrałem List od Corki z cedułką własną ręką pisaną od Żony moiey, od P-a Mennicha nie miałem bo gdzieś wyaichał wziowszy na inszą gospodę Michała, miałem wiadomość że Anna Maria y Gryta Służące Szwedki Luterki Katholiczkami Zostały, a Gołkowa syna powiła.

F^o 99.
Orl. 189.

24 Junij/5 Julij w Sobotę żadnych Listow nie pisałem do Wrocławia, dla Continuacyi expediciey do rąk P-a Sztenflichta.

25 Junij/6 Julij w Niedzielę nic nie było ad notandum.

26 Junij/7 Julij w Poniedziałek odebrałem od Nastusi y Michała Listy w których mi oznaymiono, że Imć Pan Baron Mennich odebrawszy tegoż Michała z Conwiktu Jezuickiego wziol z Sobą do Teszena⁷⁷).

27 Junij/8 Julij we Wtorek Continuowałem też do Rąk P-a Sztenflichta expediacją.

28 Junij/9 Julij we Szrodę pisałem list do Żony podając do uwagi assekuracie moskiewskie, także do Syna do Drezdy pytając się dla cze-o nigdy do mnie nie pisze, y o liscie do G. Maio — — — — pisanym.

Orl. 190.

29 Junij/10 Julij we Czwartek continuowałem też samą expediacją do rąk Imć P-a Sztenflichta nad którą aż do czwartey w noc siedziałem.

30/11 Julij w piątek odebrałem Listy od Żony y Corki z Wrocławia także y od Syna z Drezny w którym mi się exkuzował wywichnieniem w fechtowaniu ręki że przez kilka poczt niepisał.

Julius według S-o Kalenda.

1/12 Julij w Sobotę expediowałem tak długo pisane Listy do rąk Imć P-a Sztenflichta, gdzie były do Jegoż Same-o, do Imć Oyca Metropolity⁷⁸) Rezań-o y do Xźcia Holsztyńskie-o, a posłałem one do Wrocławia na ręce Żony moiey.

2/13 Julij w Niedzielę Item 3/14 w Poniedziałek y 4/15 we Wtorek nic non occurrebant ad notandum tylko chmurno zimna y alternatim dżdżysta continuowała się niepogoda.

5/16 Julij we Szrodę pisałem List do Imć P-a Mennicha y do Żony pozdrawiając y Nastusię y obligując ją żebysię P-u Bogu modliła na pewną intencją moją.

F^o 100.
Orl. 191.

6/17 Julij item 7/18 w piątek miałem Listy od Żony moiey w których mię z relacyi P-a Pirockie-o przestrzegała żebym się na ostrożności miał od Moskwy.

8/19 Julij w Sobotę pisałem Listy do Żony moiey prosząc Jey Żeby się od P-a Pirockie-o zupełnie dowiedziała od kogo on tę ma wiadomość o staraniu Moskiewskim. Pisałem także do Gr. Bielke y posłałem ten list do P-a Höpkena do Szwecyi.

9/20 Julij w Niedzielę nic nie było ad notandum.

10/21 Julij w poniedziałek nie miałem Listow żadnych z Wrocławia.

11/22 Julij we Wtorek nie było nic ad notandum.

12/23 Julij we Szrodę nie pisałem nic do Wrocławia.

13/24 Julij we Czwartek nic nie było ad notandum.

14/25 Julij w piątek miałem Listy z Wrocławia od Żony y od P-a Mennicha y z Drezny od Hrehore-o w którym mi oznaymił że Ichm P. P-owie Graffowie Fleming y Manteüffel radzili mi przez nie-o, żebym insze gdzie mieysce bezpiecznieysze wynalazł, a Hrehorego chcą gdzieś indziej do insze-o woyska rekomendować, były y insze wiadomosci o Moskwie w Szwecyi grasującaey.

15/26 Julij w Sobotę expediowałem Listy do Ichms. P. P-ow Graffow Fleminga y Manteuffela do Drezny a do Polski do Ichmś P-ow Marszałka i Kanclerza WWKor, także do Imć P-a Wdy Podlaskie-o H-a P-o Kor-o w iednym interessie moim pytaiąc się cze-o się mam spodziewać po zawarciu traktatu między Szwecią y Moskwą y iaką mogę mieć rekompensatę od Kroła y Rzptej in vim nie akceptowaney odemnie Ukrainy z protekcją turecką. Pisałem także w interessie Hrehore-o do Imć P-a Graffa Fleminga y te wszystkie listy posłałem na ręce Hrehore-o. Pisałem także do P-a Gnała Sztenflichta, do Żony y do Imć P-a Mennicha rekomenduiąc mu te listy do expediowania do Drezny y do Rygi.

Orl. 192.

16/27 Julij we Niedzielę byłem u Dominikanow na obleczy-nach dwoch Panien.

17/28 Julij w poniedziałek byłem w Wieliczce za milę od Krakowa w Żupach solnych, gdzie godne widzenia y podziwienia rzeczy widziałem, y mogę o nich sądzić że ledwo może Europa mieć mirabiliora. Z tamąd nad wieczor powrociwszy odebrałem z poczty Listy od P-a B. Mennicha który mi oznaymił że Pan Bielke iuż in vias suas odiachał, zostawiwszy w połogu żonę swoją w Wrocławiu, ktore-o Listy moje do Szwecyi pisane iuż nie zastały lecz Żonie Je-o miała Nastusia oddać y prosić aby za nim one posłała do Berlina. Pisała także Nastusia o smierci nieboszczyka Beya który fatis cessit 9/20 praesentis, a pogrzebiony 15/24 eiusdem, oznaymiła także o P-u Pirockim, że poiachał z Xźciem Radziwiłem⁷⁹⁾ młodym do cudzych Kraiow. Z Gazet publicznych miałem różne wiadomosci a naybardziej że iakoby iuż miał stanąć pokoy między Moskwą y Szwedami.

F^o 101.
Orl. 193.

18/29 Julij we Wtorek byłem na Bielanach w Klasztorze O. O. Kamedułow, gdzie w Kosciele piękną strukturą od marmuru ufundowanym wysłuchałem Mszy Świętey, y byłem w Bibliotece y w Ogrodzie, widziałem iak ci Zakonnicy stricte żyją, małą bardzo porciyką kontentuiąc się na każdy dzień to iest garnuszczykiem małym kaszki y parą iaykami bułeczką Chleba y piwa kwartą a w Wieczor tylko parą iaykami. Ryby zaś daią im dwa razy na tydzień w Niedzielę y we Czwartek w Wieczor po

Orl. 194.

trzy dzwonki a więcey nic, mięsa nigdy nie iedzą y w Refektarzu nie iadaia, ale w cellach ktore osobne są, iedna od drugiey przegrodzona, zachowuią perpetuum silentium y oprócz kosciola z sobą się nie schodzą. Klasztor z Kosciółem na pięknym mieyscu in solitudine ufundowany na gorze wysokiey skalistej w lesie wesołym ktory tę gorę opasuie.

19/30 Julij we Srzodę pisałem listy do Szwieciey do P-a Höpkina y posłałem mu powtornie puncta do traktatu, pisałem także do P-a Mennicha prosząc go o przesłanie te-o listu. Pisałem do Żony y do Nastusi y posłałem List do Wielebney Matki, dziękuiąc za łaskę ktora w swoim Klasztorze swiadczy Fami-
liemy moiey.

F^o 102.
Orl. 195.

Pisałem na ostatek do Hrehore-o oznaymuiąc że Xże R-
dziwił młody iedzie do Franciey z ktorym że naylepsza by była
okazia tam poiachać radziłem o to starać się u Imć P-a Fleminga.

20/31 Julij we Czwartek odprawiła się tu uroczystość S-wo
Ignace-o Fundatora S. J. w Kosciele S-o Piotra.

A u g u s t u s N. S.

1/21 Augusti w Piątek odebrałem listy z poczty od P-a Ba-
rona Mennicha y od Syna a od Żony nie miałem. Oznaymił mi
Hrehory syn, Że dla przyiazdu ktore-o się tam spodziewaią Xzcia
Dołhorukie-o kazano mu z Drezny wyiachać, ktory przybył iuz
do Wrocławia.

2/22 w Sobotę pisałem do Imć P-a Mennicha do Żony, do
Hrehore-o y do Nastusi.

3/23 Augusti w Niedzielę nie było nic ad Notandum.

4/24 w poniedziałek odprawiła się Uroczystość S-o Domi-
nika u O. O. Dominikanow z kazaniem na ktorych byłem.

Orl. 196.

5/25 we Wtorek odprawiła się uroczystość Naswięszey
Panny Snieżney u Panien Dominikanek z kazaniem na ktorych
byłem, Święto ustanowione w Rzymie gdzie nieiakiś Senator
N N nie mając dzieci miał osobliwe nabożeństwo do Naswięt-
szey Panny za ktorey interpozycią do Boga wszechmocną otrzy-
mał pierwsze-o potomka y in gratiarum actionem obiecał wysta-
wić Kosciół Naświęszey Panny ktora prosił aby mu na wysta-
wienie one-o pokazała mieysce, pokazała mu się tedy Naswięt-
sza Panna y obiecała mu na tę fundacją pokazać mieysce gdzie
śnieg wypadnie, a gdzie indziej niebędzie, wypadł tedy śnieg na
zaiutrz na mieyscu na ktorym ufundował Kos-
ciół, zkaąd Święto to Naswięszey Panny Snieżney ustanowiono.

6/26 we Srzodę odprawiła się uroczystość Przemienienia Pańskie-o u O. O. Piarum Scholarum z kazaniem y zwyczajnym rannym y wieczornym nabożeństwem na którym byłem. Eodem nie pisałem Listow do Wrocławia.

7/27 we Czwartek odprawiła się Uroczystość S-o Kaietana Fundatora Zakonu Kaietanow⁸⁰⁾ Patrona do Prowidencyi Boskiej u O. O. Kapucynow z kazaniem y zwyczajnym rannym y wieczornym nabożeństwem na którym byłem, gdzie na kazaniu ogłoszono Śmierć Xzcia Primasa Arcy Biskupa Gnieźnieńskie-o⁸¹⁾ y zalecono za Dusze Je-o nabożeństwo tegoż dnia zaczęto dzwonić po wszystkich Kosciolach za tegoż Duszę.

F^o 103.
Orl. 197.

8/28 w Piątek miałem Listy z Wrocławia ale od Syna nie miałem.

9/29 w Sobotę pisałem Listy do Wrocławia.

10/30 w Niedzielę na Święte-o Wawrzyńca byłem na kazaniach u Jezuitow u Dominikanow y u Franciszkanow, gdzie iest Ołtarz te-o S-o dla cze-o tam była solennitas.

11/31 w poniedziałek miałem Listy z Wrocławia w których pisała mi Żona moja że miała od kupcow ukraińskich wiadomość, że ieszcze Matka żyje y Pan Nowicki ale Pani Włodzimierzowa umarła.

Augustus według Stare-o Kalen.

12/1 Augusti we Wtorek odprawiła się Solennitas S-tey Klary Fundatorki Zakonu Franciszkanek, w których Kosciole było ranne y wieczorne nabożeństwo z kazaniem na których y ja byłem.

13/2 we Srzodę pisałem Listy do Wrocławia y do Drezny do Sekretarza Krola Imsci Imc Pana Dębowskie-o⁸²⁾ (перекрестлено: z których pocieszony byłem, że Syn moy Hrehory poczoł convalescere).

Orl. 198.

14/3 we Czwartek nic niebyło ad Notandum.

15/4 w Piątek odprawiła się uroczystość Wniebowzięcia Naswietszey Panny w Kosciole Iey Farnym gdzie wielką Mszę celebrował Biskup Kiiowski Tarło⁸³⁾.

Eodem miałem Listy z Wrocławia od Imc P-a Barona Menicha który mi oznaymił że mu się Corka urodziła w przeszłą Niedzielę, to iest 10 Aug. Miałem także od Zony która mi oznaymiła, że Rudy nie znalazzy P-a Athanazego powrocił nazad do Wrocławia miałem y od Syna Hrehore-o List.

16/5 w Sobotę pisałem do Imc P-a Graffa Fleminga prosząc o respons na pierwszy List 15/26 Julij pisany y posłałem ten list

F^o 104.
Orl. 199.

inkludowany w Liście do Imć P-a Sekretarza Dębowskie-o pisałem także do Imć P-a Barona Mennicha y do Samey Ieym. winszując im nowonarodzoney Córki pisałem y do Żony moiey y do Hrehore-o.

17/6 w Niedzielę nic nie było ad notandum.

18/7 w poniedziałek odebrałem od P-a Torianie-o kupca tu-tęysze-o Krakowskie-o szablę niektóre skrypta y dwie książki, przysłane z Wrocławia, a nad wieczor odebrałem Listy Imć P-a Barona Mennicha od Wielebney Matki Augustianek w których Klasztorze Familia moja zostaje, od Żony od Nastusi y Hrehore-o, który mi przysłał List pisany do siebie od Im P-a Dębowskie-o z Drezny oznaymujący że Listy moje pisane do Polski do Ichm P. P. Marszałka y Kanclerza WWK. y do Im P-a Hetmana P-o K-o odesłał na pewne ręce.

19/8 we Wtorek nic nie było do notowania byłem iednak rano y w wieczor na nabożeństwie y na kazaniach w Kosciele Panny Mariey, ktorey Festu Wniebowzięcia Oktawa odprawowała się z processiami y kazaniem rano y w wieczor.

Orl 200. 20/9 we Srodę pisałem Listy do Im P-a Barona Mennicha do Żony y do Dzieciy y byłem także w tymże samym Kosciele na nabożeństwie y na kazaniach rano y w wieczor, co czyniłem przez całą Oktawę na cześć y na chwałę Bogu w Troycy S-tey iedyne-u y Naswiętszey Pannie Matce Bozskiej w Niebowziętey.

21/10 w Piątek zakończyła się Solenniter Oktawa Wniebowzięcia Naswiętszey Panny na ktorey Concluziey rano i w wieczor byłem w Kosciele wyżej wspomnionym a po nabożeństwie iuż w nocy skończonym odebrałem Listy od Im P-a B. Mennicha y od Syna, a od Żony y od Nastusi nie miałem, oznaymił mi syn z iakiey okazji dostał ruptury.

23/12 w Sobotę nie pisałem nic do Wrocławia.

F^o 105.
Orl. 201. 24/13 w Niedzielę zaczęła się Solennitas S-o Jacka u O. O. Dominikanow ktora przez całą Oktawę odprawowała się z kazaniem rannem i wieczornem, gdzie y ja byłem rano y w wieczor.

25/14 w poniedziałek byłem rano na kazaniu w Kosciele S-tey Troycy u O. O. Dominikanow, gdzie mię srodze poalterował nie iakiś Dąbski o mieysce, że musiałem zaraz po kazaniu nie słuchawszy nad intencją Mszy S-tey z Kosciola wynieść powadziwszy się y przemowiwszy się z tymże Dąbskim.

Item byłem na kazaniu w wieczor tamże u O. O. Dominikanow zkad powrociwszy odebrałem z poczty Listy od Żony

moiey, od Imć P-a B. Mennicha y od Hrehore-o gdzie był list z Szweciy niepocieszny od P-a Sekretarza Höpkena w którym mi oznaymił że Car Imć niechce mi dać amnestiey.

26/15 we Wtorek w dzień w Niebowzięcia Naswiętszey Panny Swięta według Stare-o Kalendarza Spowiadałem się y komunikowałem w Kosciele Kathedralnym tuteyszym Krakowskim

27/16 we Srodę byłem rano y w wieczor na nabożeństwie u O. O. Dominikanow y pisałem Listy do P-a Sekretarza Status Höpkena do Żony moiey y do P-a Barona Mennicha.

28/17 we Czwartek nic nie było godne-o do notowania by-
łem iednak rano y w wieczor na kazaniu u O. O. Dominikanow. Orl. 202.

29/18 w Piątek wygotowałem List cyframi do Imć. P-a Sztenflichta, w którym mu oznaymiłem co pisano do mnie ze Szweciy. A tegoż właśnie dnia nad wieczor odebrałem z poczty od tegoż Imc P-a Sztenflichta respóns na moy List 1/12 Julij do Imsci expediowany. Dla czego musiałem drugi List pisać. Miałem także Listy od Hrehore-o y od Nastusi.

30/19 w Sobotę expediowałem dwa Listy cyframi pisane do P-a Sztenflichta, pisałem także do Żony y do Nastusi.

31/20 w Niedzielę byłem na kazaniu rano u Jezuitow u S-o Piotra, potym u Franciszkanow, gdzie po kazaniu słuchałem mszy S-tey a w wieczor byłem na Concluziey oktawy Ste-o Jacka u O. O. Dominikanow.

S e p t e m b e r według Nowe-o Kalendarza.

1/21 w poniedziałek chory byłem na flus główny y musiałem w wieczor na noc wziąć lekarstwo na poty. Miałem List od Hrehore-o tylko który mi oznaymił, że Krol pojechał do Cieplic, a Imć Pan Fleming do Krola Pruskiego.

F^o 106.
Orl. 203.

2/22 we Wtorek taż Sama choroba augebatur dla cze-o drugi raz na poty piłem dekokt od Karola zgotowany.

3/23 we Srodę taż sama choroba Kontinuowała się dla cze-o przez te dni nigdzie nie byłem lecz łóżkiem y dietą bawiłem się y nie pisałem żadnych Listow.

4/24 we Czwartek taż sama affekcia dokuczala mi y nigdzie nie byłem.

5/25 w piątek uwolniłem się chwała Bogu za przyczyną Naswiętszey Panny od tego fluxu wcale niebezpiecznego y miałem z poczty listy od Imć Pana Dębowskie-o z Drezny z niektórymi wiadomosciami które mi obiecał instare o respóns u Imć P-a Graffa Fleminga zostającego w Berlinie pisałem także List do Woyska me-o Zaporozskie-o do Sieczy.

6/26 w Sobotę expediowałem przez cały dzień Listy na pocztę do Krola Imć do Cieplic, do Imć P-a Graffa Manteufela Do Imć P-a Starosty Bobruyskie-o Sapielhy⁸⁴) do Imć P-a Gnała Maiora Urbanowicza do Imc P-a Maiora Słuckie-o y do Szalbierza wierutne-o Kryszpina upominając się o wypłacenie 200 czerwonych na kilka dni pożyczonych. Posłałem te wszystkie listy do Żony moiey wespół z Listem do Sieczy pisany z którym miała wyprawić do P-a Strzyżewskie-o Rudia, żeby z nim iachał tamże do Sieczy.

7/27 w Niedzielę nic nie było ad notandum.

8/28 w Poniedziałek na Narodzenie Naswietszey Panny S-ta Rzymskie-o byłem na Nabożeństwie y na Kazaniu u Reformatorow, y miałem List od Hrehore-o z Wrocławia.

9/29 we Wtorek w Wieczor byłem na Nabożeństwie y na Kazaniu u O. O. Awgustianow na Kazimierzu w Kosciele S-tey Katharzyny.

F^o 107.
Orl. 205.

10/30 we Szrodę expediowałem Listy do Imć P-a Barona Orlika do Imć P-a Barona Mennicha do Szalbierza Kryszpina upominając się znowu o wypłacenie 200 czerwonych złotych, do Żony Moiey y do syna Hrehore-o, a w wieczor byłem na nabożeństwie y na kazaniu tamże na Kazimierzu ktore miał ordinarriyny Kaznodzieia Reformatorow dość dobre.

11/31 we Czwartek także byłem w Wieczor na Nabożeństwie y na kazaniu na Kazimierzu.

S e p t e m b e r według Stare-o Kalen.

12/1 w Piątek niebyłem na nabożeństwie w wieczor na Kazimierzu dla dżdzu gwałtowne-o ktory przez cały dzień y noc z piątku na Sobotę lał. Miałem Listy od Żony y od Nastusi.

13/2 w Sobotę byłem na mszy na Piasku u Obrazu Cudowne-o Naswietszey Panny a po obiedzie pisałem List ieden tylko do żony moiey o przysłanie tu do mnie Sytenskie-o.

Orl. 206.

14/3 w Niedzielę na Podniesienie S-o Krzyża S-ta Rzymskie-o byłem na Kazaniu u O. O. Jezuitow także na kazaniu y na Mszy u O. O. Franciszkanow a na niesporze y na kazaniu u O. O. Piarum Scholarum gdzie odprawowała się Solennitas Nayśłodsze-o Imienia Maria.

15/4 w poniedziałek miałem Listy od Żony od Nastusi y od Hrehore-o, Nastusia oznaymiła mi że dostała List do mnie pisany od Imć P-a Gnała Stenflichta y oddała go na ręce Imć P-a Barona Mennicha dla przesłania do mnie lecz nie dostałem go, Hre-

hory także oznaymił, że Krol Imc od Cieplic powrocil do Saxoniey.

16/5 we Wtorek nic nie było ad notandum.

17/6 we Szrodę pisałem Listy do Żony y do Hrehore-o także y do Nastusi.

18/7 we Czwartek nic nie było ad notandum.

19/8 w Piątek na Narodzenie Naswiętszey Panny S-ta nasze-o byłem na Mszy u Obrazu Iey Cudowne-o u O. O. Karmelistow bosych po obiedzie zaś dostałem: Listy od Imc P-a Menicha z inkludowanym do mnie od Imc P-a Stenflichta o którym i przeszła pocztą Nastusia oznaymiła. Pisał do mnie, że podał w 5 punctach interessa moie Carowi Imsci ale ieszcze nie otrzymał rezolucyi, oznaymił że mała o pokoiu ze Szwedami nadzieia. Miałem także od Żony moiey na całym arkuszu własną ręką pisany List. Eodem Pan Capitan Des Cloires odiechał dla Communey za 4 mile.

^o 108.
rl. 207.

20/9 w Sobotę byłem na Mszy u obrazu cudowne-o Naswiętszey Panny na Piasku u O. O. Karmelitow Bosych, a po obiedzie pisałem List cyframi do Imc P-a Stenflichta także y do Żony moiey pisałem, y oznaymitem Iey contenta Listu tegoż Imc P-a Stenflichta Eodem przeniosłem się w nocy na inszą gospodę na ulicy S-to Ańskiey naiętą za 8 złotych polskich na tydzień.

21/10 w Niedzielę byłem na Kazaniu u S-o Piotra a potem na Kazaniu y na mszy u O. O. Franciszkanow.

22/11 w Poniedziałek miałem List ieden tylko od Żony moiey w którym mi oznaymiła że Imc Pan Stenflicht pisał do Nastusi, że Postilion Moskiewski piany zgubił Sakwy z pocztą gdzie y do mnie miały bydź listy, w których Sakwach było także 100 czerwonych.

Orl. 208.

23/12 we Wtorek nic nie było ad notandum.

24/13 we Szrodę pisałem Listy do P-a Gnała Maiora Stenflichta cum consilio w pewnym interessie także do Kryszpina upominając się o dług y do Żony moiey. Eodem powrocil Pan Capitan Des Cloires ktory za 4 mile był na swoim Kalwińskim nabożeństwie.

25/14 we Czwartek Święto S-o Krzyża według Stare-o Kalendarza nic nie miałem ad notandum oprócz że w ten dzień nie obserwowałem postu należyte-o, miserere Mei Domine, uczyniłem albowiem to nie ex contemptu przykazania ale chcąc utaić osobę moią y iakey wiary iestem.

26/15 w Piątek miałem Listy od Żony od Syna Hrehore-o, który mi oznaymił że ieszcze nie powrocił od Imć P-a Barona Orlika u ktorego że się dobrze ma chwalił się.

F^o 109.
Orl. 209.

27/16 w Sobotę nie pisałem nic do Wrocławia y opuściłem pocztę.

28/17 w niedzielę nic nie miałem ad notandum.

29/18 w Poniedziałek nie miałem żadnych z nizkąd listow przez pocztę ordinariyną.

30/19 we Wtorek nic nie miałem ad notandum.

O c t o b e r według nowe-o Kalendarza.

1/20 We Szrodę pisałem Listy do Imć P-a Feldmarszałka Graffa Fleminga w interessie moim prosząc o subsistencją także do Imć Pa Sekretarza Dębowskie-o rekomenduiąc mu ten List do oddania pisałem także do Żony moiey y do Michała napominając go.

2/21 we Czwartek przyiachał z Wrocławia Kucharz Siteński.

3/22 w Piątek nie miałem także iak y w poniedziałek żadnych Listow z Wrocławia co mię bardzo poalterowało.

4/23 w Sobotę pisałem ieden tylko List do Żony moiey.

Orl. 210.

5/24 w Niedzielę nic nie było ad notandum.

6/25 w Poniedziałek oczekiwałem taediosissime z wielką niecierpliwoscją na pocztę wieczorną przez którą miałem Listy od Żony moiey od P-a Barona Mennicha y od Syna Hrehore-o który przez trzy niedziele będąc u Imć P-a Barona Orlika⁸⁵) Krewne-o Swe-o z wielkim ukontentowaniem powrocił do Wrocławia y pisał do mnie chwając się wielką łaską y przyiaźnią tegoż Imć P-a Orlika który go chciał wziąć z Sobą na insze maiętności odieżdżaiąc lecz wymowił mu się że się spodziewa in dies ordinansu z Drezdy na powrot swoy do Regimentu.

7/26 we Wtorek nic nie miałem ad notandum.

8/27 we Szrodę pisałem Listy do Żony, do Imć P-a Barona Orlika y do Imć P-a Barona Mennicha także y do syna Hrehore-o.

9/28 we czwartek nic nie było ad notandum.

F^o 110.
Orl. 211.

10/29 w piątek miałem Listy z Wrocławia przysłane na ręce P-a Torianie-o od Żony od P-a Barona Mennicha także y od Syna Hrehore-o, w których mi oznaymiono że Pan Sztenflicht pisał do Nastusi o zakonczonym między Moskwą y Szwedami pokoju.

11/30 w Sobotę pisałem Listy do Żony y do P-a Barona Mennicha y oddałem ie na ręce P-a Torianie-o.

O c t o b e r według stare-o Kalendarza.

12/1 w Niedziele nic nie było ad notandum.

13/2 w Poniedziałek miałem listy od Żony moiey y od Imć P-a Barona Orlika.

14/3 weWtorek nic nie miałem ad notandum.

15/4 We Szrodę rano wiachał Pan Capitan Des Cloires do Imć P-a Gnała Mira⁸⁶⁾ zaproszony od nie-o Eodem pisałem do Żony moiey y do Imć P-a Mennicha, posłałem także na pismie rok y dzień urodzenia me-o naykochańsze-o Jakubka ponieważ Imć Pan Mennich chcąc o nagrobek postarać się żądał o to. Orl. 212.

16/5 we Czwartek był u mnie na obiedzie Imć Xdz Waniewski z ktorym do wieczora w diskursach i konwersaciach zabawiłem się.

17/6 W Piątek miałem List od Żony y od P-a Stenflichta, ktory mi oznaymił że ieszcze za Żywota Krola nieboszczyka nie chcieli Plenipotentiarij Moskiewscy imienia me-o y Urzędu inkludować w traktat y dla te-o nieboszczyk Görtz postanowił z nimi aby anonime in specie et in genere wszystkim generalnie była amnestia dana, teraz zaś iesliby mię włożono w traktat to by przez to miał honor Krol Szwedzki, ktorego ambit Xże Holztyński chcąc mię reconciliare Carowi Imsci.

18/7 W Sobotę pisałem respons na ten list do Pana Stenflichta także pisałem do Imć P-a B. Mennicha y do żony moiey. F^o 111.
Orl. 213.

19/8 W niedziele nic nie było ad notandum.

20/9 W Poniedziałek żadnych nie miałem z Wrocławia Listow, co mię poalterowało.

21/10 We Wtorek nic nie było ad notandum.

22/11 We Srodę w dzień Patrona mego S-o Filipa byłem u Karmelitow na Piasku u Obrazu Naswietszey Panny u ktorey wysłuchałem trzech mszy na cześć P-u Bogu y Naswietszey Pannie ktore ex voto niołem y odprawiłem ten dzień z postem. Po południu expediowałem na pocztę do Wrocławia Listy do Żony y do Imć P-a Bar. Mennicha a potym byłem na niesporze y na kazaniu u O. O. Bernardynow na Stradomiu, przy zaczęciu Solenizacyi S-o Kapistrana.

23/12 We Czwartek nic nie było ad notandum byłem iednak w tymże Kosciele co y wczora na mszy na kazaniu. Orl. 214.

24/13 W Piątek nic nie było ad notandum odebrałem tylko Listy od Żony od Hrehore-o y od Nastusi Corki.

25/14 W Sobotę pisałem list Cyframi do P-a Sztenflichta y posłałem go do Żony moiey także pisałem y do Żony y do Hrehore-o.

26/15 w Niedzielę nic nie było ad notandum tylko że Pan Capitan Des Cloires powrócił z gosciny od P. Gnała Mira.

12.
Orl. 215.

27/16 W poniedziałek żadnych nie miałem Listów z poczty Wrocławskiej w gazetach tylko publicznych była incredible wiadomość że Cesarz Turecki chcąc Syna swe-o wyprawić do Cudzych Kraiów w Państwa Chrześcijańskie Europejskie prosił Cesarza Chrześcijańskie-o żeby przez Węgry y przez insze Je-o państwa mógł mieć Liberum passum.

28/17 we Wtorek nic nie było ad notandum.

29/18 we Srodę w dzień narodzenia Coreczki moiej Marysieńki byłem na mszy u Obrazu Naswietszey Panny u Carmelitow na piasku y ofiarowałem tę mszę za iey zdrowie. W wieczor napisałem y expediowałem ieden tylko listek do Żony moiej do Wrocławia.

30/19 We Czwartek nic nie miałem ad notandum.

Orl. 216.

31/20 w piątek miałem Listy z Wrocławia od Żony y od Hrehore-o w ktore-o liscie dwa listy do mnie były inkludowane od Imć P-a Sekretarza Dębowskie-o z Drezdy drugi bez Cooperaty y nie zapieczętowany od Pana Nachimowskie-o, w którym referuje się we wszystkim do pierwsze-o Listu do mnie pisane-o, a ja żadne-o od nie-o Listu nie miałem. Coby to zaś był za mankament nie mogłem wyrozumieć, y z kąd ten list mnie pisał nie mogłem wiedzieć ponieważ bez daty y mieysca y dnia pisał a najbardziej alterowałem się, że przy le-o liscie miały bydz y Woykowe y inne domyslałem się iednak że Pan Nachimowski miał te listy adresować do Dworu Polskie-o y tam miano one otrzymać. Czekam tedy na wiadomości od Hrehore-o, do ktorego o tym pisałem, żeby mię informował o tych P-a Nachimowskie-o Listach.

N o v e m b e r według nowe-o Kalen.

1/21 W Sobotę pisałem y expediowałem Listy do Żony moiej y do Hrehore-o aby mię informował o liscie P-a Nachimowskie-o.

2/22 W Niedzielę nic nie było curiosi et digni ad notandum.

F^o 113.
Orl. 217.

3/23 W Poniedziałek odebrałem Pakiet Listów z Wrocławia, w którym znalazłem Listy do Siebie pisane od Woyska y od P-a Nachimowskie-o który niespodzianie przybywszy 10 Octobris do Wrocławia expediował do mnie te Listy, lecz gdzie były utrzymane tego nie mogę wiedzieć, List zaś od Hana u Siebie utrzymał p. Nachimowski.

4/24 We Wtorek nic nie było ad notandum.

5/25 w Szrodę pisałem List do Imć P-a Feldmarszałka Graf-fa Fleminga w którym mu oznaymiłem o powrocie Pana Nachimowskie-o y prosiłem o ordinans ieżeli mu pozwolą do Drezny incognito zbiec Listy do Krola od Woyska oddać, także List do mnie od Hana pisany prezentować y o wszystkim relacją uczynić.

Pisałem także do Pana Nachimowskie-o aby nie czekając ordinansu iechał tam rzekomo nad moją wolę pisałem także do Żony y w iednym że Liscie życzyłem Hrehore-mu błogosławieństwa Bozskie-o w drogę do Drezny ponieważ z rozkazania Imć Pana Feldmarszałka otrzymał ordinans od Połkownika Swe-o, żeby powracał do Regimentu.

6/26 w Czwartek nic nie było ad notandum.

7/27 W Piątek miałem List od Żony w którym się alterowała o niedoysciu Listow tych ktore Pan Nachimowski z sobą przywiozł od Woyska y od Seraskiera. Orł. 218.

8/28 W Sobotę pisałem Listy do Żony y do Pana Nachimowskie-o oznaymiając, że mię doszły te listy pisałem także do Nastusi winszując Jey Patronkę y wiążąc ją moim Rodzicielskim affektem.

9/29 W niedzielę nic nie było ad notandum.

10/30 W Poniedziałek miałem Listy od Żony od Hryhore-o y od Pana Nachimowskie-o o tychże samych Listach Woyskowym y Seraskierowym, o których niedoysciu turbowali się tam we Wrocławiu. Xdz Waniewski był u mnie w wieczor. W tych że listach otrzymałem żalną wiadomość o smierci nieboszczki Jeymś P. Baronowey Orlikowey⁸⁷).

11/31 We Wtorek na S-to Marcina tenże Xddz Waniewski był u mnie na wieczerzy y ziedlismy gęś.

November według Stare-o Kalendarza.

12/1 We Szrodę pisałem Listy do Żony moiey y do Pana Nachimowskie-o exkuzując sie przed nim że się na Je-o ni o co nie gniewam y dając mu informacją w interessie do Ukrainy należącym. F^o 114. Orł. 219.

13/2 We Czwartek nic nie było ad notandum.

14/3 W Piątek ni od kogo nie miałem Listow, tylko od jedne-o Hrehore-o, ktory mi oznaymił, że z relacyi niepewney Pana Kapitana Kuleszy, iakoby o nim kto on iest wiedzą Cameradzi Je-o utrzymał się w Wrocławiu y nie iechał za ordinansem Imć P-a Feldmarszałka do Drezny ale się opisał do tegoż Imć P-a Feldmarszałka.

15/4 w Sobotę pisałem Condolencie do Imć P-a P-a Baro-
now Orlika y Mennicha o smierci pierwsze-o Matki a drugie-o
Siostry także pisałem do Żony moiey y do Hrehore-o ganiąc
mu że nie iechał do Drezny.

Orl. 220. 16/5 w Niedziele nic nie było ad notandum.

17/6 W Poniedziałek miałem Listy od Żony moiey y od
Hrehore-o ktory o swoim wyieździe z Wrocławia do Drezny
oznaymił mi z czegom się ucieszył przesłano także inkludowany
mi List z Białej Rusi z Mohilewa od Imć P-a Gnała Urbano-
wicza.

18/7 We Wtorek nic nie było ad notandum.

19/8 we Srzodę pisałem List do Żony także do Pana Krysz-
pina upominając się o dług to iest 200 czer. y posłałem ten List
na ręce Imć P-a Barona Mennicha.

20/9 We Czwartek nic nie było ad notandum. Jedno tylko
że miałem bolenie głowy przez cały dzień y przez całą noc.

F^o 115.
Orl. 221. 21/10 W piątek kontynuował się tenże samy główny bol
przez cały dzień. Eodem miałem List od Żony z inkludowanym
od Pana Stenlichta w ktorym mi oznaymił że nie tylko Zapo-
roźców ale y Xźcia Holsztyńskie-o ekskludowano z traktatu mię-
dzy Moskwą a Szwecją zawarte-o.

22/11 w Sobotę pisałem respons do tegoż Imć P-a Szten-
lichta także y do Żony moiey.

23/12 w Niedziele nic niebyło ad notandum.

24/13. W Poniedziałek miałem Listy z poczty wrocław-
skiey od Żony moiey.

25/14 We Wtorek nic nie było ad notandum.

26/-15 We Srzodę pisałem Listy do Żony moiey także do
Imć P-a Gnała Urbanowicza y do Samey Jeymsci.

27/16 We Czwartek nic nie było ad notandum. Kupi-
łem tego dnia Knapiesz.

Orl. 221.
222. 28/17 W Piątek miałem Listy z Wrocławia z ktorych ode-
brałem wiadomość o powrocie syna Hrehore-o z Drezny pisał
także Imć Pan Baron Mennich o Michale że aspirat do Zakonu
y chce wstąpić do Klasztoru Praemonstratensium S-o Norberta
Reguły, miałem item List z Drezny od Pana Nachimowskie-o.

29/18 w Sobotę pisałem Listy do Ichmśc Ppw Graffow Fle-
minga i Manteufela także do Imć P-a Consiliarza Kirchmana⁸⁸)
y do P-a Nachimowskie-o do Drezny a do Wrocławia do Żony
moiey.

30/19 w Niedziele nic nie było ad notandum byłem iednak
na pierwszych Roratach w Kosciele Farnym Panny Mariey.

November⁸⁹⁾ według N-o Kalend.

1/20 w Poniedziałek miałem Listy od Żony od Hrehore-o w których mi oznaymili że przeszły poczty żadnych odemnie z poczty nie mieli Listow, ktore Ja pisałem 22/11 Novemb., y expediowałem na pocztę z inkludowanym listem do Imć P-a Sztenflichta.

F^o 116.
Orl. 222.
223.

2/21 We Wtorek nic nie było ad notandum oprócz że Pan Capitan Des Cloires poiachał w goscinę za pięć mil do brata żony P-a Gnała Mira.

3/22 we Szrodę pisałem Listy do Imć P-a Gnała Poniatowskie-o do Drezny, do Imć P-a Barona Mennicha o Synie Michale do Jeymsc P. Gnałowej Urbanowiczowej complement do Żony także moiey y do Syna Hrehore-o aby pytali y pilnie inquirowali Listów o których pisali do mnie, że niedoszły.

4/23 We Czwartek nic nie było ad notandum.

5/24 w Piątek miałem ieden tylko List od Żony w którym mi oznaymiła że Listy moje 22 Nowem. pisane z inkludowanym do Imć P-a Sztenflichta doszły oznaymiła także o odiezdzie Jeymśc Paniey Urbanowiczowej y iakoby tenże Imć Pan Stenflicht ma posyłać Nastusi przez P-a Lewenbourga 100 czerwonych wiązać ią Patronką.

Orl. 223.
224.

6/25 w Sobotę w dzień S-te-o Mikołaja Święta Rzymskie-o byłem na nabożeństwie y na kazaniu w Kosciele Je-o potym pisałem y expediowałem List na pocztę do Żony moiey.

7/26 W Niedzielę nic nie było ad notandum byłem iednak na nieszporze u O. O. Jezuitow u S. S. Piotra y Pawła gdzie się nabożeństwo solenniter odprawowało do Niepokalane-o Poczęcia Naswiętszey Panny.

8/27 w Poniedziałek na fest Niepokalane-o Poczęcia Naswiętszey Panny byłem na Roratach na Mszy y na Kazaniu u Święte-o Stephana a w wieczor na nieszporze y na Kazaniu u S. S. Piotra y Pawła y po nabożeństwie odebrałem Listy z Wrocławia y z Drezdy z kąd powrociwszy Pan Nachimowski przysłał mi List od Imć P-a Feldmarszałka w którym mi oznaymił, że subsistencja naznaczona y ma się oddać na ręce syna Hrehore-o takąż Summa iaka y pierwey dana, radzi mi żebym wziół moje mensury przed się y żebym się więcej supplementu niespodziewał. List zaś od Woyska do Krola Imsci pisany y od Hana do mnie obiecał Ministrom Polskim prezentować. Miałem także list od P-a Stenflichta.

F^o 117.
Orl. 224.
225.

9.28. We Wtorek byłem u O. O. Bernardynow na Nabo-

żeństwie y na Kazaniach rano y w wieczor, ktore się odprawo-
wało o Niepokalanem Poczęciu Naswiętszey Panny.

Orl 225.
226.

10/29 We Srzodę byłem tamże u Bernardynow na Mszy
na Kazaniu a potym expediowałem Listy do Imć P-a Feldmar-
szałka Fleminga do Imć P-a Gnała Stenflichta, do Żony y do Sy-
na Hrehore-o ktoremu dałem commissią aby iachał do Drezny
w pewnym interessie, pisałem także do Pana Nachimowskie-o
licenciuąc go żeby tu do mnie zbiegł, lecz iuż ta expedicia nie
zastała poczty ktora iuż była odeszła.

11/30 We Czwartek nic nie było ad notandum byłem ied-
nak na kazaniach y na Nabożeństwie na Żłobku w Oktawę Po-
częcia Naswiętszey Panny.

December według Stare-o Kalen.

F^o 118.
Orl. 226.
227.

12/1 w Piątek tamże na tymże Nabożeństwie y na Kaza-
niach byłem z Poczty zaś tego dnia nie miałem żadnych Listow.

13/2 W Sobotę byłem na tymże oktavowym nabożeńst-
wie rano y w wieczor y expediowałem te listy do Wrocławia
ktore we Srzodę miałem expediować a dzisiay ieden tylko List
pisałem do Żony moiey.

14/3 w Niedzielę nic nie było ad notandum.

15/4 w Poniedziałek skończyła się solenniter Oktawa Po-
częcia Naswiętszey Panny u O. O. Bernardynow na Żłobku,
a w wieczor miałem Listy od Żony od Hrehore-o y od Michała
ktory się prosił do Klasztoru a mianowicie do Skitu.

16/5 We Wtorek nic nie było ad notandum.

Orl. 227.
228.

17/6 We Srzodę rano ultra spem et expectationem przy-
iachał Pan Nachimowski ktory mię zastał ieszcze na łóżku dla
ktorego dispensowałem sobie post ordinariyny, y pisałem List do
Żony y do Pana Lewenburga.

18/7 we Czwartek nic nie było ad notandum.

19/8 w Piątek miałem ieden tylko List od Żony.

20/9 w Sobotę pisałem ieden tylko List do Żony.

21/10 w Niedzielę byłem z Panem Nachimowskim na Ro-
ratach y na Kazaniach Panny Mariey S-tey Barbary potym
Mszy Wielkiej y na Kazaniu w Kathedralnym Kosciele a po na-
bożeństwie w wieczor byliśmy u Xdza Waniewskie-o.

22/11 W poniedziałek miałem list od Żony w którym mi
oznaymiła że Hrehory od Barona N. z Lendu nie powrocił.

F^o 119.
Orl. 228.
229.

23/12 We Wtorek nic nie było ad notandum.

24/13 We Srzodę pisałem List do Żony lecz iuż poczty nie

zastałem, która dla Wigilii Boże-o Narodzenia raniej niż należało odeszła.

25/14 We Czwartek nic nie było ad notandum odprawiłem jednak pierwszy dzień Boże-o Narodzenia z należytyym Nabożeństwem z Spowiedzią y Communią w Kosciele Kathedralnym, co niech będzie na cześć Bogu w Ciele Ludzkim Nowonarodzone-u.

26/15 W piątek miałem list od Syna Hrehore-o w którym mi się ekuzował że nie może iachać do Drezny bez ordinansu Imć P-a Feldmarszałka.

27/16 W Sobotę posłałem Listy te przez pocztę które w przeszłą Srzodę miałem expediować do Wrocławia. Pisałem także do Krysypina.

28/17 w Niedzielę byłem na Kazaniu pierwey u S-o Piotra u O. O. Jezuitow a potym w Kosciele Kathedralnym gdzie są Reliquie dwoch młodzieniaszkow w Bethleem od Heroda pobitych w których Kaplicy słuchałem Mszy S-tey.

Orl. 229.
230.

29/18 W Poniedziałek miałem Listy od Żony y od Hrehore-o także y od P-a Lewenburga, który wypisał mi wiadomości Peterburgskie Żona zaś oznaymiła, że ieszcze z Drezny pieniędzy nie przysłano y żadney wiadomosci nie maia.

30/19 We Wtorek wyiachał w Swoią drogę Pan Nachimowski, przez ktore-o pisałem List do Woyska Zaporozskie-o.

31/20 We Srzodę expediowałem Listy do Drezny do Imć P-a Consiliarza Kirchmana o pieniądzech obiecanych w liscie Imć P-a Feldmarszałka, pisałem do Imć P-a Barona Mennicha y do Żony moiey winszuiąc im Nowe-o Ręku y prosząc tegoż Imc P-a Barona Mennicha o przesłanie listu me-o do Drezny.

1 7 2 1.

Według Nowe-o Kalendarza R. 1721 który faustior fortunatorque sit.

F^o 120.
Orl. 230.
231.

Januarius.

1/21 We Czwartek na Nowy rok według nowe-o Kalendarza chciałem bydz na Nabożeństwie y na Kazaniu w Kosciele S-o Piotra lecz niepogoda dżdżysta intencią przeszkodziła byłem jednak w Kosciele Akademickim S-tey Anny in vicinio gospody gdzie miał kazanie Dominikan młody ni takie ni siakie.

2/22 w Piątek miałem List od Hrehore-o w którym mi oznaymił, że z Drezny ani pieniędzy ani responsu żadne-o nie maia, oznaymił także że Xże Czartoryski⁹⁰) wracaiąc z Drezny był we Wrocławiu ktore-o prosił o instancję listowną Hrehory do Imć

P-a Gnała Poniatowskie-o żeby przypomniął o deklarowanej prowizyey.

Orl 231.
232.

3/23 w Sobotę pisałem List do Imć P-a Poniatowskie-o, do Hrehore-o y do Żony.

4/24 w Niedzielę nic nie było ad notandum.

5/25 W poniedziałek miałem Listy od Żony y od Hrehore-o w których toż samo donosili mi że z Drezny o pieniądzech altum silentium, y że Hrehory rezolwował się sam do Drezny iachać.

6/26 We Wtorek na Trzy Króle byłem w Kosciele na Mszy y na Kazaniu na którym Jezuita koledę rozdawał.

7/27 We Srzodę pisałem Listy do Żony moiey do Hrehore-o Syna y do P-a Löwenbourga dziękując mu za wiadomosci y o dalszą prosząc Correspondencją.

8/28 We Czwartek nic nie było ad notandum.

F^o 121.
Orl 232.
233.

9/29 W Piątek byłem u Xdza Waniewskie-o y miałem list od Hrehore-o przez pocztę w którym oznaymił mi że mu Imc Pan Baron Mennich dissvasit iachać do Drezny, dla czego po-dioł mi się tey drogi Pan Capitan Des Cloirs zwłaszcza kiedy trafiła się dobra okazja zaiachania do Wrocławia z furmanem w Karecie którą tu przywoził pewnych Officierow natione Polakow, którzy w służbie Dunskiey byli.

10/30 w Sobotę pisałem List do Żony oznaymując że Pan Capitan Des Cloirs wyiedzie w przyszły poniedziałek to iest 12 huius.

11/31 W Niedzielę nic nie było ad notandum.

Januarius według Stare-o Kalendarza.

R-k 1721 który faustior fortunatiorque sit.

Orl. 233
234

12/1 w Poniedziałek miał wyiachać Pan Capitan Des Cloirs, ale furman rezolwował się czekać do iutrzeysze-o z czegom był kontent a to żebym mógł informować się z dzisieyszey poczty iesli trzeba iachać P-u Capitanowi, miałem tedy list od Żony y od Hrehore-o w których mi oznaymili że ani wiadomosci ani pndzy z Drezny niemasz. Miałem także List od Imć P-a Sztenflichta, który oznaymił że Car Imść chce mi dać amnestią y dobra przy-wrocić, ale pod tą Condicią żebym mieszkał sub imperio Je-o w Ukrainie, oznaymił także że Car Imść wyieżdża na Moskwę dla celebrowania tam triumfów Swoich operum.

13/2 We Wtorek wyiachał rano o dziewiątey godzinie Pan Capitan Des Cloirs do Wrocławia a ztamtąd do Drezny ktore-o custodiat Angelus D-ni et hinc euntem, et ibi commorantem et inde revertentem, żeby mogło wszystko ad vota succedere.

14/3 We Szrodę pisałem Listy do Żony oznaymując Jey, że wyiachał Pan Capitan Des Cloirs do Drezny pisałem także y do tegoż P-a Capitana cum adiuncto o niektórych rzeczach informacyi. Insuper pisałem y do Imć P-a Sztenflichta respons.

15/4 We Czwartek nic nie było ad notandum.

F^o 122.
Orl. 234.
235.

16/5 w Piątek miałem Listy od Żony cum querimoniis y od Syna z tą wiadomością, że mu oznaymił listem swoim (ktore-o y Copią przesłał) Imć Pan Consiliarz Kirchman iż pieniądze dla mnie ma w ręku swoich tylko niewie, na czyie ręce ma one adressować.

17/6 w Sobotę pisałem List tylko ieden do Żony.

18/7 W niedzielę nic nie było ad notandum.

19/8 W poniedziałek miałem Listy od Żony y od Hrehore-o także cum querimoniis obodwoch.

20/9 We Wtorek nic nie było ad notandum.

21/10 We Szrodę pisałem tylko ieden List do Żony.

22/11 we Czwartek nic nie było ad notandum.

23/12 W Piątek miałem List z Wrocławia od Pana Capitana Des Cloira ktorym oznaymił że ztąd wyiachawszy we Wtorek stanął we Wrocławiu w niedzielę to iest 18 praesentis w Wieczor y że ma z tamtąd wyiachać do Drezny we Szrodę albo we Czwartek to iest 21 albo 22 eiusdem.

Orl. 235.
236.

24/13 W Sobotę nic nie pisałem do Wrocławia. Eodem wyiachał Karol do siostry swoiey który ad rationem zasług wziół odemnie N. B. czerwone-o iedne-o.

25/14 W niedzielę nic nie było ad notandum byłem iednak w Kosciele S-o Piotra ea intentione żebym słuchał kazania, ale nie wiem z iakiey racyi nie było go, lubo Kaznodziei długo czekano po Credo, a tak infectis rebus nie słuchawszy kazania odszedłem do Karmelitow u ktorych S-o Michała odprawowała się Solennitas zaszlubienia S-o Jozefa z Naswiętszą Panną, tam tedy słuchałem mszy y Kazania ktore miał ordinariyny Kaznodzieia, nie dorzeczy tylko fabułami y Historiykami miscendo sacra profanis napelnił, tamże y na nieszpornym byłem kazaniu podobnym pierwsze-u.

F^o 123.
Orl. 236.
237.

26/13 W Poniedziałek miałem Listy z poczty od Syna Hrehore-o, który oznaymił mi że Pan Capitan Des Cloirs wyiachał do Drezny w przyszły czwartek, pisał także imieniem matki swoiey prosząc abym Jeymsci tu w iakim Panienskim Klasztorze upatrzył y obstalował mieysce.

27/16 We Wtorek byłem na Mszy w Kathedralnym Kosciele, potym nawiedziłem Xdza Waniewskie-o⁹²) ktore-o radziłem

Orl. 237.
238.

się jeżeli Żona moja może tu w jakim Klasztorze przemieszkać incognito, o czym obiecał mi starać się.

28/17 We Srzodę expediowałem Listy do Wrocławia do Żony y do Syna Hrehore-o, obiecuiąc starać się o ustalowanie miejsca w Klasztorze jakim tutejszym.

29/18 We Czwartek miałem u siebie na obiedzie Xdza Waniewskie-o.

30/19 w Piątek miałem List od Nastusi imieniem Matki a moiey Żony pisany w którym mi oznaymiła że pisała do Trzebnicy do Jeymść Panny Czarnkowskiej⁹¹) dowiaduiąc się jeżeli u tamtych Zakonnicy w Klasztorze może Familia moja subsistere także oznaymiła że ieszcze listu do Imć P-a Stenflichta pisane-o a na ręce iey 14 huius odesłane-o nie odsyłała ex ea ratione że po odiezdźcie Carskim do Moskwy y Pan Stenflicht gdzieś na kilka niedziel odiachał.

F^o 124.
Orl. 238.
239.

31/20 w Sobotę expediowałem na ten wczorayszy list respons y oznaymiłem Żonie moiey że może tu w Klasztorze czyli na Zwierzyńcu u Panien Praemonstratensium czyli w miescie u Panien Bernardynek przy Kosciele S-o Józefa subsistere z dziećmi. Eodem powrocił Karol od siostry Swoiey.

F e b r u a r i u s według nowe-o Kal...

1/21 W Niedzielę byłem na Kazaniu y na Mszy u S-o Piotra u Jezuitow.

2/22 W Poniedziałek byłem tamże na Kazaniu y na Mszy a w wieczor w Kosciołku S-o Woyciecha na rynku na nieszpore y na Kazaniu gdzie odprawiła się z zupełnym odpustem Solennitas purificationis Naswieższej Panny w Confraterniey Literackiey, a po nabożeństwie dostałem List z poczty od Hrehore-o w którym mi oznaymił że Rezident Carski u Dworu Cearsarskie-o stara się o wydanie mnie.

Orl. 239.
240.

3/23 We Wtorek nic nie było ad notandum.

4/24 We Srzodę pisałem List do Żony y do Syna Hrehore-o radząc aby się tu przebierali, gdzie mogą mieć reclinatorium y stol w Klasztorze Panieńskim lub w miescie u Bernardynek, lub na Zwierzyńcu w Conwencie Panien Zakonu S-o Norberta alias Praemonstratensium.

5/25 we Czwartek nic nie było ad notandum.

6/26 w Piątek miałem list z poczty od Hrehore-o w którym mi oznaymił że imć Pan Graff Szaffgocz przez Regenta Conwictu Wrocławskiego Jezuickie-o toż samo doniosł Żonie moiey o czym Hrehory przeszley poczty pisał, iakoby do nie-o pi-

sano z Dworu Cesarskie-o jeżeli ja iestem we Wrocławiu pytając się, o czym on miał odpisać negative, donosił iednak że Żona moja iest w Klasztorze z Corkami, a Syn Starszy na czas przyiachał który zostaje w Służbie Krolewskiej.

7/27 W Sobotę pisałem do Żony moiey aby za powrotem Imć P-na Capitana Des Cloira przebieiała się tu z dziećmi. Pisałem także do Imć P-a Barona Mennicha prosząc aby in tam turbido Familiey moiey Statu raczył adesse et prodesse consilio et auxilio.

F^o 125.
Orl. 240.

8/28 W niedzielę nic nie było ad notandum tylko że z rana y przez cały dzień kropił deżdżyk mały, a nad wieczor y w nocy otworzyły się niebieskie Catharakty na spory deżdż. Pan Bog tedy wie kiedy się doczekamy Zimy Snieżney.

9/29 w Poniedziałek miałem List z poczty od P-a Capitana Des Cloira z Wrocławia 5 huius pisany, w którym mi oznaymił że iuż z Drezny do Wrocławia powrocił ale nie mógł więcej nad 1000 tlr. u Ministrow wymoc, oznaymił także że Familia moja in procinctu iest wyiazdu, tylko się przez kilka dni utrzyma poki długow niewypłaci które extenduntur do 800 tlr.

10/30 We Wtorek nic nie było ad notandum.

Orl. 241.
242.

11/31 We Szrodę pisałem do iedne-o tylko Hrehore-o ganiąc mu że się nierezolwue ani do mnie iachać, ani do Regimentu.

Februarius veteris Styli.

12/1 We Czwartek nic non occurrebat.

13/2 W Piątek nad spodziewanie o dwonastey godzinie powrocił Pan Capitan Des Cloirs y przyprowadził z Sobą Familiją moją z ktorey przybycia serdecznie ucieszyłem się niewidziawszy się z nią blisko roku, tegoż dnia miałem List od Hrehore-o.

14/3 w Sobotę nic nie było ad notandum był tylko u mnie nad wieczor Imć Xdz Waniewski z którym conferowałem o lokacyi Familiey moiey pro omni securitate w Klasztorze iakim Panienskim.

15/4 W Niedzielę nic nie było ad notandum.

16/5 W Poniedziałek nic nie było ad notandum nie miałem żadne-o Listu od Syna Hrehore-o z Wrocławia, który się tam został, chcąc przemieszkać u Imć P-a Barona Orlika, y czekać tam ordinansu od Imć P-a Feldmarszałka Graffa Fleminga kiedy mu każe iachać do Regimentu do Saxoniey.

F^o 126.
Orl. 242.
243.

17/6 We Wtorek także nic nie było ad notandum. W ten dzień odprawilem zapusty wielkie z małym kosztem z Familiją moją

opłakaną ucieszywszy się dziećmi małemi spiewającemi i tańczącemi.

18/7 We Srzodę expediowałem Listy do Wrocławia do Imć P-a Graffa Szaffgoscha Praesidenta Wrocławskie-o także do Imć P-a Barona Mennicha dziękując im za Świadczone Łaski Family moiey toż uczyniłem y Xiędzu Regentowi Conwiktu Wrocławskiego Jezuickie-o.

Orl. 243.
244.

19/8 We Czwartek nic nie było ad notandum był iednak u mnie Imc Xdz Waniewski y oznaymił, że obstałował mieysce dla dzieciey w Klasztorze Bernardynek przy Kosciele S-o Andrzeia a dla Żony moiey przy Klasztorze S-o Jozefa Panien Franciszkanek.

20/9 W Piątek nie miałem żadnych Listow z poczty.

21/10 W Sobotę pisałem Listy do Imć P-a Graffa Feldmarszałka Fleminga y posłałem mu cyfry do sekretniejszey Correspondencyi dziękowałem mu za przysłane choć małe subsidium. Pisałem także do Imć P-a Barona Mennicha, do Imć P-a Sztenflichta do Piterburgu y do Syna Hrehore-o. Nad wieczor był u mnie Imć Xdz Waniewski pytając mię kiedy mają oddać wizytę Corki moie w Klasztorze **tym gdzie mają** zostawać.

F^o 127.
Orl. 244.
245.

22/11 W niedzielę nic nie było ad notandum.

23/12 W poniedziałek byłem z Imc Xdzem Waniewskim y z Dziećmi u Panien Bernardynek oddając im wizytą y rekomendując dzieci moich ich opiece y instytucyi. Obiecano im dać osobliwą izbę nad zwyczaj y postanowienie, za Stół zaś y za mieszkanie dawać trzeba od Nastusi y od Basi po 200 a od Martinusi y Marysi po 150 złt. polskich na rok.

Orl. 245.
246.

24/13 We Wtorek posyłałem Karola na Kleparz na targ dla kupienia konia wierzchowe-o pod Jana gdzie mu occurrit nad nadzieją y expectacją Pan Iwan Hercyk Szwagier moy, który iuż miał z Krakowa wyjeżdżać, nie wiedząc o naszey tu bytności, lecz się utrzymał y był tu u nas od ktorego nasluchalismy się jak go niepoczciwie Panowie Szwedzi wyprawili od Siebie tak dalece, że musiał iachać zebrany m chlebem y groszem, wyiachał on z Szwecyi dziewiąty temu iuż miesiąc z Xiążęciem Jerzym Hessen Kasselskim^{o3}) Rodzonym Bratem Krola Imsci Szwedzkie-o.

25/14 We Srzodę nic nie było ad notandum.

Eodem przyprawdzono konie od Pana Capitana Des Cloirs pod Karetę kupione za 30 czer. Continuowałem expedicią Listowną do Szwecyi y wybierałem się w drogę przedsięwziętą.

26/15 We Czwartek chciałem wyiachać w drogę lecz dla

sfolgowania koniom y dla naprawienia szorow także y dla kończenia expedycyi do Szwecyi utrzymałem się przez ten dzień.

W y i a z d z K r a k o w a .

27/16 W Piątek wygotowawszy Listy do Szwecyi iako to do Krola do Sekretarza Status Höpkena do sekretarza Soldana y do Marszałka Dübena⁹⁴) ktore odesłałem przez Kapitana P-a Des Cloira na ręce Poczmeystra Krakowskie-o dla expediowania na pocztę Wrocławską do Imć P-a Barona Mennicha potym pożegnawszy Kochaną Familią roskwiloną rzewnym płaczem wyiachałem w Imię Boskie w swoją drogę popołudniu o drugiey godzinie, drogę mieliśmy barzo złą dlaczego niemogliśmy do nocy więcey uiachać na nocleg tylko półtory mile do Wsi Bieżanowa majątności Imć P-a Stolnika K-o gdzie w Karczmie przemocowaliśmy.

f° 128.
Orl. 246.
247.

28/17 W Sobotę wstawszy rano wyiachaliśmy po szostey godzinie, y ledwo mogliśmy dociągnąć po południu o trzeciey godzinie do Bochni gdzie są żupy solne, drogę mieliśmy przekłątą, żorzystą y gleiowatą którą w niwec konie obrociliśmy, y musieliśmy przez całą drogę pół czwarty mile więcey iść piechotą aniżeli iachać. Do miasta zaś Bochni niemogliśmy zaiachać y tam stając dla wielkie-o błota y gory lecz stanęliśmy za miastem w Karczmie, y choć było ieszcze rano musieliśmy tam zanocować folgując zmordowanym koniom. Nad wieczor Pan Capitan Des Cloirs był z wizitą u Administratora Żup tameyszych od ktore-o powrocił o północku.

Orl. 247.
248.

M a r t i u s w e d ł u g n o w e - o K a l e n d a r z a .

1/18 w Niedziele wstawszy rano wyiechaliśmy z Bochni y popasaliśmy za dwie mile w Szczepanowie wsi, gdzie S-ty Stanisław⁹⁵) Biskup Krakowski z Domu Szczepanowski, rodził się, gdzie są dwa Koscioły ieden S-tey Magdaleny stary murowany w którym tegoż S-teo krzczono, a drugi drewniany na tym mieyscu, na którym Matka przechadzając się z trefunkiem porodziła sama bez Baby te-o S-teo y w studni niedaleko od tego Mieysca opłokała go Gdzie iest Kaplica a w niey taż Studnia, iaka iest u ludzi w obserwacyi. Ztamtąd wyiachawszy przyciągnęliśmy na noc przekłątą drogą do Wierzchosławic za pułtore mile.

f° 129.
Orl. 248.
249.

2/19 w Poniedziałek wyiachawszy rano przybyliśmy do rzeki Dunaycu za pułmile od Wierzchosławic o dziewiętey godzinie y przeprawiwszy się przez tę rzekę promem mizernym

przyciągnęliśmy do Tarnowa za milę od Dunaycu, gdzie ziadszy obiad przyiachaliśmy w nocy do wsi Barycza za milę od Tarnowa y tam nocowaliśmy w Karczmie starey o ktorey gospodarstwo tameysze czyniło nam relacją że w niey iedna niewiasta mieszkała 130 iat od urodzenia Swe-o y tam się rodziła y umarła. Tam miałem wielką mortyfikacją że nie mogłem się widzieć z Siostrą moią Cioteczną Jeymość Panią Potocką⁹⁶⁾ Staroscina Tłumacką z Domu Podbereską Marszałkowną Upitską ktora się urodziła z Ciotki moiey z Domu Wołodkowiczowny Pisarzowny Ziemskey Minskey a była pierwiey za Zamoyskim Starostą Bulimowskim a potym poszła rok temu trzeci za Potockie-o Starostę Tłumackie-o, od tey zaś Wsi Barysza zostawała na ten czas o poł czwieri mile.

Orl. 249.
250.

Wojewodstwo Sędomirskie w ktorym pierwsze miasto Tarnow za Dunaycem należące do teyże Jeymość Paniey Potockiey Starosciny Tłumackiey, ktora te dobra y inne po smierci męża Swe-o Starosty Bulimowskie-o dożywocie trzyma.

3/20 We Wtorek wyiachawszy z Baryczowa y uiachawszy półtory mile przeprawiliśmy promem rzekę Wysoką a ztamtąd staneliśmy na popas w Wiosce Podgrodzie za półmile od pizewozu, gdzie ziadszy obiad przeiechaliśmy przez miasteczko Dębicę dobrach P-a Przebendowskie-o Podskarbie-o K-o za milę od Podgrodzia gdzie nasmarowawszy woz, ruszyliśmy się y przyiachaliśmy za milę od Dębicy do Wsi Lubziny gdzie w Karczmie zanocowaliśmy.

F^o 130.
Orl. 250.
251.

4/21 We Szrodę rano z Lubzina wyiachawszy staneliśmy za dwie mile na popas w miasteczku Szędziszowie dobrach P-a Potockie-o⁹⁷⁾ Pisarza K-o a po obiedzie wyiachawszy staneliśmy na nocleg za półtory mile we Wsi Swiszczowie gdzie w Karczmie mało spałem dla wrzasku przez całą noc dziecięcia żydowskie-o.

5/22 We Czwartek ruszywszy rano uiechaliśmy milę iedną do miasta Rzeszowa Dobr P. P. Lubomirskich⁹⁸⁾ trzech Braci Synow Nieboszczyka Kasztelana Krakowskie-o H-a W-o K-o z ktorych iedne-o Brata ktory się ożenił z metresą Krolewską Dönhoffową zastalimy. Tamtedy cały dzień staliśmy y nocowali dla sfolgowania koniom, y chcąc kupić konia y wozek, lecz niedostawszy naieliśmy furmana na tydzień za 22 fl.

Orl. 251.
252.

Ziemia Przemyska Woiewodstwa Ruskie-o, w ktorey ziemi y Rzeszow znayduie się.

6/23 w Piątek wyiachalimy rano z Rzeszowa y staneliśmy na obiad za 2 mile w Łancucie dobrach Imć P-a Lubomir-

skie-o Starosty Spiskie-o gdzie się zabił Brat Je-o. Pałac tam w Zamku niezgorszym piękny, lecz w miasteczku wiele pustek bo ten dziwak szalony tyraństwem swoim porozganiał ludzi. Słyszeliśmy iednak o nim, że był przedtym niezmiernie dobry na ubogich miłosierny, wielce nabożny, lecz żydzi go oczarowali za wypędzenie ich z dobr swoich, tak dalece, że zawsze przez kilka lat melankolią był trapiiony, y nikogo ze sług nie mógł utrzymać przy Sobie, przed Smiercią iednak był barzo nabożny, każde-o tygodnia trzy razy kominikował, co u kogo niesłusznie wzięł oddawał, y długi wszystkim Poddanym darował, iak-mużny czynił, a potym przyłożywszy dwa pistoleta do gardła zabił się ktorego w pałacu w iednym gabinecie znaleziono ciało, y dwa pistoleta w rękę, głowę rozstrzeloną y mózg wypadły. Ciało tego Starosta Spiski Brat Rodzony kazał bez pogrzebu y bez żadnych ceremonii zakopać w polu przy drodze te słowo wyrzekszy Diabeł duszę wzięł, niechże y ciało bierze.

F^o 131.
Orl 252.
253

Tam tedy obiad ziadszy z ktorym się Kucharz przypożnił, wyiachalismy y stanelismy na nocleg w Roguzney wsi za półtory mile od Łancuta, gdzie przez całą noc deżdż lał, y drogę nam popsował ktora się była tygodniową pogodą naprawiła.

7/24 w Sobotę rano wstawszy przybyliśmy do Przeworska dobr Imć P-a Lubomirskie-o młodsze-o Brata Starosty Spiskie-o y Zabite-o, drogę mieliśmy złą y niewygodną dla dżdżu, zkad daley furman w Rzeszowie naitę niemoż iachać, dla mizernych szkap, dla czego musieliśmy tam naitć chłopca z dwoma końmi do Jarosławia za dwie mile, gdzie stanelismy o iednastey godzinie przed południem y tegoż dnia kupiłem w Wieczor konia za 12 talarów bitych, a nazaiutr w Niedziele 8/25 kupiłem Woz u Żyda za 2 Czerwone y lubom chciał tego dnia wyiachać, popołudniu nad Wieczor, iednak gwałtowny snieg, y niezmierną zawierucha z wiatrem przeciwnym nie dopuściły ani z gospody wychylić się a do tego y koniey Rostrucharz opatrywał ktorych gruda w nogach ponapadała była y nie kazał się tego dnia ruszać.

Orl 253
254.

Eodem w niedziele byłem w Cerkwi na iutrznii a potem u Jezuitow na kazaniu ktorego wysłuchawszy powrociłem znowu do Cerkwi na Służbę Bożą. W Wieczor zaś w Nocy pisałem Listy do Krakowa do Żony do Nastusi y do Xdza Waniewskie-o y do Wiśniowca do Imć P-a Dunina Borkowskie-o Łowcze-o Czernihowskie-o⁶⁹⁾ y do Pana Nachimowskie-o. Miasto Jarosław stoi nad Sanem rzeką połowa Je-o należy do Xźcia Sanguszka¹⁰⁰⁾ a druga połowa należała do Krolewicza Constan-

F^o 132.
Orl 254.
255.

tego, lecz pono sprzedał czy zastawił Paniey Sieniawskiey KKHWK.

9/26 w Poniedziałek niemogłem wyiachać dla sniegu gwałtowne-o który wypadł wczoray przez noc y drogi pozawieiał, tak dalecy że trudno było iachać rezolwowałem się tedy do iutrzeysze-o dnia przesiedzieć w Jarosławiu, czekając pogody y rezolucyi tego sniegu do ktorey dzisiay opołudniu była apparenca. Listy zaś do Krakowa y do Wisniowca odesłałem na pocztę a do Rymarza dałem szory do naprawienia y do przyszy-cia pelsci na napiersniki, bez ktorey zamuliły się były konie.

10/27 We Wtorek rano wyiachałem z Jarosławia przy-mrozkiem y z pogodą lecz na potym w krotce odmieniła się y słońce przez cały dzień pod chmurami trwało, miałem barzo złą drogę, ktorey uiachałem dwie mile y czwierć do Miękisz-majętnosci Jeym Paniey Kasztelanowey Krakowskiey HWK, gdzie że była Karczma brzydka smrodliwa, y żydowka nie czyrstwa y krostawa, zostawiwszy tam Karecę y konie z Ludź-mi Sami poszliśmy do Popa tey wsi u ktorego przesiedzielismy y kazalismy tam obiad gotować. Pop ten czynił mi relacją, że za episkopstwa Innocente-o Winnickie-o¹⁰¹) kiedy ieszcze był Prawosławnym Eppem Przemyskim otrzymał na też samą Eppią Przywiley od Krola Nieboszczyka Jana Jan Małachow-ski¹⁰²), Ziednoczony z Kosciółem Rzymskim, y poświęcony był, chcąc y starając się pociągnąć tę Eppią do Uniey, lecz zelus Szlachty Przemyskiey niedopuscił mu tego, dla czego niemaiąc Sedem Eppalem a zatem y żadnych z tey Eppiey Prowentow, żył z Łaski y Szczodrobliwosci Krolewskiey ktoremu dawano po 5000 Złp na rok, wielu iednak Popow pociągnął do Uniey zwłaszcza tym sposobem że od poświęcania na Kapłanstwo nic niebrał, y ten samy Pop który mi czynił o tem relacją, u Jego się poświęcał y prezentował mi List albo Uniwersał Consekra-cyi swoiey od tegoż Małachowskie-o Eppa Sobie dany z podpi-sem ręki Je-o z pieczęcią powiadał także o nim Że był bardzo przykładne-o y świętobliwe-o życia ten Epp. ktorego ciało nieska-zitelne dotychczas leży. Piszę tedy tę relacją z tey racyi koniek-turuiąc iezeli ten Epp Małachowski niebył Bratem rodzonym Matki moiey a moy Wuy który się nazywał także Janem, y w młodym wieku zaciągnął się był w Koronie na służbę woieną słu-żąc pierwiey u Dworu Hetmana y Marszałka K-o a potym Kro-la Polskie-o Jana Sobieskie-o y nigdy do Domu nie powracał y nie bywał o którym Matka moia aż do smierci nie mogła mieć żadney o nim wiadomości a poszedł ieszcze z Litwy przed woy-

Orl. 255.
256.

F^o 133
Orl. 256.
257.

Orl. 257.
258.

na Moskiewską. Tam tedy ziadszy obiad zaiachaliśmy na nocleg do Kobylnicy za milę od Miękisza.

11/28 We Szrodę z Kobylnicy rano wyiachawszy stanelismy na popas za trzy mile w Jaworowie Starostwie Imć P-a Mniszka Marszałka W-o K-o, ktory sam tam był, lecz że incognito iachałem sub ficto nomine nie byłem u Imsci. Ztamtańd po obiedzie wyiachawszy stanelismy na nocleg za milę w Bruchnału miasteczku, gdzie że Karczma była nie porządna y zimna przenocowaliśmy tam u Jedne-o Chłopa wygodnie a konie y ludzie w Karczmie nocowali.

F^o 134.
Orl. 258.
259.

Martius według Stare-o Kalendarza.

12/1 We Czwartek wyiachawszy rano z Bruchnału uiachaliśmy dwie mile do Grodku Miasteczka do Ordinacyi Zamoy-skiey należące-o, gdzie ziadszy obiad, uiachaliśmy iedną milę na nocleg do Lubienia maiętnosci Imć P-a Krosnowskie-o, W-dy Czernihowskie-o ktore-o ma za sobą Corkę Imć Pan Wda Podolski¹⁰³) y oba Ci W-dowie na ten czas rezidowali w Lubieniu. Mieliśmy te-o dnia piękną pogodę ale z mrozem potężnym y z wiatrem zimnym wschodnim dla cze-o musielismy się po grudzie tłuc z niewygoda.

13/2 W Piątek zabawiliśmy się rano w Lubieniu dla kowania Koniey trzech, ktorym wczoraysza gruda iednym powy-biała, a drugim podkowy nadweredziła, kowanie te wzięło czasu niemało gdyż kowal nie mając żelaza musiał się starać o kupienie one-o u Żyda Arendarza. Robił także podoski do osi przedniey ktore powypadały były. Wysłuchałem tam Służby Bożey Преохрещенной pierwszy raz tego Postu, y ziedlismy tam obiad a potym wyiachalismy byli do Szczyrca zkad mila tylko iedna była y mieliśmy nocować za milę od Szczyrca lecz nad spodziewanie zabłądziliśmy, ponieważ Siteński mając złą drogę, brał się w prawo tłukąc się drożkami różnemi po chaszczach y wpadł na trakt Lwowski do Komarna prowadzący dla czego będąc tylko o poł mile od Szczyrca, gdzie moglibysmy stanąć o czwartey godzinie przed zachodem słońca y dalej za milę, za nocleg zaiachać, iachaliśmy tym traktem drogą przeklętą aż do Samey nocy nie widząc ani człowieka żadnego od kogo moglibysmy się informować iachali y długo w noc, kontynuowaliśmy ten błąd y ledwosmy usłyszawszy szczekających psów, na głos ich przybłądziliśmy się do iedney wioski o czwierć mile od Komarna nazwaney Jakimczyce, gdzie u iednego chłopa w mizerney y małej chałupie z wygodą iedniak koniey przenocowaliśmy.

Orl. 259
260.

F^o 135.
Orl. 260.
261.

14/3 W Sobotę rano wstawszy wyiachaliśmy z Jakimczyc y popasowaliśmy w Werbiczu za dwie mile, a nocowaliśmy w miasteczku Rozdole majątności Imć P-a Rzewuskie-o W-dy Podlaskie-o H-a P-o K-o za dwie mile od Wierbicza.

15/4 W Niedzielę wysłuchawszy Mszy y Kazania w Kosci-
le O. O. Karmelitow y ziadszy obiad staneliśmy na noc za trzy
mile w miasteczku Chodorowie majątności Jegomść Pana Sie-
niawskie-o H-a W-o K-o.

Orl. 261.
262. 16/5 W poniedziałek wyiachawszy rano z Chodorowa po-
pasaliśmy za dwie mile we wsi Koniuszowie, a nocowaliśmy
za milę od Koniuszowa w Miasteczku Bursztynie majątności Imć
P-a Sieniawskie-o H-a W-o K-o.

17/6 we Wtorek wyiachawszy przybyliśmy za dwie mile
do Dniestru, który przeprowiwszy popasowaliśmy w Haliczu
mieście niegdyś Sławnym Stołecznym, gdzie Krolowie y Xią-
żęta Ruscy rezidowali, a teraz podłym małym y mizernym, gdzie
dla zjazdu Szlachty na Sądy ledwośmy mogli znaleźć gospodę.

F^o 136.
Orl. 262.
263. Tam fortuito nadszedszy mię Skałowski który przedtym
Pokoiowo służył Imć P-u Woiewodzie Kyowskiemu w Bende-
rze przywitał mię lecz Ja iakobym go nieznał uformowałem inszą
minę y nie przyznałem się do nie-o, który gdy mi powiedział
o Swoim Imieniu y że był z Imć W-dą w Benderze, odpowie-
działem Mu że Benderu nieznam anim tam był, powiedział mi,
„Wszak, prawi, Wszmść Pan iesteś Orlik“, ktore-o Imienia me-o
zaprzalem się przed nim, y gdy mię pytał iakobym się nazywał
rzekłem mu że Meżycki, przypatrując się tedy mnie pilno, y pro-
sząc o wybaczenie odszedł w swoją drogę a Ja tam ziadszy obiad,
wyiachałem iuż przypożno y dla zły nazbyt drogi ledwom mógł
zaiachać na noc za pół mile do Monastera S-o Heliasza, który
Orl. 263.
264. niedaleko od drogi zostaje in vicinio a prawie ledwo non in con-
dignitate z Kryłosem Monasteryem Kathedralnym Halickim do
Lwowskie-o Eppa należącym. Tam tedy w tym Monasterye
ubogim zanocowałem, do ktorego przyiachaliśmy w nocy, gdzie
jest pięć zakonników z iałmużny y pracy rąk swoich żyjących,
przymuszonych do Uniey, ktorey pono nie trzymają lecz Salvis
dogmatibus Orthodoxis żyją.

F^o 137.
Orl. 264.
265. 18/7 We Srzędę popasowaliśmy wyiachawszy rano z Mo-
nastyra w Hrynowie o czwierć mile malenkicy od Stanisławo-
tora Stanisławowskie-o prosząc go żeby ziachał do mnie, co
wa zkad pisałem List przez Karola do Imć Xdza Załęskie-o Rek-
uczynił z ochotą wraz z Karolem przyiachał y zastał nas obia-
dujących, przywiozł z sobą wina chleba y marynaty z Wiziny.

Po obiedzie konferowałem z nim wyszedszy z Karczmy chodząc, y umowiłem przysyłanie listow od Żony moiey z Tureckie-o Kraiu, który mię dla wieczora nadchodzące-o pożegnał, a Ja po odiezdzie Je-o pisałem w wieczor y długo w noc Listy do Xdza Waniewskie-o y do Żony moiey a potym o dwonastej godzinie położyłem się lecz przez całą noc nie mogłem spać dla chrapania Michała y żydow y wrzeszczenia dziecięcia żydowskie-o. Tenże Xdz Załęski oznaymił mi że Pan Athanazy Szwagier moy iest tam in vicinio Stanisławowa pod Chorągwią Imć Pana Zagwoyskie-o Połkownika ktore-u rekomendował go Imć Xdz Załęski, gdyż Imć Pan W-dá Kiyowski niechciał go przyiać y dać protekcye, z tey racyi iakobym Ia miał coś moliri z Krolew Imscią o Ukrainie Polskiej. Co iest wierutny fałsz.

Orl. 265.
266.

19/8 We Czwartek rano przysłał do mnie człowieka Swe-o z Listem Imć Xdz Załęski pytaiąc się ieżeli Pan Athanazy zaraz ma iachać za mną do ktorego odpisałem negative, prosząc aby go utrzymał w Swoiey protekcye, poki o tym napiszę kiedy ma do mnie iachać y posłałem na ręce tegoż Imsci Xdza Załęskie-o Listy do Krakowa. A Sam wyiachałem o ósmey godzinie, y iadąc mimo miasta stałem na przedmiesciu przez dwie godziny czekaiąc nim ryby y innych...

F^o 139.

Diariusz Podrózny na Rok
Panski 1721

ktory Favstus fortunatusque sit
Ad M. D. T. O. M. G. Bq. V. M. S. L. O. O.
Honorem. S S O O. Cultum et Venerationem
Dirige Domine gressus meos in lege Tua.

Utinam dirigantur via mea, ad custodiendas iustificationes Tuas.

F^o 140.
Orl. 1.

Tureckie Państwo
Wołoska Ziemia

21/10 Martij w Sobotę przeprowiwszy się za granicę Pol-
ską do Ziemi Wołoskiej przez rzekę Czeremosz, y naiowszy
przewodnika z Popielnik uiechalismy dobrą milę do Wioski Wo-
łoskiej Waszkowce, ktorey iest Panem Szczerban Flonder¹⁰⁴),
gdzie zanocowaliśmy y daliśmy 4 Czerwone Żydowi dla rozmie-
nienia na drobną Turecką monetę w Sniatynie, y dla kupienia
tam na drogę różnych wiktualnych rzeczy.

Orl. 2.

(22/11 Niedziela), ktory w Niedzielę rano poiachawszy nie
przedzey z Sniatyna powrocił aż w nocy, dla czego musieliśmy
cały dzień tam stać na głodzie z postem. Swiadczył iednak nam
Ludzkość y hospitalitatem ten Pan Flonder, ktory prosił nas do
Siebie na wieczere y iako mógł choć chudy pacholek traktował
y siana dla koniey dał, gdzie dla nieprętkie-o Żydowskie-o po-
wrotu musieliśmy nocować.

23/12 w Poniedziałek rano wyiachawszy z Waszkowiec
(gdzie także naieliśmy przewodnika) przybyliśmy za poł milę do
przeprawy gdzie się schodzi y łączy Pruth z Czeremoszą ktore
przeprowiwszy w Łodziach, złożywszy na nich Wozy, a konie
przepławiwszy, staneliśmy na popas za milę od przewozu we
Wsi Mamianowcach, należącey do Monastyrza Skitskie-o, gdzie
we Dworku Monastyrskim u O. O. tameyszych ziadszy obiad
nocowaliśmy za poł milę w Słobodzie.

24/13 We Wtorek wyiachawszy rano z Słobody popasowa-
liśmy za dwie mile we Wsi Toporowcach a z tamtąd stanelismy

na noc za milę w Sankowcach wsi należącej już do Chocimu którą władnie ieden Spah¹⁰⁵), który u nas był, y traktował nas kaffą.

F^o 141.
Orl. 3.

25/14 We Szrodę naiowszy pod Woz koniey parę u Subaszny poturczynionego z Wołoszyna, a na swoje konie wsadziwszy wierzchowu Karola y Jana uiechalismy pół trzeci mile y stannowszy za pół mili od Chocimu, posłałem przodem tam Karola do Kihai¹⁰⁶) Paszynskie-o, oznaymując o sobie y prosząc o gospodę a nim on powrocił ziedlismy na tym mieyscu obiad, po którym niezadługo powrocił Karol a z nim przybyli ordinowani od Polkownika Kołczaka dwóch officierow Lipkańskich Rothmistrz y Porucznik, dla spotkania y dla Zaprowadzenia mnie do gospody naznaczoney u Rothmistrza Lipkańskie-o Korsaka¹⁰⁷) za Chocimem niedaleko we Wsi Lipkanskiey, który nas przyioł dosyć Ludzko iako człowiek poczciwy.

Orl. 4.

26/15 We Czwartek staliśmy spokojnie a po Obiedzie posyłałem Imć P-a Capitana Des Cloira przy Panu Rothmistrzu Korsaku do Polkownika Lipkańskie-o Kołczaka¹⁰⁸) z wizytą z podziękowaniem za wyświadczony mi honor, y z prozbą aby mi u Seraskiera¹⁰⁹) ziednał awdiencją, lecz Pan Capitan nie mógł się z nim widzieć, bo spał y powrocił sam ieden do gospody, a Pan Rothmistrz Korsak został się tam, y aż w Wieczor późno przyiachał, który mi imieniem Polkownika Swe-o radził, abym co Paszy offiarował, lecz exkuzowałem się niedostatkiem moim.

27/16 W piątek posyłałem do Kihai Pa Capitana prosząc go aby doniosł o mnie Paszy y ziednał mi awdiencją u niego, a pierwiy kazałem wstąpić do Tłomacza Husseima, y prosić go o manudukcją do Kihai, do ktorego chodził tenże Husseim, y przyniosł P-u Capitanowi relacją że go Pasza ordinował do mnie, za którym ordinanssem objęcał u mnie bydź po południu, a z Kihaią Pan Capitan niewidział się. Czekałem tedy z wielką niecierpliwością na tego Tłomacza Husseima, który popołudniu nad wieczor był u mnie z exprobacją od Paszy, że Ja będąc tak Wysockiey Szarzy, niedawszy o Sobie znać przynaymniey trzema dniami, tak nagle, y nieodowiednie przyiachałem do Chocimu, na koniec kazał mi powiedzieć że mię ani do Stambułu ani do Hana wolney drogi nie pozwoli, lecz zkądem przyiachał, abym tam nazad iachał. Co lubo mię barzo było poalterowało, iednak nie tracąc nadziei y stałe-o animuszu y humoru, odpowiedziałem na to że Ja już przez Nachimowskie-o pisałem do Paszy Imsci y oznaymiłem o Sobie, że mam tu y Sam bydź. Druga że Ja tu

F^o 142.
Orl. 5.

Orl. 6.

iachałem incognito pod inszym imieniem, bez żadney assisten-
 cyi, żebym się nie ogłosił w Polszcze, kto iestem y dokąd iadę,
 y ieślibym z granicy dał o sobie znać Paszy Imsci, to by się
 w Chocimie rozgłosiło o moim przybyciu, y doszła by ta wiado-
 mość do Forwachtow Polskich, iako w bliskim sąsiedztwie z Cho-
 cimem zostających, gdzie codziennie bywają Polacy. Przez co-
 bym podał siebie w iawne niebezpieczeństwo y niemogąc prze-
 brać się przez forwachty Polskie, wpadłbym w ich ręce a con-
 sequenter y Moskiewskie. Trzecia, że Ja nie iestem cudzy czło-
 wiek ale życzliwy sługa Naiśnieyszey Porty od ktorey mam
 Chatyszaryf¹¹⁰⁾ to iest Przywiley Padyszy¹¹¹⁾ Imsci własną Je-o
 ręką podpisany y stwierdzony na protekcią mnie y Woysku Zapo-
 rozskiemu dany, także traktat na wieczne pobratymstwo z Pań-
 stwem Krymskim zawarty. A iako za wiadomością Porty y Hana
 poiachałem za Krolem nieboszczykiem Szwedzkim zostawiwszy
 tu pod protekcią teyże Porty y Hana Woysko Moie Zaporozskie,
 tak po Smierci tegoż Krola Nieboszczyka powrociłem w Państwo
 Naiśnieyszey Porty do Woyska Me-o y mam Listy do Naiśniey-
 sze-o Padyszy Imsci y Weyzyra Imsci¹¹²⁾ od Krola Imsci terazniey-
 sze-o Szwedzkie-o także y do Paszy Imsci, y z tych raciy nie trze-
 ba było mnie żadnych zazywać ceremoniey y podwokrotnie oznay-
 mować Paszy Imsci o moim przybyciu do Chocima, o którym Pa-
 sza Imść wiedział y doniósł Przeswietney Porcie. A że Pasza
 Imść każe mi ztąd iachać zkądem przyiachał, to Imść iawną w
 tym pokazuie propensią do Strony Moskiewskiey, y własnie chce
 mię wydawać w ręce nieprzyiacioł moich cze-o nie tylko wiara
 Bissurmańska niepozwała ale y iura gentium bronia, y niespodzie-
 wam się takowey nie Łaski Paszy Imsci, za życzliwe moje Porcie
 Othomańskiej swiadczone usługi, ktora takowey akćiey nie poch-
 walała by Pasze Imsci y nie zależałby tego Krol Imść Szwedzki,
 ktory pewnieby miał pisać do Padyszy Imsci y żalić się na Pa-
 szę Imsci, że mię niedopusciwszy z Listami Krolewskimi do Por-
 ty wydał mię z onemi w ręce nieprzyiacielskie przeciwko Słusz-
 nosci prawa pospolitego, y Wiary Bissurmańskiej. Przywiod-
 łem tu pro exemplo Hospodara Wołoskie-o¹¹³⁾ ktorego nad Pru-
 tem owszem y Cara Same-o mogliby wziąć Weyzyr, ale zachow-
 wując słusność y prawo pospolite, niechciał extradiciey one-o
 u Cara Imsci pretendować. A lubo Cesarz Chrzesciański Zwycię-
 zcą będąc nad Woyskami Tureckimi pretendował wydania Ra-
 koce-o¹¹⁴⁾ cum adhaerentibus, y niechciał przystępować do za-
 dne-o traktatu pokiby nie wydano onego, iednak Porta rezolwo-
 wała się połowę Państwa tracić aniżeli na to zezwolić. Były

F^o 143.
 Orł. 7.

Orł. 8.

y insze racie, ktoremi tłumacza Husseima dobrze informowałem co ma donosić Pasze. Wzioł tedy odemnie Husseim Przywilej Cesarski na protekcją dany y obiecał go Paszy prezentować y to wszystko doniesć co odemnie słyszał potrzebował tylko abym za nim posłał człowieka me-o żeby mi uczynił relacją co na to Pasza powie. Posłałem tedy za nim Karola który pozno już powrócił, y oznaymił mi że Pasza kazał mi dawać tain¹¹⁵), y że Husseim ma być u mnie sam na zaiutrz z relacją. Co mię trochę pocieszyło y lepszą nadzieję uczyniło.

F^o 144.
Orl. 9.

O Nachimowskim zaraz za przyjazdem moim miałem pierwiy od Kozakow a potym od Lipkow relacie, że go Pasza kazał wziąć y gwałtem na tamtą stronę przeprowadziwszy do Żwańcu oddać w ręce Regimentarza na forwachtach tam zostaiące-o który go kazał do Siniawskie-o zaprowadzić gdzie iakoby y teraz pod wartą zostaić, y iakoby y List moy który pisałem do Woyska, także Pasza miał odesłać do Sieniawskie-o. Co mię przez wszystkie dni barzo alterowało, y słabą czyniło nadzieję bespieczeństwa mego.

28/17 W Sobotę rano, wieźdzał do Chocimu Posłannik Padyszyński z Kaftanem y z Confirmacją Urzędu Paszowskie-o y Władzy do Abdi Paszy ordinowany, ktore-o Lipkowie spotykali y przy wieździe do miasta dano salwę z 24 sztuk armaty, a przed wiazdem Je-o przybył do mnie na kwaterę Husseim tłumacz, który mi powiedział, że Pasza nie kazał mu czekać tego wiazdu do Siebie nienależące-o, ale rozkazał aby zaraz do mnie iachał. Za przyjazdem tedy swoim powiedział mi, że Pasza barzo był Content z relacyi one-o, y żałował że się z tym do mnie odzywał, nie swiadom będąc interessow moich, y zaraz dał ordinans o wydawaniu mnie tainu, a mnie prosił abym był cierplivy poty poki o mnie nie przydzie, ordinans od Porty do ktorey obiecał o mnie przez umyslne-o Curiera pisać, potrzebował tylko abym mu Listy Krolewskie do Padyszy y Weyzyra także y traktat na pobratymstwo z Państwem Krymskim zawarty pokazał, com uczynił y posłałem to wszystko przez Husseima.

Orl. 10.

F^o 145.
Orl. 11.

29/18 W Niedziele Kwietną nic nie miałem godnego ad notandum y siedziałem spokojnie w Kwaterze po odprawionym zwyczajnym nabożeństwie w Monastyрку.

30/19 W poniedziałek przynosił mi Karol pieniądze tainowe, y odebrał na koni ięczmień. Eodem będąc Pan Rothmistrz Korsak gospodarz moy u Połkownika Swe-o Kołczaka oznaymił mi że Pasza kazał mi w miescie gospodę naznaczyć. Posyłałem tedy zaraz Karola do tego P-a Kołczaka prosząc aby mię z tey

Orl. 12.

gospody nie rugowano z tych raciy, pierwsza, że tu Cerkiew blisko gdzie pod czas Świąt łatwiey mi będzie na Nabożeństwie bywać aniżeli z miasta. Druga że tu między Lipkami właśnie iak między swoimi Ludźmi zostaie, trzecia wszystko mię będzie w miescie drożey kosztować, gdzie trzeba będzie y tłumacza mieć, a na to mi kosztu nie staie. Posyłałem także y do tegoż Husseima Karola pytaiąc się o przywileiu traktacie y listach Krolewskich dla czegoby utrzymywano y kiedy mogę mieć awdiencją u Paszy. Za powrotem tedy swoim Karol uczynił mi relacją że pierwszy dał mi na wolę abym tam zostawał na Kwaterze, gdzie mi się upodobało. Drugi zaś to iest Husseim tłumacz powiedział, że Pasza będąc bardzo zabawny ledwo mógł widzieć te moje papiery. O awdiencyi zaś powiedział że nie wie, coniecturował iednak że chiba za powrotem Curiera z Stambułu przez ktorego Pasza pisał o mnie do Porty.

31/20 We Wtorek nic nie miałem godne-o do konnotacyi.

Aprilis według nowe-o Kalendarza.

F^o 146.
Orl. 13.

1 Aprilis/21 Martii W Szrodę będąc w Monasterze na nabożeństwie wzięłem wiadomość od sługi Oyca Ihumena, że on przewożąc się z Żwańca na tę stronę do Chocimu, słyszał od Towarzysza Forwachtowe-o wespół z nim przewożącego się y przed Żydem powiadające-o, że on iest od Regimentarza swe-o z Listem wyprawiony do Połkownika y Strażnika tuteysze-o Kołczaka o mnie pisanym. Zkąd nad wieczor powrociwszy prosiłem Pana Rothmistrza Korsaka gospodarza me-o, aby będąc iutro u P-a Kołczaka dowiedział się co o mnie od Regimentarza pisano

Orl. 14.

2 Aprilis/22 Martij We Czwartek kiedym był na nabożeństwie w Monasterze, przyiachał do mnie do gospody Czausz Basza¹¹⁶) Paszyński z doniesieniem Woli Paszyńskiej abym do Miasta na Kwaterę przeniósł się, o czym mi Karol kiedy w Monasterze oznaymił, posłałem go zaraz do Husseima prosząc go aby doniósł Paszy żeby mię przynajmniey przez Święta ztąd nie rugowano gdzie stoie, a to dla nabożeństwa, Sam zaś wyprawiwszy Karola powrociłem do gospody gdzie zastałem tego Czausz Baszę czekaiące-o na mnie, ktorego prosiłem żeby czekał na powrot Karola dla wiedzenia iaką na prozbę moią odbierze relacją, który na to consensit. Nie zadługo tedy powrocił Karol, y powiedział mi, że Husseim nie smiał donosić o tym Paszy ale bardziey mi życzył, abym nie przeciwiąc się woli Paszyńskiej przeniósł się do Miasta.

Prosiłem tedy tego Czausza Baszę, żeby on doniósł proź-

bę moją Kihaiowi, co mi obiecał y kazał za sobą posyłać Karola dla wiadomości, którego za nim posłałem. Tandem posłano od Paszy po Korsaka Rothmistrza, który już w wieczor z tamtąd powrócił y donosił mi że Pasza obawiając się aby mi czego złego z Polskiej Strony nie uczyniono, gdzie wiele jest Partizantów Moskiewskich, chce tego abym Ja dla lepszego bezpieczeństwa przeniósł się na gospodę do Miasta. Korsaka zaś pytał, iż jeśli on mię bierze na swoje staranie y jeżeli może assekurować że mi tam nic złego od nieprzyjaciół moich nie będzie, tedy żeby tam zostawał, Sinsecus, tedy żeby pierwszy dzień Świąt odprawwszy w poniedziałek do miasta na gospodę przebrał się. Na co Korsak odpowiedział iż nie może on assekurować w tym Paszy, gdyż żaden hultaj y nieprzyjaciel nie da o sobie znać co ma złego robić. Kazał mu tedy Pasza, aby mi kiedy zechcę do Cerkwi iachać, dawał Ludzkiej Kommendy swojej dla bezpieczeństwa, żeby mię y zaprowadzali do Monasteru, y tam choć przez całą noc byli przy mnie y nazad do gospody przyprowadzali. O czym wszystkim powróciwszy Rothmistrz Korsak uczynił mi relacją y donosił że y o Liscie od Regimentarza pisany z Żwańca pytał pisarza Kołczakowe-o który mu powiedział że Listu żadnego nie było, tylko przysyłał Towarzysza ustnie pytając się o mnie jeżeli przyjechał do Chocimu. Y z tego to pewno pytania apprehendował Pasza, aby mi czego złego z Polskiej Strony za namową Moskiewską nie uczyniono. Po odebraniu tej relacji, iachałem do Monasteru na Passię dokąd konwojowało mię 12 Lipków y aż do skonczenia nabożeństwa w nocy czekali mię tam y odprowadzili do gospody.

F^o 147.
Orl. 15.

Orl. 16.

3/23 W Piątek byłem w gospodzie przez cały dzień a nad wieczor jeździłem na nabożeństwo, lecz już nie zastałem, dla czego przeczytałem Sobie w Cerkwi y Czasy Carskie, y Weczernią y Powieczernią, a potym odiachałem do gospody z takimże iak i wczora konwojem.

4/24 W Sobotę wstawszy rano iachałem do Monastera z takimże konwojem lecz już nie zastałem na nadhrobne tylko na Kanon, dla czego po skonczeniu iutrzni odczytałem Sobie w Cerkwi całą iutrznię z nadhrobnym, y czekałem nie wyjeżdżając z Monasteru Służby Bożej, która się zaczęła po południu a po służbie Bożej także niewyjeżdżając byłem aż do wieczora, gdzie y nocowałem gotując się do spowiedzi. Eodem Rezydent Wołoski¹¹⁷⁾ obesał mię Barankiem z Winem.

F^o 148.
Orl. 17.

5/25 W Niedzielę Wielkonocną na Zwiastowanie Naswiętszej Panny, wstawszy rano o czwartey godzinie po Połnocy

Orl. 18. wyspowiadałem się grzechow moich przed Oycem Ihumenem, a potem słuchałem iutrzni y Służby Bożey y przyiołem lubo niegodny Naswiętszy Sakrament Ciała w Krwie Chrystusa Pana. Po służbie zaś Bożey byliśmy na wodce u Oyca Ihumena z Rezydentami Wołoskim y Multanskim, gdzie powtorny odebrałem offert, od Rezydenta Wołoskie-o Barana, chleb y iayka. A przyiachawszy do gospody ziadłem obiad, podczas ktore-o obesał mię Rezydent Multański¹¹⁸) dwoma Barankami, Cytrynami Winem y Wodką cynamonową. W wieczor zaś byłem na wieczerni.

F^o 149.
Orl. 19. 6/26 W Poniedziałek byłem w Monasterze rano lecz iuż ani na iutrznę ani na Służbę Bożą niezastałem y właśnie przy dokończeniu Służby Bożey przyiachałem. Dla czego odspiewałem sobie Iutrznia y Czasy Wielkonocne w Cerkwi, a potem powrociłem do gospody na Obiad z którym czekałem Rothmistrza Korsaka poki z miasta przyiachał. Po obiedzie zaś przyiachał do mnie Czauz dla zaprowadzenia mię na gospodę do Miasta, dokąd pierwey Rzeczy odesłałem, a potem w Karecie y sam zaiachałem, do Mustafy Agi¹¹⁹) człowieka mnie znaiome-o który przed tym z Posłannikami Jusuph Paszy z Benderu w Baturynie u nieboszczyka Mazepy za tłumacza bywał, y od Sackzy mię od Wielkie-o Weyzyra kiedym powracał do Kilij gdzie na ten czas familia moja zostawała konwoiował.

7/27 We Wtorek Wielkonocny nic nie było ad notandum chodził tylko gospodarz moy do P-a Kołczaka prosząc odemnie kiedy mam u nie-o bydź, który naznaczył mi czas na iutrzeyszy dzień do wizyty

8/28 We Srzodę chciałem bydź u P-a Kołczaka lecz za niepogodą ktora była przez całą noc przeszłą dżdżysta y śnieżna, y dzisiay kontynuowała się odłożyłem tę wizytę na iutrzeyszy dzień.

Orl. 20. 9/29. We Czwartek zabawny był Pan Kołczak dla czego nie mogłem mn oddać wizyty. Eodem byli u mnie z wizytą różni Tureccy Officerowie. Także y Rothmistrz Korsak gospodarz moy przeszły.

10/30 w Piątek był u mnie na obiedzie Terdzyman¹²⁰) Hussein y Rothmistrz Korsak, także y gospodarz moy który widziawszy się rano przed południem z pomienionym Husseinem Terdzymanem oznaymił mi od niego, że Listy Krola Szwedzkie-o w interessie moim do Cesarza Tureckie-o y do Weyzyra W-o pisane także y przywiley tegoż Cesarza y traktat między

Pasza do Porty, comną a państwem Krymskim zawarty posłał mię barzo poalterowało.

11/31 W Sobote byłem pierwszy raz z wizitą u Pana Kołczaka Strażnika y Połkownika Lipkańskiego. W Wieczor zaś u Pisarza Woyskowe-o zięcia gospodarza me-o podle gospody moiey mieszkaiące-o, u ktorego zabawiłem się na różnych dyskursach aż do dziesiątey godziny w noc.

Aprilis Według Stare-o Kalendarza.

F^o 150.
Orl. 21.

12/1 W Niedzielę byłem w Cerkwi na nabożeństwie a po Służbie Bożey pisałem Listy do Woyska Zaporoskie-o, oznaymując o moim tu przybyciu o Panu Nachimowskim, y żądaiąc aby desideria swoje na pismie do mnie wyrazili, y Specyfikacją Woyska przysłali, który List posłałem na ręce Ali Bolubasza Tłumacza przedtym me-o przez iedne-o Odobaszę¹²¹⁾ Lipkańskie-o Benderskie-o y Omelka Kozaka między Lipkami w Benderze służące-o prosząc go w Liscie aby ten List odesłał do Woyska a sam gotowy był w drogę ze mną do Konstantinopola ieśli mi tam każą iachać.

13/2 W poniedziałek przysyłał do mnie prosząc na Obiad do Siebie Rizident Multański, lecz nie wiem co w tym za mankament był czy Żyd tłumacz nie wyrozumiał iego mentem, czyli sługa onego nie potrafił mu relacyi uczynić, że nie czekaiąc mię obiad z gościem swoim Połkownikiem Imć P-a Potockie-o¹²²⁾ Wdy Bełzkie-o ziadł a mnie iuż po Obiedzie przez służące-o sobie prosił po dwokrotnie, lecz nie chciałem u niego bydź aż bym się wprzod informował o tym mankamencie od Żyda.

Orl. 22.

14/3 We Wtorek nic nie było ad notandum pisałem tylko expedią do Stanisławowa do Żony moiey do Krakowa, do Barona Mennicha do Wrocławia y do Syna Hrehore-o także do Xdza Waniewskie-o y do innych a naybardziej do Imć P-a Feldmarszałka Fleminga y do Imć P-a W-dy Kijowskie-o a nakoniec y do Nastusi moiey Kochaney.

15/4 W szrodę też samą expedią kontynuowałem.

16/5 We Czwartek był u mnie Pan Korsak Rothmistrz y zabawił Się z godzinę na Conwersacyi. A tegoż dnia w wieczor przyniosł Karol assignacją do Kołczaka na błazeński Tain.

17/6 W Piątek byłem po południu u Kołczaka Połkownika z gospodarzem moim który mu oddał tę assignacją. Oznaymił mi zaś Kołczak że mam iutro bydź u Paszy, y ma konia swe-o tenże Pasza przysłał po mnie z honorem mię do Siebie przyprowa-

F^o 151.
Orl. 23.

dzić. Zastalem tam pocziwe-o Rezidenta Wołoskie-o gdzie grano na tamburze. Powrociwszy też expediacją kontynuowałem.

18/7 W Sobotę dokończyłem tę expediacją tak wielką y dałem ją na ręce iedne-o Ormianina Sniatyńskie-o żeby zawiozł do Sniatyną do Imć P-a Bilskie-o Gubernatora tameysze-o do ktore-o pisałem List prosząc go żeby odesłał te Listy do Stanisławowa na ręce Imć Xdza Załęskie-o a w Listach wszystkich pisałem datę 16 Aprilis. Eodem doniosł mi Cyrulik Niemiec ktorego tu Doktorem nazywaią że Pasza barzo zachorował na Kolkę dla czego dzisiay według deklaracyi Kołczaka nie mogłem u niego bydź. W Wieczor byłem w Cerkwi na nieszporce. Więcej non occurrebat.

19/8 W Niedzielę nic nie było ad notandum.

20/9 W Poniedziałek także nic nie było ad notandum.

21/10 We Wtorek nic także non occurrebat.

22/11 We Szrodę ieździłem do Korsaka gdzie zabawiłem się od czwartey godziny południowey do wieczora.

23/12 We Czwartek przechadzaiąc się za miastem między obozem Spahow noviter tu przybyłych dla fortifikacyi Chocima, ktorych iest 500, wstąpiłem do Gospody Rezidenta Wołoskie-o, lecz iedno dla tłumacza, iakie-o niemiałem, druga dla odiazdu tegoż Rezidenta nie byłem u iego zabawiłem się tylko trocha u Cyrulika Niemca tamże gospodę maiące-o ktory mi powiadał że Pasza bardziey zachorował, lubo trocha poczoł był convalescere.

24/13 W Piątek ieździłem Karetą w pole z Panem Capitaniem y z Michałem y w tym divertissemanie wstąpiłem do P-a Korsaka Rothmistrza a od nie-o do Ułana gdzie wiele zebrało się było Lipkańskich Officierow. między ktoremi byli znacznieysi Rothmistrzowie Korycki y Skirmund¹²³). Tam tedy na rożnych dyskursach zabawiliśmy się do wieczora y powrociliśmy do gospody rowno z zachodem Słońca.

25/14 W Sobotę przyiachał tu Posłannik od Króla y Rzptey do Porty expediowany Imć Pan Popiel¹²⁴) Porucznik Husarski, ktore-o insolito y indebito more spotykano. Wyieźdżał od Paszy Kihaiia z Wielką apparencią y z Muziką ktoremu assistowali Lipkowie y Spahowie a było wszystkie-o woyska na 4000. Wyiachali zaś in occursum temu Posłannikowi aż do samego brzegu nad przewoz, ktorym przeprawiwszy Dniestr kiedy wysiadł na ląd przywitał go Kihaiia, y dano pod niego Konia bogato ubrane-o od Paszy lecz Kihaiia wziowszy prawą stronę przyprowadził go do Miasta, gdzie pożegnawszy się z Posłannikiem odiachał ze wszystką Paszyńską apparencią y z Muzyką do Zamku

a Posłannik na gospodę do Kołczaka. Wieżdżającemu zaś do miasta dano salwę z dziesięciu sztuk armaty. Swoją assistencją y pojazd miał Posłannik szczupły y niebarzo splendide wieżdżał miał iedną Karetę y dwa wozy po 6 koniey sług siedm y dwóch pokoiowych. Iadąc z Kihaiem ani słowa z nim nie mowił, y czegoś był poalterowany.

Eodem w Wieczor iezdziłem do Monastyru na Nabożeństwo Wieczorne. Eodem Gospodarz exkuzował Pana Paleologa¹²⁵⁾ za uproszeniem Jego Same-o że ani mię myślił prosić na Obiad pod czas bytnosci u Je-o z Polski goscicy znaiąc że by to było dla mnie nie z wielkim honorem lecz przed Żydem tylko mowił, że trzebaby mię kiedy dobrze przybrawszy się prosić na Obiad, żyd zaś czy nie dobrze wysłuchawszy, czyli z wrodzone-o Szalbierstwa wyrządżając te-u Paleologowi Figiel zaprosił mię był do nie-o na obiad o czym supra.

l^o 153.
Orl. 27.

26/15 W niedzielę nic nie było ad notandum, byłem tylko na iutrzni y Służbie Bożey w Monasterku Eodem po południu doniosł mi gospodarz moy Mustafa Aga Jasiński¹²⁶⁾ cognomine, że mu powiadał Porucznik Lipkańskiej Chorągwi Polski który za ordinansem H-a W-o K-o P-a Sieniawskie-o konwoiował Posłannika Polskie-o do Chocimu, że P-a Nachimowskie-o tenże Pan Sieniawski odesłał do Brzeżan y tam za Wartą siedzi, o którym iakoby miał pisać Pan Sieniawski do Krola Imsci pytaiąc się co ma z nim czynić, lecz ieszcze na to nie otrzymał żadne-o responsu. Relacia ta bardzo mię ucieszyła, y nadzieię uczyniła eliberacyi te-o biedne-o P-a Nachimowskie-o.

Orl. 28.

27/16 W poniedziałek nic non occurrebat ad notandum.

28/17 We Wtorek miał awdiencją u Paszy Posłannik do Porty Polski, ktorego z zwykłemi ceremoniami przy assistencyi Kołczaka, y wielu officierow Lipkańskich na koniu Paszyńskim prowadzono y odprowadzono do gospody. Odział go Pasza Kaf-tanem Zufrowym hornostaiami podszytym y darował mu konia Cudne-o.

29/18 We Szrodę na Prepołowlenie byłem na nabożeństwie w Monastyрку lubo od Samego poniedziałka w słabym zostaiąc zdrowiu, bom zachorował na Krzyże głowę a z tey affekcicy y wszystkie mi ciało bolało.

Orl. 29.

30/19 We Czwartek kontynuowała się taż sama choroba eodem przychodził do mnie Żyd y obiecał mi dać lekarstwo, lecz la utrzymywałem się dla nie pewne-o y żadney experiencicy niemaiącego medyka czekałem tylko na lekarstwo od Cerulika Niemca, które-o Szalony Pasza wypędził od Siebie, w ten czas

kiedy mu Hospodar Multański przysłał Doktora Greczyna, a tamten go Niemiec zupełnie wygoił ciężko chorującego na nogi.

Maius według N-o Kalendarza

1/20 w Piątek niedoczekawszy się od Niemieckie-o Cyru-
lika lekarstwa, musiałem się rezolwować przyjąć lekarstwo na
poty od Żyda na noc, post usum ktorego potniałem dosyć dobrze,
y iesli bym się po zupełney operacley okrywał kołdrą pot miał-
bym przez całą noc.

Orl. 30.

2/21 W Sobotę byłem bardzo słaby potym Lekarstwie
y czułem w Sobie wnetrzną gorączkę z boleniem głowy. Eodem
odebrałem List od Imć Pana Bilskie-o z Sniatyna przez tegoż
Same-o Ormianina przez ktorego adresowałem do Imsci Listy
należące do Imć Xdza Załęskie-o. Pisał do mnie że te Listy Sam
oddał temuż Imć Xdzu Załęskie-u ktory iakoby miał zaraz ordi-
nować na pocztę Krakowską a do mnie obiecał pisać uwolniw-
szy się od Gosci iako to Xdza Imsci Kanclerza W-o W-o X. L.¹²⁷)
ktory był w Stanisławowie u Imc P-a W-dy Kiyowskie-o. Eo-
dem Gospodarz nasz na Wieś wyiechał.

3/22 W niedzielę dla słabosci zdrowia nie mogłem byđż na
nabożeństwie, lecz na Chwałę Boską odczytałem Sobie w go-
spodzie.

F^o 155.

Orl. 31.

4/23 W poniedziałek na S-ego Jerze-o zwlokłem się y lubo
przy słabosci zdrowia byłem na nabożeństwie w Monastyrku.
Eodem wyiachał Posłannik Polski in vias suas do Stambułu.
Wyprowadził go Kołczak z Lipkami w małej kwocie. Tych zaś
głupich ceremoniy nie było, z ktoremi tegoż Posłannika spoty-
kano, ani z harmat nie strzelano, ani Kihaiia z muzyką wypro-
wadzał. Eodem posyłałem Karola do Husseima Tłumacza pro-
sząc go o doniesienie Paszy o Liscie do Woyska ode mnie pisa-
nym a od Paszy Benderskie-o utrzymanym, y o danie ordinansu
temuż Paszy żeby ten list do Woyska Zaporozskie-o odesłał.
Lecz Karol powrociwszy uczynił mi relacją że Husseim donosił
o tym wszystkim Paszy, ale diabeł na nie-o wsiadł gniewliwy
zato zem mu nie oznaymił kiedym ten List posyłał do Benderu,
nie obiecał nic, tylko kazał mi abym cicho siedział.

Orl. 32.

5/24 We Wtorek Przyzywałem do Siebie Żyda tego ktory
mi dawał Sudorięra, y wziołem od nie-o siedm pigulek, z kto-
rych trzy przed zachodem Słońca wziołem y po godzinie uczy-
niły mi operacją iedną, przed północtkiem zaś wziołem residuas
cztery, po ktorych aż w dzień po Wschodzie Słońca miałem

także ieden Stolec, y Chwała Bogu poprawiło mi się trocha, bo y gorączka wnetrzna umnieyszyła się y głowy bolenie przestało.

6/25 We Szrodę na Ste-o Ewangelisty Marka nie byłem w Cerkwi dla słabości ieszcze zdrowia a naybardziej dla wzięte-o lekarstwa kiedy ieszcze było corpus apertum. Oznaymił mi gospodarz moy że miał bydź u mnie Kapi Kihaii Multański z Doktorem powrociwszy od Paszy ktorych czekałem, lecz na potym wymowił mi się że bez wiadomosci szalone-o Paszy obawia się na tę wizitę rezolwować się. Miał iednak donieść o tym Kihai y prosić o pozwolenie.

Eodem dispensowałem sobie post dla słabości zdrowia y dla lekarstwa kazawszy Kura uwarzyć w samey wodzie bez soli y bez masła, y wyiadłem tey poliwki polmисeczek z chlebem. Eodem przysłał mi Pan Kołczak trocha herba The.

F^o 156.
Orl. 33.

7/26 We Czwartek lepiej się trochę miałem dla czego zażyłem divertissemanu po południu do Pasieki Korsaka Rothmistrza, do ktorey za dobrą polmilę zostaiącey od Chocima iezdziłem karetką z Panem Capitanem Descloirem y z synem Michałem gdzie więcey od godziny zabawiwszy się powrociłem w Wieczor nazad do gospody, gdzie od Gospodarza uwiadomiłem się że w niebytnosci moiey byli u mnie z wizitą Rezident Multański z Doktorem lecz niezastawszy odłożyli na iutrzeyszy dzień pobywanie swoje u mnie.

8/27 W Piątek rano przyniosł nam wiadomość o Smierci Xzny Rakociney¹²⁸) gospodarz nasz Pan Rothmistrz Mustafa Jasiński. Eodem byli u mnie popołudniu iuż nad wieczor Pan Rezident Multański y Doktor Medicyny ktorzy mało co zabawiwszy się powrocili do swoiey gospody Zkąd zaraz przysłał mi tenże Pan Kapukihaiia alias Rezident na trzech talerzach Kaparow, Oliwek y Rzodkwi młodey.

Orl. 34.

9/28 W Sobotę nic nie przybyło ad notandum tylko że Karol wyiachał na Łowy ale pono infectis rebus powrocil.

10/29 W Niedzielę byłem na nabożeństwie w Monasterku potym na obiedzie u Gospodarza mego do ktorego byli zaproszeni Rothmistrzowie różni Lipkańscy. Nad wieczor byłem z Wizitą pierwszy raz u Kapi Kihaii Multańskie-o ktory mię przyioł wdzięcznie od Doktora zaś Medicyny informowałem się że ten Kapi Kihaii nie iest ex Stirpe Imperatoria, ale tylko podobno nomen gestat Paleologow, y nie iest szlachcic.

F^o 157.
Orl. 35.

11/30 W Poniedziałek nic nie było ad notandum byłem tylko na nabożeństwie w Monasterku dla S-ta Apła Jakuba, kto-

rebo Sancta memoria w ten dzień celebratur. Popołudniu deżdż gwałtowny z gradem spadł.

M a i u s według stare-o Kalendarza.

12/1 Maj we Wtorek przez cały dzień wiatr był wielki srodze zimny.

13/2 We Srzodę byłem na Nabożeństwie *отдания праздника* Paschalis ktore się odprawilo z mrozem y wiatrem zimnym przez cały dzień trwającym, byłem także na nieszporce. Eodem powrocił Karol z łowow, nic zgoła nie ułowiwszy tylko konie mi wymordował y ze trzydziesti par stracił.

Orl. 36.

14/3 We Czwartek nic nie było ad notandum byłem jednak na nabożeństwie w Monastyrku, zimno zaś niezmiernie kontynuowało, z mrozem ktorego vestigia widać były na trawie. W wieczor odprawiłem Panachidę w Cerkwi za naykochansze-o Syna mego Jakuba.

15/4 W Piątek słuchałem zaduszney Służby Bożey za tegoż Kochanka me-o Jakubka, a to in decursu roku, ktory się smierci Jego dzisiay skończył. Odprawiłem dzień ten nieszczęśliwy z wielkim żalem. Mroz także y tego dnia kontynuował.

F^o 158

Orl. 37.

16/5 W Sobotę w dzień S-tey Męczennicy Ireny słuchałem Służby Bożey *ex voto* za nieboszczkę S-tey Pamięci Rodzicielkę moją, ktora się nazywała Ireną. Po nabożeństwie naterminowałem List do Paszy w ktorym wyraziłem barbaram Je-o in hospilitatem, Że mię incivilliter tu przyioł, Że przez ośm niedziel nie pozwala mi do Siebie akcessu, nie daic awdiencyi, y Listu od Krola Imsci Szwedzkie-o do Siebie pisane-o nie przyjmuie, że mi zabrania do Woyska me-o pisać, y o przybyciu moim w ten tu kray oznamic, że mi niezwyuczayny charakterowi memu tak barzo mały tain dają. Z ktorego Listu terminą byłem u Husseima Tłumacza radząc się go iezeli ten List bardziey Paszy nie urazi, ktory życzył abym ten List dnia iutrzeysze-o przez Kihaię do Paszy podał. W Wieczor byłem w Monastyrku na nieszporce, a potem u Rezydenta Multańskie-o ktorego prosiłem aby List moy do Hospodara Imsci Multańskie-o przez okazją pierwszą odesłał.

Orl. 38

17/6 W Niedziele byłem na nabożeństwie w Monastyrku, a potem przepisawszy list do Paszy odesłałem go do Kihai przez Karola, od ktorego Kihai odebrawszy kazał go Husseimowi po Turecku przetłumaczyć, y obiecał go po przetłumaczeniu Paszy oddać.

187 W Poniedziałek chodził Karol do Defterdara¹³⁰) po pieniądze Tainewt, który się wymowił że niema teraz ieszcze pieniędzy y kazał do czterech albo do pięciu dni czekać.

198 We Wtorek w dzień S-o Jana Ewangelisty byłem na Nabożeństwie ktorego festivitas odprawowała się barzo z zimnym deżdżem y wiatrem. Po obiedzie był u mnie Husseim od Paszy, od ktorego uczynił mi zwyczajny Turecki Complement Salam Alaikum potem uczynił mi respons od Paszy na List moy który się exkuzował iedną chorobą swoją, druga bytnością Poslannika Polskiego, y inszemi zabawami, dla iakich nie przyszło mu do tego aby mi u Siebie dał awdiencją od ktorey y teraz słabością zdrowia wymawiał się o tainie nic cathegoricznie nie powiedział, y Pasza ieszcze nie konkludował, ieżeli mi go poprawią albo nie. Przytym doniosł mi te Paszy formalia, że on pisał do Porty o mnie barzo dobrze, oznaymując o moim przybyciu, że mam Chatyszaryf od Padyszy, Traktat z Państwem Krymskim, y Listy od Krola Szwedzkie-o do Porty z czym posłał umyslne-o Swe-o Czuhadara¹³¹) y spodziewa się powrotu Je-o in dies. --

F^o 159.
Orl. 39.

20/9 We Srzodę na S-te-o Mikołaja (które-o przeniesienia reliqwy Grecy nie celebrują) byłem na Nabożeństwie lecz na iutrznią iuż nie zastałem, którą po Służbie Bożey odprawiłem tamże w Cerkwi z величаниємъ и славословіємъ великимъ. Po Nabożeństwie napisałem List do Hospodara Imsci Multańskie-o z Wielkimi Complementami y z powinszowaniem wesela ktore pierworodney Swey Corce odprawuie. Eodem nad wieczor odebrałem tot votis et desiderijs požądane Listy z Krakowa od Naymilszey moiey familiey, ktore mi przysłał Imć Xdz Załęski przez Sniatyn, inkludowane w Liscie Imć Xdza Waniewskie-o. Pisał także do mnie tenże Imć Xdz Załęski oznaymując że Imć Pan W-da Kijowski ordinował do Krakowa subsidium familiey moiey sto talarow. Za co niech Bog zapłaci. Oddał zaś te listy ten że samy Ormianin Sniatyński furman przez ktorego przedtym pisałem y do Stanisławowa y do Krakowa. Z listow tych informowałem się od Żony Moiey że Chwała Bogu zdrowe zostaią tylko przy niedostatku także oznaymiła mi że Kryszpin szelma nie oddał ieszcze 200 czerwonych złotych.

Orl. 40.

21/10 We Czwartek pisałem Listy do Imć Pana W-dy Kijowskie-o dziękując mu za subsidium pieniężne ktore posłał do familiey moiey. Także pisałem do żony moiey, do Nastusi do Pana Stenflichta y inkludowałem te Listy w Liscie Imć Xdza Waniewskie-o adresowawszy one na ręce Imć Xdza Załęskie-o

F^o 160.
Orl. 41.

przez Sniatyn. Pisałem za tym do Imć P-a Bilskie-o¹³²) Gubernatora Sniatyńskie-o prosząc go aby tę expediacją odesłał do Stanisławowa.

22/11 W Piątek pisałem List Cyframi do Hospodara Imsci Multańskie-o y adiunxi Listowi temu który pisałem we Szrodę, a te listy oddałem na ręce Rezidenta Multańskie-o P-a Paleologa.

23/12 W Sobotę był u mnie Husseim Tłumacz od Paszy z powtornym Complementem, y z responsem ustnym na moy List, takim że właśnie iaki mi uczynił 19/8 huius Item oddał mi specyfikacją tainu, który za ordinansem Paszy avxit Defterdar. do 11 Lewow¹³³) y 5 akczy na tydzień, co uczyni na miesiąc 44 Lewy y 20 akczy, a przedtym na miesiąc dawana tylko 22¹/₂ także siano y ięczmien dla koniy y chleb dla mnie y czeladzi. Teraz zaś za chleb i za siano pieniądźmi dano, oprócz ięczmieniu którego na 6 koni 2 kilije naznaczono. A tainowe pieniądze na 8 osob¹³⁴) daią się.

Orl 42.

Eodem byłem na niesporze w Monastyrku gdzie zastałem z Ukrainy Zadnieprskiey przybyłe-o iednego Zakonnika nazywające-o się Szostakowski krewne-o (jako on powiadał) Cholałki Czernihowskie-o mnie znaiome-o y człowieka znacznego. Ten tedy zakonnik doniósł mi że widział y czytał u Protopopy Niemirowskiego Puncta drukowane, na ktore całe Duchowieństwo y Swiecki Stan z Starszyzną przysięgali na Ukrainie y podpisowali się na wierność Caru y Successorowi Ie-o Wnukowi Synu Nieboszczyka Carewicza także aby wierzyli, że sola fide iustificamur non operibus Legis y na inne Dogmata dissidentium in fide Lutra y Kalwina. Co mię contremuit, inter caetera retulit, y to że Car Imść wypowiedział wojnę Persowi y że Połkownik Mirhorodzki¹³⁵) poszedł we 12 m. Kozakow do Caryczyna, gdzie zostawiwszy konie maia wsiadać w Statki na Wołgę rzekę. Husseim zaś kiedy był u mnie czynił mi dzisiay relacją, że słyszał od Kihai iakoby Moskwa gdzieś blisko Azowa zaczęła fundować fortecią y port na flotę, co jest u Turkow w wielkiej Konsideracyi.

F^o 161.
Orl. 43.

24/13 W Niedzielę w dzień Zestania Ducha S-o nic nie było ad notandum, byłem tylko na nabożeństwie w Monastyrku gdzie widząc się z tym zakonnikiem Szostakowskim wyperswadowałem aby z Listem moim pojechał do Sieczy do Woyska Zaporozskie-o.

25/14 W poniedziałek nawiedził mię Pan Korsak Rothmistrz Lipkański przed południem, y zabawił się z półgodziny, który powiadał że z Grodna w tych dniach przyjechał tu Lipka, y do-

nosił to iakoby Car Imśc miał wziąć w protekcią swoją Krola Stanisława¹³⁶) y chce go posadzić na thronie, y iakoby w Litwie miał wydać uniwersały na prowianty dla Woyska czemu nie ze-wszystkim wierzę, y będę czekać o tym Confirmacyi.

Eodem Konferowałem z Oycem Szostakowskim Zakonnikiem z Ukrainy przybyłym, ieżeliby chciał zabierać się do Sieczy y List odemnie tam sekretnie zanieść ktory na to consensit, y obiecał mi w tym usłużyć.

Ori. 44.

26/15 We Wtorek pisałem list do Woyska Zaporozskiego oznaymując że zaraz za przybyciem tu moim pisałem o Sobie do nich, lecz list ten zatrzymano w Benderze oznaymiłem o P-u Nachimowskim, y żądałem aby desideria swoje y comput Woyska wszystkie-o przysłali mi na pismie, Z tym tedy Listem chciałem eodem expediować Oyca Barlaama Szostakowskie-o. do Sieczy, ale mi się wymowił dla niepogody dżdżystey y na iutro rano odiazd Swoy odłożył.

27/16 We Srzodę rano o osmey godzinie expediowałem (rano) Oyca Barlaama Szostakowskie-o in vias suas do Sieczy lubo był y deżdż y wiatr. Eodem rano barzo powrocił gospodarz moy ze wsi swoiey y od forwachtow Tureckich ktore po nad Dniestrem rozstawiał.

28/17 We Czwartek rano oznaymił mi gospodarz moy, że z Stambułu powrocił Czuhadar Paszyński, ktory był posyłany z wiadomością o moim przyjeździe, przed południem zaś przyszedł do mnie Husseim tłumacz od Paszy ordinowany, ktory mi oddał Chatyszaryf, to iest Przywiley Cesarza Tureckie-o, y traktat między mną y Państwem Krymskim zawarty, to wszystko Pasza odemnie odebrawszy, utrzymywał u Siebie aż do powrotu Posłańca swego z Stambułu, potym oznaymił mi od Paszy, że on otrzymał od Porty ordinans, aby mię stąd z Chocima posyłał do miasta Serezy, gdziebym zostawał przez Ramazan y Bayram, a po Bayramie ma mię ordinansem swoim Porta sprowadzić do Stambułu dla Conferencyey.

F^o 162.
Ori. 45.

Naznaczył zaś Pasza czas y dzień wyiazdu mego w sobotę przyszlą to jest 29/18 dnia huius. Eodem byłem u Sołkuta... (слово нечитке) y Kołczaka z wizitą y prosiłem Kołczaka aby dano tłumacza w tę drogę co mi deklarował.

29/18 W Piątek wstawszy rano napisałem dwa listy ieden do Hana a drugi do Woyska, oznaymując że przez dziesięć niedziel tu zostaiąc nic nie mogłem do nich pisać, y o Sobie oznaymować bez woli Paszy, ktory mi aż do powrotu Posłańca swe-o, nie pozwalał pisać ani do Hana, ani do Woyska. Po południu był

Ori. 46.

u mnie Husseim Tłumacz, z Agą tym który mię będzie konwoiował, y pretendował tego imieniem Paszy abym iutro rano in vias suas wyjeżdżał, lecz Ja wymowiłem się, że nie przedzey aż nad wieczor mogę wyiachać, który na to z tym Agą consensit, y obiecali mi y koniey cztery pocztowych, y tłumacza przydać. Po odeysciu ich pisałem Listy do Naymilszey Żony, do Imć Xdza Waniewskie-o y do Nastusi.

F^o 163.
Orl. 47.

30/19 W Sobotę byłem ex voto na Służbie Bożey y odprawiliśmy potym pro felici itinere Moleben do Naswiętszey Panny po którym Nabożeństwie pożegnałem Oyca Ihumena, y powrociwszy do Gospody pisałem List do Xdza Załęskie-o zalecając mu y Correspondencią y prosząc o przesyłanie Listow do Mustafy Agi Gospodarza mego iesli będzie miał od Żony moiey naymilszey. Prosiłem także o interpozycią do Imć P-a W-dy Kijowskie-o aby chciał żonie moiey succurrere 200 talr za które obiecałem aequivalente pretio w Stambule kupić to dla Imsci co mi rozkaże. Oznaymiłem o rozgłoszonych wiadomosciach iakoby Car Imć intendit vi armarum osadzić na Thronie Polskim Krola Stanisława, y iezeli to w samey rzeczy iest, prosiłem o wiadomość. Pisałem y do Imć P-a Stenflichta in certo negotio y wszystkie te Listy zapieczętowawszy w Liscie do P-a Bilskie-o oddałem na ręce Mustafy Agi Gospodarza me-o. A do Hana y do Woyska pisane Listy odesłałem na ręce Husseima Tłumacza, dla oddania onych Paszy który obiecał odesłać do Paszy Benderskie-o y zalecić mu ordinansem aby te Listy odesłał do Sieczy. His peractis wyiachałem w Imię Bozskie w przedsięwziętą drogę wyżyczywszy viaticum u P-a Mustafy Agi Gospodarza me-o 36 czerwonych na pewną zastawę.

Orl. 48.

Mimoiazdem zaś, chciałem pożegnać P-a Kapi Kihaiia Multańskie-o y Doktora Medyciny lecz pierwszego nie zastałem a o drugim powiedziano mi że nie barzo dawno przedemną wyiachał do Bukareszt za wolą Paszy, który iako szalony y tego Doktora ignominiose od Siebie odprawił, iak y innych. Wyiachawszy zaś nocowałem w Darabanach we Wsi Lipkańskiej gdzie miałem wszelką wygodę.

F^o 164.
Orl. 49.

31/20 W Niedzielę rano ruszywszy z Daraban uiachaliśmy na popas dwie mile do Wsi Lipkańskiej nazwaney Lipczany gdzie iedliśmy obiad barzo mizerny dla nieludzkości Gospodarskiey Rothmistrza tameysze-o. Po obiedzie wyiachaliśmy na noc do Pererytey za milę od Lipczan także wsi Lipczańskiej. Z Lipczan zaś powrocili się nazad Lipkowie do Chocima którzy mię konwoiowali a było ich osmnascie. W Pererytey przyioł nas

dosyć Ludzko Rothmistrz tameyszy, nazywaiący się Korycki, gdzie wszelką mieliśmy Sufficiencią y tu zapusty odprawiliśmy na post do S-o Piotra, lecz Ia iako podróżny dispensowałem Sobie lub na mleczne lub na mięsne potrawy.

Junius według nowe-o Kalendarza.

1/21 W Poniedziałek rano ruszywszy z Pererytey z konwoiem tam danym także osmnascie lipków uiechaliśmy trzy mile dobre Wołoskie do Przewozu na rzece Pruthie zostaiącego.

Gdzie zastaliśmy z tey Strony Pruthu Rothmistrza z piętnastu Seymenami¹³⁷) od Hospodara Wołoskie-o ordinowanego dla konwoiowania mię aż do Jas. Rothmistrz tedy ten przywitał mię Imieniem Hospodara, y przeprowadził mię przez Pruth, y Lipkow z Pererytey Commenderowanych ktorzy in societate Seymenow, przyprawdzili mię do Stefanowiec niedaleko od portu zostaiące-o, olim miasta wielkie-o, a teraz mizerney wioski. Z Wałow zaś znać, że musiało bydź miasto obszyrne, o którym powiadali obywatele tameysi że było w nim siedm cerkwię, ktorych ieszcze rudera extant, a jedna tylko z nich murowana została. Tam tedy w Stefanowcach pozny barzo rowno z wieczszą iedliśmy obiad, y tam nocowaliśmy. W wieczor zaś przed Obiadem, dałem Odo Baszy ktory mię z Lipkami konwoiował testimonium że mię w całości do Stefanowiec przyprawdzili, y pisałem przez niego List do Mustafa Agi Gospodarza me-o prosząc go aby iako nayprędzey odesłał Listy moje do Sniatyna.

Orl. 50.

F^o 165.
Orl. 51.

2/22 We Wtorek wstawszy rano wysłuchałem na cześć Bogu w Cerkwi tameyszey Stefanowskiey Służby Bożey y wyiachałem z tamtąd z 4 mile do wsi Taboru, ktora nad rzeką Pruthem, barzo w pięknym położeniu w Lesie między cieniami dosyc Latem wygodnemi zostaię, gdzie y obiad iedliśmy, y tam nocowali, tego dnia iadłem z masłem, iako y wczoraysze-o dla defektu ryby.

3/23 W Szrodę rano ruszywszy uiechaliśmy dwie mile na popas do rzeki Zyzy nad ktora ieden tylko młyn, y miasto Karczma mizerna, opleciona chrostem y słomą nakryta Buda y dla wina wykopana z nakryciem iama zostaię. Dostaliśmy przecie tam y rakow y ryby swiezo łowioney choć nieżywey, gdzie obiad ziadszy ruszyliśmy za milę do Jas Stolicy mizerney Hospodarskiey, dokąd przybywszy stanęliśmy w gospodzie naznaczoney, y trocha rozgosciwszy się posyłałem do P-a Alexandra Amiry niegdyś Tłumacza Krola Imsci Szwedzkie-o y me-o Przyziaciela w Benderze przedtym zostaiącego daiąc mu o sobie znać. O Hos-

Orl. 52.

podarze zaś wzięłem wiadomość że go nie było lecz na polowaniu zostawał, y nie prędzey aż w nocy miał powrócić. Pożno tedy w noc był u mnie z przywitaniem od Hospodara Pan Alexander Amira, który mię przywitawszy zabawił się nie mało na Konferencyi, przy ktorey była dulcis praeteritorum recordatio Po odeysciu onego, ziadłem wieczerzę y położyłem się spać, lecz wiatr gwałtowny przez całą noc, nie pozwalał mi snu.

F^o 166.
Orl. 53.

4/24 We Czwartek dla gwałtowne-o wiatru y dżdżu staliśmy spokojnie w gospodzie y nigdzie zgoła niebyliśmy, y nic nie czyniliśmy ani sporządziliśmy się. Oddałem iednak w Wieczor późno wizytę P-u Amiry.

5/25 W Piątek wiatr także gwałtowny kontynuował, z deżdem byłem iednak na Służbie Bożey dla Święta Обрѣтенія Главы Сторо Іоанна Прдчи. Po Służbie Bożey obesał mię Pan Amira marynatą, sledziami, serdelami, kawiarem, konfiturami, sucharkami, winem y gorzałką. A po obiedzie nad wieczor był u mnie, y oznaymił że mię iutro ma do Siebie inwitować Hospodar y przysłać konia. Eodem kupiłem Bugaziey¹³⁹⁾ białey na Żupan y dałem go szyć.

Orl. 54.

6/26 W Sobotę rano przyiachał do mnie Pan Amira y Marszałek wielki, y przyprowadzono od Hospodara konia bogato ubranego, ktorzy mię prosili od Hospodara abym go nawiedził y tym koniem zaiachał, prowadzili tedy mnie y przyprowadzili do Zamku z zwykłą sobie ceremonią, gdzie mię na Wschodach Boiarowie spotkali, y wprowadzali, in atria Hospodara, który mię w poł izby spotkał, y po przywitaniu prosił mię siedzieć. Z ktorych na różnych diskursach zabawiłem się godzinę y daliy potym mię traktował kafą, sorbetem y Kadzeniem more Turcico, a potym kazał przed Sobą czytać Ferman Cesarski prezentowany Sobie od Agi mnie konwoiuiące-o, w ktorym było expressum aby mię wszędzie honorifice przyimowane wszelką podróżną wygodę czyniono 20 albo 15 ludzi konwoiu dawano, pilnie przestrzegano abym nigdzie nie miał naymnieyszey krzywdy y Szkody y od mleysca na mieysce przyprowadziwszy do Porty znać dawano ieżeli wszędzie zdrowo y w całości przyiachałem. Po przeczytaniu tego fermanu pożegnałem Hospodara, y na tym że koniu odiachałem z takiemiż ceremoniami do gospody y nim obiad zgotowano napisałem trzy Listy ieden do Seraskiera Abdi Pa-szy demulcendo tego Tyrana y Grubianina rabidum animum, dziękuiąc mu rzekomo za Dobrodzieystwo y za staranie ktorełożył o mnie possyłaiąc do Porty Expressa Swe-o z wiadomością o przybyciu moim do Chocima, y prosząc go aby też sta-

F^o 167.
Orl. 55.

Orl. 56.

ranie o mnie kontynuował, y instancją swoją sprawił to u Porty żeby mię nie bawiono w Serezu, żałując oraz żem nie miał honoru widzieć go ani za przyjazdem, ani przy odjeździe. Drugi list pisałem do Hana, oznajmując powtórnie o moim przybyciu w ten tu kraj, y o wyjeździe z Chocima, za ordinansem Porty do Serezu, prosząc oraz aby pozwolił z Woyska wyprawić do mnie kilka osób z Listem y wniósł swą instancją do Porty za mną y za Woyskiem. Trzeci List pisałem do Woyska oznajmując, żem wyjeżdżając za ordinansem Porty do Serezu zostawił List o tey podróży do nich pisany u Abdi Paszy, y też same contenta powtórzyłem w tym liscie aby swoje desideria w Liscie do mnie wypisali, wiele iest Woyska oznajmili, y Hana prosili żeby z tym Listem Woyskowym, pozwolił do mnie kogo wyprawić. Pierwszy tedy List do Paszy, odesłałem na ręce Pana Amiry prosząc go o przesłanie do Chocima z drugim zaś do Hana y z trzecim do Woyska in procinctu wyiazdu wyprawiłem dwóch kozaków, ktorych w Jasach zastałem Hryćka y Fedora Towarzyszow Irkiewskiego Kurzenia, y dałem im viaticum. Pana Amirę tentowałem dwokrotnym Listem aby mi wyżyczył na drogę pieniędzy ieśli nie dwiescie to przynajmniey półtorasta ad extremum sto talarow, lecz graecam fidem u niego znalazłem, który mi się niedostatkiem swoim wymowił, y zastawy pewney niechciał acceptować, a to podobno dla tego że się wstydził interesu odemnie pretendować, który (jako mi iest relatum) po 10 lewów od sta lewów na miesiąc zwykły brać. Expeditis tedy expediendis wyiachałem z Jas o drugiey godzinie po południu z konwoiem od Hospodara danym, ktoremu praeerat tenże sam Kapitan czyli Belubasz Georgi z temiż Seymenami ktorzy mię od Prutu do Jas konwoiowali. Uiechaliśmy tedy na nocleg mil trzy potężnych. złą drogą przez lasy y gory do Wsi Skinty nazwaney.

F^o 168.
Orl. 57.

Orl. 58.

7/27 W niedzielę rano wysłuchawszy Służby Bożej w Cerkwi ruszyłem z Skinty y uiechałem mil trzy do Skibły, gdzie iedna tylko Karczma mizerna Hospodarska, przy ktorey ziedliśmy obiad, y popasszy konie ruszyliśmy na nocleg do miasta niegdyś a teraz mizerney wsi Westy do ktorey z popasu miła była iedna. Gdzie cerkwy y domow murowanych widziałem rudera iedna tylko Cerkiew od Stefana Hospodara¹⁴⁰⁾ Syna Bohdana Hospodara fundowana zostaie integra, w ktorey na cześć Boga odprawiliśmy Weczernię y Poweczernicę. Cerkwi tey iuż iest 320 lat ktora iest a ruderibus reparowana y nowo pobita gontami.

F^o 169.
Orl. 59.

8/28 W Poniedziałek rano wyiachawszy z Westy uiechaliś-

my do iedney studni mil trzy dobrych gdzie w polu popasszy przybyliśmy do miasta Burłatu za iedną dobrą milę od popasu w którym nocowaliśmy.

9/29 We Wtorek ruszywszy rano z Burłatu uiechalismy do popasu półtrzeci mile dobrych, y popasszy konie na pustym sie-lisku, przy studnie także ziadszy obiad na zimno, wczora goto-wany przybyliśmy za milę dobrą do wsi Pucetu gdzie popasszy także konie y ziadszy wieczere ruszyliśmy późno iuż po zmro-ku w drogę, nie nocuiąc w tey wsi, a to dla tego że iutro nie moglibyśmy bydz w Gałacu dla dalekiego przeiazdu, przez pole, w którym żadney niemasz wsi ani wody tylko iedna studnia za cztery mile ztąd, a Sześć mil potężnych do Gałacu do tego po-wiadano że na tym trakcie w polu w dzień barzo trudno iachać, dla owadow y bykow wielkiej mocy, ktore koniey srodze in-festuią, y morduią, tak dalece że aż na ziemię padaia nie mogąc wytrzymać kāsania. Rezołowowaliśmy się tedy nie nocuiąc w Pu-ccie na całą noc iachać do tey studni za cztery mile.

F^o 170.
Orl. 61.

10/30 We Srzodę iadąc całą noc stanelismy przed wscho-dem słońca na popas u iedney Krynicy, gdzie koniom odpoczow-szy, y trocha przespawszy się ruszyliśmy do Gałacy, do ktorey od popasu mieliśmy tylko dwie godziny to iest iedną milę y przy-byliśmy do tego miasta nad Dunaiem w pięknym położeniu zo-staiące-o ale mizerne-o, o ósmey godzinie przedpołudniem, gdzie nam wszelką civilitatem Przełożeni tameysi swiadczyli y przy-niesli mi na kuchnię Wiza y Karpia żywe y potężne. Tego dnia wielkie były upały słoneczne, dla których siedziałem w gospo-dzie, w Wieczor zaś byłem w Cerkwi S-o Jerzego w ktorey na-wiedziłem grob nieboszczyka Mazepy¹⁴¹) y zmowiłem za Duszę Je-o pacierz, y inne pro defunctis preces z indolencją, że tantus vir nie mógł mieć sepulturam honorificam. Wyszedszy z Cerkwi stalismy przez czas krotki nad Dunaiem, gdzie nas convenit Ociec Ihumen tameyszey Cerkwi y Monasteru S-o Jerze-o należące-o do Grobu Pańskie-o, y prosił nas do Siebie, u ktorego mało bar-zo zabawiwszy się powrociliśmy do gospody, a potym pozno w wieczor zmrokiem chodziłem do Donaiu kąpać się, dla ochło-dzenia się po niezmiernych upałach. A gdym powrocił odebrałem w gospodzie offert od pomienione-o Oyca Ihumena parę flasz wina y 4 cytryny. Tey zaś nocy mało co albo nic zgoła nie spa-łem dla płech.

Orl. 62

11/31 We Czwartek poszedłem był fano do Cerkwi na Służ-bę Bożą lecz iuż na odpust zastałem, a gdym wyszedł z Cerkwi zaprosił mię Ociec Ihumen tego monastru przy teyże samey

Cerkwi zostaiące-o, który należy do Gory Athońskiej, y traktował mię herba the konfiturami y wodką. Powrociwszy z Monasteru iezdziłem ex curiositate za poł mile od Gałacy ad fossam Traiani chcąc widzieć antiquitatem lecz mało było co widzieć, są jednak znaki szanćów, gdzie obozem Cesarz Traianus stał, widać ieszcze fossy drzewem pozarastane, y propugnacula, między ktoremi iest naywiększa gora czyli arte czyli natura wyrođona, y znać że tam miał stać sam Cesarz, która iest dokoła fossami munita, na tey gorze, było coś murowanego czyli pałac, czyli iakowe munimentum aeternitatis ktorego rudera obywatele Gałacscy porozbierali do samych fundamentow, owszem same fundamenta powybiali, y z tego dziesięć Cerkwiew murowanych ufundowali. Są ieszcze reliquie tych murow kamienie y cegły, ktore sapiunt antiquitatem, gdyż kawalki cegielne tak twarde, że kamień twardszy nie może bydź. Fossa ta Traiana czyli munimenta obozowe tam iest gdzie Seret w Dunay wpada, y extenditur aż do Dunaiu ku Gałacy. Po obiedzie po całonocnym nie spaniu przespawszy się trocha napisałem trzy Listy ieden do Hospodara Multańskie-o prosząc go o rekomendacją osoby moiey tak do Porty iako y do Siostrzeńca S-weo Tłumacza wielkiego¹⁴²⁾, drugi list do tegoż tłumacza wielkiego, w którym wyraziłem vinculum fraternitatis ktore między mną y wuiem Jego Hospodarem Multańskim intercedit, y prosiłem aby insistendo vestigijs Wula Swe-o chciał mnie y rebus meis favere, y przypomniał o mnie Weyzyrowi żeby mię po Ramazanie y Bayramie ordinarsem Porty wokowano do Stambułu. Trzeci list pisałem do P-a Amiry y w ony inkludowałem też dwa listy y prosiłem żeby odesłał do Hospodara Imsci Multańskie-o.

F^o 171.
Orl. 63.

Orl. 64.

J u n i u s według Stare-o Kalendarza.

12/1 Junij w Piątek chcieliśmy rano przeprawić Dunay y wyiachać in vias praefixas, ale za gwałtownym wiatrem nie mogliśmy się przeprawić y przewoźnicy nie smieli rezolwować się. Atoli pozakładane iuż konie wyłożywszy, ziedliśmy tam w Gałacu obiad, po którym poczoł ucichać wiatr, y nawalność na Dunaiu, dla czego kazalismy pozakładać konie, y przybywszy do Dunaiu przeprawiliśmy się na drugą stronę y za poł trzeci mile na nocleg do miasta pierwszego Tureckiego, nazywaiące-o się Maczen nad Dunaiem leżące-o przybyliśmy gdzie nocowaliśmy. Przed wyjazdem zaś z Gałacu, oddałem wyżej specyfikowane listy do P-a Amiry adressowane na ręce Pirkałaba¹⁴³⁾ tameysze-o Gałackie-o, prosząc go aby iako nayprędzey za nay-

F^o 172.
Orl. 65.

pierwszą okazją odesłał do tegoż P-a Amiry do Jas, dokąd tegoż dnia miał wyjeżdżać pewien express z listami do Hospodara.

13/2 W Sobotę wstawszy rano napisałem List do Hospodara Wołoskie-o dziękując mu pro hospitalitate (lubo ex parte Je-o non meretur podziękowania) y dziękując za konwoy który mię z Jas aż do tego miasta Maczena zaprowadził, a to uczyniłem na proźbę P-a Georgia Kapitana Seymejskie-o Commendiera tego konwoiu, który mię solicitował prosząc o rekomendacją osoby swoiey. Napisawszy tedy Ten list y oddawszy do rąk pomienionego Kapitana a oraz y pożegnawszy go, wyiachałem y za dwie mile popasałem we Wsi Chrzesciańskiej Satulnie blisko Dunaiu leżącej, z kąd wyiachawszy nocowaliśmy za dwie także mile w Miasteczku czyli wsi Taiakiu, o ktorey mi powiadaia że iakiś Cesarz Turecki dał tę wieś Mamce ktora Syna czyli Corkę Je-o piersiami karmiła y od imienia tey Mamki nazywa się Taiakiu to jest Tai wieś, ponieważ po Turecku nazywa się wieś Keu.

Orl. 66.

W Położeniu iest pięknym nad Dunaiem ta wieś czyli miasteczko, w którym barzo mało Turkow, ale wszystko Chrzescianie, ktorzy tam maia dwie Cerkwie. Gospodę tam mieliśmy u iedne-o Greczyna wygodną.

F^o 173.
Orl. 67.

14/3 W niedziele rano byłem w Cerkwi na Służbie Bożej. Cerkiew zaś lubo szczupła z drzewa budowana na kształt izby iednak y za tę żeby pozwolono zbudować, dali tameysi parochianie 10 kies to iest 1000 lewów. Po służbie Bożej wyiachaliśmy y na popas y oraz na nocleg za dwie mile do miasta Hirsowa nad Dunaiem leżące-o, gdzie iest zamek stary murowany na Skale wysokiey, w którym ex curiositate byliśmy y widzieliśmy to opus, ale ni od kogo nie mogliśmy się informować de origine tego miasta y Zamku. Ma ten Zamek praesidiarios 70 Janczarow, y irregulariter go trzymają. Chrzescianow iest dość w tym miejscu, y cerkiew maia ktorey ledwo vestigia extant, gdyż aż do fundamentu rozwalono, y tylko ieden ołtarz trocha ogrodzony deskami staremi który się od opadłej Cerkwi został, lecz y ten opadły y mało co przykryty. Prosili mię chrzescianie, żebym się starał w Konstantynopolu o pozwolenie im dla zbudowania Cerkwi, ktorey Turcy nie pozwalają budować. Gospodę mieliśmy tam wygodną y Dom piękny u iednego Ormianina gdzie pozno o czwartey godzinie iedliśmy obiad, y tam nocowaliśmy.

Orl. 68.

15/4 W Poniedziałek rano wyiachawszy z Hirsowa staliśmy za poltrzecie mile y na popas y oraz na nocleg we wsi Bałta gdzie obiad z Suchą rybą zjadłem.

16/5 We Wtorek rano wyiachawszy ze wsi Bałty stanelis-
my za półtrzeci mile na popas y na nocleg w miasteczku mizer-
nym nazwanym Karasu co znaczy po naszymu Czarna Woda,
Snać od Jeziora nad którym te miasteczko leży nazwane, dla
niezdrowey y smierdzącey wody o ktorey powiadaią iż iesliby
się kto napił zaraz febra napadnie.

F^o 174.
Orl. 69.

Jakoż y nas z początku kiedyśmy przyiachali inkomodo-
wał iakiś od tego Jeziora swąd, lecz za ucichnieniem wiatru
evanuit. Miasteczko to pierwsze iest w Dobrodźy od Dunaju. Tam-
ten zaś kray ktoreśmy przeiachali przeprawiwszy Dunay iak się
nazywa niemogliśmy się od nikogo informować.

D o b r o d ź a .

17/6 We Szrodę rano wyiachawszy z Karasu stanelis-
my za dwie mile na popas we wsi Butbuler nazwaney gdzie posny
ziadszy obiad ruszyliśmy y uiachaliśmy półtory mile do wsi Gu-
wemli gdzie nocowaliśmy, mieliśmy tego dnia trochę drogę wy-
godnieyszą w ktorey nie tak nas proch y upały inkomodowały
dla spadnienia deżdzu, y dla wiatru chłodnego.

Orl. 70.

18/7 We Czwartek ruszywszy rano ze wsi Guwemli sta-
nelismy za półtrzeci mile na popas we wsi Hermanowie w pięk-
nym położeniu między Dąbrową zostaiącey, gdzie ziadszy obiad,
y odpoczowszy koniom ruszyliśmy za półtory mile do Miasta
Buzarczyku na nocleg, gdzie nocowaliśmy. W miescie tym, kto-
re iest głową Dobrodźany, iako y w innych miasteczkach y wsiach
Dobrodźańskich mało chrzescian mieszka, chiba albo niewolni-
cy, albo służący Turkom, a gospodarstwo choć mieszkaia, nie
mają iednak nigdzie Cerkwi na niektorych zaś mieyscach mają
popow, u ktorych iako y u Chrzescian tameyszych wielka reli-
gionis ignorantia. Lasow żadnych niemasz ale bydła y stad koń-
skich niezmierna moc, zkąd konie wychodzą dobre y mocne,
y mają swoię estimę. Że zaś tak nazbyt powoli iedziemy y dla
czego Mustafa Aga od Paszy z Chocimu za konwoia mnie przy-
dany ociaga się prędzey iachać, y więcey na dzień uieżdzać, nie
insza miała bydź racia, tylko ta że to czyni pomieniony Aga dla
swego profitu, ponieważ dociekliśmy tego, że wszędzie wyma-
ga sobie pieniądze straszac przez kilka dni staniem na iednym
mieyscu, iezeli by mu tego czego pretenduie w miescie albo wsi
niedano. Insuper zbiera sobie y Ryż y rozynki, y korzenie,
ktore każe wydawać. Ale quod extra me nihil ad me, to tylko
mię angit, że nie mamy pospiechu w drodze dla iego łakomstwa.

F^o 175.
Orl. 71

19/8 W piątek staliśmy cały dzień inutiliter y tam nocowaliśmy. Exkuzował się Aga że z tąd maia o mnie pisać do Porty y do Chocimskiego Paszy, y konwoy maia wygotować, y konie do Wozow a tego wszystkie-o hic et hunc nie mogą perficere, ale pewnieysza rzecz, że dla wziętku swego.

Orl. 72

20/9 W Sobotę rano wyiachawszy z Buzarczyku staneliśmy na popas za milę iedną we Wsi Wszelni, iuż w Bulgariey zostaiącey, ktorey obywatele Bułgarscy chłopi nie non contribunt Porcie y Turkom y maia swoje immunitates ossobliwe, dla tego żeby strzegli traktu tego od rozboiow, y przestrzegali securitatem viarum dla podróżnych W tey tedy Wsi chcąc Aga sobie cokolwiek kurari¹⁴) divertit tam pod pretextem wzięcia koniey dwoch do Karety y stał tam aż do południa wymagaiąc od chłopow omni arte pięć lewow, lecz perdidit oleum et operam, wyrwał iednak iednego talara, de caetero nie nam nie chciano dać ani dla koniey, y daremnie straciliśmy tam stojąc pół dnia, zkąd in ipso aestu meridionali ruszyliśmy, y staneliśmy na noc za półtory mile w miasteczku podłym Bułgarskim Kozłudzy, gdzie nad wieczor byłem w łaźni tureckiey, y nocowaliśmy tam.

F^v 176
Orl. 73.

B u l g a r i a.

21/10 W Niedzielę rano ruszywszy z Kozłudzy staneliśmy za dwie mile w miescie nazwanym Prewody gdzie także inutiliter cały dzień stali przy niedyskreciey tameyszey Starszizny, ktorzy nam małą barzo wyswiadczyli hospitalitatem bo tylko siedm ok mięsa, chleba y dla koniey obroku y trawy dano de caetero nihil, y czekaiąc wiecey aż o trzeciey godzinie iedliśmy obiad, y tam nocowaliśmy.

22/11 W poniedziałek rano wyiachawszy staneliśmy za dwie mile we Wsi po Turecku Kiuprekiu a po Bolgarsku Seło most, gdzie y obiad iedliśmy y nocowaliśmy.

Orl. 74.

23/12 We Wtorek wstaliśmy rano y wyiachawszy na samym switaniu dla zły y dalekiey drogi przez Bałkany to iest gory między ktoremi iachaliśmy cztery mile y przeieździłiśmy rzeczkę a barziej potok między temi gorami ciekaący siedmdziesiąt pięć razy, potym skalistemi iachaliśmy gorami złą y wyboistą drogą na ktorey u Karety złamaliśmy zadnie koło, ktore iakokolwiek naprawiwszy y związawszy, iachaliśmy nie mało, lecz iuż przy końcu zły drogi y drugi raz barziej się ieszcze złamało, tak dalece, że go trudno było reparować, dla czego wsiadłem wierzkiem na konia Adzynego, y iachałem do Wsi

poltory mile do ktorey naprzod posłaliśmy dla koła, y spotkaliśmy chłopow iuż blisko wsi wiążących od wołowe-o wozu koło pod karete, ktore podprawili iakokolwiek y doprowadzili Karete do Wsi Nedery, gdzie Aga wziowszy 5 par nic na obiad nie kazał dać oprócz parę kurcząt y Wina, a dla Koniey mało trawy, y naglił abyśmy iak nayprędzey wyjeżdżali, iakoż wyiachaliśmy my na nocleg za milę do miasta Haydos, w którym nocowaliśmy lecz takowąż hospitalitatem swiadczo nam iak y w Prewodach, y więcey niedano tylko iednego Baranka y chleba a dla koniey siana y obroku.

F^o 177.
Orl. 75.

24/13 We Szrodę staliśmy w Haydosie cały dzień y tam nocowali, consueto u Agi more, a tymczasem reparowaliśmy iak mogli koło złamane y dyszel kazaliśmy zrobić. Co kiedy gotowo wszystko było posyłałem do Agi życząc abyśmy dzisiay wyiachali na noc do Karnabatu za dwie mile, lecz wymowił się że koniey w Menzelu¹⁴⁵) tuteyszym nie masz y Konwoiow także, ponieważ przyszły nocy z Wtorku na Szrodę przejeżdżając przez te miasto Haydos Syn Abdi Paszy z Lafa¹⁴⁶) dla Lipkow Chocimskich, wszystkie konie z Menzylu zabrał z konwoiem tuteyszym, musieliśmy tedy nocować w tym tu miescie.

Orl. 76.

25/14 We Czwartek rano ruszywszy z Haydosu przybyliśmy do Karnabatu miasta, za dwie mile, gdzie popasowaliśmy y nocowaliśmy. W miescie tym wszyscy obywatele Turcy, pięć tylko Familij Chrzesciańskich zostaje, ktorzy raz tylko w rok w Cerkwi bywają w iedney wsi bliskiej Chrzesciańskiej za milę. Tu przecie nam swładczo większą hospitalitatem niż w tamtych miastach to jest w Prewodach y Haydosie.

26/15 w Piątek rano (nic zgoła przez całą noc nie mogąc spać dla płech) wstawszy, ruszyliśmy lecz kiedy ieszcze y mile iedney nie uiechaliśmy złamało się Nam koło też same ktoreśmy reparowali w Haydosie, dla czego zahalmowawszy niedołomek tego koła, iakokolwiek dowlekliśmy się do bliższey wsi Tureckiej gdzie dostawszy od Woza Wołowego koła wielkie-o, y przyprawiwszy go do Osi naszej karety, zaiachaliśmy za dwie mile od Karnabatu na popas we Wsi Czyngiera Sarmii maiętności iednego Softana Mehmeta Giereia¹⁴⁷) Syna Amurata Giereia Hana, który w ten czas kiedy pod Wiedniem zniesiono Woyско Tureckie, był w tey expediciei, ale iedno in favorem Kroła Nieboszczyka Polskie-o Jana III, z którym scisłą kontynuował przyiaźń, druga urażony od Weyzyra W-o że mu te słowa powiedział, Twoja rzecz prawi kobyle kosci gryść, a nie w moie rządy y disposicią mieszać się. in ipso aestu kiedy przychodziło

F^o 178.
Orl. 77.

Orl. 78. ad conflictum z Niemcami y Polakami odstąpił Turkow, y poszedł w swoją drogę do Krymu. Ten tedy Sołtan przyioł nas ze wszystkim pojazdem na popas u siebie y traktował nas obiadem Agę y Pana Kapitana mięsnym, a dla nas kazał dać oliwek y miodu przasnego, czym posiliwszy się zaraz po obiedzie wyiachaliśmy do miasta Jambuła za dwie mile na nocleg, gdzie nas barzo ludzko nad innych ze wszelką wygodą przyięto, y wszystkie-o sufficientissime dano. Tu w tym mieście Krol nieboszczyk Szwedzki, kiedy go z Benderu po Kałabałyku do Demotyki prowadzono przez trzy dni stał. Pomieniony Sołtan ma pięć Synow, czterech wielkich a piąte-o małe-o lecz znać z apparencyey, że musi być chudy pacholek.

F^o 179.
Orl. 79. 27/16 W Sobotę staliśmy tu w mieście Jambule cały dzień dla koła które kazaliśmy nowe robić y Kowalowi okować. Chrzescian tu iest siła Grekow, a naywięcey Bulgarow, którzy nam ex charitate Christiana wielką swiadczyli hospitalitatem y civilitatem, wszystkie-o czego tylko chcieliśmy dawano z ochotą sine omni resistentia. W tym mieście są dwie Cerkwie Chrzescianskie insze zaś obrocone na bezbożne meczety Tureckie, a mianowicie Cerkiew gdzie była sedes Eppalis, y miała Eppa teraz zaś to miasto dependet od Metropolity Adrianopolitańskie-o, także Cerkiew S-tey Zofiey o ktorey mi Chrzescianie mirabilia powiadali, że w tey Cerkwi po dziś dzień drzwi Carskie u Oltarza Wielkiego są zamknięte, y ołtarz cały na którym przedtym bezkrewna offiara przynosiła się P-u Bogu. Do ktorego Oltarza nie mogą Turcy przystąpić ani drzwi tych otworzyć, iakoż y nie ważą się kusić tego, bo iako mi powiadano kuszącemu się otworzyć iednemu Turczynowi ręce uschły. Chciałem Ja tam poyść ex curiositate do tey niegdys Cerkwi a teraz meczetu lecz Chrzescianie powiedzieli mi, że Turcy żadnego z Chrzescian tam nie przypuszczają, ani zbliżyć się pozwalają, y blisko tego meczetu mieszkać Chrzescianom zabraniają, a ieśliby kto z chrzescian przystąpił do tego meczetu to takowe-o Turcy łapają y srodze karzą. Pokazywali mi iednak Chrzescianie z daleka ten Meczec z Cerkwi uczyniony, y niesmieli go palcem pokazywać żeby kto z Turkow nie postrzegł. Widać tam groby wyniosleysze nad inne, o których mi relacją czynione, że tam się grzebią przy tym meczecie Sołtanowie Synowie Hańscy, których iest siła około Jambułu we Wsiach mieszkających. Miasto to iest dawne w pięknym położeniu nad rzeką Tundżą nad którą iest y Adrianopol. Ma w sobie meczetow Tureckich ośmnascie. Ludzie barzo są dobrzy y barzo hospitaes Bulgarowie y Grecy ktorych

Orl. 80.

F^o 180.
Orl. 81.

hospitalitatem Szwedzi barzo wychwalali przedtym kiedy tu z Krolem nieboszczykiem przeieżdżali, ktorych encomia przypomniałem teraz sobie a y sam doswiadczyłem że są hospitales y Chrzescianie dobrzy i pobożni. Tu Nam radzono iachać na Adrianopol, powiadaiać że trakt ten iest nayproscieyszy y droga naylepsza do Serezu. Lecz Aga uparł się niechcąc tym traktem iachać exkuzuiąc się ordinansem Abdi Paszy swe-o który iakoby mu miał naznaczyć inszy trakt na Filipopol. Ale łgał, y czynił to tak dla swe-o profitu, aby miał dłuższą drogę, y więcey zebrał pndzy, iako y dla wozu swe-o dobrze uprowiantowanego. Żeby go mógł do Żony swoiey do Sofiey z Filipopolu wyprawić zkađ tylko trzy konaki¹⁴⁸) do tego miasta Sofiey maia być. Eodem w wieczor przyniesiono koło do Karety zrobione, lecz że było wyższe niż stare drugie, dla tego musieli żelazo od dzwon odbierać y dzwon nadciosać żeby się z drugim zrownało, nad czem niedługo się zabawili y tegoż wieczora koło przyniesiono. Orł. 82.

28/17 W niedziele wysłuchawszy Służby Bożey rano, ruszyliśmy z Jambułu y popasowaliśmy za półtory mile we Wsi Kirmelli, a nocowaliśmy także za półtory mile w miasteczku Jenedży. Tu mało Chrzescian y Cerkwi żadney nie masz.

R o m a n i a o l i m T h r a c i a.

29/18 W poniedziałek rano wyiachawszy z Jenedży popasaliśmy za trzy mile a oraz y nocowali w miescie Eskizahara po Turecku a według dawney denominacyi Chrzescianskiey Sidere. Miasto to iuż iest w Romaniey w położeniu pięknym, do ktorego iadąc widzieliśmy wielką y niezmierną obfitość zboż, Winogradow y drzewa różne owoce rodzące. W miescie samym staliśmy u iednego Bułgara bogatego ale niedyskretne-o, który cokolwiek nam hospitalitatis swiadczył czynił to nie z dobrej woli, ale z przymusu, y z ordinansu Kadyi Tureckiego. W nocy kładąc się spać kazałem sobie dać książkę Telemaka, chcąc ordinario more nimbym zasnął czytać, lecz nieznalezli y przypomniałem że wczoraysze-o dnia w wieczor w Jenedży siedząc w Gospodzie na Topczanie czytałem y położyłem na poduszce, gdzie kiedy posciel słano dla P-a Kapitana y Michała podłożono pod poduszkę tę książkę y tam zapomniano, dla czego kazałem aby Ibrahim tłumacz iutro iachał dla odszukania tey książki. F^o 181. Orł. 83.

30/19 We wtorek w dzień S-teo Apła Judy wyprawiwszy Ibrahima do Jenedży nazad za trzy mile po Telemaka ruszyliśmy rano z Sidery y iachaliśmy więcey niż milę częścią mimo winogrady częścią lasem, w ktorym inszego drzewa nie widzie-

Orl. 84. liśmy tylko orzechy Wielkie, morele, migdały y inne a naywię-
cey y naygęsciey było orzechow. Kray ten barzo piękny żyzny
y wesoły, ale inter oblectationes tego kraiu fatalis casus stał się
Michałowi, który ani napomnienia y rady P-a Kapitana, Karoła
y Jana, ani mego rozkazania niechcąc słuchać niewsiadł ni do
karety ni na woz, lecz koniem mizernym Menzylskim kiedy
upornie iachał, padł pod nim koń, y Jezdzca swe-o tegoż Mi-
chała z sobą y pod siebie obalił w którym upadku czyli wy-
wichnoł periculose rękę, czyli kosci naruszył w ręce prawey
w samey iunkturze, o czym kiedy nas Jan dogoniwszy oznay-
mił barzo mię zafrasował tą relacją. Kazałem tedy stanąć Kare-
cie, y czekałem poki go na wozie przywieziono, a potym konti-
nuowaliśmy przedsięwziętą drogę — y uiachawszy półtory mile
do Wsi Karabunara popasowaliśmy tam we Dworze iednego
Turczyna, a po obiedzie wyiachawszy nocowaliśmy także za
półtory mile w miasteczku Czerpanie gdzie znaleźliśmy Cyru-
lika Greka z Morei niebarzo wysmienite-o, który opatrzył reki
Michała, y pocieszył mię że nie złamał ani kosci naruszył, tylko
niebezpieczną w iunkturze dislokacją uczynił inszego Lekarstwa
niedał tylko Kamfory z Wodką z rakie¹⁴⁹) zmieszaną y Oleyku
Lisiego, czym kazał smarować, tegoż czasu przyprawdzono
iakiegoś Stare-o Bułgara, który Michałowi wyciągnął rękę
y upewnił że iuncturam dislocatam postanowił na swoim miey-
scu. W nocy wstał wiatr gwałtowny y napędził deżdż Spory
który lał przez całą noc z zimnem niemalym. Tegoż wieczoru
powrocił z Te[le]makiem.

F^o 182.
Orl. 85.

Orl. 86.

Julius według Nowe-o Kalendarza.

1/20 We Srzodę wyiachawszy popasowaliśmy w iedney Wsi
za półtory mile przeiachawszy wbrod rzekę Merycę. Z rana inko-
modował nas deżdż zimny potym się wypogodziło. We wsi tey
ziadszy obiad przybyliśmy za trzy mile do miasta Filipopolu,
ktore iest w pięknym położeniu nad samą rzeką Merycą na Go-
rze skalistey. Pierwszy Fundator tego miasta Filip Cesarz który
był pierwszy po Traianie, y za wiarę Chrześciańską z synem
iest zabity w Konspiraciy y rewoluciy Pogan. Miasto iest
wielkie obszyrne y domy ma piękne ale nie regularne sine or-
dine, ulice są barzo ciasne. Chrześcian iest niezmierna moc,
y kupcy są Bogaci, wszyscy prawie mówią słowieńskim ięzy-
kiem po Serbsku bardziej niż po Bołgarsku, Cerkwi Chrześciań-
skich iest siedm, inne zas wszystkie Cerkwi, y sama naygłow-
nieysza gdzie sedes była Metropolitana na meczety obrocone

F^o 183.
Orl. 87.

cordolium excitant patrzącym na nie Chrześcianom. Jest tamże w Filipopolu Arcybiskup katolicki, ale mało w samym mieście ma owieczek y kościoła niema, tylko w tymże Domu, gdzie mieszka nabożeństwo odprawuie. Arcybiskup ten jest z Raguzy sześć lat temu minęło iak do Filipopolu ztamtąd przyiachał. Gospodę miałem wygodną u iedne-o Popa, gdzie mi Chrzescianie tameysi wszelką swiadczyli hospitalitatem.

2/21 We Czwartek rano daliśmy do Koleśnika dwa koła przednie od Karety robić, ponieważ w starych dla długiey drogi spice z piastu powyskakiwały, y ledwośmy się mogli dobrać do miasta temi wątlami kołami. Eodem byłem w Cerkwi in vicinio zostaiącey y do tegoż Popa Gospodarza nasze-o należącey na Służbie Bożey, gdzie jest obraz Cudowny Najświętszey Panny który iak malowano iuż temu teraz currit 800 rok, według annotacyey którą znaleziono w tymże obrazie wprawioną z specyfikacją roku ktore-o malowano. Po Służbie Bożey byli u mnie Oycowie Archimandrytowie trzey z Athonskiey gory y offiarowali mi półmisek pełny Karakatyce (Karakatyce Grecy nazywaią aichtoped to jest ośm nog y niewiem zkąd tę denominacją ta wzięła ryba na Ukrainie Karakatyca), drugi oliwek świeżo z skorkami pomarańczowemi solonych trzy krzyżyki drewniane y 12 łyżek toczonych drewnianych, lecz dla nie dostatku me-o małą barzo ich iałmużną opatrzyłem. Maią ci Archimandrytowie do Gory Athonskiey należące monastyry swoje in vicinio Filipopolu zostaiące między gorami gdzie jest wszystkich monasterów 12 różnych. Siedzą zaś w Mieście we Dworach swoich dla łatwieysze-o iałmużny zebrania, na swoje Monastery. Z temi Archimandrytami był ieden młody zakonnik miasto tłumacza który jest rodem z Ukrainy z Połku Pereiasławskie-o z Irkiewa, wzięli go małym chłopcem Tatarowie y przedali iakiemuś Chrzescianinowi, który go oddał ex voto do monasteru iednego do Gory Athońskiej. Było w tey Gorze 24 Wielkie Monastery teraz tylko 20 extant, nie masz tam żadney niewiasty, a ni swieccy ludzie mieszkają wsiami tylko same monastery. Eodem nad wieczor oddałem wizitę Katholickiemu Arcybiskupowi który kiedy mię spotkał nie mogłem poznać ieżeli jest Biskup, gdyż żadnego na Sobie nie miał znaku Biskupiego, ale mi się zdał człowiek swiecki. Wyszedł do mnie w iednym tylko żupanie białym letnim płociennym czyli mamsowym¹⁵⁰) pasem iedwabnym czerwonym opasany, w czapce czerwoney, w gospodzie gdzie stoi, żadney nie masz apparencey y znać że barzo się chudo ma po długich diskursach, ktore miał z łacińskim, włoskim y słowieńskim alias Raguzińskim ię-

Orl. 88.

F^o 184.
Orl. 89.

Orl. 90.

F^o 185.
Orl. 91.

zykami, traktował nas winem z wodą, które-o wypiliśmy po kieliszku. Stał tam przed tym Arcybiskupem Xiądz w Żupanie sukiennym czerwonym starym y w Jupce także czerwoney krotkiej Sukienney starey dosyć mizernie ubrany o którym rozumiałem, że przytym Arcybiskupie iest za tłumacza, y w tey opiniey będąc kiedym pytał ieżeli iest tłumacz, odpowiedział mi Arcybiskup że iest Xiądz, do którego żadnego nie było podobieństwa zwłaszcza kiedy tak właśnie iak u swieckich ludzi broda ogolona a wąsy długie zostawione.

Orl. 92.

Pytałem wiele by było w tym miescie Katholików, odpowiedział mi Arcybiskup że tylko trzech, kiedy zaś pytałem o wsiach, o których mi relacją czynili Grecy, że iest kilkanascie do tego Arcybiskupa należących y wszyscy są obywatele katolicy, odpowiedział mi że tylko iest wszystkich sześć nie iakisci Pawlikanow którzy recenter są a Paganismo ad Christianam Religionem conversi y teraz ieszcze in Christiana Fide claudicant, y prawie są Semiethnici, Kosciola y iedne-o w tych wsiach nie mają, y sacra non frequentant.

Zabawiwszy się tedy tą konwersacją z Arcybiskupem powrociliśmy do swojej gospody.

F^o 186.
Orl. 93.

Orl. 94.

3/22 W piątek przyiachał do mnie Aga moy konwoy, który mi retulit, że tym traktem którym miał iachać z Filipopolu do Serezu nie może mię prowadzić, tak dla ciasnych barzo między gorami drog, któremi nie możemy karetą przeiachać iako y dla wielkich rozboiow, y oznaymił mi że musi nazad iachać, y osm Konakow nałożyć traktem Adrianopolitańskim na Demotykę. O których drogach y o rozboiach wiedział on bardzo dobrze y był informowany, y kiedysmy mu o tym powiadali w Jambule, że Ludzie nie życzą tamtym traktem niebezpiecznym dalekim, y drogami ciasnymi iachać, odpowiadał nam że Abdi Pasza dał mu ordinans żeby nas nie inszym traktem tylko tym prowadził, upewniając nas, że ten trakt iest prosty y że tym traktem Soliman Sołtan szedł z Woyskiem do Morei, y iakoby y on z Abdi Paszą tymże traktem szedł do Chocimu lecz wszystko lgał, powiadając że na trakcie Adrianopolitańskim żadney nie będziemy mieć wygody y chleba nawet nam tam niedadzą. Ato wszystko pono czynił dla swego profitu żeby nas to tam to owam prowadząc zbierał pieniądze, y łatwiey mógł woz swoy z rzeczami y z prowiantem wyprawić do Sofiey z Filipopolu zkad wczora y wyprawił. Tego dnia chcieliśmy iuż y tym traktem którym nas poprowadzi na Demotykę wyiachać lecz koła niebyły gotowe, które iuż późno w nocy Kołodziey Turczyn przyniosł y wziół za nie 5 lewów.

4/23 W Sobotę wysłuchawszy Służby Bożej rano wyiachaliśmy z Filipopolu y uiachawszy dwie mile popasowaliśmy we Wsi Popwile Chrzesciańskiej a nocowaliśmy za półtory mile we wsi Derewiance także Chrzescianskiej.

5/24 W niedzielę ze wsi Derewianki rano wyiachawszy popasowaliśmy za cztery mile we wsi Simudze w Mendzylu u iednego Turczyna Mendzendzyla, gdzie że w dzbanku mieszaliśmy Wino z wodą niechciał go iuż ten Turczyn mieć u Siebie, lecz tegoż czasu rzucił ten dzbanek o ziemię y rostłukł go ponieważ Turcy z przekłętego Alkaranu swe-o naukę mają iż iakby kropla wina do Studni wpadła, iuż z niey nie godzi się pić, y iesliby ta studnia wszystka wyschła, a trawa by tam wyrosła, którą iesliby się owca albo insze bydle pasło iuż tego mięsa nie godzi się ieść. Ziadszy tedy tam Obiad postny cokolwiek mogliśmy mieć na dorędzie, y wziowski w Mędzylu konie iechaliśmy do iedney Wsi wielkiej czyli do Miasteczka Ozundżow, gdzie chcieliśmy nocować, lecz że ani dla koniey ani dla nas nic nie chcieli tam dać, y gospody wygodney nie było, tedy ruszyliśmy daley na nocleg do miasteczka Hermanli w którym iest most piękny kamienny y Han także wielki nie małym kosztem budowane, Miasteczko to leży nad rzeką Merycą, nocowaliśmy u Chrzescianina, gdzie mieliśmy trochę ryby świeżey sam zaś Gospodarz stary był powiadał sobie lat 125 a ieszcze był czyrstwy y gospodarz skrzętny. Z popasu zaś uiechaliśmy do Hermanli trzy mile a tak tego dnia siedem mil uiechaliśmy.

F^o 187.
Orl. 95.

Orl. 96.

6/25 W poniedziałek rano naprawiwszy u Karety Szrub tylney ruszyliśmy y uiechaliśmy półtory mile popasowaliśmy we Wsi Ebiepie w Mendzylu gdzie trochę oliwek y sałaty z ogurków ziadszy Wzieliśmy konie ktorych Mędzendżyl nie radził nam prostym traktem iachać dla wielkiej w rzece wody, która iakoby miała Karete zaiąć po okna twierdził, y życzył nam iachać na Adrianopol lecz potym infomowawszy się od inszych że mała woda y nie więcej może zaiąć konia iako po kolana ruszyliśmy się y iechaliśmy prostym traktem na tę rzekę która pod Demotiką idzie, iakoż bez żadney trudności przebyliśmy ją, y niewięcey zaięła koniey, iako po kolana y przybyliśmy na noc za dwie mile od popasu do miasteczka Czermen, gdzie u iednego Turczyna nocowaliśmy, y mieliśmy wszelką wygodę. Miasteczko to siedzi w pięknym położeniu na gorze nad rzeką Merecą nad którą y Adrianopol leży. Mieliśmy tam trochę świeżey ryby y nocleg wygodny.

F^o 188.
Orl. 97.

7/26 We Wtorek rano ruszywszy z miasteczka Czermen

Orl 98. uiechaliśmy mil pięć na popas do Wsi Kadykui, gdzie u Popa staliśmy gospodą y u niegoż obiad ziadszy przybyliśmy do Demotyki na noc za milę iedną gdzie nocowaliśmy. Y poznaliśmy się z ludzmi tameyszemi, z ktoremi przedtym podczas rezydencyi Kroła nieboszczyka Szwedzkie-o widywałem się ponieważ w Roku 1714 msca Junia ultimis diebus przybywszy do Kroła nieboszczyka mieszkałem w tym miescie aż do wyiazdu z Tureckiey Ziemi Krolewskie-o, to iest do 23 Septembris. Staliśmy teraz w Zamku u Chrzescian,ktory iest na gorze na skale wielkiey, Staroswiecką manierą ale dość dobrze y mocno fundowany tylko iuż zruinowany, y wielkie-o kosztu do reparaciei potrzebuiący gdzie sami Chrzescianie mieszkaią żadne-o między sobą nie maią Turczyzna opocz tego ktory zamku te-o pilnuie zamykaiąc y odmykaiąc go ordinario tempore.

Na dole zaś sami Turcy mieszkaią gdzie przed tym Krol nieboszczyk stał we Dworze iednym nie barzo wyśmienitym, y la także y insi Szwedzcy Generałowie y Officierowie staliśmy. Chrzescianie tameysi swiadczyli nam hospitalitatem.

F^o 189.
Orl. 99.

We Srzołę rano wstawszy chcieliśmy z Panem Capitanem Des Cloirem iachać za półtory mile dla widzenia mostu iedne-o wielkie-o o ktorym powiadaia że rowne-o mu nie ma Ewropa, maiący w Sobie 360 sklepienia gdzie y okręta stawaią, y robotą wyśmienitą z ciosanego kamienia fundowany. Dałem o tym naszym wyieździe znać Adze naszemu konwoiowi y prosiłem go o pożyczenie kulbaki dla Pana Kapitana, ktory y konia z kulbaką przysłał, y assensit abyśmy iachali poki koło nie naprawi się zadnie, u Karety. Lecz kiedyśmy wyiachali pierwey w ślad za nami wołał abyśmy się wrocili, a potym kiedyśmy Je-o nie słuchali dogonił nas na koniu Poganin z wielkimi hałasami, y wołaniem hade hayde powrocił nas, z ktorym przyszło ad litigia y niechcąc dłużey z nim litigari skoczyłem naprzod koniem do gospody a Pan Kapitan z nim iachał, dokąd przyiachawszy bardziey mię roziritował tak dalece, że z gniewu dosyć mu rigoroś wymawialem, że nie miał mi tey illuziey czynić pierwey przysławszy y konia y kulbakę y zezwoliwszy na to abym iachał a potym mię gonić iako złodzieia y hałasować mię. Wymawiał się iakoby Kadiy¹⁵¹) dowiedziawszy się o moim do mostu wyieździe od Grekow przychodził do niego dziwuiąc się dla czegobym iachał bez konwoiu, w cudzym zostaiąc kraiu. Za godzinę potym przychodził do mnie ten że Aga demulcendo mię łagodnemi słowami, y pytaiąc się iesli bym chciał do mostu iachać to Kadiy da mi Konwoy lecz la odpowiedzialem, że gdyby ten most był za trzy stopnie a nie za

F^o 190.
Orl 101.

trzy godziny tobym do niego ani iachał ani szedł, y odprawilem go od siebie rigida fronte y torvo oculo, mało z nim mówiąc, to tylko powiedziawszy iż iak prętko koło się naprawi tak zaraz w swoją drogę poiedziemy, z iakim responsem odszedł odemnie, a tym czasem y koło przyniesiono, y właśnie o południu ziadszy obiad, ruszyliśmy w Imię Pańskie z Demotyki y uiechaliśmy trzy mile na nocleg do wsi Chrzescianskiey wielkiey y w pięknym położeniu zostaiącey nazywaiącey się Karabunar, gdzie z wielką wygodą nocowaliśmy.

9/28 We Czwartek rano ze wsi Karabunaru ruszywszy uiechaliśmy trzy mile na obiad, a oraz y na nocleg do miasteczka Tureckie-o Feru, gdzie że nie było chrzescian dano nam gospodę w Hanie, dość niewygodną, iadąc zaś do tego miasteczka złamało się koło przednie u Wozu kuchenne-o dla czego kupiliśmy tam w Ferze duże koła nowe, ktore włożyliśmy na osie zadnie, a koła z nich zdiowszy włożyliśmy na osie przednie.

Orl. 102.

10/29 w Piątek rano na S-tych Piotra i Pawła z Fery ruszywszy iachaliśmy ponad Morzem białym na ktorym widzieliśmy Samothracią gorzystą y skalistą y inne wysokie gory y Skały na wyspach między ktoremi widać nam było y gora Athos, y uiechawszy w tey drodze 4 mile do miasta Megery nad Morzem leżące-o popasaliśmy y nocowaliśmy tam gdzie y koło do wozu Kuchenne-o wzieliśmy ponieważ te zadnie nowe koło ktore kupiliśmy w Ferze na złey drodze złamało się y chcieliśmy iuż wóz rzuć, gdybyśmy koła nie dostali. Do miasta tedy iachaliśmy więcey od mile lasem oliwnym w ktorym oprócz oliwnych żadnych drzew nie widzieliśmy.

F^o 191.
Orl. 103.

Skały zaś na morze oraz y wyspy niemogliśmy minąć iadąc przez 4 mile, ktora wyspa z Wysoką górą skalistą nazywa się Ilmendre, na ktorey tylko rybacy dla łowienia ryb mieszkaia.

11/30 W Sobotę rano wysłuchawszy służby Bożey w Cerkwi Episkopskiey ruszywszy z Megeru iachaliśmy złą przeklętą drogą ponad morzem przez skały kamienie gory y precipitia, nad ktora nie mieliśmy ieszcze gorszey drogi, y za życia me-o nie pamiętam abym kiedy iachał takimi skałami y gorami prawie wozem ledwo przebytemi na ktorey drodze złamała się oś u Wozu Kuchenne-o a u Karety koło zadnie, doiachaliśmy iednak z wielką trudnością za sześć mil do miasta Giumurdżyna, gdzie u Chrzescian nocowaliśmy y oraz obiad z wieczszą iedliśmy a y do tego miasta długo iachaliśmy lasem oliwnym wyiachawszy z Megeru.

Orl. 104.

Julius według Stare-o Kalendarza.

F^o 192.
Orl. 105.

12/1 W Niedzielę rano wysłuchawszy Służby Bożej czeka-
liśmy do południa nim koło zadnie u Karetę reparowano, a po-
tym ziadszy obiad wyiachaliśmy na noc za poł czwarty mile do
miasta Jenedże, gdzie że nie było chrześciańskich Domow noco-
waliśmy w Hanie, w którym wiele było kupcow Ormianow Żydow
y Turkow ktorzy tam dla kupowania tiutiunu siedzą gdyż w tym
mieście naylepsze y naysławnieysze są tiutiuny w całym Państwie
Tureckim dla ktorzych kupowania wielki bywa kupców do tego
Miasta niewielkie-o y niepozorne-o Konkurs. Tam tedy w Hanie
u iedne-o Ormianina nocowaliśmy który mi ustąpił swoiey ko-
morki czyli sali, a iadąc tam rozpadł się u koła przednie-o piast.

Orl. 106.

13/2 W poniedziałek z Jenedży rano wyiachawszy staneliś-
my za trzy mile na popas y na noc we wsi wielkiej Tureckiej,
gdzie żadnego nie było Chrześciańskie-o Domu, nazwaney Szar-
szerbar. Tam tedy nie mieliśmy naymnieyszey wygody y gospo-
dy wygodney lecz iedną odaię smrodliwą naznaczono nam dla-
cze-o musiałem spać w Zagrodzie owieczey, między Pastuchami,
pilnującemi owiec, gdyż w tey odai dla płech niepodobna było
spać a naybardziej dla gorąca. Jeść przez cały dzień nie mieliś-
my czego, y ledwo Przekłęci Turcy za wielkimi hałasami wy-
dali nam baranka, niewielkie-o. Tegoż Wieczora skończył się
u Turkow przekłety Ramazan y zaczął się bayram.

M a c e d o n i a.

F^o 193.
Orl. 107.

Orl. 108.

14/3 We Wtorek nieprętko iuż iakby o dziewiętej godzinie
rano wziowszy Konie Mendzylskie, y konwoy od tychże Tur-
ków z 15 człowieka, ktorzy wszyscy iachali na osłach, dość
piękna y pozorna Kawaleria, y uiachaliśmy dwie mile do miasta
Kawały, do ktore-o iachałem wierzchem dla złey skalistey y ka-
mienistey drogi folgując słabym kołom, przez którą drogę led-
wośmy mogli zaprowadzić Karetę do miasta Kawały, gdzie nam
gospodę naznaczono w Hanie, y tam iako mogli reparowaliśmy
przednie koło, ponieważ nie było żadne-o Kolesnika. A iak prętko
stanołem w tym Hanie, tak tegoż momentu zastałem tam na mnie
oczekiwaiące-o Sługę od Consula Francuskie-o tam w Kawału
rezydujące-o który mię zapraszał do swe-o Pana, wymawiając
się że Sam nie może u mnie bydź, dla powietrza ktorego tam in-
fekcia od części grassowała dla czego ten Consul Syna Swe-o
y tłumacza musiał odesłać do Constantinopolu, co mię z początku
ustraszyło, lecz napotym oddałem mię wszystkie-o providenciey
y protekciey Bozskiej a Sam wymowiwszy się od tey wizyty

posłałem na swoim mieyscu Pana Capitana który tam niemało zabawiwszy się, y iuż przed wieczorem powrocił do mnie in Societate tego Consula, który mi chcąc oddać wizytę rezolwował się z Zamku gdzie Pasza reziduje y on sam zeyść y nawiedzić mię, który zabawiwszy się u mnie na różnych diskursach nie mało, kazał od Siebie przynieść parę butel wina, a potym poszliśmy nad Morze na promenadę y mimochodem widzieliśmy antiquitatem groby Alabastrowe z inskripcjami łacińskimi ieszcze za starych Rzymian. Consul ten Francuski powiadał że to miasto przed tym Grecy nazywali Christianopol, ale potym Genueńcykowie wziowszy go nazwali go włoskim ięzykiem Cabala dla Zamku na Gorze wysokiey Skalistey Ufundowane-o który od morza (gdyż to miasto y forteca nad Samym morzem leżą) ma figurę Cabali to iest konia.

F^o 194.
Orl. 109.

Swiadczył nam ten Consul wielką civilitatem y zapraszał nas na bliską insulę do swego Consulatu należąca w ktorey zwykł podczas polowaniem bawić się y strzelać bażanty gdzie ich iest wielka moc. Gora Athos zdaie się ztamtąd z Cawała barzo blisko tak dalece że monastery niektore widać od murów bielejące się, powiadał ten Consul że dobrym wiatrem może się y tam bydź y nazad do Cawału powrocić za ieden dzień Miasto to pierwsze iest na granicy Macedońskiej.

Orl. 110.

15/4 We Szrodę reparowawszy przednie koło iako mogąc, a zadnie zrzuciwszy y na iego mieysce proste na oś włożywszy wybieraliśmy się w drogę, y tym czasem przyszedł do mnie iano ten że Consul człowiek znać poczciwy y Ludzki wespol z Panem Capitanem który u Je-o w Zamku nocował, y był z tymże Consulem u Paszy, który listy moje iezeli będę pisać do Stambułu obiecał odsyłać, iezeli będą na ręce Je-o adressowane. Ten tedy Consul przyniosł z Sobą dwie buteli wina i chciał mię na czczo tractować a potym zapraszał mię do Siebie do Zamku na postne sniadanie lecz Ja wymowiłem się prętkim odiazdem. Chodziłem iednak z nim nad morzem, y nad brzegiem siedziałem czas krotki zabawiwszy się na różnych diskursach a potym powrociwszy do Hanu pożegnałem się z nim, y chcąc umywać się położyłem tabakierę moją tamże w Hanie, a umywszy się y utarszy się zapomniałem y odiachałem ją tamże w Hanie-ktora iako w Tureckim Państwie od Pana Studzińskiej-o Młode-o w Roku 1714 dostała mi się także w tym że Państwie dziewiątego roku zginęła. Wyiachawszy tedy z Cawału, iachaliśmy przekłętą skalistą kamienistą y górzystą drogą za trzy mile do miasteczka Preweszty, gdzie Bomby y żelazo robią na potrzebę Cesarską,

F^o 195.
Orl. 111.

Orl. 112. tam tedy y obiad iedliśmy y nocowali u Popa, gdzie iedna niewiasta z Połtawy była u mnie ktora w dziesięciu leciech będąc wzięta w niewolę y przedana Turczynowi nie chciała przyiać Mahometańskiej wiary za co ją Turczyn męczył, iuż dobrze podrosłą zawiesiwszy był, a gdy ani na wiare Mahometańską, ani na wszeteczeństwa niechciała zezwalać palił iey żelazem pierś y palec u nogi za ktory była wieszana oderzwał, a potym do Thessaloniki sprzedał Żydowi, u ktorego ieden Kupiec Greczyn Chrzescianin kupiwszy pusił ją na wolę, którą ieden Pop po smierci Żony swoiey poioł, y teraz z nią w tym miasteczku Preweszcle mieszka Suspensus a Sacris dla bigamiey. Drugi Litwin rodem z Wilna poturczony był u mnie ktory teraz iest Topczy Baszą¹⁵³) to iest Puszkarzem, y zostae tam przy robieniu bomb z inszemi Puszkarzami, Imię mu było Chrzesciańskie Paweł służył za woźnicę u P-a Limonta¹⁵⁴) y będąc pod Kamieńcem uciekł y na Ukrainę poszedszy zaciągnął się do Paleia, gdzie kilka lat służąc dostał się Tatarom pod Niemirowem w niewolę y przedany Turkom a potym iuż uwolniony poturczył się y radby powrocić do Swe-o Kraiu y do Chrzesciańskiej wiary ale niema sposobu. Tam że w tym miasteczku okowali żelazem reparowane przednie koło spoiwszy obręczami rospadły piast.

F^o 196.
Orl. 113.

Orl. 114. 16/5 We Czwartek rano ruszywszy z miasteczka Preweszty iachaliśmy przekłętą i złą kamienistą y gorzystą drogą pół czwarty mili do miasteczka Rahwy dokąd iadac zламаł się dyszel u Woza Kuchenne-o a u Karety reparowany y żelazem okowany do koła piast rozpadł się wszystek, y oś zkręcił y zламаł, iuż przy Samey gospodzie w tym miasteczku Rahwie w ktorym nocowaliśmy.

F^o 197.
Orl. 115.

17/6 W Piątek rano nie mogąc żadną miarą ani osi, ani Koła iuż reperować in defecto Rzemieśnika, musieliśmy tam w Rahwie Karete zostawić, a dyszel do woza Kuchenne-o przyprawiwszy, y złożywszy skrzynki z Karety na ten woz iako mogąc niektorzy na Kulbakach a niektorzy oklep zabraliśmy do Serezu za półtrzeci iuż mili, gdzie nie zastawszy ni Kadyi, ani kogo z Starszyzny staliśmy w Gospodzie nam do czasu naznaczoney u iednego Greczyna, gdzie obiad ziadszy odpoczeliśmy nieco po przykrey y trudney drodze, y spokojnie nocowaliśmy będąc w Wieczor na Weczerni w Cerkwi S-tey Kiriaki męczenniczki ktorey solennitas iutro przypada.

18/7 W Sobotę chciałem bydź na Służbie Bożey tamże w Cerkwi S-tey Męczenniczki Kiriaki, lecz zrozumiawszy po Nabożeństwie ktore się ex opposito gospody moiey tuż pod okna-

mi w Cerkwi odprawowało że już późno było, poszedłem do bliższej Cerkwi, y wysłuchałem Służby Bożej lubo już nie całej, gdyż przed Cherubimską pieśnią przyszedłem. W Wieczor na wieczerni byłem w Metropolitańskiej Cerkwi, Same-o Metropolity tu nie masz który uchodząc od gorąca gdzieś w monasteru mieszka. Orl. 116.

19/8 W niedzielę rano byłem na Służbie Bożej w Cerkwi, ex opposito gospody moiej zostającej. Przez cały zaś dzień nigdzie z gospody nie wychodziłem dla gorąca wielkie-o które ledwo może Sufferri.

20/9 W poniedziałek nic nie miałem do czynienia byłem tylko u Agi Emirhora¹⁵⁵) Mustafy informując się o gospodzie moiej gdzie mam stać, która że mi się nie upodobała dla niezliczonego mnostwa płech y dla izby ciemney, powiedział mi że w nieście nie masz lepszej y iakoby on sam wszędzie Dworow opatrywał y szukał, lecz nie znalazł wygodnieysze-o y lepszego, y że kazał wszystek ten Dwor y ogród gdzie naywięcey w piasku płech było zlać wodą y powymiać, a o izbie upewnił, że drugą izbę która jest naylepsza y naywiększa y nayweselsza kazał odemknąć. O odieździe swoim z tą upewnił mię że w przyszłą Szrodę wyiedzie. Tego dnia zachorował mi Jan na febrę potrzebny sługa.

F^o 198.
Orl. 117.

21/10 We Wtorek rano przychodził do mnie Ibrahim tłumacz oznajmując że dziś wyiedzie Aga w wieczor a nie jutro we Szrodę, dlaczego zakrzętnąłem się około pisania Listow, y napisałem obszyrny list do Paszy Chocimskie-o remonstruiąc mu nie potrzebne mnie do Serezu zaprowadzenie dla wielu raciey y prosząc go aby to donosił Porcie, żeby mi iako nayprzedzey kazano do Stambułu ztąd iachać. Pisałem także do Żony moiej naymilszey do Nastusi, do Xdza Waniewskie-o y do Xdza Załęskie-o oznajmując im, że zaiachałem tu do Serezu zdrowo, chociaż z wielką trudnością przez niebotyczne prawie Thrackie gory y Skąty przebierając się y posłałem te listy do rąk Mustafy Agi Jasińskie-o gospodarza me-o Chocimskie-o do ktorego także pisałem prosząc go aby te listy do Sniatyna do rąk P-a Bilskie-o Gubernatora tameysze-o odesłał. A gdym te listy konczył przysłał do mnie z komplementem i przywitaniem nieiakiś Aga starszy tu mieszkający (ktorego tu nazywają Woiewodą, ma on Commendę nad miastem) a teraz gdzieś za dwie mile ztąd w gorach rezidujący dla wielkie-o gorąca (ponieważ wszyscy znaczniejsi y Turcy y Chrzescianie nawet y Żydzi mają swoje osobliwe Dwory między gorami y lasami, do ktorych co roku w le-

Orl. 118.

F^o 199.
Orl. 119.

cie dla gorąca tu wielkie-o wyjeżdżają y tam przez trzy miesiące
Juń, Jul y Awgust mieszkaia) y obesał mnie baranem piętnastu
kurami, y Worem Garbusow, z iakim ofertem przychodził Pi-
sarz Je-o.

Orl. 120.

Skonczywszy listy wszystkie zapieczętowałem, y zawo-
ławszy Ibrahima oddałem mu na ręce, ponieważ on prosto ztąd
poiedzie do Chocimu, a Aga do Żony swojej w Sofiey mieszkaia-
cey, gdzie mu pozwolił Pasza nieiaki czas przemieszkać y zaba-
wić się. Przez tegoż Ibrahima prosiłem Emirhora Mustafy Agi
konwoia me-o o wybaczenie że teraz dla niedostatku mego nie
mogę go niczym regalizować y ukontentować upewniłem go ie-
dnak że kiedy będę w Stambule, y tam wezmę iaki sulażeman
nie zapomnę go, taż samą obietnicą upewniłem y Ibrahima, y ex-
pediowałem ich na expektatiwie, ktorzy w Wieczor po Zachod-
zie Słońca wyiachali w swoją drogę. A Ia u gospodarza me-o
ziadszy wieczerzę w nocy przeniosłem się na drugą gospode
mnie naznaczoną. Tegoż dnia rano przyniesiono mi strawnych
pieniedzy na dziesięć dni rachuiąc od pierwsze-o dnia przyjazdu
me-o to iest do przeszłe-o piątku 20 talarow.

22/11 We Szrodę stałem spokojnie w gospodzie y niemia-
iem nic godne-o do wpisania w ten Diariusz. Expediowałem iednak
List do Consula Francuskie-o w Kawała reziduiące-o.

F^o 200.
Orl. 121.

23/12 We Czwartek przysłał do mnie Turczyn ten co pie-
niądze wydaie, prosząc mię o przysłanie fermanu Padyszyń-
skie-o na tain wydane-o, chcąc go widzieć ktory ferman z insze-
mi fermanami posyłałem do nie-o przez Karola, ponieważ Emir-
hor Mustafa Aga oddał mi do rąk wszystkie fermany Padyszyń-
skie dwa y Wezyrskie także y Abdi Paszy z ktorych ieden Pa-
dyszyński na wydawanie tainu, a drugi na naznaczenie gospody
wygodney były wydane do tuteysze-o miasta. Te tedy fermany
wyczytawszy odesłał mi przez tegoż Karola.

Orl. 122.

24/13 W piątek nad wieczor przed zachodem słońca kiedy
upały słoneczne trocha ustały chodziliśmy po miescie lustruiąc
go y uważaiąc sytuację onego, z ktorey mogło by bydź miasto
piękne, bo nie w gorszym położeniu między gorami zostaie ieśli-
by regularnie było budowane, lecz w budynkach zwyczajnym
tureckim murem lepionych wielka iest Confusia, ulicy barzo
ciasne y nieporządne ledwo w niektorych może się wozem prze-
iachać wazkim, a w drugich o przeiezdzie ani myśleć. Ogrodow
iest dosyć w miescie y drzewa różnego co trochę pleziru dodaie.
To tylko nieco miasto może się chwalić, że wszystkie ulicy mają
fontany y wszędzie ulicami woda ciecze, którą wszędzie do

ogrodow spuszczaią y polewają. Domy mało nie wszystkie mają albo fontany albo studnie. Z iedney strony za miastem, iest drzewa dosyć różne-o y gęste-o na ktore mieysce dla ochłodzenia się co dzień ludzie bywają, y tam traktują się naybardziej Grecy gdzie y my byliśmy ale że iuż było późno po zachodzie słońca nikogo niezastaliśmy, posiedzieliśmy iednak pod drzewami w chłodzie. Drzewa te własnie pod samym zamkiem, ktory iest na wysokiey skalistej gorze, lecz tylko onego rudera extant z ktorych znać że była forteca według staroswieckiey manierey dobra, y mocna, co same mury pokazują. Powiadaią że to miasto przedtym było metropolią całej Macedoniey y nazywało się Apollonia gdzie S-ty Paweł przepowiadał Ewangelią, przechodząc przez nie do Thessaloniki, iako acta Apostolskie swiadcza, lecz Andronik syn Cesarza wschodnie-o ktory y sam był cesarzem, poiowskiy Corkę u Krola Bułgarskiego imieniem Sereza y mieszkając w tym mieście nazwał go od Imienia żony swoiey Sereza. Po tej promenadzie powrocilismy iuż zmrokiem do gospody, gdzie zastalismy oprócz Jana y drugiego sługę woźnicę Iwana chorego także pono na febrę, ktory stękanie swoim niedawał mi całą noc spać.

25/14 W Sobotę nic nie było ad notandum

26/15 W Niedzielę Czuhodar Vice Kadyi tuteyszego przyniosł mnie strawnych pieniędzy 20 lewów na dziesięć dni, a oprócz tego nic nie miałem godnego do wpisania w ten Diariusz. Tenże samy Czuhadar wynalazł kolesnika Turczyna, dla zrobienia do Karety Koł, o ktorego przez te wszystkie dni trudno było, y niemogliśmy znaleźć y iuż rezolwowaliśmy się byli posyłać za cztery ztąd mile do Kolesnika te Koła z Karetą. Taki to tu przekłety Kray, że o każde-o rzemieślnika bardzo trudno, a choć iaki się y wynajdzie, to nic dobre-o, y nic nie może słusnie zrobić chyba tylko spartoli nie do rzeczy a y za to drogo trzeba zapłacić.

27/16 W poniedziałek w Wieczor byłem w Cerkwi Stey Męczenniczki Maryny (ktorey Solennitas iutro przypada) na nieszporze, po ktorey Popi z Czerńcami y z swieckimi ludźmi za Cerkwią usiadszy y mnie z Sobą zaprosiwszy traktowali się kucią nad którą po nieszporze modlitwy czytano, y Winem y mnie traktowali ostatki zas kuciey chłopcy w chustki rozchwytali.

28/17 We Wtorek rano wstawszy byłem tamże w Cerkwi Stey Maryny, ale iuż na iutrznię nie zastałem lecz na poświęcenie wody po ktorym zaraz Służba Boża niebyła, lecz o dziewiętej godzinie zaczęła się, a to dla tego, że woła na offiarę rznąli y mięso gotowali, co wzięło kilka godzin.

F^o 201
Orl. 123.

Orl. 124.

F^o 202
Orl. 125.

O dziewiątej zaś godzinie przysłał do mnie Pop tameyszy według obietnicy dając znać że już czas na Służbę Bożą z którą mnie czekano, y kiedym przyszedł zaczęto. Po Służbie Bożej przyniesiono do Cerkwi siła mięsa Warzonego y dwie Flaszy wielkie gorzałki także trzy tepsis¹⁵⁶) Kuciey różnemi kolorami y florami z wierzchu według zwyczaju greckie-o upstrzenoy, nad czym wszystkim to jest nad kucią, nad mięsem y gorzałką przy dokonczeniu Służby Bożej mianowicie po *буде Имя Боже благословенно* czerniec który miał Służbę Bożą modlitwę czytał y błogosławił. A gdyśmy wyszli z Cerkwi proszono mię na tymże mieyscu siedzieć gdzie y wczora y sami Duchowni y swieccy porządkiem zasiedli. Przyniesiono przeto pierwey do tego Kapłana który miał Służbę Bożą kuciey y mięso, który od tey kuciey y od mięsa wzięł sobie w chustkę potym mnie od tegoż portionem ofiarowali, lecz ja wzięłem tylko trochę kuciey w rękę mięsa zaś nie brałem y chleba, insi zaś Duchowni y swieccy a naybarziesy chłopcy y kucię y mięso rozchwytali y insi iedli a drudzy w chustkach do Domu niesli, traktowano potym gorzałką błogosławioną. Ja zaś zgorszywszy się z tego mowilem iednemu Kapłanowi po Bułgarsku mowić umięcemu iż synod powszechny szosty, zakazuje pod kłatwą aby mięsa do Cerkwi y gorzałki na ofiarę nie nosili oprócz wina kadzidla proskury y swiec, lecz *surdis fabulam narravi*, gdyż w tym narodzie wielka jest nietylko synodów ale y wiary Chrzescianskiey ignorantia y tylko co ieszcze imie Chrzescianskie y Krzyż retinent de caetero nihil. Popi y sami Pasterze Metropolitowie Archi Episkopowie y Episkopowie wielcy prostacy y Idioti, ktorzy Iellinskie-o ięzyka nieumięjąc, a tłumaczenia niemaiąc in vulgari lingua co czytaią zgoła nie znaią y nierozumięją, plebs zaś oprócz Krzyża (a y tego niewszyscy) nic zgoła nie umięją. O Oycze nasz kiedy ich pytalіśmy iesli umięją odpowiadali nam że to do Popow należy umięć a nie do nas. Pożał się Boże że nie chcą resipiscere, y do iedności w wierze Swiętey przyść.

Orl. 126.

Fo 203.
Orl. 127.

Widzę teraz y wyznawam że ambitio Greckich Przełożonych mianowicie Patriarchow Schizmę uczyniła, która na potym wszystkie nieszczęścia w Greckie Państwo wprowadziła. A to naygorsze że Grecy do Rzymian tak wielkie maią odium że y za Chrzescian ich nie znaią lubo sami ledwo umbram maią christianitatis.

Orl. 128.

29/18 We Szrodę nic nie miałem ad notandum tylko przez cały dzień y przez całą noc smażyłem się in aestu tuteysze-o przeklęte-o horyzontu gdzie upały słoneczne w dzień niewytrzy-

mane, y w nocy gorąca niezmierne od samego przyiazdu naszego inkommoduią a prawie męczą nas, y Bog wie iak daley możemy wytrzymać tu insupportabiles aestus, ktorych uchodząc tuteysi obywatele mieszkaią teraz w gorach między lasami, my zaś tu wytrzymuiemy prawie czysciec. Tegoż dnia była u mnie iedna niewolnica iuż od Metropolity y od innych Grekow za 500 lewów z Synem wykupiona którą Tatarowie w Słobodach Moskiewskich w Rvbny m wzięli, a potem do Stambułu przedali, gdzie y syna swe-o znalazła fortuito na Bazarze gdzie ludziey przedaią y iego tam przedawano, na ktorey proźbę kupił go ten Turczyn u ktore-o ona w niewoli zostawała. Potym uciekła była nieboga z tymże synem z Konstantinopola y iuż była za Adrinopolem w Bulgaryi, lecz bezbożni Bulgarowie wzięli ją, y inszemu Turczynowi podobno Panu Swoiey Wsi, wespół y z synem oddali za mały barzo bakczysz tylko za trzy pary od ktorego Turczyna wykupili ją tu Metropolita z inszemi Grekami. Metropolita tedy swoje pieniądze 200 lewów darował iey, y drudzy Grecy darowali byli kiedy ją z synem wykupowali, y pismo na to dali byli, a potym pismo odebrawszy ci Grecy pretenduią u niey 300 lewów, dla cze-o teraz zbiera iałmużnę y zarabia wespół z Synem dla wypłacenia Grekom 300 lewów.

F^o 204.
Orl. 129.

Orl. 130.

30/19 We Czwartek kupiłem dla chłopca kuchenne-o Bulgara natione, ktorego wzięłem w Filipopolu, haby czerwoney na Suknie węgierskie, a oprócz tego nic nie miałem godne-o ad notandum.

31/20 W Piątek w dzień S-te-o Heliasza po cało nocnym niespaniu dla wielkie-o gorąca nie wstałem rano na Służbę Bożą, która zwykła się tu zaczynać przed wschodem Słońca, o dziewiętej iednak godzinie chodziłem do Cerkwi S-o Jana Krzciela, gdzie solennitas S-teo Heliasza odprawowała się, y tam wysłuchałem Służby Bożey na cześć y na Chwałę Bogu w Troicy S-tey iedynemu. Po Służbie Bożey idąc przez Dom ieden gdzie Żydów siła mieszka, widziałem iedną starą żydówkę która od wielu lat zaszła tu z Podola, y ieszcze dotychczas Stroy Podolski konserwuje, w kibalce ruskiey chodząc. Dziwna rzecz że tak Ludzie daleko tu zachodzą dobrowolnie w ten przeklęty Kray, w ktorym nigdybym się po woli nie rezolwował mieszkać, choćbym tu naywiększe mógł mieć bogactwa, gdzie nulla Societas, nulla conversatio y gorąca prawie ogniste. Michał syn moy zarażony tymże gorącem zachorował na bolenie głowy, także y Jan iuż tu powtornie choruje. Panie Boże bądź miłościw i wyprowadź nas z tego piekła. Lecz we wszystkim bądź wola Twoia.

F^o 205.
Orl. 131.

Orl. 132. Augustus według Nowe-o Kalendarza.

1/21 W Sobotę nic nie miałem ad notandum.

2/22 W niedzielę nic zgoła albo mało co ledwo godzinę spiąc w Nocy dla Gorąca y Swierzbu wstałem rano y wysłuchałem Służby Bożey w Cerkwi bliższej S-o Michała. Po południu chodziłem między drzewa za miasto dla ochłodzenia się gdzie Grecy zwykli także schodzić się.

3/23 W poniedziałek rano barzo kiedym ieszcze był na łożku, przyszedł ieden Turczyn y przyniosł Listy z Kawału od Konsula Francuskie-o do mnie y do P-a Capitana des Cloira pisane, w ktorych deklaruie się Listy przesłać moie do Constantinopola.

F^o 206.
Orl. 133. 4/24 We Wtorek był w gospodzie moiey Żyd z Mohilewa Podolskie-o, który iadąc do Smirny do Swoich Krewnych padł był w niewolę Turecką lecz go Żydzi wykupili. Ten tedy Żyd chce zabierać się do Swe-o Kraiu do Mohilewa y ma w przyszłą niedzielę iachać do Konstantinopola, a ztamąd morzem czarnym do Kiliy, z Kiliy zas do Mohilewa ładem. Który obiecał List odemnie wziąć do Woyska y przesłać lub z Kiliy lub z Oczakowa do Sieczy. Karol chodził z Iwanem Woznicą na Kuropaty lecz ni z czym powrocił, ponieważ dla wielkiej trawy niemogli ich zeyść.

Orl. 134. 5/25 We Szrodę posyłałem Karola dla odebrania na 10 dni pieniędzy strawnych, lecz tylko 10 przyniosł lewow, a drugie 10 przy expiraciy 10 dni miano oddać, a to dla tego żebym po wysciu 30 dni odebrawszy ostatek pndzy dał kwit że za Miesiąc odebrałem 60 Lewow. Wczora nad Wieczor poczułem w Sobie iakaś wariacją na zdrowiu ktora przez całą noc kontynuowała się y dziś czuię w sobie iakaś speciem febry czyli inszey choroby, od ktorey mię zachoway Boże. Rano poczoł się był deszcz wyrwać, potym się wypogodziło y nadzieię iuż było uieło deżdzu, lecz o południu poczeły się znowu chmury dżdżyste, zbierać y dały się słyszeć grzmoty, popołudniu zaś zebrało się na spory deżdż z ustawicznemi grzmotami potym się wypogodziło.

6/26 We Czwartek przepisałem List obszyrny do Weyzyra który w przeszłych dniach skoncipowałem. W Wieczor zaś poszedłem był na Nieszpor do Cerkwi S-o Panteleymona ktore-o festiwitas iutro przypada, lecz iuż niezastałem na Nieszpor tylko na Kałabałyk¹⁵⁷⁾ trafiłem. Sprawowali tam Grecy swoy Kurban co się zaś ta nomenclatura znaczy niemogłem informować się nie mając tłumacza dobrego. Curban zas ten taki iest. In hono-

rem Święte-o iakie-o ktore celebrują rzną Grecy woła, mięso w Kotłach gotują, a zgotowane na Wielkie tepście rozkładają do Cerkwi to niosą przy tym wino gorzałkę y kucię, nad czym wszystkich Kapłan po nabożeństwie Modlitwę czyta y błogosławi, a potym zasiadają przełożeni, y kto tylko może mieysce do siedzenia w Cerkwi zachwycić insi zaś stoją gminem wielkim ktory naybarzieszy chłopcy augent, a drudzy noszą mięso kucię y rozdaią to a potym Winem y gorzałką tamże w Cerkwi częstują, gdzie y mięso iedzą y pią siedząc, resztę zaś mięsa y kuci gmin ten a naybarzieszy chłopcy z rąk noszących z tepsiy rwą y chwytają z wielkim hałasem y konfuzią ieden drugiego potracając.

F^o 207.
Orl. 135.

Na iaki to Kałabałyk to iest zamieszanie, zastałem w Cerkwi, gdzie y mnie proszono siedzieć y ofiarowano mi mięso y wino, lecz nie wzięłem gorsząc się cum gemitu et suspirijs z tak brzydkie-o procederu.

Był tamże w Cerkwi y siedział między Grekami znacznie-szy y dostoiniejszy człowiek staturą y osobą y ad apparentiam wspaniały, po ktorego wyisciu z Cerkwi kiedym pytał, co by był za człowiek, odpowiedziano mi że iest natione Ormianin, rzemiosłem Krawiec, ktory w Stambule przyiawszy wiarę Chrześciańską y od Patriarchi czwarty temu rok będąc okrzczony tu przyiachał, y tu mieszka. Kiedym zaś powiedział że Ormianie są Chrzescianie y są krzczeni w Imię Oyca y Syna y Ducha S-o odpowiedziano mi że Ormianie nie są Chrzescianie bo tak nabożeństwa iak w Greckiey Cerkwi nie odprawują, y postu Naswiętszey Panny w Miesiącu Awguscie nie poszczą, a Wielki post lubo poszczą iednak w Sobotę Wielką w Wieczor po nabożeństwie po iednym iayku iedzą. Zadziwowałem się takim głupstwem y nie wchodziłem z głupcami w tey materiey w dyskursy.

Orl. 136.

7/27 W Piątek byłem w teyże Cerkwi S-o Panteleymona na Służbie Bożey o dziewiątey godzinie, po ktorey skończeniu takim że sposobem w Cerkwi Grecy pozasiadali, y traktowali się kucią y gorzałką z hałasami, bez żadney mieysca S-o Obserwanciey, szarpiąc y chwytając kucią naybardzieszy chłopcy. Potym traktamencie rozeszli się po swoich Domach.

F^o 208.
Orl. 137.

8/28 W Sobotę nic nie miałem ad notandum.

9/29 W niedzielę byłem na Służbie Bożey w Cerkwi S-o Michała lecz iuż na Cherubimską pieśń przyszedłem lubo dość rano wstałem, y przed wschodem słońca poszedłem do Cerkwi, tak tu zbytecznie rano odprawują nabożeństwo.

10/30 W poniedziałek ieden Greczyn ktory tu w Gospodzie

Orl. 138.

naszey, często przyjeżdżając stoi, y długo się bawi, także y gospodarz nasz pierwszy będąc u mnie powiadali że z Nisy przyszła wiadomość iakoby Bośniacy przeciwko traktatu ostatniego między Cesarzem y Portą zawarte-o nie chcąc ustępować dwóch miast w Bośni Cesarzowi oddanych, wszczęli tam u siebie o to rewolucją ktorey Principałom y Authorem ośmiu Bosniakom kazał Cesarz Turecki głowy poucinać, lecz tą krwią nie ugaszono suppositos ignes cineri doloso ponieważ Bośniacy ordinowane cztery Regimenta Cesarskie dla odebrania tych miast wycieli, co ieżeli w samey rzeczy iest czas pokaże.

F^o 209
Orl. 139.

11/31 We Wtorek odprawiliśmy Zapusty do Naswietszey Panny z skromnym iedzeniem bez żadnych niepotrzebnych zapustnych ceremonii y zbytkow w iedzeniu y picciu.

A w g u s t według Stare-o Kalendarza.

12/1 We Srzodę w post pierwsze-o dnia nie byliśmy na Nabożeństwie ponieważ nam Grecy w Gospodzie powiadali że nie będzie ani Służby Bożey ani według zwyczaju y Constituciei Cerkiewney poświęcenia wody, lecz mylili się, gdyż co o Służbie Bożey ieśli była nie wiem, ale poświęcenie wody musiało być ponieważ Pop ieden Stary z brodą dosyć wielką przychodził do Gospody naszey z Wodą Święconą dla kropienia.

Orl. 140.

13/2 We Czwartek chłopiec Bułgar nasz y Iwan pasąc konie słyszeli od iednego iakiegoś Turczyna, że Rezident Moskiewski w Stambule imieniem Principała Swe-o pretendował extradyciei moiey, lecz muszą być plotki, ktore mię nie barzo alterują. Eodem pisałem list po łacinie do Posła Francuskie-o¹⁵⁸) prosząc go o instancję do Weyzyra aby mi ztąd kazano iako nayprędzey iachać do Stambułu.

F^o 210.
Orl. 141.

14/3 W piątek napisałem List po łacinie do Xźcia Rakocego komplementując go y prosząc w tymże interesie co y Posła Francuskie-o o instancję do Porty. Potym przepisałem List obszerny do Weyzyra, ktory przedtym tydzień temu minoł iak napisałem był, a to dlatego musiałem przepisywać żebym z tego listu wyrzucił niektore puncta o Cesarzu y o Paszy Chocimskim także o aliansie z Tatarami. Nad ktorym Listu do Rakoce-o pisaniem, y Listu do Weyzyra przepisowaniem consumpsi prawie cały dzień od dziewiątey godziny aż do szostey po południu kontynuując to pisanie y Chwała Bogu zem skończył całą expedicją do Stambułu, którą mam posyłać przez ręce Consula Kawalskie-o Francuza do posła Francuzkie-o a przez niego do Wielkie-o Tłumacza Grygoraszka, do ktorego także pisałem dwa Listy rekomendując Łasce y Staraniu Je-o moje interessa.

15/4 W Sobotę skończywszy całą expediacją do Stambułu to jest do Wezira W-o, Xźcia Rakocego, do Posła Francuzkie-o, y do Tiumacza W-o Zapiecztowałem w ieden fascykuł zaadresowałem do Posła Francuzkie-o, przez ręce Consula także Francuzkie-o w Kawale reziduiące-o do ktorego pisałem rekomendując mu te Listy y prosząc o iak nayprętsze do Stambułu odesłanie. A wszystkie te Listy wyiowski Consula pisane były pod datą 26 Juliy. Posyłałem tę expediacją przez Karola do iedne-o Turczyna, ktory mi oddał List z Kawala od Consula prosząc go o odesłanie oney do Kawala do tegoż Consula lecz nie przyiół do rąk swoich obiecując dać znać iak prętko trafi się okazia do Kawala utrzymałem tedy u Siebie tę expediacją czekaiąc do iutra, azali kto będzie na targ z Kawala.

Orl. 142.

16/5 W niedzielę nic nie było ad notandum, czekałem tylko Turczyna z pieniędzami strawnymi, ktore dzisiay mi miał oddać za pięć dni przeszłe, za ktore resztę utrzymał był pieniędzy do expiraciy trzydziestu dni lecz tego dnia niebył. Z Kawala nikogo nie było.

N. B. Od tego dnia należy de novo brać tain.

17/6 W poniedziałek rano byłem w Cerkwi na Służbie Bożej w dzień Przemienienia Pańskie-o. Rano zaś o osmey godzinie przyniosł mi Turczyn pieniędzy resztę 10 talarow należących za pięć dni, y odebrał odemnie Kwit y attestacją że zupełnie wypłacił za trzydziesti dni od dnia 6 Msca Jula do dnia 4 Augusta, rachuiąc inclusive pierwszy przyjazdu me-o dzień to jest 6 Julij y ostatni trzydziesty to jest 4 Augusti. Naprzod za dziesięć dni na ten miesiąc niechciał mi dawać iuż 20 talary chiba aż powyściu 10 dni z tey raciey, iż iesliby w tych dniach na ktore mi wyda strawne pieniędze, przyszedł ordinans mnie ztąd iachać tedy by on reszty swoich pieniędzy nigdy nie odebrał odemnie. Uczyniłem tedy z tym Turczynem Contrakt, aby mi naprzod za dziesięć dni wydawał pieniędze, a Ja go assekurowałem iż iesli w tych dziesięciu dniach niewypełnionych przydzie mi iachać ztąd tedy mu resztę pieniędzy za iak wiele dni będzie należało oddać powińien będę na co y assekuracją dałem y odebrałem tegoż dnia za dziesięć dni naprzod 20 talarow rachuiąc od wczoraysze-o dnia pierwszy dzień to jest 5 Augusta według Stare-o Kalendarza. Gospodarz nasz przeszły u ktoregośmy stali pierwey kiedyśmy tu przyiachali, także gospodyni terażnieysza Siostra Jego pożyczyli u mnie troie koni, ktoremi poiachali do Winogradow. Swoich na cały dzień. Ponieważ Grecy znacznieysi ktory mają Winogrady y Ogrody w Święto Przemienienia Pańskie-o wyieżdżaią zawsze

F^o 211.
Orl. 143.

Orl. 144.

do nich, y zapraszają z sobą krewnych swoich y przyjaciół gdzie się traktują przez cały dzień y owoce dojrzałe zbierają, z których iedni drugim offerunt, iako y mnie dzisiay obesał fruktami, figami y gronami Winnemi Sąsiad moy na przeciwko mieszkający, także przeszły moy Gospodarz.

F^o 212.
Orl. 145.

18/7 We Wtorek niemogąc doczekać się okazji do Kawału, y niechcąc tak długo utrzymywać Listow do Stambułu pisanych posyłałem Karola żeby mi znalazł iakiego expressa przez ktorego bym mógł expediować te Listy do Kawału do rąk Consula tam rezydujące-o Francuzkie-o. Wynalazł tedy był Karol iakiegoś człowieka który półtrzenie talara pretendował, lecz kupiec ten który w gospodzie naszej stoi, oznaymił mi o iednym Turczynie, z miasta Praweszty tu przybyłym, y dzisiay mającym powrócić, y życzył mi abym te Listy przez niego odesłał, ponieważ to miasto Praweszta za dwie tylko mile od Kawału zostaie.

Orl. 146.

Interea przyprowadził mi tego Turczyna, który od półtora talara niechciał mniey wziąć za przewiezenie Listow y z tą uparłością odszedł. Posyłałem tedy tego Kupca do pomienionego Turczyna żeby mu talara dawał, lecz iuż nie zastawszy drugiego z tegoż same-o miasta znalazł, y uiednał go za iedne-o talara, który miał na zaiutrz rano przyść y odebrać Listy.

19/8 We Szrodę Kupiec ten wstawszy rano chodził po tego Turczyna z którym wczora zkontraktował, lecz iuż go nie zastawszy wynalazł tuteysze-o człowieka in vicinio gospody naszej mieszkające-o Chrzescianina imieniem Jonaki, ktorego za półtora talara naiowszy do Kawały y z Kawały nazad przyprowadził mi go rano, ktoremu półtora talara kazawszy dać expediowałem przez niego Listy do Kawała, y daley z tamtąd do Stambułu pod datą 6 Augusti 26 Julij pisane, ktore aby szczęśliwy mieli efekt y success proszę Boga me-o.

20/9 We Czwartek nic nie było ad notandum.

F^o 213.
Orl. 147.

21/10 W piątek po południu chodziłem dla divertissemanu aż za miasto, y mimochodem wstąpiłem do Kowala, który Koło do Karetę przednie od Kołodzieia nie zrobione ale bardziej niż spartolone kuie, chcąc go widzieć, niewiem tedy iezeli to koło na długo potrwa, ponieważ dzwono iedno iuż się rozpadło, ieszcze u Kołodzieia.

Eodem nad wieczor powrocił express z Kawała y przywiozł mi respons od Consula, w którym mi się deklaruie iak nayprędzey Listy do Siebie adressowane do Stambułu odesłać.

22/11 W Sobotę wyprawiłem Iwana Woznicę z Rudym po Karetę do miasteczka ztąd za trzy mile nazwanego Rahwy, gdzieś

my ią tu iadąc zostawili, y poty nie mogliśmy odszukać poki tu koła przedniego nie zrobiono.

23/12 W niedzielę po południu powrocili z Rahwy Iwan y Rudy z Karetą. Nad wieczor chodziłem na górę gdzie zamku starego zostaią ieszcze rudera y przypatrowałem się z niey sytuacji miasta Serezu. Byłem także tam w Cerkwi, która mogła by się reparować gdyby Bóg wszechmogący te Kraie Chrzesciańskie wyzwolił z rąk Pogańskich Tureckich, gdyż tylko z przodu ta Cerkiew trocha rozwalona, a wszystka cała y ieszcze po scianach na murze są obrazy malowane lubo już popsowane.

Orl. 148.

24/13 W poniedziałek nic nie miałem do wpisania w ten diariusz.

25/14 We Wtorek także nic nie było ad notandum.

26/15 We Szrodę w dzień Wniebowzięcia Naswietszey Panny, miał pieniądze wydać strawne na przyszłe 10 dni Janczaryn¹⁵⁹) który to ma in Commissiis, lecz odłożył exsolucią onych na iutrzeyszy dzień.

27/16 We Czwartek rano po Nabożeństwie naszym przyniósł y oddał tenże Samey Janczaryn 20 talarow na 10 dni. A tak już tego miesiąca odebraliśmy prowizyey nasze za 20 dni.

28/17 W piątek nic nie było ad notandum.

F^o 214.

Orl. 149.

29/18 W Sobotę będąc na rynku Pan Capitan des Cloires y Karol widzieli sie z dwoma Ormianami Kupcami z Stambułu tu przybyłymi, którzy powiadali że Turecka flota potężna 300 wszystkich wojennych y transportowych Okrętow w sobie zamykająca, poszła do Malty dla oblężenia oney. O czym kiedyśmy byli w Philipopolu, czynił nam relacie Biskup Raguziński, że o tym do niego pisano. Niech tedy Bóg salwue tę gorliwą Malteyską Kawalerią y milicią która Mahometańską bezbożność ex professo oppugnat. Ciż Ormianie y to powiadali że Szach Perski wypędził Emirow z Państwa swe-o, to jest tych którzy Mahometa praeferunt Aleiowi zięciowi Je-o ktorego Persowie mają za większe-o Proroka nad Mahometa, y iakoby Starszy tych Emirow miał do Constantinopola przyiachać, insi zaś Emirowie różnemi traktami idą, y w tych dniach niemało ich przeszło mimo Sereza, y pod miastem w polu stali taborkiem swoim.

Orl. 150.

30/19 W niedzielę nic nie miałem godne-o do wpisania, oprócz że Kadi tuteyszy przyiachał tu z gor, gdzie uchodząc gorąca zostawał przez kilka miesięcy.

31/20 W poniedziałek odprawiła się tu festiuitas S-tey Męczennicy Fatimey Samarytanki w Cerkwi Imieniowi Jey dedikowanej, gdzie y Ia na Służbie Bożey o dziewiętey godzinie

byłem, y reliquie Jey to iest rękę całowałem, którą iakoby miał Cesarz nieiakis Stefan z Rzymu przynieść y tu złożyć.

F^o 215.
Orl. 151.

Miesiąć S e p t e m b e r według Nowe-o Kalendarza.

1/21 We Wtorek nic nie miałem ad notandum.

2/22 We Szrodę byłem pierwszy raz z wizytą u Kadyi tuteysze-o a potym u W-dy tuteysze-o, który takie ma officium w miescie iako u nas Commendat, oprócz że do Janczarow nie on lecz Aga należy. Przyieli mię tedy ci Panowie zwyczajem Swoim Tureckim y traktowali Kafą. W-da zaś oprócz Kafy kazał mię perfumować kadzidłem y Wodką różową. Kadiy oznaymił mi że w tych dniach Haraczy¹⁶⁰) tuteyszy poiedzie do Stambułu z haraczem y obiecał Listy moje iemu rekomendować żeby tam w Stambule, oddał temu do kogo będą adressowane.

3/23 We Czwartek nie miałem nic ex occurrentijs co bym miał tu annotować.

Orl. 152.

4/24 W Piątek po południu napisałem dwa Listy po łacinie jeden do Hospodara Imsci Multańskie-o drugi do Tłumacza Wielkie-o u Porty zostaiące-o do pierwszego prosząc aby listy moje do Familij moiey pisane chciał przesłać przez ręce Rezidenta swe-o w Chocmie zostaiące-o do Sniatyna do P-a Bilskiego y ieśli będzie miał respons aby mu rozkazał albo do siebie albo do Siestrzeńca Swe-o Tłumacza Wielkie-o do Constantinopola odesłać. Do Drugiego zaś prosząc go aby mię ztąd staraniem swoim iako nayprędzey sprowadził do Stambułu referuiąc się we wszystkim na pierwszy moy List 26 Julij pisany do Weyzyra y do Siebie y prosząc aby Listy moje przesłał do Hospodara Imsci. Listy zaś te obadwa pisane były pod datą iutrzeyszą to iest 5'25 praesentis.

5/25 W Sobotę należało odebrać tainowe pndze na 10 dni in antecessu, ale Janczara tego nie było w miescie który wydaie pndze.

F^o 216.
Orl. 153.

5/25 W Sobotę pisałem Listy do Żony moiey naymilszey, do Nastusi y do Xdza Waniewskie-o, oznaymuiąc im, że iestem zdrow y że tu siedzę czekaiąc od Porty ordinansu oznaymilem także, że pisałem do nich tegoż czasu ktore-o tu przybyłem do Serezu, do Nastusi zaś moiey Kochaney pisałem życząc Iey od Boga Wszechmogące-o wszelkie-o błogosławieństwa w stan małżeński. Xdza Waniewskie-o prosiłem aby był na familią moią łaskaw. Do P-a Sztenflichta także pisałem w pewnym interesie cyframi y życzyłem mu wszelkich Szczęśliwosciy. Te zaś listy posłałem w Coopercie do Xdza Załęskie-o prosząc go

o przesłanie onych do Krakowa do familiey moiey. Adressowałem te Listy do Hospodara Imsci Multańskie-o, ktore wszystkie były pod datą dzisieyszą to iest 25 praesentis.

6/26 W niedzielę rano po Służbie Bożey y po innym ordinarium Nabożeństwie niedzielnym domowym, popieczętowałem wszystkie te listy, y zapieczętowałem w iedną Coopertę do Tłumacza Wielkie-o, ktore po południu sam odniosłem y oddałem mu do rąk.

Orl. 154.

Deklarował mi tedy nie przez haraczyia, lecz przez Expressa Swe-o odesłać te Listy do Stambułu y przykazać mu żeby się o respons postarał.

7/27 W poniedziałek w Wieczor Pan Capitan des Cloirs powiedział mi że iakoby Janczar ten co pndze Tainowe wydaie miał Karolowi donieść że z Stambułu pisano do Agi od ktore-o pomieniony Janczar daie mi pndze iakoby moia rezidencia przedłużyć się ma, co mię barzo poalterowało, a naybardziey kiedy Pan Capitan stesknwszy sobie w tuteyszym Kraiu odezwał się do mnie, że mnie chce pożegnać, y odiachać do Thessaloniki, a ztamąd do Constantinopola morzem, do Posła Angielskie-o y ma tam u nie-o starać się o odesłanie siebie do Angliey y o rekomendacją. W czym musiałem mu assentire, nie mogąc go dłużej trzymać.

8/28 We Wtorek rano przed południem przyniosł mi Janczar tainowych pndzy 20 tlr na 10 dni in successu, ktorych cursus zaczął się w przeszłą Sobotę to iest 5/25.

Tegoż dnia ut supra iezdziłem ex voto do Monasteru S-o Jana Krzciciela za milę ztąd ponieważ tam Solennitas Ścięcia tegoż Święte-o iutro to iest 29 huius odprawować się ma, a iadąc spotkałem się niedaleko od miasta na drodze w górę z Oycem Metropolitą tuteyszym Sereskim, ktory z assistencją Swoią iachał do miasta z gor (gdzie przez trzy miesiące dla gorąca zbyt nie-o zostawał:) wierzchowo, gdyż żadną miarą dla wielkich gor, y dla ciasney zbyt nie drogi ale scieszki nie podobno iachać wozami nawet y wierzchiem skalistemi y kamienistemi scieszkami trudno iachać, naybardziey spuszczaiąc się z góry. Wyiachałem tedy po czwartey godzinie z Serezy a przyiachałem do Monasteru po szostey. Monaster ten między gorami nazbyt wysokimi y Skalistemi w dolinie stoi własnie in precipitio, descensus do nie-o bardzo trudny y przykry, Wsi żadney in vicinio nie ma y nie może mieć dla Skał y gor wysokich, idzie pod nim w dole rzeczka niewielka, ale wielkie czyni Streptus, ciekąc y spadając przez kamienie własnie iest tam solitaria dla Zakon-

F^o 217.
Orl. 155.

Orl. 156. nikow vita ktorych iest około trzydziestu, Oliwkowe-o drzewa y Winne-o niezmierną moc maia, zczego niemnieysze percipiunt proventus. De Origine tego Monastera relacją nam czynili Zakonnicy i insi, taką iż ieden Metropolita serezszi abdikowawszy dobro wolnie Metropoliey Swoiey y złożywszy z siebie Onus, obrał był sobie in vicinio tego mieysca gdzie monaster stoi eremiticam vitam. Y widywał często z Skały gdzie mieszkał w dolinie iasność iakowaś y swiece goraiące w nocy, a gdy chciał experiri co by to było za widzenie znalazł tam obraz S-o Jana Krzciciela, na którym Mieyscu ufundował Cerkiew, y wniosł w nią obraz ten S-o Jana, a potym Stefan¹⁶¹) Krol Bulgarski, Syn Cesarza Andronika Paleologa, fundował tam monaster y Cerkiew większą od ktorey fundaciey iuż wyszło 1200 lat, iako swiadczy pismo na bramie monastyrskiej wyrażone gdzie y Krol ten (ktory potem był Cesarzem) z żoną swoją Krolewną Bulgarską iest namalowany. Zakonnicy są w tym Monasterze barzo hospitales, mnie cum Comitatu mile przyieli, celę piękną z tapczanami y poduszkami naznaczyli, y wszelką nam civilitatem y wygode swiadczyli. Z wieczora w nocy własnie o dziesiątey godzinie przed północą zaczęło się Nabożeństwo, to iest бдѣние все-нощное alias vigilia nocturna y trwała aż do samego dnia.

F^o 218.
Orl. 157.

9/29 We Srzodę po nabożeństwie cało nocnym zasnołem był trochę lecz o dziewiątey godzinie rozbudził mnie zakonnik ktoremu była cura commissa przyimowania nas powiedziawszy że na mnie czeka Ociec Ihumen z processią, nie wychodząc z Cerkwi gdzie w samey rzeczy zastałem Duchowieństwo w aparatach czekających na mnie, y za przyściem moim, wyszła processia za monaster przed bramą gdzie wodę święcono, a po tey ceremoniey, weszli znowu do monasteru y do Cerkwi, y zaraz Służba Boża zaczęła się po ktorey wszystkich iak wiele było narodu zakonnicy tameysi traktowali obiadem każdemu kto tylko chciał kilka potraw daiąc y wina iak wiele kto chciał dostatkiem. Traktował y mnie ten zakonnik przydany nam obiadem z rybą świeżą gotowanym tak iako y innych, po obiedzie zaś kilka godzin zasnowszy własnie o czwartey wstawszy pożegnałem Oyca Ihumena y odiachałem do miasta, a bardziey do więzienia me-o. Za przyiazdem zaś przyszedł ieden Zakonnik Grecki umieiący po Italijsku y zabawił się u nas na rożnych dyskursach aż do zmroku. Przyiachał ten zakonnik tu dla iałmużny z swego monasteru na Insule Andro zostaiące-o z tey raciey Malteyscy rozboynicy morscy y innych naciey appulerunt do tey wyspy ktora iest w sobie mała, y kazali sobie dać tak mo-

Orl. 158.

nasterom iako y inszym obywatelom prowizją którą wydali. za co Turcy nałożyli na tę wyspę straż aby zapłacili nie małą sumę pieniędzy, ktorey reparticia y na monaster tego zakonnika przypadła 800 talarow, iakiey summy nie mogąc wypłacić wyprawili go do Chrzescian dla ialmużny, był on y w Smirnie ponieważ in vicinio Smirny ta insuła Andro y monaster ich zostaje, y retulit nam, że w Smirnie słyszał od różnych kupcow Europejskich, iakoby miała Wojna zacząć się między Potentami Chrzesciańskimi, mianowicie iako by Car zaczął wojnę z Krolem Duńskim y Krolem Angielskim Krol Hiszpański y Francuski z Cesarzem y iakoby ma zostawać in foedere z Hiszpanią y Francją Car Moskiewski przeciwko Cesarza y Krola Angielskiego. O czym trzeba czekać Confirmacyey. O expedicyey Tureckiey do Malty powiadał nam, że Turcy pretendując od Maltenczyków 15000 niewolników swoich ktorych u siebie w Malcie mają, chcą ich adigere do wydania y do uwolnienia, z tey raciey że Wene-towie per pacta conventa wydali Turkom wszystkich niewolników. Były y inne relacie ktore brevitatis causa opuszczam. Przy odeysciu swoim do Gospody którą ma in vicinio ze mną obiecał mi jutro assistować do Metropolity.

F^o 219.
Orl. 159.

Orl. 160.

10/30 We Czwartek o dziesiątey godzinie byliśmy u Oycy Metropolity ktory nas przyiół civilissime traktował wódką Confiturami Kaffą potym Tureckim zwyczajem dano umyć się wódką różową y nakadzono nas perfumami. Compatiebatur mnie całym sercem, iako widać było z ie-o miny, ex Suspirijs, obiecał przykazać na Służbach Bożych modlić się za mnie y pytał me-o Imienia. Zabawiliśmy się tam u Je-o z godzinę a potem odeszliśmy.

11/31 W piątek był u mnie na obiedzie ten Grecki Zakonnik z Insuły Andro, ktory nas w przeszłą Szrodę nawiedził, y zabawił się po Obiedzie na różnych diskursach czas niemały.

September według Stare-o Kalendarza.

F^o 220.
Orl. 161.

12/1 W Sobotę tenże samy Zakonnik przyprowadził do nas po południu iedne-o Francuza Medyka ktory dla profitu sweo iezdzi tu po Miastach kurując ludzi, y znać po nim że ma experyencję in Arte Medica alias Chirurgica. Ktory aż do nocy zabawił się u nas na różnych diskursach. Tegoż dnia Michał Syn moy zachorował na zęby a Rudy sługa na febrę.

13/2 W niedzielę po Służbie Bożey rano przed południem obesłał mię Oyciec Metropolita tuteyszy prowizją to iest dziesięciu kurczętami, chlebem, winem y fruktami. W wieczor był tenże Medyk Francuz, y w diskursach swoich retulit to iakoby

Czar Imsc w Persiey dobrze gościł kilka prowinciey zawoiował, y z wielką zdobyczą nazad powrocił. O czym trzeba czekać konfirmaciey; y iakoby miał wypędzić z Panstwa Same-o Szacha Perskie-o, co vix credibile.

Orl. 162. 11/3 W poniedziałek był u mnie na Obiedzie tenże Samey Medyk Francuz de caetero nic nie było ad notandum.

N. B. Tu już wyszło 2 miesiące za ktore odebraliśmy tainowe pieniądze.

15/4 We Wtorek po Obiedzie byłem u Kadyi, dowiaduiąc się o Listach moich przez Je-o ręce do Stambułu adressowanych, ktory mi oznaymił, że już tam expediował te Listy y przykazał expressowi, aby się starał o respons, a spodziewa się Je-o powrotu in novilunio przyszle-o miesiąca.

N. B. Tego dnia trzeba było odebrać tainowe pieniądze na 10 dni in Successum, ale Janczara te-o ktory one wydaie nie było.

16/5 We Srzodę chodził Karol do tegoż same-o Janczara dla odebrania tainowych pieniędzy, lecz wymowił się y odłożył oddanie onych na iutrzeyszy dzień.

17/6 We Czwartek nie wydał Janczar pieniędzy ktorych oddanie na dzień iutrzeyszy odłożył. Ieden Kupczyk Arnaut przybył tu z swoiey ziemi, ktory sześć temu niedziel iak powrocił z Wiednia, y czynił nam relacie, iakoby podczas Je-o tam w Wiedniu bytnosci ieden Graff Hiszpański strzelił do iadące-o Cesarza¹⁶²) do Kościoła, lecz chibił, ktorego tamże zaraz złapano. Cesarza powiadał w Passawie z całym Dworem reziduiącego na ten czas, ktory się armuie, ale na kogo nie wie ten kupiec. Car Imsc pretendował tytułu Cesarskie-o u Cesarza ale mu odmowił y nie dał ktory tytuł iakoby mu Mieli dać Francuzki y Hiszpański Krolowie. Cesarz iakoby miał ordinować 70 mille Woyska do Italiey, y iakoby wydał Synowicę swoią corkę Jozefa Cesarza za Xiążenia Bawarskie-o. Eodem napisałem iakom mogli List po Francuzku do Consula Francuzkie-o w Kawała reziduiące-o, pytając się go ieżeli Listy moje do Stambułu ordinowane, a na ręce Je-o adressowane odesłał y kiedy do Stambułu. Pisałem zaś pod datą wczorayszą.

Orl. 164. 18/7 W Piątek miałem expediować List do Kawały przez tegoż Samego Greczyna, ktorego pierwszego razu posyłałem, lecz od dwóch talarow niechciał iachać dla czego rezolwowałem się Karola posłać.

19/8 W Sobotę przyniósł Janczar tainowych pndzy 20 talr na dziesięć dniy, ktore miał wydać ieszcze w przeszły Wtorek,

ale odwołał aż do dzisiejszego dnia. Pan Des Cloirs Capitan będąc u Francuza Medyka przyniósł z tamtąd nie pocieszającą wiadomość że w Stambule wielkie powstało powietrze tak dalece że Greczyn ten, który o tym czynił relacją jednego dnia przez jedną tylko bramę wyniesionych trupów 1500 naliczył, od jakiej plagi zachowaj nas Boże dobrotliwy.

20/0 W Niedzielę rano po Słudźbie Bożej wyprawilem z Listem do Kawały Karola z kąd aby szczęśliwie z dobrą wiadomością powrócił day Boże. W wieczor był u mnie Medyk Francuz y ziadł z nami wieczerzę po ktorej zabawił się na różnych dyskursach z Panem Capitanem Des Cloirem aż do 11 godziny w noc.

F^o 222.
Orl. 165.

21/10 w Poniedziałek w Wieczor prawie po Zachodzie Słońca obesał mię Imsc Ociec Metropolita tuteyszy przez Swe-o Siostrzeńca winem, gronami Winnemi y Szescią kilij ięczmionu dla koni, przez ktore-o prosił mię abym każde-o czasu y dnia bywał u niego ktore-o mi się podoba. Po obiedzie zaś Michał był u tegoż Siostrzeńca o czym Imsc Ociec Metropolita dowiedziawszy się prosił go do Siebie y darował mu chustkę. Ociec ten pełen jest dobroci y Ludzkosci, o ktorej nie tylko chrześcianie ale y sami Turcy depraedicant.

22/11 We Wtorek rano kiedy ieszcze był na Łożku, przysłał do mnie Imsc Ociec Metropolita Diakona Swe-o, prosząc mię także iako y przez Siostrzeńca Swe-o, abym każde-o czasu kiedy mi się podoba nawiedzał go. Dzisiaj u Turkow Bayram który się nazywa Kurban, w który dzień rzną barany, gotują ięć y ubogim dają y sami traktują a to na pamiątkę tego że Abraham ofiarować chcąc Bogu Isaaka y utrzymany od Anioła, miasto Syna zarznoł barana y ofiarował go Bogu, z kąd y u Greków y u Turkow nazywa się Korban, co znaczy z Grecka ofiarę, y snąc Turcy tę denominacją wzięli od Chrześcian Grekow. Każdy Turczyn powinien dzisiaj rznąć barany, ubodzy zaś dwa albo trzy składają się na iedne-o barana, y mięsem się dzielą. Poszczą do te-o Bayramu to iest Święta Swe-o dwie niedziele kto chce z Turków, alias ten post zostaje poenes liberum każde-o arbitrum, y nie są obligowani praecepto alkoranu swe-o tak iako do Wielkiego bayramu, ktorego ięśliby kto nie poscił śmiercią karzą. Podróżni zaś y chorzy mają absolucją, pod tą kondycją aby odprawiwszy drogę y wstawszy z choroby odposcił koniecznie ktorego czasu sam zechce trzydzięsci dni. Wielki bayram Turcy poszczą przez cały miesiąc nic nie iedząc, ani piąc, ani lulki kurząc przez cały dzień, ale w Wieczor po Zachodzie Słońca y w

Orl. 166.

F^o 223.
Orl. 167.

nocy wstając iedzą zbytecznie nadgradzając całodzienny post y na przyszły dzień tuczając brzuch żeby się ieść nie chciało. Dla cze-o o północy po ulicach w Szalamai grają y w bębny białą budząc do iedzenia a gdzie niemasz tey muzyki to po ulicach ieden chodząc wołaniem budzi, żeby kto chce wstawali ieść. Post zaś ten wielki alias Ramazan ma swoy początek z fabuleczney alkoranu tradiciei takowey, iakoby Naswiętsza Panna ten post przez trzydzieści dni na Oliwney Gorze po Wniebowstąpieniu Pańskim modląc się posciła, y na każdy dzień anioł po zachodzie słońca przynosił iey, dla posilenia się różne frukty y pieczoney ryby, a po wyjsciu trzydziestu dni y skończeniu postu tego miał iakoby powiedzieć Pan Bog że ten post wielce iest mu przyjemny, nikomu inszemu za naywiększy upominek nie miał go ofiarować tylko Wybranemu Swe-u Ludowi, ukochane-o Proroka Mahometa, naśladowiące-u ktore-u za ten post obiecał Wielkie Łaski y na ziemi y w Raiu wielkie rozkoszy y nagrody. Turcy w wielkiej obserwanciei mają Naswiętszą Pannę iako Matkę Wielkie-o Proroka Jezusa, ktore-o że poczęła przez Ducha S-o y porodziła bez męża y bez naruszenia czystosci Panienskiej tak iako y my wierzą, y wyznają, że iest Panna niepokalana przed porodem, w porodzeniu y po porodzeniu. Chrystusowi zaś Panu Bozstwo przedwieczne uymują, y za proste-o człowieka, kreaturę Bozską za wielkie-o iednak Proroka znają wierząc że iest ciałem na Niebo wzięty, y nie był od Żydow Umęczony, ani umierał na Krzyżu, ani był pogrzebion, ale Żydzi podobne-o mu Żyda uchwycili, zamęczyli ukrzyżowali y pogrzebali. Womit ten iest o Chrystusie Panu wsciekłe-o psa Ariusza ktorego assecleae ieden Czerniec z Monasteru Sinayskie-o dla hereziei wyrzucony Sergiusz Mahometa tego bluznierstwa nauczył, y Alkoran mu napisał złożywszy przeklętą religią, ex Arianismo, Judaismo y Paganismo. Co wszystko piszę ex ratione dziesieysze-o bayramu.

F^o 224.
Orl. 169.

Eodem nad wieczorem byłem u Imć Oyca Metropolity ktore-o zastałem chorego na łożku leżącego, był mnie rad Staruszek, y znać było z twarzy że iakąś uczuł w chorobie swojej alleviationem z Wizyty moiej, gdzie zabawiłem się z godzinę na różnych diskursach, a z tamąd powracając wstąpiłem do Medyka Francuza mimochodem y tam posiedziawszy z półgodziny powróciłem do gospody.

23/12 We Szrodę rano przed południem o dziesiątey godzinie powrócił Karol z Kawały z responsem do mnie od Consula Francuzkie-o ktory mi oznaymił że Listy moie do Weyzyra Xzcia Rakoce-o y Posła Francuzkie-o na ręce Tłumacza W-o

Grygoraszki adressowane expediował do Stambułu na ręce nie iakiegoś Diamandi de Ceustagi fils dangele, 22 Augusti, ponieważ Francuzki Poseł dla powietrza w Stambule grassuiące-o tam teraz nie reziduje lecz wyiachał za 4 godziny drogi od Stambułu do Wsi Stefanowa, spodziewa się jednak nie omylnie że ten pakiet Listow moich podpisany do tegoż Posła Francuzkie-o dojdzie rąk ie-o a Consequenter y Tłumacza W-o, ktoremu zaleciłem oddanie tych Listow komu będzie należało. Pisał tenże Consul do P-a Capitana że Krol Hiszpański in promptu ma flotę 18 Okrętow rangowych y innych mnieyszych y transportowych dla transportowania Woyska 18 m. dokąd zaś non constat. Zachodzi jednak Coniektura, że do Neapolu przeciwko Cesarza co czas pokaże. Tenże Karol przywiozł mi moją Tabakierę w Kawalu zgubioną czyli Zapomnianą którą mu oddał Handzy¹⁶³) tamniejszy y oznaymił mi że się na drodze rozminął z jednym Agą od Weyzyra W-o do Thessaloniki w nieiakichsci interessach expediowanym który tu ma być w tych dniach mimoiazdem.

Orl. 170

24/13 We Czwartek nic nie było ad notandum. Tylko że Aga ten Weyzyrski do Thessaloniki expediowany o którym mi Karol czynił relacją, dzisiay przeiachał przez to miasto Serez gdzie nic się nie bawił, przemieniwszy tylko konie w Mendzylu tuteyszym poiachał w swoją drogę.

F^o 225.
Orl. 171.

25/14 W Piątek na Święte-o Krzyża byłem rano w Cerkwi Metropolitańskiej na iutrzni i na Służbie Bożey, lecz Ociec Metropolita dla choroby Swoiey nie był na Nabożeństwie. N. B. Dzisiay należało odebrać pndze tainowe, ale Janczar, który one wydaie, odłożył na iutrzeyszy dzień y odebrał odemnie Kwit za przeszły miesiąc który się skonczył 3 huius, a na terazniejszy miesiąc odebrałem już in Successum za 10 dni które się wczora skonczyły, dzisiay zaś za drugie następujące 10 dni należało odebrać według Contraktu. W wieczor przyiachał z Kawalu Janczar nasługujący Konsulowi Francuzkiemu, y oddał mi od iego List, w którym referuje się na ustną tego Janczara czegoś komunikacją, lecz niechciał mi powiedzieć wprzody aż będzie u Metropolity Tuteyszego, y z nim się znie sie y rozmowi, do ktorego zaraz tegoż wieczora poszedł y będzie tam nocować, a jutro obiecał u mnie być y kommunikować ze mną o iakimsci Sekretnym interessie. Mogę jednak Coniekturować że pono chce do Wiary Chrzesciańskiej redire, od ktorey per apostasiam defecit, y prosić mię żebym go z tego kraiu wywiozł. Lecz jutro patebit co mi zechce kommunikować.

Orl. 172.

26/15 W Sobotę był ten Janczar wczorayszy u mnie na

Obiedzie ktory przez Pana Capitana Des Cloirsa komunikował y rewelował mi swoją intencją, że chce do Wenecyi ad Christianitatem przebierać się z żoną y dziećmi y redire ad gregem Christi. Dla czego prosił mię o wspomóżenie ale nemo dat quod non habet.

Po obiedzie był także u mnie tutejszy nasz Janczar ten co pieniądze mi wydaie tainowe y oddał mi na 10 dni 20 talarow.

F^o 226.
Orl. 173.

27/16 W niedzielę po obiedzie o czwartey godzinie bylismy u Siestrzeńca Metropolitańskiego-o ktory nam retulit że Kupcy tu przybywszy powiadali mu iakoby Car Imść zawoiował w Persiey pewne iakieś piękne y bogate prowincie per proditorem iakiegoś Emira potomka Mahometańskiego-o (gdyż wszyscy ci ktory descendunt a Stirpe tego przekłete-o Pseudoproroka nazywaią się Emirami, y noszą zawoie zielone) ktory z Carem Imscią uczyniwszy pactum aby mu pewne iakieś miasto naygłownieysze w tych prowincjach z całym distriktem in perpetuum dał possessionem, podał sposoby pomoc do zawoiowania onych, uwiedziony nadzieją parolu y assekuracyi Cara Imsci, lecz go nadzieia omyliła ponieważ y miasta tego cum adiacentijs nie wziął y życie stracił, a Car Imść został tego possessorem. I snać to Szach Perski za tę Emiry pomienione-o zdradę wypędził wszystkich Emirów z Państwa Swe-o, ktorzy tu do Tureckie-o Państwa confugerunt y to miasto nie mało ich przechodziło, iako o tym pierwiey annotowałem.

Orl. 174.

28/17 W Poniedziałek po obiedzie, był u mnie tenże Samy Siestrzeniec Metropolitański, z Didaskalem¹⁶⁴) to iest Magistrem ięzyka Greckiego Jelinskie-o, y uczynili mnie Complement od Oyca Metropolity pytając się o zdrowiu moim, ktorzy mało co zabawiwszy się odeszli.

29/18 We Wtorek nic nie było ad notandum tylko to że tenże samy Janczar Kawalski importunował takowąż wspomóżenia proźbą, lecz infectis rebus odprawiony, dałem mu tylko List do Consula Kawalskie-o po Francuzku pisany y talara oddałem mu przez Janczara co wydał na Listy moje do Stambułu expedowane.

30/19 We Szrodę nic zgoła do wiedzenia y do wpisania tu non occurrebāt.

October według nowe-o Kalendarza.

F^o 227.
Orl. 175.

1/20 We Czwartek miałem wiadomość nie pocieszną z relacyi różnych że wszędzie na różnych miejscach po wsiach okolicznych in vicinio Serezy zostaiących powietrze się szerzy od które-o Panie Boże nas zachoway.

2/21 W Piątek nic nie było ad notandum.

3/22 W Sobotę będąc Pan Capitan des Cloirs u Medyka Francuza słyshał tam, że pewny kupiec przyiachał w tych dniach ze Stambułu, który powiadał, że tam poczęło ustawać powietrze, y nie tak iuż iak przedtym saevit, tenże powiadał że wszędzie w Stambule divulgatur o smierci Cesarza Chrzesciańskiego, o czym kiedyśmy ieszcze tu iachali w drodze słysheli, ale podobno Turcy quod optant divulgant. Drugi kupiec będąc w Niemieckiey ziemi, y w Węgierskiey powiadał, że iuż tu iadac y będąc w Transylwaniey słyshał o Smierci Krola Polskie-o Awgu-
sta, o czym wszystkim trzeba czekać confirmacyi.

4/23 W niedzielę nic nie było ad notandum (N. B. dzień odebrania pieniędzy). Orl. 176.

5/24 W Poniedziałek należało odebrać pieniądze tainowe na 10 dni par avancę lecz Janczara co wydaie nie było.

6/25 We Wtorek także nie było tego Janczara dla czego y pieniędzy nie odebralismy tainowych.

7/26 We Szrodę rano barzo przysyłał Janczar Aga tuteyszy prosząc abym pozwolił Iwanu z nim poiachać w pole, y pokazać iak Kuropatwy łowi. Eodem rano kiedym ieszcze po iutrzni spał, przyniosł Janczar pieniądze tainowe y oddał Janowi na 10 dni, ktore od poniedziałka zaczęły swoy kurs. Tu iuż odebralismy za trzy miesiące y trzeba mu dać kwit y attestacją żeśmy zupełnie odebrali.

8/27 We Czwartek dałem Kwietacją Janczarowi temu co mi pieniądze tainowe wydaie pod datą 3 Octobris, bo właśnie te-o dnia skonczy się 30 dniy ktore się zaczęły a 4 Septembris, y odebrałem zupełnie in successum za trzydziesci dni do wczoraysze-o dnia.

9/28 W piątek 10/29 w Sobotę 11/30 w niedzielę nic nie było ad notandum.

F^o 228.
Orl. 177.

O c t o b e r według Stare-o Kalendarza.

12/1 W poniedziałek w dzień S-ta Protekcyei alias Pokrowy Naswietszey Panny na cześć Bogu w Troycy S-ey iedyne-u y Matce Boskiey za odpuszczenie grzechow moich dałem Kapłanowi na Służbę Bożą ktorey wysłuchalismy w bliższej Cerkwi, y celebrowalismy to Święto sine omni solennitate, gdyż Grecy ani znaią te-o Święta ani w Xiegach Swoich maia, y Służby Bożey nie byłoby gdybym zwieczora o nią Kapłana tuteysze-o nie prosił y nie zapłacił za nią co niech będzie na Chwałę Boską y Naswietszey Panny Matki Je-o.

13/2 We Wtorek nic nie było ad notandum.

Orl. 178. 14/3 We Srzodę poczęli się zieżdzać kupcy różni na Jar-
mark tuteyszy który będzie się kontynuować przez kilka niedziel
ad ultimam pono huius, y tu w naszey gospodzie stanoło czterech
Kupcow Greckich ex Superiori Macedonia.

15/4 We Czwartek nic nie było ad notandum.

N. B. Dzisiay trzeba było odebrać tainowe pieniądze lecz
Janczar który one wydaie odłożył exsolucią na dzień iutrzeyszy.
W nocy o dziewiątey godzinie byli u mnie ci Grecy którzy tu
stoia, y między różnymi diskursami doniesli to że Turczyn ieden
przyiachał tu z Krymu od ktorego słyszeli iakoby Car Imść przez
Ablegata swego przysłał do Hana 17 punctow różnych swoich
pretensiy, ktore Han odesłał do Porty, lecz kiedy ten Turczyn
odieżdzał ieszcze ztamtąd responsu nie było.

16/5 w Piątek 17/6 w Sobotę nic niebyło ad notandum.

F^o 229.
Orl. 179. 18/7 W Niedziele rano po Nabożeństwie oddał Janczar ta-
inowych pieniędzy na 10 dni par avance 20 tالر; ktore należało
było oddać w przeszły czwartek to iest 15/4 huius. Tu iuż na
czwarty miesiąc poczełiśmy brać pieniądze, który od czwarte-
huius zaczął się. Prosił ten Janczar imieniem Agi swe-o który
nad nim ma respektive tych pieniędzy Superintendencią abym
posłał do Kadyi y prosił go o napisanie po Turecku attestacyi
y kwitu na wszystkie te pieniądze jakie iuż odebrałem.

W czym posyłałem Karola do pomnienionego Kadyi, który na
dzień iutrzeyszy odłożył napisanie tey attestacyi. A Ia prosiłem
Agi aby mi na cały miesiąc kazał wydać pieniądze to iest do tych
20 talarow dzisiay odebranych ieszcze 40 tالر żeby było na 30
dni 60 tالر co obiecał uczynić pod tą condicią aby y te 40 tالر były
inkludowane w attestacią na co assensi y zleciłem Karolowi
prosić o to Kadyi tuteysze-o.

Orl. 180. 19/8 W poniedziałek rano przychodził do mnie Janczar ten
co pudze wydaie y przynosił attestacią od Kadyi po Turecku na-
pisaną na wydane iuż na trzy miesiące, y dziesięć dni y na ma-
iące się wydać w tych dniach na 20 dni ieszcze par avance pie-
niądze in summa 240 talarow którą na requizicią Je-o podpisa-
łem, y pieczęć przycisnąłem a swoje Karty odebrałem.

20/9 We Wtorek będąc Karol na rynku dla Kupienia niekt-
rych dla mnie rzeczy widział się z iednym Greczynem Kupcem,
z Ukrainy tu na iarmark przybyłym, który mu powiadał, iakoby
Woysko moje Zaporozkie miało poyść znowu in obseqvium Ca-
ra Imsci, co się iakoby miało stanać w dzień S-o Piotra także ia-
koby P-a Woynarowskie-o y P-a Hrehorego Szwagra mego

uwolniono¹⁶⁵), y iakoby Pan Hrehory mieszka na Dobrach swoich w Połtawie.

21/10 We Srzodę po północy na Czwartek zgorzał ze wszystkimi towarami Kupieckimi Han tuteyszy to jest Dom Gościnny w którym podczas iarmarku zwykli Kupcy towary swoje składać y przedawać, zaiół się ten pożar od siana w które iedni powiadaia że żyd nie ostrożnie wrzucił knot zerwawszy z swiecy, y nie zgasiwszy dobrze drudzy powiadaia że Handzy to jest dozorca tego Hanu pjany czyto Lulkę kurząc czy to z swiecą chodząc wrzucił ogień w siano który powoli tlejąc sensim w gwałtowny degeneravit pożar, tak dalece że ledwo Kupcy z duszami mogli się wychwycić y salwować, gdzie trzy niewolnice zgorzały które Turczyn przywiozł tu był przedawać, także sto koniey kupieckich.

F^o 230.
Orl. 181.

22/11 We Czwartek w dzień me-o Patrona S o Philipa spowiadałem się grzechow moich przed iednym zakonnikiem greckim Kapłanem umiejącym po Bułgarsku, y przyiołem lubo niegodny Ciało y Krew Chrystusa Pana Zbawiciela me-o który mię aby wybawił od nieszczęścia z całą Familią y z tey ziemi wyprowadził, y zbawił Duszę Moją grzeszną Supplikuię do Maiestatu Je-o Świętego. Po południu o czwartey godzinie byłem na pożarzystku tego Hana, gdzie wszystko co tam było z towarow widziałem in cineres reductum.

Orl. 182.

23/12 W Piątek także 24/13 w Sobotę nic nie było ad notandum tylko że obiecanych pndzy na cały miesiąc tainowych nie oddał mi Janczar, których exsolucią przez wszystkie dni differendo, iutro oną w cale obiecał exequi.

25/14 W Niedzielę rano po Służbie Bożey ktorey wysłuchałem w Cerkwi Metropolitańskiej przyniosł Janczar pieniądze, tylko niedodał mi ieszcze do 40 talr. 8 które iutro obiecał oddać, także wytrącił z teyże Summy 40 tlr dwa talary które musiał dać Kadiowi za napisanie y podpisanie po Turecku attestacyi, na wydane mnie za cztery miesiące pieniądze.

26/15 W poniedziałek po Obiedzie oznaymił mi Pan Capitan des Cloires, że ma cale mię w przyszły czwartek pożegnać y odiachać z Kupcami Greckimi do Thessaloniki, a ztamąd do Stambułu dla czego zakrzatnołem się koło expedicyi Listowney y tegoż czasu przepisałem copiatim List do Weyzyra Wielkie-o, który do nie-o pisałem 26 Julij y posłałem przy inszey expedicyey przez ręce Consula Francuzkie-o w Kawala reziduiące-o, do rąk Posła Francuzkie-o, ale dotąd żadney nie mam wiadomosci iezeli doszły albo nie.

F^o 231.
Orl. 183.

27/16 We Wtorek pisałem List do Weyzyra referując się na pierwszy List ktorego Wczora przekopiowałem dla inkludowania iey w ten List y prosząc go przez miłosierdzie Bozkie aby mię chciał z tey niewoli czyli ab exilio, ktore iniustissime contra iura gentium cierpię exposui mu w tym że Liscie że Ia tu z Samey desperacyi życie moje skończę, a familia moja w cudzey ziemi, mendicantibus będzie żyć Suffragijs. Uczyniłem oraz rekurs do protekcyei prawa y Zakonu Mahometańskiego-o y ad iura Divina y civilia ktore zabraniaią neminem captivare nisi iure victum.

Eodem powiedziano mi że Imść Ociec Metropolita tuteyszy wyiedzie na Wsi.

Orl. 184.

28/17 We Szrodę rano posyłałem do Imsci Oyca Metropolity w zastaw 10 czerwonych prosząc go o wyżyczenie 30 talr, lecz poczciwy Staruszek nie przyiół czerwonych, przysłał mi 30 tlr. Eodem napisałem obszyrny List do Hana Imsci oznaymując mu iak Poganin Abdi Pasza P-a Nachimowskie-o wydał w ręce forwachtow Polskich dla zaprowadzenia go do Imć P-a Sieniawskie-o, iak mię na potym niepoczciwie y nieuczciwie przyiół, iak mi nie pozwolił ani do Je-o Hanskiey Msci, ani do Woyska pisać, iak odemnie przywilej Cesarski, traktat z Państwem Krymskim y Listami Krola Imsci Szwedzkie-o odebrał, iako na potym za ordinansem Porty ktory pewno iey wyperswadował tu mię in exilium zasał, z ktorego aby mię Han Imść auctoritate sua wydzwignął prosiłem go usilnie.

F^o 232.
Orl. 185.

29/18 We Czwartek na S-o Łukasza byłem na Służbie Bożey w Cerkwi Metropolitańskiej co niechay będzie na cześć i na chwałę Boską. Po Nabożeństwie napisałem przed obiadem List do Woyska Zaporozkie-o także obszyrny o tym że Samym co y do Hana, u ktorego aby się starali o wyzwolenie moje obligowałem ich. Po obiedzie napisałem List po łacinie do Tłumacza W-o, referując się we wszystkim na ustną relacją Imć P-a Kapitana Des Cloira, y prosząc o staranie eliberacyi moiey. Po trzeciey godzinie po południu byłem u Imć Oyca Metropolity podziękowałem mu za wyżyczenie 30 talr, y życzyłem mu Szczęśliwey drogi, którą przedsięwziół do okolicznych wsi dla wybierania pieniędzy na zapłacenie należące-o Porcie od Metropolity haraczu.

Powiedział mi że wczora ieden Zakonnik przyiachł z Stambułu, u ktore-o pytał, iesli tam o mnie czego nie słyszał, odpowiedział że nic nie mógł słyszeć ponieważ tam dla powie-

trza wszystkie rzeczy in Confusione, y Dywany nigdy nie bywają.

30/19 W Piątek naterminowałem obszerny List do P-a Sekretarza Status Barona Höpkena, wyraziwszy w nim deplorandum statum moiey tu w Serezie prawie niewolniczey commoracyi, y prosząc o doniesienie Krolowi y Senatowi, aby mieli nad Familią moją commiseracją y chcieli iey w terazniejszym nieszczęściu iaką prowizją succurre a o mnie staranie y chcieli mię z tego nieszczęścia windikować.

Orl. 186.

31/20 W Sobotę przepisałem tenże Samy List do P-a Höpkena prawie wszystek cyframi nad ktoremi musiałem się cum taedio zabawić. Także przekopiovałem List cyframi do Imć P-a Stenflichta pisany odemnie 5 Septembris / 25 Augusti adresowany z inszemi Listami, do rąk Hospodara Imsci Multańskie-o, ktore w Coopercie do Tłumacza W-o podpisaney oddałem na ręce Kadyi tuteysze-o dla przesłania onych do Stambułu, ale poganin zelgał że miał posłać, ponieważ aż teraz w tym miesiącu wyprawił swe-o expressa do Stambułu, a listy u Siebie trzymał, y wątpię iesli ten Szalbierz y teraz posłał one.

F^o 233.
Orl. 187.

N o v e m b e r według Nowe-o Kalendarza.

1/21 W Niedzielę po nabożeństwie pisałem insze Listy do Imć P-a Feldmarszałka Grafa Fleminga y do innych.

2 22 W poniedziałek kontynuowałem tąż expediacją, y kiedy byłem in opere pisania przyszedł do mnie ieden pierwicy Czerniec z offertą prosząc o iałmużnę na monaster swoy ktory się nazywa нерукотворенный z tey racyi, że kiedy był ten monaster fundowany, malarz do Cerkwi malował obrazy y uczynił był deskę na Obraz Naswiętszey Panny, ktora się deska rozpadła, y do malowania zdała się niezgodna, dla czego poczoł był inszą deskę sporządzać lecz postrzegszy że invisibiliter Obraz Naswiętszey Panny na tamtey rozpadłej desce był namalowany oznaymił to fundatorom, ktorzy widząc cud wniesli go do Cerkwi y postawili nad Carskimi drzwiami ktory po dziś dzień tam stoi y cuda wielkie czyni. Powiadaią wszyscy o tym obrazie że zbliżska go żaden nie może widzieć tylko sama deska goła zdać się bez żadne-o malowania zdaleka zaś apparet wyobrażenie Naswiętszey Panny Chrystusa Pana na rękę trzymającej. Mam Ja votum nawiedzić to mieysce Święte, ktore życzę sobie wypełnić. Potym kiedy ieszcze ten zakonnik nieodszedł był przyszło do mnie dwoch Turkow, z ktorych ieden w tych dniach powrócił z Stambułu, y czynił mi relacją iakoby miano Sadet Giereia

Orl. 188.

Hana z Hanstwa złożyć, a na Je-o mieysce postanowić Deli Gieraia Sołtana¹⁶⁶) Syna Dewlet Gieraia Hana, który iakoby przeciwko Moskwy zciągnął Ordy 200000, o czym trzeba czekać konfirmacyi.

F^o 234.
Orl. 189.

3/23 We Wtorek na S-o Apostoła Jakuba odprawiłem ten dzień in amaritudine cordis dla żałośnego wspomnienia Imienia y dnia narodzenia najmilszego me-o Syna nieboszczyka Jakuba, który niech requiescit in benedictionibus D-ni. Chciałem dać na Służbę Bożą in Memoriam me-o iedyne-o Kochanka tegoż Syna mego także in gratiarum actionem P-u Bogu, że w Małżeństwie dzisiay skończyłem 24 roki co niech będzie na Chwałę Je-o Świętą, a w czym kolwiek nieskończony Je-o Majestat niezliczonymi moimi grzechami obraziłem ne reminiscatur Dominus delicta mea, neque vindictam sumat de peccatis meis, lecz voluntas tego dnia na Służbę Bożą niech stanie pro actu ponieważ już przyszedłem późno po Cherubimskiej pieśni. Synowi memu Najmilszemu Jakubowi skonczyło by się dzisiay 11 rok, ale niech w Niebie liczy infinita saecula.

Continuowałem tego dnia expediacją moją wielką do Sambułu.

Orl. 190.

4/24 We Srzodę posyłałem Karola do Kadyi y do Woiewody żaląc się na Gospodarstwo że ani okien do Izby moiey, ani komory dla czeladzi nie daia, ktorzy muszą na zimnie na podworzu się walać y spać. Przykazali Gospodarstwu aby y okna y izbę dla czeladzi dano, a Karol powróciwszy uczynił mi relacją, że słyszał będąc u Kadyi od Turkow, toż samo co pierwsi Turcy 2/22 huius powiadali o złożeniu Sadet Gieraia Hana y o podniesieniu na Mieysce Je-o Deli Gieraia, y iakoby Turcy mieli wypowiedzieć wojnę. Continuowałem też samą expediacją do Sambułu.

5/25 We Czwartek nad tąz expediacją siedziałem skonczyć chcąc dzisiay ale nie mogłem.

F^o 235.
Orl. 191.

6/26 W piątek byłem na Służbie Bożej dla Solennizacyi S-o Dimitra, a po nabożeństwie przed obiadem dokończyłem Chwałę Bogu całą expediacją Listowną, która się ma posyłać do Sambułu przez Pana Capitana Des Cloira, y popieczetowałem wszystkie Listy, nad których pieczętowaniem musiałem się aż do nocy zabawić. Listy zaś pisane były do Weyzyra W-o z Copią pierwsze-o Listu do Kihai Je-o Weyzyrskie-o, do Sadet Gieraia Hana, iesli iest na Hanstwie do Deli Gieraia iesli iest Hanem, z których ieden List ma się oddać na ręce Kapi Kihai Hańskie-o do tego kto teraz iest Hanem, a drugi niepotrzebny zatrzyma przy sobie Pan Capitan. Item do Woyska Zaporozkie-o, Insuper

do Imć P-a Feldmarszałka Grafa Fleminga cyframi, do Imć P-a Höpkena Sekretarza Status Svecii cyframi, do Imć P-a Barona Mennicha, do Imć Xdza Waniewskie-o, do Żony moiey naymilszey y frasobliwey, do Corki moiey Kochaney Anastaziey, do Syna me-o Kochane-o Hrehore-o, do Imć P-a Stenflichta cyframi do ktore-o posłałem y Copią cyframi pisaną pierwsze-o me-o Listu 5 Septembris / 25 Augusti na ręce Hospodara Imsci Multańskie-o adressowanego. A te wszystkie Listy do Europeyskich kraioy adressowałem do Imć P-a Saint Saphorina Ambadora extraordinariynego Angielskie-o u Dworu Wiedeńskie-o zostaiące-o, y pisałem do niego List rekomenduiąc łasce Ie-o y promocię tę expedię. Do Familiey moiey y do P-a Stenflichta Listy Zapieczętowałem w Coopercie do Imć Xdza Waniewskie-o y adressowałem one do Imć P-a Barona Mennicha. Pisałem także po Francuzku List do Posła Angielskie-o, u Porty zostaiące-o, rekomenduiąc łasce Ie-o Imć Pa Des Cloira moie interessa y expedię Listów tych do Wiednia do Imć P-a St. Saphorina Ad extremum pisałem y do Tłumacza W-o referuiąc się we wszystkim na usną Imć P-a Capitana relacię. We Wszystkich zaś Listach iedną datę napisałem to iest 29/18 octobris. Dałem memoriał Imć P-u Capitanowi co ma tam donosić o mnie y o moich interessach w Stambule, w ktorych zabawiłem się na Conferenciyi, aż do iedynastey godziny w noc, a potym rozeszliśmy się dla spania.

Ori. 192.

7/27 W Sobotę rano na samym Switaniu wyprawilem Imć P-a Capitana in vias suas, mile go pożegnawszy y na drogę wiele mogłem dawszy y przydawszy mu dla Konwoiowania do Kawala Karola y Iwana Woźnicę. Niech go Bog szczęści w tey drodze y doprowadzi Zdrowo y pomyślnie żeby tam w Stambule ad vota mea wszystko sprawił, y mógł tym parare mi tamże viam.

F^o 236.
Ori. 193.

8/28 W niedzielę w wieczor ieden Janczaryn piany z zielonym zawoim przekłetej Mahometańskiej Familiey napierał się iść do Gospody naszej powiadaiąc ze zakochał się w synie moim Michale y chce go widzieć, lecz ieden Kupiec ktory tu w teyże gospodzie stoi kiedy go utrzymywał y disswadował żeby nieszedł, strzelił do niego z pistoletu, y przestrzelił mu kuntusz na wylot, ktory że miał na bakier, nie ruszył ciała. Na zaiutrz posyłałem do Kadyi z skargą, lecz ten Janczar zaparł się y choć Grecy swiadczyli, że to widzieli nie dano wiary.

9/29 W poniedziałek nic nie było ad notandum tylko że posyłałem z skargą na wczoraysze-o hałasownika Janczara do Kadyi lecz infectis rebus querulantes powrocili się.

Ori. 194.

10/30 We Wtorek przed obiadem powrócił Karol z Kawałur zaprowadziwszy tam secure P-a Capitana Des Cloira y żadney mi wiadomości ani o listach przez Consula Kawalskie-o do Posła Francuzkie-o adresowanych ani o jakichże kolwiek occurrenciach ni listowney ni ustney z sobą nie przywiozł oprócz że Kucharz tego Consula expediowany do Stambułu pisał do niego z drogi że powietrze w Stambule nie ustaie y wkorzeniło się u dworu Posłów Angielskie-o y Moskiewskie-o.

11/31 We Szrodę nic nie było ad notandum, tylko że rumor y relacie o wojnie przeciwko Moskwie od Porty deklarowanej kontynuowały się.

November według Stare-o Kalendarza.

F^o 237.
Orl. 195. 12/1 We Czwartek rano będąc Karol na rynku widział się z Turczynem tym ktore-o tuteyszy Kadiy posyłał do Stambułu y który miał sobie od niego zleczone listy moje dla oddania tam Tłumaczowi Wielkiemu. Ten tedy przez Karola donosił mi, że Listy moje Tłumaczowi Wielkiemu oddał, y przy odieździe upominał się u niego o respons, lecz nie otrzymał y ekuzował go że był zabawny, kazał tylko mnie ustnie powiedzieć że będzie tu przysłany Czauz od Porty który mię ztąd ma wziąć, y gdzie indziej poprowadzić. Bog że tedy wie dokąd mię ztąd poprowadzą. Eodem poiachał Karol z Iwanem na Wieś, dla kupienia siana i słomy.

13/2 W Piątek powrócił Karol nad wieczorem przywiozł kilka par kuropatew y donosił mi że siana nie wynalazł kupić tylko słomę ktorey woz po 50 a przywiezienie tu oney po 20 par będzie kosztować.

N. B. Dzisiay wyszedł termin odebranych pieniędzy 60 tlr.
Orl. 196.

14/3 W Sobotę posyłał Michał rano kilka par Kuropatew do Siostrzeńca Metropolitańskie-o, lecz nie przyiół onych, będąc żalem nie zmiernym rozrzewniony y rozkwilony dla śmierci żony swoiey ktora powiwszy mu bliźnięt dwóch synów z położu dzisiay umarła, y dzisiay pogrzebiona dla ktorey pogrzebienia ziechał sam Metropolita ze wsi. Dzisiay trzeba by zacząć brać Tainowe pieniądze.

15/4 W niedzielę chciałem byź u Imć Oyca Metropolity, ale po nabożeństwie rannym pospieszył odiachać znowu na Wsi dla wybierania haraczu.

N. B. W piątek skończył się miesiąc y wyszedł termin odebranych 60 talar tainowych. Trzeba tedy było w Sobotę zacząć brać na terazniejszy miesiąc Tainowe pieniądze, lecz Jan-

czar który one wydaie, nie mając in promptu odłożył exsolucją na dziesięty dzień, ale więcej nadał iak trzy talary o resztę obiecał starać się.

16/5 W poniedziałek wypłacono resztę pieniędzy 17 tlr na dziesięć dni, których odebraliśmy z pierwszemi trzema talarami 20 tlr. Karol naiowszy wczora Turczyna z trzenia Wozami dla przywiezienia ze Wsi Słomy, a dzisiay rozumiejąc że on tam poiachał, ieździł do tamtey Wsi, lecz nie zastawszy furmana na- ięte-o powrocił infectis rebus nazad.

F^o 238,
Orl. 197.

17/6 We Wtorek rano poiachał Karol y Iwan do Wsi dla przyrowadzenia tu Kupioney Słomy dla Koni. Greczyn ieden który tu w gospodzie naszej ma swoją także stancją a zostaie w Służbie Kadyi tuteysze-o, powiadał mi że powietrze w Stambule bardziej się poczeło szerzyć, y iakoby miał umrzeć Patriarcha Konstantinópolski Hieremiasz, a na mieysce Je-o obrany iest Partheniusz. Eodem w wieczor iuż dobrym zmrokiem przybiegł przodem Iwan do gospody, y pytał się Karola ieżeli przylachał, a gdy mu powiedziano że ieszcze go nie było, zwątpiwszy y o iego życiu rzekł, że miał zginać, y uczynił relacją że tu iuż w miescie z przyiazdu w ulicy atakował ich ieden iakiscie hultay turczyn pieszo bezoreźny tylko z iednym nożem, y on Iwan uciekł koniem, a Karola iakoby miał napaść na koniu siedzącego. Interea kiedy ieszcze nieskończył relacyi swojey przyiachał y Karol y powiedział o sobie że go ten Turczyn miał nożem uderzyć w piersi skielzem, których mu nie uraził, ani sukni nie przebił, tylko szmat płaszczu, chcąc go pono zciągnąć z konia wyrwał y szpadę z pochwami oderwał, a on dawszy ostrog koniowi uciekł. Dziwowałem się y nie mogę się wydziwować tak wielkiemu tchórzostwu y niesłychanemu dekurażemanu, że ieden hultay a ieszcze w miescie bezoreźny atakował dwoch, a oni się nietylko nie bronili, y nienapadli na nie-o ale ieszcze tak sromotnie uciekli zwłaszcza kiedy Karol miał przy sobie y parę pistoletów i szpadę.

Orl. 198.

F^o 239
Orl. 199.

18/9 We Srzodę rano przywieźli mi słomy trzy wozy potężne bawołami naięci Turcy y złożyli w gospodzie.

Eodem w wieczor późno iuż zmrokiem przyrowadził mi Karol iedne-o Greczyna znaio-me-o, y często w gospodzie moiey bywające-o, który mi oznaymił że iutro rano wyieźdża ieden tuteyszy kupiec do Stambułu przez Kawalę, pytając się ieżeli nie będę czego pisać. W nocy tedy napisałem dwa Listy, ieden po Francuzku do Consula Kawalskie-o prosząc go o wiadomość

ieżeli już z Kawały do Stambułu odjechał Pan Capitan Des Cloires, drugi zaś do tegoż P-a Capitana w interessach moich.

19/8 We Czwartek rano odesłałem te Listy do tamtego Kupca, o dziewiątej zaś godzinie poszedłem do Cerkwi S-o Michała (ktore-o dzisiay Solennitas) dla wysłuchania Służby Bożej, na którą nim się zaczęła czekałem więcej, od godziny.

Orl. 200. Po Służbie Bożej kiedy Antidore dawano przywitał mię jeden Greczyn Amoreyczyk na usłudze Consula Kawalskie-o zostający, który od nie-o był posyłany do Węgierskiej Ziemi, zkad powracając przejeżdżał to miasto, prosiłem go tedy do siebie, y traktowałem go obiadem y wieczerzą, kazawszy mu y konia tu do gospody przyprowadzić y przenocować u mnie. Ten tedy między inszemi wiadomościami których barzo mało miał, powiadał że wszędzie w Niemieckiej y Węgierskiej Ziemi, y na trakcie którym iachał rumor z publicznych gazet inwaluit, że niepochybnie ma być między Moskwą y Turkami Woyna.

20/9 W piątek Greczyn ten przenocowawszy dzisiay rano do Kawały wyjechał.

21/10 W Sobotę 22/11 W Niedzielę nic nie było ad notandum.

F^o 240.
Orl. 201. N. B. 23/12 W Poniedziałek wyszedł termin odebrany na 10 dni tainowym pieniądzom.

24/13 We Wtorek kazałem upiec Syteńskie-u dwa torty jeden migdałowy a drugi z ciasta z rodzynkami y odnieść rano Imci Oycu Metropolicie z ktore-o offierty był kontent Staruszek, Siostrzeńca zaś Jego prosiłem z Dydaskałeni tutejszym na Obiad zapustny, lecz dla żałoby którą ma po śmierci żony Swoiej w tych dniach umarłej wymowił mi się, był iednak Dydaskał na Obiedzie, który tu uczy dzieci Literalem linguam alias Hellenicam, y bierze za to annuatim 200 tlr od Hospodara Multańskie-o a Stół ma u Imć Oycy Metropolity.

N. B. Dzisiay należało odebrać tainowe pieniądze na 10 dni lecz Janczar który wydaie pieniądze na jutro odłożył.

25/14 We Szrodę odebrał Jan 20 tlr na 10 dni ktore curs swoy zaczęły od wczoraysze-o dnia.

26/15 We Czwartek nic nie było ad notandum.

Orl. 202. 27/16 W piątek na S-o Matheusza po Obiedzie przyprowadził do mnie Gospodarz nasz pierwszy iedne-o Turczyna, który mi oznaymił, że ordinowany od Porty ieden Bey do mnie przyjechał tu do Serezy, y chce być zaraz u mnie z Listami od Weyzyra W-o y od Tłumacza W-o do mnie pisanemi, poalterował mię iednak ten przysłany od Beia Turczyn kiedy mi oznaymił, że ten Bey ma ordinans od Porty aby mię ztąd zaprowadził do Thessa-

loniki, atoli czekałem z wielką impatientią na te-o Beia z listami, chcąc się z nich lepiej informować. Niebawiac tedy przyjechał ten Bey z Osoby poważny, y dobrze Sobolim Kuntuszem odziany ktore-o spotkałem za drzwiami na wschodach y odebrałem od nie-o List dość civilissime pisany od Weyzyra W-o, także y od Tłumacza Wielkie-o, w których mi wyrażaia, że mię chcieli do Stambułu sprowadzić, lecz Coniunctury terażnieysze dla Zamieszania z Moskwą nie pozwoliły upewniaia jednak że w prętkim czasie przyprowadzą mię do Stambułu, a teraz dla lepszey wygody na krótki barzo czas kazano mię ztąd z Serezy do Thessaloniki przeprowadzić, gdzie mam brać na dzień tainowych pieniędzy 4 talary. Pocieszyły mię przeto trochę te listy, zwłaszcza kiedy upewnił mię Weyzyr o nieodmienney intenciey swoiey, że ma mię post paucos dies do Stambułu sprowadzić, y żebym był dobre-o i wesołe-o humoru. Bey ten posiedziawszy trochę u mnie odszedł do gospody swoiey.

F^o 241.
Orl. 203.

28/17 W Sobotę byłem rano z wizitą u Beia tego, ktory ze mną konferował iak wiele potrzeba koni y wozow, w drogę, y postanowiliśmy termin wyjazdu naszego w poniedziałek przysły albo we Wtorek a to dla tego, że Kowale tak prętko nie mogą okować kół karetnych ktore tu nowe robiono. Iakoż że Kowal partacz ktory się był podiół okować koła, z Ludźmi swoimi ledwo mógł do iedne-o koła za cały dzień dwie rychwy zrobić, wzięli od nie-o te koła y spod Karetny do gospody swoiey, gdzie cyganie przysłani z Miasta za Ordynansem Kadyi dzienno i nocno robili czyli partolili około te-o wozu.

Orl. 204.

29/18 W Niedziele nic nie było godne-o do wpisania tylko żeśmy się w drogę wyblerali, a Cyganie robotę swoią kontynuowali około wozu.

30/19 W poniedziałek przysłał do mnie Abduła Bey Konwoy moy rano z tym że tu w Serezie Wozów kouskich niemoga dostać, a baywałami rzeczy w Wozach prowadząc, y za tydzień do Thessaloniki niezaprowadzą, postanowiliśmy tedy aby rzeczy na iukach wierzchowo przeprowadzono.

Po południu byłem u Imć Oyca Metropolity y pokazałem mu List od Weyzyra do Mnie pisany, gdzie zabawiłem się z poł godziny, potym odszedszy do gospody posyłałem Karola z pewną rzeczą w zastawę do tegoż Imć Oyca Metropolity, prosząc go o wyżyczenie 30 tlr, żeby było z przeszłemi wyżyczonemi także 30 tlr 60 tlr lecz zastawy nie przyiół, y obaczywszy ią tylko przysłał mi przez Sistrzeńca swe-o, a 30 tlr z Łaski swoiey wyżyczył. Nad wieczor byłem z pożegnaniem u Kadyi u Janczar

F^o 242.
Orl. 205.

Agi, który mię traktował y chustkę podarował, y u Woiewody ktorzy wszyscy mię zwyczajem swoim traktowali Kafą, Szorbetem y kadzeniem.

D e c e m b e r według Nowe-o Kalendarza.

1/20 We Wtorek rano byłem ex voto na Nabożeństwie w Cerkwi Metropolitańskiej, gdzie Służby Bożey wysłuchałem, po ktorey całowałem głowę S-o Wielkie-o Męczennika Theodora Stratilata ktora Imć Ociec Metropolita kazał z Ołtarza wynieść do Cerkwi przed zaczęciem Służby Bożey y leżała przez całe nabożeństwo na Stołku, przy ktorey prezentowano nam dwa sztylety oręża Staroswieckie w pochwach Srebrem oprawionych połączanych, ieden S-o Theodora Stratilata a drugi S-o Theodora Tyrona, Oboyga Wielkich Męczenników. Sztylety te robione na kształt kopiy czworogranisto. O ktorych y głowie S-o Theodora Stratilata powiadał mnie Imć Ociec Metropolita że Swiety Stefan Krol Serbski¹⁶⁷⁾ ziożył one w tey tu Cerkwi Metropolitańskiej.

Pożegnałem potym Imć Oyca Metropolite y odszedłem do gospody, gdzie trochę ziadszy na kształt sniadania w Imię Pańskie wyiachałem w przedsięwziętą drogę y uiachawszy dwie mile od Serezu nocowaliśmy w miasteczku Demir Saharu po Turecku, a po Bułgarsku Waławiszty nazywającym się, ktore stoi między gorami w niezłym położeniu gdzie nocowaliśmy u iedne-o Chrzescianina ktory nam wszelką swiadczył hospitalitatem y dosyć dobrze nas traktował.

F^o 243.
Orl. 207.

2/21 We Srodę na Ofiarowanie Naświętszey Panny wstaliśmy barzo rano y wysłuchaliśmy na cześć Boga y Naswiętszey Panny Matki Bozkiey iutrzni y Służby Bożey, która się skończyła na samym Świtaniu, a po nabożeństwie zasnołem trochę potym sniadanie ziadszy wyiachałem y stanołem na noc za półczwarty mile we Wsi Porcy Tureckiey, gdzie żadney nie mieliśmy wygody.

3/22 We Czwartek wyiachawszy rano, y uiachawszy półtrzeci mile stanelismy na noc we wsi Tureckiey Bres nazwaney w pięknym położeniu nad ieziorem zostaiącey, gdzie Ia y Bey moy Konwoy nocowaliśmy w Stayni zaiedno z Koźmi. Turcy tamaysi niepoczciwi, żadney nam Ludzkości y wygody według Fermanu Cesarskie-o nie swiadczyli y ledwośmy mogli wymoc dla koni na ieden obrok ięczmienia i trochę słomy a dla Ludzi chleba.

Orl. 208.

4/23 W piątek rano wyiachawszy ze wsi Bres staneliśmy

za półtrzeci mile we Wsi Chrzesciańskiej Bułgarskiej Ianiszewie, gdzieśmy nocowali, z wszelką wygodą od biednych chrzescian nam swiadczoną według zmożności.

5/24 W Sobotę rano wyiachawszy z Ianiszowa staneliśmy za trzy mile we wsi Arapkiy za iedną tylko milę od Thessaloniki, gdzie mało nie co dwor to Han to iest Dom gosciny, chrzescian tam nie masz oprócz Sług, stalismy y nocowalismy w Hanie, y wszystko y dla Koniy y dla Siebie za pieniadze kupowalismy. A przyiachawszy tam zaraz Bey konwoy moy wyprawil Czuhadara Swe-o do Thessaioniki z fermanami Cesarskimi dla wygotowania mnie kwatery.

F^o 244.
Orl. 209.

6/25 W niedziele o południu przyslal do Beia Czuhodar Ie-o dajac mu znać ze gospoda naznaczona dla mnie, dla cze-o zaraz ruszyliemy i przybyliemy chwała Bogu do Thessaloniki, nic nie iadszy, gdzie staneliemy w gospodzie nam naznaczoney w ktorey przed tym stal Consul Angielski, y w niey zycie swoje skonczył. Tego dnia małą mieliemy wygone y za swoje pieniadze iedliemy y piliemy gdyz gospodarz iedno ubogi, druga bedac polalterowany, dla płaczu y Konsternacyi Ledwo nam mogl wystarczyć z poczatku troche oliwek pieć małych płoteczek y chleba, wieczerze iednak za swoje pieniadze mieliemy dobra.

Orl. 210.

7/26 W poniedzialek rano przychodzili do mnie z wizita znacznieysi mieszczenie Starszyzna Thessalonicka, y powiedzieli mi ze maia ordinans od Mulli tuteysze-o ktory tu ma wyzszy rang y wieksza władze anizeli Pasza tuteyszy aby mi przez trzy dni wszelką hospitalitatem sufficientem swiadczyli iakoż wszystkie-o tego dnia dano dostatkiem y dla nas y dla koniey.

8/27 We Wtorek mieszczenie nie dotrzymawszy parolu nic mi niechcieli dac. Ia zaś spodziewaiac się na nich, nic nie kazalem dla iedzenia kupowac, y az popołudniu kupiliemy ryb, y kazaliemy pozny obiad zgotowac.

Mieszczenie zaś, kiedy im pogrozono Mullą przyslali wszystkie-o dostatkiem.

F^o 245.
Orl. 211.

Eodem w nocy zwieczora na dole w izbie nałożyliemy mały ogień na kominie, ktory ze niebył wyczyszczony zagorzała się sadza, zkad płomień wybuchaiący potwozył nietylko w gospodzie gospodarstwo, ale y w miescie dla wołania Tureckiey warty na gwałt, dla czego przybiegli byli Janczarowie, y dobywali się do Fortki tłukac w Nią kiymi, y chcąc do domu wwalic się dla ratowania a naybardziej dla rabowania. Gospodarz zaś mocno zamknol forte y niekazał ich puszczać a tym czasem z wodą wlazszy gospodarscy Ludzie na dach zagasili w Kominie ogień,

y usmierzyli tumult y gwałt, a Janczarowie infectis rebus nie dobywszy się do gospody odeszli.

Orl. 212. 9/28 We Srodę dali mieszczanie pro ultima vice wszelką sufficiencją. A Imć Ociec Metropolita tuteyszy rano około południa przysłał do mnie z przywitaniem dwóch zakonników, y obeślał mię rybami Kiefałami, Wodką, Winem, gronami winnemi, y marynatą z Octopedow ktore w Ukrainie nazywaią Karakatykami dosyć delikatną. Eodem przysłał do mnie Celnik tuteyszy z przywitaniem. Eodem napisałem trzy Listy ieden do Weyzyra Wielkie-o, drugi do Kihai Ie-o, trzeci do Tłumacza Wielkie-o, prosząc aby mię ztąd niebawiac według assekuracyi Swoiey listowney do Stambułu sprowadzili.

N. B. Od tego dnia na terażniejszy miesiąc należy mi tajnowe pieniądze odebrać, bo u Turków pierwszy tydzień te-o miesiąca (відрізано при оправленні).

F^o 246.
Orl. 213.

10/29 W Czwaitek był u mnie Konwoy moy Abduła Bey, ktory oznaymił mi że ma ztąd wyjechać w przyszłą Sobotę do Stambułu y prosił mię abym miał Listy gotowe na ten dzień. Eodem po południu posyłałem Karola do Celnika dla odebrania pieniędzy tajnowych za cztery dni od przyjazdu me-o, y na cały miesiąc in successum ktory według Tureckie-o zwyczajui, y według biegu Niebieskie-o wczora zaczął się, posyłałem oraz y kwit, na wypłacenie tych tajnowych pndzy to iest 136 tlr lecz Celnik będąc zabawny odłożył na iutrzeyszy dzień wypłacenie onych. Eodem przysyłał do mnie Pasza tuteyszy z przywitaniem.

Orl. 214.

11/30 W piątek w dzień S-o Andrzeia Apła byłem rano na Służbie Bożey w Cerkwi Metropolitańskiej po ktorey odprawieniu poprowadzono mię do całowania reliquiy S-o Grzegorza Palamy Archiepp-a Thessalonickie-o, a potym prosił mię do Siebie Imć Ociec Metropolita tuteyszy, ktory traktował mię solito more Kafa, herbâ the, confiturami sorbetem y kadzeniem, gdzie zabawiłem się przez czas niemały różnemi dyskursami naybardziejzey de schismate inter utramq ecclesiam, y kto y co tego była za przyczyna, zwłaszcza kiedy do tych dyskursow historycznych addidit mi momentum ieden młody Greczyn dobrze po łacinie umiejący, ktory w Węgierskiej Ziemi uczył się nie źle y pół trzecia temu roku iak ztamtań powrocił. Ten tedy wszystkie moje dyskursy tłumaczył po łacinie. Dyskursował zaś ze mną ieden Greczyn ktory iest między tuteyszemi Grekami principalior, y powiadaia o nim, że iest znaczney y wielkiey Familiey dawney Greckiey, ale nie mogłem się ieszcze informować iak się nazywa, a ten co mi o nim czynił relacją, nie umiał powiedzieć

iak się le-o Familia nazywa. O czym trzeba się informować. Człowiek zaś ten niegłupi, y snać siła czytał historyi. Umie trochę y po łacinie y ieszcze oney trochę species impressas retinet. Powrociwszy zaś do gospody posyłałem do Celnika tuteysze-o po Tainowe pieniądze których mi przyniosł Karol 132 tlr za trzy dni od przyjazdu przeszło-o to iest za niedzielę poniedziałek y wtorek y nà cały miesiąc teraznieyszy który się zaczął od srody przeszły a nie od wczoraysze-o dnia, iako twierdził przysłany Turczyn od Celnika pomienione-o, w czym się omylił. Kazano iednak iutro przyść Karolowi y dowiedzieć się ieżeli zechce Celnik y za czwarty dzień wypłacić cztery talary, y inszy kwit pro omni eventu na wypłacenie 132 tlr przynieść ponieważ pierwszy który odniesiono continet w Sobie Summę 136 tlr.

F^o 247.
Orl. 215.

Tegoż momentu iak Karol przyniosł pndze tainowe, przyszło dwóch Turkow prosząc o przedanie iednego konia, płowe-o w Jarosławiu odemnie kupionego za 11 tlr bitych, ktore-o ci Turcy kupili y zapłacili mi za niego 15 tlr, których pieniędzy nie był wart. Po obiedzie nad Wieczor był u mnie z przywitaniem Didaskał tuteyszy z trzema discipułami swemi między ktoremi ieden był czerniec, drugi Protopopa tuteyszy z brodą wielką iuż niemłody około pięćdziesiąt lat mający, ci dway Philozofiey słuchaia a trzeci młody człowiek swiecki, ktorzy na rożnych diskursach zabawili się u mnie więcey od godziny, y odeszli pożeǳnawszy mię. Protopopa ten ma żonę y dzieci y słucha Phizyki, w ktorey może mieć insignem profectum, bo ią w Domu praktykuie.

Orl. 216.

December według starego Kalendarza.

12/1 W Sobotę odesłałem w upominku Beiowi Konwoiowi memu parę pistoletow w słońiową kość oprawnych wyśmienitey roboty z rurami złotem nabiianemi, które Karol iedynasty Krol Szwedzki Synowi Swemu Karolowi nieboszczykowi dwunastemu Krolowi także Szwedzkiemu ieszcze minorenni kiedy się uczył strzelać dał był, post fata którego dostały mi się. Jakie pistoleta chciałem trzymać u Siebie pro raritate y dla pamiątki tak Wielkich Monarchow, naybardziey ukochane-o Dobrodzieia me-o Krola nieboszczyka Karola dwunaste-o, lecz nie mając czym ukontentować te-o Beia musiał mu invitus one ofiarować z wielkim żalem. Przyioł ten offert wdzięcznie, gdyż było co przyiąć.

F^o 248.
Orl. 217.

Po obiedzie popieczetowałem Listy do Weyzyra W-o do Kihai Je-o do Tłumacza Wielkie-o y do P-a Capitana Des Cloires, y chciałem sam byđ u Beia tamte-o dla Conferencyi z nim

y dla pożegnania le-o lecz nad pieczętowaniem listow trochę zabawiłem się dla cze-o odłożyłem te pożegnania na iutrzeyszy dzień. Czuhadorowi tegoż Beia, który w drodze na przód iędział za qwaterami, darowałem flintę y iako mogłem sic stantibus rebus ukontentowałem ich.

Orl. 218. 13/2 W niedzielę po Nabożeństwie rano byłem u Abduły Beia Konwoia me-o pożegnałem go, y oddałem mu Listy do Weyzyra W-o do Kihai Je-o y do Tłumacza W-o y konferowałem z nim prywatnie w pewnym interessie. A gdym powrócił do gospody nawiedził mię Greczyn ten młody Literat, który się uczył w Węgierskiej Ziemi, y był mi Tłumaczem u Imsci Oyca Metropolity tuteyszego. De caetero nic nie miałem ad notandum.

14/3 W poniedziałek nic non occurrebat godne-o, byłem iednak nad morzem gdzie mała Okrętów widziałem powracając do gospody wstąpiłem do Ogrodu w którym cybule czosnki kapusty marchwie y inne iarzyiny ogrodne własnie iak poszrod pola rosna y doyrzewaia.

15/4 We Wtorek w dzień S-tey Męczenniczki Barbary byłem na nabożeństwie w Cerkwi S. S. Konstantina y Heleny in vicinio gospody moiey zostaiącey, a po nabożeństwie zaprosił mię ieden Greczyn niedaleko od Cerkwi mieszkaiący y traktował mię Wodką y Kafą, kiedym zas powrócił y kończyłem iutrznią y Akathist S-tey Barbarze, nawiedził mię ieden Kupiec imieniem Ethimius, który ma swe-o faktora w Serezie me-o Creditora, które-u żem wypłacił co mu należało, pisał do P-a Swe-o, y zalecił mię Listem swoim, życząc aby mi creditował czego będzie potrzeba. Posyłałem oraz żyda Jakuba Tłumacza me-o do Molły y do Paszy tuteyszych chcąc im oddać wizitę. Lecz pierwszy będąc chory a drugi chcąc abym pierwicy był u Molły iako wyższy rang maiące-o odłożyli na iutrzeyszy dzień tę wizitę.

F^o 249.
Orl. 219.

16/5 We Szrodę oddałem wizitę Molle y Paszy, którzy mię przyieli solito more tuteysze-o kraiu y traktowali Kafą, Sorbetem y Kadzeniem. Doniesiono mi u tych PP-w o Smierci Abdi Paszy Seraskiera wiadomość, które-o że dawniey przed przyjazdem moim do Chocima diabeł nie wziął żaluie.

17/6 We Czwartek w dzień S-o Mikołaiia byłem pierwicy w Cerkwi SS Konstantina y Heleny in vicinio y wysłuchawszy Służby Bożey chodząc na drugą do Cerkwi nowej S-o Mikołaiia którą obywatele tuteysi fundowali y dali za to u Porty Othomańskiej 20 kies tlrów, pozwolono zaś u Porty onym tylko 40 dni, intra spatium ktorych kazano im tę cerkiew fundować, dla czego

500 każde-o dnia rzemieśników robili około tey Cerkwi, y prae-
fixo termino ze wszystkim dokonczyli.

Zostałem tedy w tey Cerkwi na Służbę Bożą którą cele-
brował ieden Grecki Eppus do tuteysze-o Metropolity Thessalo-
nickie-o należący, tylko iuż przyszedłem przypożno na Credo, Orł. 220.
a po nabożeństwie zaproszono y zaprowadzono mię do Kupca
P-a Ethimie-o, który u mnie z wizitą w przeszły wtorek był.
gdzie na traktamencie zwyczajnym wódką y Kafą mało zaba-
wiszy się odszedłem do gospody, do ktorey idąc wstąpiłem do
Cerkwi S-tey Sofiey, na przekłety Meczet Mahometanski obro-
coney fabryki dość piękney y wielkiej, o ktorey powiadano mi że
ad normam Stey Sofiey Konstantinopolskiej murowano oną y bar-
zo iest podobna do Stey Sofiey Cerkwi Kathedralney Kijowskiej,
widziałem w niey u Ołtarza Wielkie-o na Scianie w Wierzchu
Naswiętszey Panny Obraz iak zwyczajnie malują воплощение
z Chrystusem Panem na piersiach także obrazy w Kopule Wiel-
kiej musia sadzone różnych S-tych.

W ogrodzie zaś przed Cerkwią było siedem słupow mar-
murowych reprezentujących text proverbiorum Salomona: Sa-
pientia aedificavit Tibi domum et excedit septem columnas, lecz
F^o 250.
Orł. 221.
tylko teraz pięć słupow stoią, a dwa obalone. Na scianie ab extra
cerkiewney pokazywał nam żyd tłumacz moy wielki wzdłuż znak
wapnem świeżo pobielony, o którym powiadał że na tym miey-
scu raz w rok, zawsze na tym mieyscu Krew się pokazuje y mur
się czerwieni, krwawy znak reprezentując, który Turcy zwykli
wapnem zamazywać. Zmowiłem w tey Cerkwi pacierz prosząc
Pana Boga aby Chrzescianstwo y Swiätnicy Swoie brachio vir-
tutis suae wyrwał y wyzwolił z rąk Pogańskich Mahometañ-
skich.

1877 W piątek byli u mnie dwa Grecscy Kupcy ieden Jan
Polizo, nazywający się, a drugiego Imienia nie pytałem, który
bywał na Moskwie, y w Ukrainie trzeci temu rok y umie po
rusku mówić. Ten tedy wczora będąc ze mną po nabożeństwie
u P-a Ethimie-o powiadał mi żałośną wiadomość że Imść Ociec
Jaworski Metropolita Razanski moy naymilszy olim in Rhetoricis
et Philosophicis Professor, a potym Wielki Confident y Dobro-
dziey Kochający mię, iuż temu drugi rok iak swiał ten pożegnał,
ktore-o anima requiescat in benedictionibus D-ni, także y o Poł-
kowniku Pryłuckim Demetrim Horlenku¹⁶⁸) powiadał że umarł
w Pryłuce odpuszczony ab exilio z Moskwy requiescat y ten in
pace. Pierwszy zaś Jan Palizo prezentował mi trzy obligi od
Kryszpina Oszusta Sobie na 1000 Tlr w Stambule kiedy był od

Orł. 222.

F^o 251.
Orl. 223.

Krola Stanisława Posłem pożyczonych y nieoddanych. Dał mu był w tey Summie zastawę futro Sobolowe y topczan iakiś bogaty, lecz od niego wymantaczył y wyszalbierował zwyczajnemi Sobie figlami, y nie dał mu na odebranie tey zastawy karty. Chce tedy Sługę Swe-o do tego Szalbierza posyłać z temi obligami, ale wątpię żeby co z tego figlarza bezbożnego wskurał.

19/8 W Sobotę oddałem wizytę Celnikowi tuteyszemu który mi za fermanem Cesarskim wydaie tainowe pieniądze. Przyioł mię honorifice y traktował według zwyczaju tuteysze-o Kafa, Sorbetem y Kadzeniem.

Orl. 224.

Powracaiąc od nie-o chciałem wstąpić do Janczar Agi tuteysze-o y oddać mu wizytę, ale że był chory wymowił mi się. Podczas obiadu przyszedł do mnie Staruszek zakonnik od gory Athonskiej z monasteru iedne-o bułgarskie-o, który tu dla iał-mużny zostaie, prosiłem go do Stołu, y dokoczył ze mną obiad, który mi relacją czynił o iednym monasterze czterdziestu męczenników zapadłym y Ziemią pożartym w ten czas kiedy Papięż Rzymski flotą Swoią y Woyskiem Monastery w gorze Athonskiej ad Subiectionem Sobie przymuszał ferro y igne tam grassuiąc Zakonnikow pałac i scinaiąc y inne morderstwa innumerosissime czyniąc.

F^o 252.
Orl. 225.

A kiedy ten Monaster crudelitate saevientium perterritus pozwolił na Subiekcją a Xięża wszedszy do Cerkwi zaczęli byli Mszy odprawować gratiarum actorias, powstał eo momentu terrae motus, który wszystek monaster rozwalił a Cerkiew z Xięży y z Zakonnikami zapadła się, gdzie teraz na tym mieyscu iezioro iest, y rozwalone-o monasteru extant ieszcze rudera. Słyszałem Ia o tym ieszcze w Ukrainie w Benderze y na inszych mieyscach, od różnych naszych Zakonników, którzy tam w Gorze Athonskiej bywali, lecz nie zewszystkiem temu wierzyłem. Dziwne są sądy Boskie.

20/9 W niedzielę był u mnie nad wieczor ieden Bulgaryn Krawiec tuteyszy człowiek iuż w latach podeszły, y prosił mię aby mógł ze mną kiedy ztąd poiadę zabrać się do Chrzesciańskiej Ziemi gdzieby mógł życie swoje skończyć.

Chcąc mu się Ia wymowić powiedziałem że ztąd pierwey poiadę iesli Bog pozwoli do Konstantinopola, dokąd y on rezolwował się iachać. Ma on tu żonę swoią iuż starą, którą chce tu zostawić na co y ona consentit. De caetero nic nie było godne-o ad notandum.

21/10 W poniedziałek nic nie miałem ad notandum tylko że przy zaczęciu zimy srodze zimno było y mroz nad spodziewanie

wielki iaki nie mógł być większy w północnym Kraiu, które mi dokoczyło, zwłaszcza kiedy niema tu zwyczaju żeby piecy były w izbach, a kominy choć są to żadnego z nich ciepła nie masz ponieważ są sine cooperculo, a do tego izby letnio budowane, nie-dobrze opatrzone drzwi niemające y okna złe, y choćby były y opiece nie utrzymało by się ciepło żadną miarą. Orł. 226.

22/11 We Wtorek byłem u Ewthimie-o Kupca, y wzięłem sobie Michałowi y Karolowi u iego na Suknie sukna y materiy. Eodem było zaćmienie miesiąca w samą pełnię. Pokazaliśmy go Gospodarzowi, y innym w Gospodzie starym ludziom, którzy wszyscy dziwowali się powiadając że od urodzenia swe-o nie-widzieli zaćmienia miesięczne-o, y teraz by o nim nie znali, gdy byśmy im nie pokazali. Taka tu ignorantia wszystkich rzeczy.

23/12 We Srzodę byłem na Nabożeństwie w Cerkwi S. S. Konstantina y Heleny in vicinio w dzień S-o Spiridona, które-o pamiątkę Grecy solenniter celebrują wszędzie, równie prawie iako y S-o Mikolaia. Iakoż godzien ten Święty takowe-o celebrowania który był y iest wielki cudotworca.

24/13 We Czwartek odebrałem dwa Listy do Siebie od Imsci Oyca Metropolity Sereskie-o y od Siostrzeńca Jego po Grecku pisane pełne faworow y przyiaźni, na które odpisałem po łacinie y dałem one dla translacyey po Grecku, iedne-u Młodemu Grekowi tuteyszemu który się uczył w Węgrzech y mnie za pierwszą wizytą u Im Oyca Metropolity tuteysze-o tłumaczył. F^o 253. Orł. 227.

25/14 W Piątek nic nie było godne-o ad notandum.

26/15 W Sobotę także nic non occurrebat.

27/16 W Niedzielę rano przyniosł Greczyn ten młody z łacińskiej terminy przetłumaczone po Grecku responsorias do tego Imć Oyca Metropolity Sereskie-o y Siostrzeńca Ie-o czekałem tedy przez cały dzień na chłopca te-o Bulgara który mi oddał te listy, chcąc mu oddać responsa, lecz nie przychodził.

28/17 W poniedziałek nic nie było godne-o ad notandum tylko co sporządziliśmy suknie na święta y potrzebne rzeczy do nich kupowali.

29/18 We Wtorek napisałem List cyframi do Imć P-a Feldmarszałka Graffa Fleminga drugi także cyframi do Imć P-a Stenflichta. Orł. 228.

30/19 We Srzodę rano przychodził Bulgaryn po responsa do Imć Oyca Metropolity Sereskie-o y Siostrzeńca Ie-o, chcąc odejść do Serezu, któremu oddałem na ręce responsorias.

31/20 We Czwartek nic nie miałem ad notandum.

Januarius według nowe-o Kalendarzo y rok nowy 1723 ktory faustior fortunatorque sit.

1/21 W piątek gotowałem się do spowiedzi, a w Wieczor spowiadałem się z grzechow moich przed Staruszkim Kapłanem Zakonnikiem z Gory Athonskiej z monasteru Bułgarskie-o y natione Bułgarem ktory tu zostaie, dla iałmużny, y u mnie był w przeszłych dniach.

F^o 254.
Orl. 229.

2/22 W Sobotę na Służbie Bożej w Cerkwi S. S. Konstantina y Heleny in vicinio gospody moiey przeiołem naswietszy Sakrament Ciała y Krwie Chrystusa Pana lubo niegodny y miałem u siebie na Obiedzie tegoż same-o Oyca Me-o Spowiednika, ktory niechciał u mnie ryby ieść, tylko się kawiarem y oliwkami posilił.

3/23 W niedzielę rano przed południem nawiedzili mię Greczyn młody Literat ktory u mnie zwykł bywać, także Didaskał z Swoim discipulem tuteyszym Protopopą y zabawili się u mnie blisko godziny na różnych diskursach.

4/24 W poniedziałek z niedzieli w nocy powstał gwałtowny wiatr z deżdzem z sniegiem pomieszany, y kontynuowała się ta zawierucha przez cały dzień dla ktorey nie mogłem bydz na Służbie Bożej w Cerkwi Metropolitańskiej, ponieważ w Żadney Cerkwi nie było Służby Bożej ale wszyscy ze wszystkich parochiy schodzili się do Cerkwi Metropolitańskiej dla słuchania oney, lecz wątpię żeby kto był dla wielkiej niepogody y zawieruchi wietrzney snieżney i dżdżystey. A tak wigilią Boże-o narodzenia Swięta nasze-o odprawiliśmy bez słuchania Służby Bożej, cośmy iednak mogli odczytaliśmy na chwałę Bozską w gospodzie. Wieczerni iednak wielkiej ktora była bez Służby Bożej wysłuchałem in vicinio w Cerkwi SS Konstantina y Heleny.

Orl. 230.

5/25 We Wtorek na Boże narodzenie Swięta nasze-o wysłuchałem w teyże Cerkwi bliższej Nabożeństwa po obiedzie nad wieczor był u mnie Didaskał z swoiemi Duchownemi i Swieckiem Discipułami, winszując mi Swiāt z ktorym był także y ten Greczyn młody literat.

F^o 255.
Orl. 231.

6/26 We Szrodę wstawszv rano poszedłem na Samym Switaniu do Cerkwi Kathedralney Metropolitańskiej chcąc tam y Służby Bożej wysłuchać y Metropolicie Swiāt powinszować lecz iuż na koniec zastałem Służby Bożej na ktorey Metropolita sam niebył, proszono mię iednak do niego po nabożeństwie, ktoregò per interpretationem tegoż same-o łacinnika Greczyna po-

winszowałem y zabawiłem się u nie-o blisko godziny, potym na-wiedziłem tegoż Greczyna a od nie-o byłem zaproszony do ied-ne-o Popa, ktore-o tu nazywaią Doktorem Medicinae ten tedy traktował mię pierwey electuario Hiacinthi, y prezentował różne drogie kamienie ktorych zażywa ad conficienda medicamenta, potym traktował mię Wodką cynamonową y konfiturami. Kie-dym zaś powrocił do Gospody przyszli do mnie z powinszowaniem Popi Parochialni bliższej Cerkwi SS Konstantina y Heleny z znacznieyszymi Swemi parochianami.

Orl. 232.

7/27 We Czwartek byłem w bliższej Cerkwi SS Konstanti-na y Heleny na Służbie Bożey na którą na potym przyszedł y Di-daskał z swoim discipulem Protopopą a po Służbie Bożey wstąpił do mnie y pytał mnie dla czego bym czynił tam profundam adora-tionem pod czas Consecraciey kiedy Kapłan mówi: Accipite et manducate hoc est corpus meum, odpowiedziałem mu że Verbis Christi transubstantiatio bywa disputował tedy ze mną długo chcąc mi dowieść że non Verbis Christi lecz per praeces Sacer-dotis kiedy mowi panis iste ut fiat Corpus Tuum et quod in calice hoc fiat Sanguis Tuus, nie mógł jednak raciom moim resistere po-ty m przyszło do disputy de visione beatifica in Coelis Sanctorum Domini et de immaculata Conceptione Beatissimae, poniewaz Grecy de transubstantiatione inaczey trzymaią — tak iakom wy-żey napisał, o SS Bozskich powiadaia że non fruuntur in coelis vi-sione Beatifica, ale ona fruuntur post resurrectionem Carnis, także y o duszach damnatorum trzymaią że teraz nie są w piekle ale będą post coniunctionem cum corporibus, o Naswietszey Pannie blaterant, że iest w grzechu pierworodnym zaczęta. O czym wszystkim była długa między nami disputa. Po odeysciu tych gości przychodzili do mnie z powinszowaniem principalnieysi Kupcy, y obiecali iutro topczany y poduszki do izby gospody mo-iej sporządzić y przynieść. Topczany tedy eodem przysłali za-słali y obesłali mię kurmi y winem.

F^o 256.
Orl. 233.

Orl. 234.

N. B. 8/28 W piątek po Wyisciu wczora 30 dni odebranego na cały miesiąc in successum tainu mego, posyłałem dzisiay do celnika Karola y tłumacza me-o Jakuba żyda dla odebrania na ten iuż drugi od przyjazdu tu me-o miesiąc, ktorego Novilunium wczora z Srody na Czwartek nastalo, a miesiąc Curs Swoy zaczął we-dług Calculacyi Tureckiey dzisiay. Prosił tedy Celnik abym miał cierpliwosc do przyszley niedzieli, exkuzuiąc się, że ten ktory wydaie pieniadze gdzieś odiachał. Eodem w nocy z czwartka na piątek snieg wypadł lubo mały, y zimno srogie z połnocnym

F^o 257.
Orl. 235.

gwałtownym wiatrem od Wtorka pierwszego dnia Narodzenia Pańskiego kontynuując bez remissy.

9/29 W Sobotę nic nie było ad notandum tylko że zimno z mrozem y Wiatrem nie odmiennym północnym kontynuowało, z wielką moją w izbach na lato budowanych niewygodą. Panie Jezu Chryste wyprowadź mię z tego kraju, w którym ani w lecie dla gorąca nieznośnego, ani w zimie dla nieporządných izb, y dla złego budowania onych nieprzyzwyczajonym ludziom z wielką mortyfikacją nie podobno mieszkać.

Eodem przyniesiono od Greków poduszki do tapczana dla siedzenia.

Orl. 236.

10/30 W Niedzielę po Nabożeństwie Greckim byłem w Kościele Francuzkim na Mszy y na kazaniu, wyszedszy zaś z Kościoła przywitał się ze mną Consul Francuski. ale śnać po nim że chłop hardy bo mi nawet w tym nie pokazał po Sobie znaku civilitatis, żeby wychodząc z Kościoła dał mi przed sobą prim. Xięża iednak S. Jesu przyięli mię civilissime, y zaprosiwszy do swojej kwatery tamże przy kościele traktowali mię wódką y exkuzowali się że mię nie mogli nawiedzić dotychczas zapatrując się na swe-o harde-o Consula, który że mi niechce oddać wizyty dziwowali się y raciey tego niemogą wiedzieć.

11/31 W poniedziałek nic nie było ad notandum.

F^o 258.
Orl. 237.

Januarius według stare-o Kalendarza y Rok Nowy 1723 który aby był nad przeszłe faustior fortunatiorque supplikuję do Maiestatu Bozkie-o.

12/1 Januarij we Wtorek na nowy rok byłem na Nabożeństwie w Cerkwi SS Konstantina y Heleny in vicinio na Służbie Bożey po ktorey przed południem przychodzili do mnie różni z powinszowaniem Nowego Roku po południu zaś przed wieczorem nawiedzili mię tuteysi Patres Societatis Jesu dwa, y powinszowali mi Świąt y nowe-o roku którzy do wieczora zabawili się u mnie na różnych diskursach.

13/2 We Srzodę nic nie miałem ad notandum passionowałem się tylko cały dzień z boieniem głowy.

Orl. 238.

14/3 We Czwartek byli u mnie na Obiedzie O. O. Jezuici tuteysi y Greczyn młody Literat Alexander o którym często tu zmianę czynię.

15/4 W piątek nic nie było ad notandum.

16/5 W Sobotę byłem w Cerkwi Metropolitańskiej na poświęceniu Wody Bohoiawleńskiej którą o ósmey godzinie rano po Służbie Bożey sam Metropolita poświęcał, y potey Ceremoniey zaprosił mię do Siebie na wódkę i kafę. Od ktorego kiedym

powrócił do gospody przychodzili do mnie Popi jeden po drugim z Kropieniem wodą święconą mnie y gospody, którym musiałem pieniądze dawać gdyż y oni niebożęta muszą tu płacić za wodę święconą Metropolicie każdy od Siebie po iedne-u talaru, ponieważ im dzisiay nie wolno święcić wody chyba iutro, a dzisiay sam Metropolita Święci, y wszyscy się tam Duchowni i Swieccy Ludzie zbierają y Wodę Święconą biorą. Eodem nawiedził mię Pater Societ. Jesu.

F^o 259.
Orl. 239.

17/6 W Niedzielę ipsa Solennitate Epiphaniarum D-ni byłem na nabożeństwie in vicinio w Cerkwi S. S. Konstantina y Heleny, gdzie po Służbie Bożej poświęcano wodę. Eodem chciał u mnie byź ieden Greczyn znaiomy mnie nazywaiący się Theolog, który w Serezie przez kilka niedziel stał w teyże Gospodzie gdzie y Ia byłem lecz mając bólenie głowy wymowilem mu się od tey wizyty, obesał mię iednak ze Swe-o Domu iaki tu ma y iest bogate-o Oyca Syn (ktory przeszło-o roku umarł) mlekiem robionym, pirogami y Winem.

Orl. 240.

18/7 W poniedziałek był u Mnie z wizytą tenże Samey Greczyn Theolog z Krewnemi swemi przed południem, z ktoremi zabawiłem się traktuiąc ich wódką y kafą a po obiedzie byłem Ia u niego w domu, ktory dość iest splendide budowany y prospekt na wszystkie Strony piękny mający.

Przyiół mię z temiż Swoiemi krewnemi civilissime, y traktował mię według zwyczaiu kraiu tuteysze-o, prezentował mi także wszystkie swoje lożimenta. Potem chodziliśmy nad wieczor do Cerkwi przedtym S-o Męczennika Dimitra teraz na bez bożną Turecką Dzamią obroconą, gdzie ciało tegoż S-o Dimitra leżało oleiek z grobu Swego alias Miro po Grecku toczące. Cerkiew ta dość wielkim Sumptem murowana wszystka wsparta słupami porfirowemi y marmurowemi. Sciany także wewnątrz ma z kamienia porfirowe-o y marmurowe-o Sama w Sobie barzo iest obszerna y długa, lecz wielka w niey ruina ponieważ nietylko sciany poopadały, ale y sklepienie wszystkie upadło. Patrzałem na tę rudera z wielkim Żalem, y pytałem czemuby Turcy tak piękney Struktury nie reparowali, odpowiedzieli mi, że desuper od Cesarza nie mają pozwolenta, bez którego niewolno Turkom ani nowych dzamiy murować y budować ani starych y obalonych reparaować, y łatwiey y prędzey y z mnieyszym kosztem Chrzescianie mogą to beneficium dla murowania budowania y reparowania Cerkwy Swoich u Porty otrzymać aniżeli Turcy sami z tey że fundowanie Dzamiy należy do Cesarzow a nie do poddanych dla czego muszą na to wielki koszt lożyć, y wielkie pieniądze da-

F^o 260.
Orl. 241.

Orl. 242.

wać, żeby kto chce fundować albo reparować Dzamią pozwolono. Pokazywali mi ci Grecy, którzy mię tam przyprowadzili, ieden słup, powiadaiąc wszyscy unanimiter że z one-o zawsze w rok raz 26 Octobris w dzień S-o Dimitra miro to iest oleiek ciecze, z czego Coniecturuią że tam ma bydź ciało tego S-o W-o Męczennika zachowane.

Malowanie obrazow rożnych Staroswieckie wszędzie w tey Cerkwi po scianach całe y od Turkow nie popsowane.

F^o 261.
Orl. 243.

Przy ołtarzu zaś wielkim z prawey Strony, iakiegoś znaczne-o maśni nominis człowieka wysoko na scianie mavsolum z marmoru wyrzeźbione y Epitaphium Wierszami Greckimi w kamieniu także marmurowym wyryte, co zaś tam napisano nie mogli mi ci Grecy wytłumaczyć, nie rozumiejąc znać Gellinicum to iest vetus literale idioma Graecum. Imię tylko tego pogrzeżbione-o wyczytaliśmy który się nazywał Lukas y rok od Stworzenia Swiata 6089 według Kalkulacyi Greckiey teraz zaś u nich currit rok od Stworzenia Swiata 7431.

Orl. 244

Zmowiwszy tedy w tey Cerkwi tacite pacierz odeszliśmy y wstąpiliśmy za mandukcją tychże samych Grekow, do iedney małej Cerkwi należącej do Czauz monasteru, która iest dedicata Wniebowzięciu Naswiętszey Panny, gdzie y obraz teyże Matki Bożkiej na Scianie in ipso introitu z prawey Strony namalowany Cudotworny, przy którym z Kamienia iest wydrążone własnie iak lavacrum niebarzo wielkie y głębokie ale supernaturaliter same z Siebie wodę toczące, która kiedy mensuram tego lavacri adimplet daley extra mensuram non extenditur y choćby tę Wodę Sto ludzi w naczynia brali razem nie mogą iey wybrać, ale zawsze w iedney mensurze pełno stoi, ktoby zaś chciał violenter, wszystką wodę wybrać dla experiencyey jeżeli ten kamień Sam przez się wodę stillat może to uczynić lecz nazaiutrz znowu pełno zaciecze. Probował tego pierwey terażnieyszy Patriarcha Hierozolimski Chrisanthus kiedy tu był, y wespol z Metropolita terażnieyszym zapieczętował był to kamienne lavacrum wybrawszy wodę, ale nazaiutrz zastał pełne wody. Powtornie kilka temu lat, ieden Turczyn z Konstantinopola przyjeżdżał tu do Thesaloniki dla wybierania haraczu, przyiaciel dawny Metropolity terażnieysze-o który będąc u nie-o z wizitą, kiedy słyszał mirabilia o tey wodzie niewierzył, y chcąc experiri rem narratam chodził z tymże Metropolita do tey Cerkwi, y zapieczętował swoją pieczęcią nie tylko to lavacrum wybrawszy z one-o wodę y wytarszy humiditatem gąbką ale nawet y Same drzwi Cerkiewne. A gdy przyszedł na zaiutrz rozpieczętował drzwi Cerkiewne

F^o 262.
Orl. 245.

Orl. 246.

y lavacrum znalazł w tym kamieniu pełno wody, y zdziwił sie temi Cudowi. Powiadano mi także ta Woda wszystkie niemocy ludzkie leczy, chciałem ja napić się oney, ale mi nie dano, chcąc żebym ją pił rano na czczo a nie iedząc y piąc.

Eodem rano idąc do Cerkwi na nabożeństwo odesłałem do Alexandra Greczyna wspomnionego o odemnie tu w tym Diariuszu kilkakrotnie, Listy moje pisane do Imć P-a Graffa Fleminga y do Imć P-a Stenflichta cyframi 20/9 Decembris, a do Imć P-a Posła Angielskiego o Saint Saphorina do Imć P-a Barona Mennicha do Imć Xdza Waniewskiego-o, do Żony Moiej naymilszey, do Nastusi y Hrehore-o, dzieciu moich kochanych 13/2 Januarij praesentis !723 prosząc go aby do Brata swe-o w Węgierskiej Ziemi zostające-o przez iednego-o tuteyszego-o Kupca eodem odieżdżające-o do Niemieckiej Ziemi te listy moje w liscie Swoim przesłał y prosił go żeby one na pocztę do Wiednia oddał, które listy adressowałem na ręce pomienionego Imć P-a Saint Saphorena.

F^o 263,
Orl. 247.

19/8 We Wtorek po Obiedzie chodząc do tegoż P-a Alexandra y podziękowałem Mu za expediowanie tych Listów po tym chcąc nawiedzić Didaskała tuteyszego chodząc do niego z tym że Panem Alexandrem, lecz nie zastałem go w domu Ie-o, przyoił jednak nas civiliter Discipul Ie-o ieden Kapłan Swiecki, który ex voto nie iest żonaty, lecz in celibatu zostaje, w czym zachowuje zwyczaj Kosciola Rzymskiego-o, który zakazuje Xieży swieckim żenić się. To mi zaś dziwno, że Grecy sarkają na Rzymian że Kapłanów Swieckich cogunt in coelibatu zostawać y powiadają że to iest przeciwko Kanonom Synodalnym a u Siebie Kapłanom Swieckim coelibatum permittunt.

Orl. 248.

20/9 We Srzodę nic nie było ad notandum y nigdzie nie był dla niepogodne-o i dżdżyste-o dnia.

F^o 264.
Orl. 249.

Mrozy tu więcej od tygodnia dość były Srogie z wiatrem północnym przeraźliwym, które mi dokuczyły w izbie na lato budowanej, ale kilka dni iak już ustały te zimna Srogie, y barziej teraz iest do Wiosny aniżeli do Zimy podobna disposicia powietrza z cze-o mam wygodę osobliwą.

21/10 We Czwartek byłem po południu o czwartey godzinie w Kosciele Francuzkim na Nabożeństwie Wystawienia Naswiętszego-o Sakramentu które odprawiają każde-o czwartku ordinario o czwartey godzinie. Legowała in perpetuum na to nabożeństwo pewną summę iedna Dewotka Paryzka która ieszcze żyje. Przed nabożeństwem immediate wstąpił do O. O. Jezuitow, lecz małem się tam zabawił, gdyż Consul przyszedł y zaraz poszliśmy do Kosciola w którym zastałem dla mnie wygotowaną y kilimem

Orl. 250.

F^o 265.
Orl. 251.

zasłaną z gradusem iednym dla klęczenia ławeczkę, y stolec dla siedzenia. Ceremoniowałem się długo niechcąc tego mieysca occupare lecz uproszony od Consula y od Xieży assensi. Po nabożeństwie chodziłem ex voto do Cerkwi S-tey Theodory gdzie ciało iey nieskazitelne leży. S-ta ta iest nowa od dwuchset lat, która kosztem swoim Monaster tam dla Zakonnicy fundowała, y sama Zakonnica zostawszy tam P-u Bogu w postach y modlitwach służyła i zasłużyła sobie na niebo y między świętych iest policzoną słynąc po smierci cudami, która in visione beatifica zostaiąc niech y za mnie P-a Boga modli.

Zostałem tam na początek Wieczerni alias nieszporu, y wysłuchałem na cześć Bogu, a po nieszporze byłem u Grobu tey Świętey y kłaniałem się Iey reliquiom y całowałem one cum veneratione.

22/11 W piątek nic nie było ad notandum.

23/12 W Sobotę przed południem był u mnie Kupiec Grecki Theolog nazywaiący się o którym supra pytaiąc iezeli da Bog iutro zechcę poyść do Cerkwi tey, gdzie iest przy obrazie Naswietszey Matki Bozskiey Woda Cudowna Sama przez się invisibiliter in lavacro scahiriens w ktorey Cerkwi onegdaj byliśmy, Życzył także abyśmy po Służbie Bożey do Czausz Monasteru poiaćhali, powiadaiąc że tam iest ta Czasza z ktorey Chrystus Pan na ostatney wieczerzy Krew swoią przena droższą z wina przemienioną uczniom Swoim dawał. Obiecałem tedy na Obodwoch tych S. S. mieyscach bydź z ochotą na ktore mi assistować deklarował ten Greczyn prosiłem tylko aby mi o Kulbakę iedną dla mnie postarał się. Iakoż godna iest rzecz y widzenia y weneracyi ta Czasza, si credere fas est żeby była ta sama.

F^o 266.
Orl. 253.

24/13 W Niedziele byłem na iutrzni y na Służbie Bożey w pomienioney wczora Cerkwi gdzie przy obrazie Naswietszey Panny y przy tey Wodzie Odprawili O. O. tameysi Paraklis, po którym z inszemi napiłem się tey Wody y do gospody idąc wstąpiłem zaproszony na Kafę do tego Theologa, a potym powróciwszy do gospody byłem w Kosciele Francuzkim na Mszy y na Kazaniu.

25/14 W poniedziałek nic nie było godne-o ad notandum.

26/15 We Wtorek przez cały dzień miałem srogie bolenie głowy, ktore mi zaraziły wagle wczora w nocy z komina dla zarzania izby wyięte. Nad wieczór był u mnie Pater S. Jesu, y komunikował mi relacją drukowaną Koronacyi Krola Francuzkie-o ktora się w przeszłym roku 25 Octobris solenni ritu odprawiła. Byłem tedy curiosus wiedzenia tak chwalebney Ceremoniey, y nie respektuiąc na bolenie głowy przeczytałem całą tę re-

lacią dość obszerną en françois przy Swiecy w nocy. Retulię, mnie także że Car Imśc in magnis angustijs zostaje w Georgiey, gdzie nie mało już Woyska stracił, a naybardziej officierow, dla czego posłał do Astrachani po Succurs, żeby 15 regimentow przyszło. Cesarz także Turecki iako by miał ordinować tamże do Georgiey Woysko Swoie, ale non constat czyli przeciwko rebellizantom Persom czyli im in Succursum przeciwko Moskwy, Gdyż Persi zrebllizowani przeciwko Szacha Swe-o wypędzili go z Państwa który confugit do protekcye Tureckiey y zostaje teraz w Babilonie, a Car Imśc profituiąc z tey Conjunctury wtargnął w Georgię, y łatwo vi armorum wzioł ją w swoią possessiã, mając sobie przychilnych tameyszych Chrześcian, którzy mu, dwie miasta naygłówniejsze obronne poddali, które osadził swoim garnizonem. Cesarz zaś Turecki interessuie się chcąc restituere Szacha na Państwo, który mu za to obiecał pewnych ustąpić prowincyi do Panstwa Tureckie-o przyległych. Georgię tę Moskwa nazywa Milityską ziemiã ktorey Car¹⁶⁹) od Szacha wypędzony z Państwa z całą Familiã Swoią uszedł do Moskwy w protekcją Carską, y żył w Stolicy Moskiewskiey, ktorego y ja znałem, miał on dwóch Synow y dwie pono Córki z których ieden Syn pod Narwą od Szwedów w niewolę wzięty umarł w Sztokolmie, a brat jego także y Ociec umarli w Moskwie. Transakcja ta iaki będzie miała koniec czas pokaże. Tenże Ociec Jezuita powiadał, że się Turcy Srodze armuią w Chocimie ale przeciwko kogo non constat.

Orl. 254.

F^o 267.
Orl. 255.

27/16 We Szrodę po południu że był piękny, ciepły y pogodny dzień, zażyłem promenady nad morze gdzie nic curiosi nie widziałem. Po tey promenadzie byłem na Nieszporze in vicinio w Cerkwi S-o Antonie-o Wielkie-c, ktore-o Solennitas iutro przypada według Stare-o Nasze-o Kalendarza.

Orl. 256.

28/17 We Czwartek byłem w Cerkwi S-o Antoniego na Służbie Bożey po ktorey musiałem długo stać za Cerkwią czekając poki zgiełk wielki Ludziy wychodzących y cisnących się w fortkę przeydzie lecz kiedyśmy stali długo, tandem zaprosiła nas iedna dostatnia, y bogato ustroiona Wdowa Grekini do Domu swe-o, do ktore-o iest introitus z Cmentarza, gdzie mię z innymi znaczniejszymi Grekami traktowała wódką y Kafą, po którym traktamencie odszedłem do Gospody moiey. W Wieczór zaś chodząc na nieszpor do Cerkwi S-o Athanazego ktore-o Solennitas iutro przypada, a kiedym wchodził do Cerkwi, wyszedł mi in Occursum ieden Kupiec znaczny Grecki, a prawie Principalior, y przyprowadziwszy mię do formy pierwszey ex

F^o 268.
Orl. 257.

opposito Metropolitanańskiej postawił mię tam. Po nieszporce kie dym wyszedł z Cerkwi prosili mię Kupcy zaraz przy drzwiach Cerkiewnych siedzieć, y obtulerunt mi Kucią, według zwyczaiu Swe-o, którą offerunt in memoriam Świętych.

● Orł. 258. 29/8 W piątek rano przededniem w nocy chodząc z Letarnią na iutrznię do teyże Samey Cerkwi S-o Athanaze-o, od ktorey niedaleko na Ulicy, ieden hultay Turczyn piany młody rzemiosła tkackie-o napadł z tyłu z nożem pierwey na gospodarza me-o, a potym na Iwana woznicę, ktoremu nożem Kuntusz przebił, o czym kiedy mi dano znać zastanowiłem się tam na ulicy, y kazałem temu hultaiowi noż wyrwać, o ktorego oddanie prosił mię z Wielkimi ukłonami, inkomodując mię swoją prozbą y utrzymując aż do Samey Cerkwi. Przyszedłem iuż na Magnificat, y wysłuchałem konca iutrzni y Służby Bożey po ktorey zaproszony byłem do iednego znaczne-o Kupca in vicinio Cerkwi mieszkaiące-o dosyć splendide gdzie byłem traktowany Kafą, wodką, perfumowaniem y wodką różową według zwyczaiu tuteysze-o. Natymże traktamencie było wiele znacznych kupców. Za powrotem moim do gospody przychodził ten hultay Turczyn prosząc o Swoy noż y stał długo przed furką nie smiejąc wniść do gospody, lecz kazałem go odprawić infectis rebus.

F^o 269.
Orł. 259. 30/19 W Sobotę rano przedpołudniem przychodził do mnie ieden officier od Janczar Agi tuteysze-o, prosząc mię abym zakazał Ludziom moim w nocy strzelać y hałasować, a to na Skargę iakiegoś Turczyzna tkacza, pewnie Pana czyli Magistra wczorayszego hultaia. Odpowiedziałem mu tedy że tu u mnie od przyiazdu me-o nigdy ani w nocy ani w dzień nie strzelano y żadnych hałasow nigdy nie było. Ten tedy Turczyn szalbierz praeveniendo pono skargę moią na Swe-o tkaczyka wymyślił tę imposturę.

Orł. 260. 31/20 W niedzielę po Obiedzie posyłałem Jakuba żyda Tłumacza me-o do Janczar Agi exkuzując się z tey Calumnii wczorayszey y prosząc aby mi ten Calumniator, ktory o strzelianiu y o hałasach w gospodzie moiey donosił, dowodził, a oraz skarżąc się na tamte-o hultaia tkaczyka posłałem mu i noż iego, ktory kazał przyiąć. Nad wieczor przychodził do mnie Greczyn nazywaiący się Theolog znaiomy moy, chcąc mi assistować ieżelibym chciał poyść nad morze na promenadę. Chodząc tedy przy assistencii iego nad morze, y zabawiłem się na tey promenadzie do wieczora, a powróciwszy byłem w Cerkwi naszej Parochialney na nieszporce.

Februarius według nowe-o Kalendarza.

F^o 270.
Orl. 261.

1/21 W poniedziałek nic nie było ad notandum, tylko że przez cały dzień aż do nocy miałem głowy bolenie.

Item rano idąc na Służbę Bożą odesłałem dwa Listy do Stambułu pisane ieden do Tłumacza Wielkie-o pod datą 15 Januarij N. S. a drugi do Abduły Beia Konwoia me-o pod datą wczorayszą a to przez człowieka tegoż Same-o Beia ztąd do Stambułu iadące-o który mi wczora popołudniu o Swoim odieździe dał znać, y obiecał te Listy zanieść y oddać komu będzie należeć.

2/22 We Wtorek posyłałem do O. O. Jezuitów prosząc ich aby mi pożyczili do czytania opera S-o Jana Chryzostoma, od których przyniesiono mi Ośm Thomow.

3/23 We Srodę nic nie było godne-o ad notandum, czytałem tylko sedulo opera S-o Chryzostoma.

4/24 We Czwartek tymże samym czytaniem zabawiałem się.

5/25 W piątek na S-o Grzegorza Theologa kiedym iuż wychodził na Służbę Bożą do Cerkwi S. S. Konstantyna y Heleny naszey parochialney, przysłał do mnie Pan Theolog kupiec Grecki tuteyszy znaiomy moy, oznaymując mi, że w Cerkwi S-o Mikołaja sam Metropolita będzie celebrował exequialną Służbę Bożą za Oyca iego, ktoremu iak umarł tu rok się skonczył. Poszedłem tedy do Cerkwi S-o Mikołaja lecz ani Metropolita nie Celebrował, ani na początek Służby Bożey nie zastałem lecz iuż przyszedłem po Consecraciey y po *восполнимъ* był iednak Sam Metropolita, który po Służbie Bożey stojąc w formie swoiey w Mantiey y w Omoforze odprawował exequie, ktore powinne były odprawować się w Cerkwi S-o Athanaze-o, ponieważ Dom te-o Theologa należy do parochiey Cerkwi S-o Athanaze-o a ta Cerkiew należy do monastera Czauz razwane-o, którą Metropolita gwałtem był odebrał y za przedawał ią przez kilka lat po 200 talarow na rok, w czym mając krzywdę Oycowie Czauz Monastera apelowali do Sądu Weyzyra przeszłe-o Ali Paszy, y sądzili się tam z Metropolitą, który y Cerkiew musiał temu Monasterowi przywrócić, y więcey niż 100 kies przypłacić in-super y głowę by stracił, ieśliby Weyzyr pod Temiswarem w przeszley z Cesarzem Woynie niezginął. Za co Metropolita gniewaiąc się na O. O. Monasteru pomienione-o niechce bywać w Cerkwi S-o Athanaze-o, y dla te-o niechciał tam y exequiy odprawować za duszę Oyca Theologowe-o.

Orl. 262.

F^o 271.
Orl. 263.

Po nabożeństwie zaprosił mię P-an Ethimiy moy Creditor

Orl. 264.

na Kafę y Wodkę, a że y Theolog mię także prosił, wstąpiłem y do nie-o idąc do gospody moiey, y zastałem tam Metropolite z inszemi Grekami znacznemi, gdzie mało zabawiwszy się, napwszy się tylko Wodki y Kafy, powrociłem do gospody moiey.

6/22 W Sobotę wieczor był u mnie Pater Tarillon Societatis Jesu który mi retulit że Turcy wielkie preparatoria czynią na Woynę morzem y lądem. O Pośle zaś Swoim ktore-o Porta expediowała do Cara Imsci żadney niemaią wiadomosci. Instuper y to oznaymił mi że Szach Perski z Babilonu poszedł był do Państwa Swe-o z Sukkursem od Porty Sobie danym przeciwko Mogolowi¹⁷⁰) zbuntowanemu, lecz źle mu successit ta impreza, ponieważ y Sam w potrzebie zginął, y całą Ie-o Familią ten Mogol wyzabiał, tak dalece że y iedne-o z niey nie zostało się. Mogol ten iest ieden Xiążę Mogolski który z Swoią prowincią alternatim należy do Persiey y do Mogola y iest Vasallus y Szacha Perskie-o y Mogola ktore-o Antecessorowie kilkakrotnie tentowali wyzuć się z posłuszeństwa Perskie-o, y zrzucić z siebie Poddańskie iarzmo, ale infectis rebus pokuszali się, teraznieyszy zaś tamtey Mogolskiey prowinciey nazywaiącey się Kandeher Mogol do Persiey przylegley Xiążę, który się nazywa Merwi Ogłow upatrzywszy pogodny czas że Szach iest effeminatus, y do woyny niesposobny, a do tego widząc y wiedząc Persow z Panowania Ie-o niekontentnych zrebllizował, y pociągnął in Societatem armorum wiele Persów z ktoremi wypędził z Państwa Szacha, a Car Imśc chcąc profitować z tey Coniunctury wtargnoł w Georgią z swoim woyskiem y łatwo ią w takim zamieszaniu w possessią swoią odebrał, a z nią y oras maritimas Kaspiyskie-o Morza.

N. B. Dzisiay Skonczyło się 30 dni odebrane-o tainu, dla cze-o iutro trzeba będzie posyłać do Celnika dla odebrania in Successum na terażnieyszy miesiąc znowu na 30 dni.

N. B. 7/27 W Niedziele posyłałem Jakuba Żyda Tłumacza me-o do Celnika po tainowe pieniądze, lecz odłożył na iutrzeyszy dzień.

F^o 273.
Orl. 267. 8/28 W poniedziałek nic nie było ad notandum przynióśł tylko żyd od Celnika tainowe pndze.

9/29 We Wtorek był u mnie Greczyn Theolog y confirmavit też same wiadomości o preparamentach na Woynę Tureckich.

10/30 We Szrodę odebrałem Listy ieden z Serezu od Imć Oyca Metropolity przez Kupca tuteysze-o Hadzi Kiriazi Machramadzi, w ktorym mię prosi abym 60 talarow odemnie wy-

zyczonych oddał do rąk listodawcy, ccm uczynił y tegoż momentu tę summę wyliczyłem y na ręce le-o oddałem.

Drugi list z Kawała od Vice Consula Francuzkie-o w którym mi przysłał Copią listu do Siebie od Posła Francuskie-o z Stambułu pisane-o a ta w sobie to tenet, że listy moje na ręce tegoż Posła do Stambułu expediowane doszły tych komu należały, ale nie może mieć wiadomosci ieżeli mi dali albo dadzą respons, insuper każe Viceconsulowi aby mi wyperswadował że ma wielką consideracją y estime dla mnie y że moje imie y merita bardzo mu dobrze wiadome.

Orl. 268.

11/31 We Czwartek przez cały dzień y noc wielka była zawierucha zamiecie y śnieg nad spodziewanie wielki y gęsty z zimnem srogim, do ktore-o żadney tu iuż nie było apparenciey, ponieważ właśnie iakby w Maiu ciepło kontynuowało, tak dalece że iuż drzewa poczęły były kwitnąć.

Februarius według Stare-o Kalendarza.

F^o 274.
Orl. 269.

12/1 W piątek rano poiachał był Iwan Woznica w pole na kuropatwy, lecz infectis rebus powrócił, nic zgoła nie przywiozszy ponieważ dla zimna wielkie-o y wiatru Kuropatwy Ku Wsiom aż pod Same Izby ulatywały, gdzie one Turcy strzelali, dla czego z siatką swoją nic nie wskurał. Ten że Iwan powiadał, że wszędzie po polu pełno owiec pomarżłych kupami po dwadziescia y po trzydziescie leży ktore nagły y gwałtowny Śnieg y mroz zachwycił na pastwiskach.

Eodem w Wieczor Greczyn ieden sąsiad gospody moiey, przysyłał do mnie prosząc na Wesele do Siebie na iutrzeyszy dzień. Ale nimbyśmy poszli na ten akt, pierwey żebyśmy się zmyli w łaźni, z inszemi gośćmi zaproszonemi, na toż Wesele powiadając że tu taki iest zwyczaj za łaźnie zaś powinien młody ktory się żeni od Wszystkich osób zaproszonych na Wesele zapłacić.

Orl. 270.

13/2 W sobotę byłem na Służbie Bożey rano w Cerkwi S. S. Konstantina y Heleny bliższej, chciałem zaś bydź w Cerkwi Naswiętszey Panny Gromniczney alias Стрѣтенія Гѣня, ktore-o Solennitas dzisiay odprawowała się ale dla zimna wielkie-o niemogłem poyść. Po służbie Bożey zapraszał mię gospodarz moy imieniem P-a Młode-o ktory się żeni do łaźni, alem się wymowił od tego traktamentu, że u nas niemasz zwyczaiu w Święta myć się w łaźni. Po południu zaś przysyłało do mnie z Wesela tego prosząc, iż iesli Ia nie przydę na to Wesele, abym Michałowi Synowi memu pozwolił poyść, lecz informowawszy

F^o 275.
Orl. 271.

się że na tym weselu nikogo z znacznych ludzicy nie będzie tylko ex plebeijs, wymowiłem się różnemi politycznemi racjami y Michałowi niepozwoliłem.

K o n i e c t e g o D i a r i u s z u .

Niech będzie chwała wieczna nieskończonemu Miłosierdziu Bozskie-u za Wszystkie Je-o Dobrodzieystwa.

Se barto dobre ure, y ze jest jednego
 mu z Insuz poturmentu. Potnew.
 sietey z lity zaburiti ony na ru
 onch diaworal etas meonal, y
 by potkiny karuzel barto termu
 rad, ze jestesny metwodzi dom
 Orlewisli, y potkat mi sie pro
 are Cyen zaskawym, i aluz na
 tym doznat samym kuthem, ze
 mitor jest w lardym do Aras su
 rey naturalna.

26 January we Pwasku, pmsat do
 mnie ranu Incan Darm Orlewisli
 szyc ony z Long fortly y Cyen do
 be na Obad, na lityn tego Inca
 lityny, y ptyiot was lityfama
 amen.

П Р И М І Т К И.

¹⁾ **Карло Генрих фон Левен** (22/V 1666—7/XII 1741) — з естонської родини **Леве**, що отримала шляхетство в 1657 р. і змінила прізвище на **фон Левен**. Морський старшина, відомий співробітник **Карла XII**. Спричинився до перемоги над данською флотом в 1715 р. і перевіз **Карла XII** до Швеції на своєму кораблі „Елянд“. Вступив на службу в 1680 р.; капітан у 1709 р.; віце-адмірал у 1715 р.; адмірал у 1719 р.; врешті, в 1738 р. був призначений головою адміралтейства.

²⁾ **Де Клюар** — французький емігрант із протестантської родини, який спочатку був на службі шведській, у ранзі капітана. Був гувернером **Григора-Петра Орлика** та секретарем гетьмана. У 1722 р. вступив на англійську службу.

³⁾ Генерал-майор **Бекер** — старшина шведський, що був із **Карлом XII** на Україні.

⁴⁾ **Пилип Богуслав фон Шверін** — старшина з відомої у Швеції військової родини.

⁵⁾ **Петро барон Адлерфельт** (1680—1743) — видатний шведський військовий і політичний діяч; займав високі командні становища і був шведським посланником при данському дворі у 1720—1722 роках. Був разом із братом, **Густавом графом Адлерфельтом**, відомим істориком **Карла XII**, на Україні і звідти заховав приятельські стосунки з гетьманом **Орликом**.

⁶⁾ **Граф Іван Август Маєрфельд** — королівський радник, секретар і від 1713 р. губернатор шведської Померанії; відомий політичний діяч і державний муж.

⁷⁾ **Де Добелер** — відома банкірська родина.

⁸⁾ **Абрагам Гріль**, або **Грільо**, син **Антона** та **Анни Слінгелянд**, відомий банкір та філантроп нібито італійського походження, який мав свої банкірські контори в Швеції та Голландії. Помер 1725 р.

⁹⁾ **Олександр Брюгієр** — банкір.

¹⁰⁾ **Ян граф із Слупова Шембек** († 1731), прозваний „Граціозус“ спочатку референдар, потім підканцлер, врешті, у 1711 р., канцлер великий коронний. Відомий прихильник **Августа II Саксонського**, хоч був одружений із **Евою Лещинською**, родичкою короля **Станислава**; син **Францішка** та **Варвари Рупнєвської**; брат **Станислава**, архієпископа **Гнезненського**, примаса Польщі, **Яна Христового**, князя єпископа **Вармінського**, й **Прецлава**, канцеляря **Войніцького**.

¹¹⁾ Повинно бути „Novembris“.

¹²⁾ **Андрій Готліб барон фон Берншторф** (1640—1726) — ганноверський шляхтич, міністр і намісник короля **Георга англійського** у Ганновері.

¹³⁾ **Баствіц (Басевіц)** — гольштинський дипломат та письменник.

¹⁴⁾ **Георг І Людовик Брауншвейгський** (із дому **Вельфів**); ганноверський електор, покликаний на англійський престол після бездітної смерті королеви **Ганни**, останньої із **Стюартів**.

¹⁵⁾ **Саадет Гірей** — хан кримський (1716—1724), що став ханом після Каплан Гірея (1713—1716), приятеля гетьмана, з яким той склав трактат миру та союзу.

¹⁶⁾ **Федір Нахимовський** — співробітник Орлика і його відпоручник серед козацтва; заарештований з наказу польського коронного гетьмана Сенявського, мав бути виданий росіянам, але перевезений до Бучача (мабуть, завдяки протекції Потоцьких), залишався там довгий час; помер на Волині. Спершу був булавничим, а врешті генеральним писарем.

¹⁷⁾ **Граф Карло Густав Шпарре (Спаре)** (1/VI 1689—24/IV 1741) — майор у 1716 р., потім королівський адютант; у 1719 р. був надзвичайним послом у Лондоні, а в 1732 р. отримав рангу генерала-майора. Одружений із Лисаветою Деріт, прибраною донькою королівського родича, графа Гюленборга. Відомий шведський дипломат. Брав участь у полтавському бої.

¹⁸⁾ Це, мабуть, відомий князь **Євген Савойський** (1663—1736), головний комендант німецько-австрійських військ у війнах із Францією.

¹⁹⁾ **Фридрих Август II Сансонський** — щасливий суперник Станіслава Лещинського, союзник Петра I, царя російського (панував від 1696 до 1733 з перервою від 1704 до 1709).

²⁰⁾ **Яків Генрих Флемінг** († 30/IV 1728), граф Св. Римської Імперії, саксонський польовий маршал, генерал військ литовських, дідичний поморський маршал, конюший литовський (1701), генерал артилерії коронної (1710—1714), староста тчевський та саксонський міністр.

²¹⁾ **І. Я. Траутветер** — генерал-поручник, посол при польському дворі, губернатор Стральзунду, відомий шведський дипломат.

²²⁾ **Феліціян Константин Шанявський (гербу Юноша)**, — князь єпископ краківський (1720, † 1739).

²³⁾ **Михайло Сервацій князь Корибут-Вишневецький**, син князя Костянтина, воєводи белзького, та близької родички короля Станіслава Лещинського, приятельки гетьмана Мазепа, Ганни з Корчаків Ходоровських, у другому подружжі княгині Дольської; був гетьманом польним литовським (1703), потім канцлером великим литовським, врешті (1736) гетьманом великим литовським та виленським воєводою.

²⁴⁾ **Станіслав (Ціолек-Тореллі) Понятовський** (1676—1761 або 1678—1762) — батько останнього польського короля, Станіслава Августа. Генерал артилерії коронної, ловчий вел. кн. лит., вел. підскарбій вел. кн. лит., генерал королівської гвардії, найвищий регіментар військ королівських, воєвода мазовецький (1728—1752), каштелян краківський (1752 до 1761), кавалер ордену Білого Орла. Видатний політик, голова партії Чарториських, потім міністр при Августі II та Августі III, спершу сторонник Лещинського, потім прихильник Росії.

²⁵⁾ **Христофор Кипріян Урбанович** († 1731) — шляхтич із Білорусі, в 1712 році був із Карлом XII у Бендерах та командував десятою компанією подільських драгунів на шведській службі; в 1719 р. був призначений генерал-майором та комендантом Стокгольму. Відзначився в боях із росіянами під Рослянгеном та Нючепінгом, потім повернувся на Білорусь, а в 1725 році вступив, як генерал-лейтенант, на російську службу.

²⁶⁾ **Маврикій Велінг фон Гоф** (31/X 1654 — 10/VI 1727). Відатний шведський державний муж. Займав дуже відповідальні уряди. У 1676 р. іменованій бароном, призначений у 1697 р. генерал-майором, у 1698 р. — генерал-лейтенантом і послом при королі польському Августі II, у 1710 р. — генералом піхоти та губернатором Вісмарським і Бременським. У 1711 р. іменованій графом фон Гоф та міністром справ закордонних і фінансів. У 1720 р. був представником Швеції на Брауншвейгському конгресі.

²⁷⁾ Про **Герциків**, родину Ганни Орликової, подамо докладнішу розвідку.

²⁸⁾ Імператор римсько-німецький **Карло VI**, останній із габсбурзького дому (12/X 1711—20/X 1740), батько Марії Терезії, яка вийшла за Франціска Стефана льотаринзького; звідси початок льотаринзько-габсбурзького дому австрійських цісарів.

²⁹⁾ **Олексій**, син царя Петра I, замучений у в'язниці з наказу свого батька.

³⁰⁾ **Григорій (син Федора) князь Долгорукий** (1655—1723). Від 1709 до 1721 р. був російським послом у Варшаві, де своєю поведінкою обурих проти себе все польське суспільство і через це був відкликаний.

³¹⁾ **Самійло фон Тривальд (Триваль)**. Секретар гр. Веллінга, був потім на гольштинській службі.

³²⁾ **Олександр (син Данила) Меншиков**. Невідомого походження, джура та фаворит царя Петра I. Перейшов усі військові ступні до генерала-ан-шеф, фельдмаршала, генераліссімуса та голови військової колегії й отримав за протекцією Петра I, в 1702 р., титул графа Св. Римської Імперії, а в 1709, за полтавську перемогу, російський титул світлішого князя Іжорського.

³³⁾ **Майстер Жак**. Якась таємнича особа, прізвища якої гетьман Орлик не хоче називати. В комедії Мольєра „Скупець“ — це імя слуги Гарпагона. Пізніше стали так називати прислужників — відпоручників, фактотумів.

³⁴⁾ **Мариграф фон Барейт**, із дому Гогенцоллернів, молодшої галузі (1721).

³⁵⁾ Повинно бути „w którey“.

³⁶⁾ Повинно бути „Czeskiego“.

³⁷⁾ **Граф Туре Гаврило Бельке** (3/XII 1684—11/V 1763), син Нільса, графа Бельке, та Еви Горн де Біорнсборг. Шведський старшина, дипломат і діяч, невідлучний товариш Карла XII; був із ним на Україні, в Бендерах, у Демотиці. В ранзі генерал-майора командував відділом шведської армії. Потім був у Відні послом.

³⁸⁾ Облога Праги шведами підчас тридцятилітньої війни, в 1620 році.

³⁹⁾ Повинно бути „Chlumiec“.

⁴⁰⁾ Був один **Бос (Boye)** в 1659 році, разом із графом Адамом Левенгаутом, на Україні. Тоді він був старшим поручником. Потім був у Карла XII генералом і помер у полоні в Москві, 12 лютого 1719 р.

⁴¹⁾ В копії „Діярія“, яка знаходиться в Бібліотеці кн. Чарториських, написано „Gospov“.

⁴²⁾ **Данило Микола фон Гепкен**, властиво Гепке або Гепкінг (9/III 1669—26/IV 1741), шведський державний муж, спочатку референдар та

співробітник Арвіда графа Горна, потім державний секретар внутрішніх справ, врешті й закордонних.

⁴³⁾ **Сольдан** — шведський державний секретар, якийсь час особистий секретар Карла XII; гетьман зблизився з ним під час свого перебування в Бендерах.

⁴⁴⁾ **Барон Орлик Петро**, батько першого графа Орлика. Про родину Орликів буде подано всі деталі в останньому томі.

⁴⁵⁾ **Йосип граф із Великих Кончиць Вандалин-Мнішех**, маршал надворний коронний у 1706 р., маршал великий коронний у 1713 р., каштелян краківський у 1742 р., завжди був вірний саксонським королям; помер у 1742 р.; одружений із князівною Вишневецькою, донькою князя Костянтина та Ганни з Ходоровських.

⁴⁶⁾ **Кришпін фон Кіршенштейн**. Старший — Юрій Єронім, генерал-лейтенант військ литовських, підчашник литовський, врешті, у 1722 р., каштелян жмудський. Молодший брат його, Казімір, — староста плуніянський, тивун сондинський, врешті генерал військ литовських та стражник литовський. Посол польський у Царгороді в р. 1708—9—14.

⁴⁷⁾ **Граф Шафґоч** — обер-директор, завідувач поліції та охорони порядку.

⁴⁸⁾ **Іван Штенфліхт** народився у 1682 р. в Остроготії, син капітана Сегерстена; при наданні йому шляхетства перемінив прізвище. Служив у шведському війську, в остроготській кінноті, після того, як покинув добровільну службу в імператорській армії, в 1691 р. У 1702 р. був уже капіталом, потім у 1705 р. поручником. Служив у війську князя Ракочія під польським генералом Смілінським. Повернувся на шведську службу і з Магнусом Стенбоком був у Померанії на чолі охотних драгунів та з ними пішов на Україну. У 1715 р. був старшим поручником у так званих „Дністрянських драгунах“; тоді й отримав шляхетство. У 1719 році перебував на гольштинській службі і разом із князем Карлом Фридрихом, зятем Петра I, приїздив до Росії вже як генерал-майор. У 1722 році одружився з Настасією Орликівною, донькою гетьмана. У 1733 р. перейшов на становище генерала на службу польську при королі Станіславі Лещинському. У 1738 р. був генерал-поручником на французькій службі, потім, із тою самою рангою, вернувся на шведську службу. В 1748 р. прийнятий лицарем до ордена Серафимів. Видатний шведський військовий та політичний діяч. Помер 12 червня 1758 р. в Нобеледі в Смяляндії. Після смерти першої жінки, одружився з її сестрою, Варварою Орликівною.

⁴⁹⁾ Це може бути: 1) **барон Гуго Іван Гамільтон** († 9/IV 1748), шведський старшина, що особливо відзначився в бою під Клісовом; генерал-майором у 1708 р. потрапив у полон під Полтавою і повернувся до Швеції лише в 1722 р.; призначений генералом кінноти, а в 1734 р. маршалом; або 2) **Густав Данило граф Гамільтон** (9/II 1699 — 29/XII 1788), полковник у 1741 р., генерал-майор у 1747 р., генерал-лейтенант у 1755 р., головний військовий комендант у 1758 р. і маршал у 1765 р. Лицар ордена Серафимів.

⁵⁰⁾ **Костянтин Володислав Собеський**, королевич польський (1680 до 1726), одруж. із Марією Юзефою, гр. Вессель, старостівною рожалською († 1761).

⁵¹⁾ **Граф фон Мантейфель** — саксонський міністр.

⁵²⁾ **Князь Гольштинський Карло Фридрих** (1700—1730) — зять Петра I та батько Петра III.

⁵³⁾ **Станислав із Бейд та Ржевуськ на Роздолі Ржевуський** († 1728), воєвода підляшський, а від 1728 р. — белзький; у 1706 р. призначений гетьманом польним коронним, а в 1726 р. — гетьманом великим коронним, після смерти Адама Сенявського.

⁵⁴⁾ **Барон Менніх** — швагер барона Орлика (подробиці див. у IV томі).

⁵⁵⁾ **Арвід Бернгард Горн д'Амінне** (6/IV 1664—17/IV 1742). Відомий шведський державний муж та військовий діяч. Користуючися великим довірям Карла XII, довгі роки управляв Швецією; в 1700 р. був призначений канцлером і отримав титул графа; рівночасно йому було доручено займатися вихованням князя Фридриха Гольштинського (Ольденбургського), якого Карло XII хотів зробити своїм наступником; у 1709 р. доручено йому головування в Державній Раді.

⁵⁶⁾ **Ян V із Щекаревиць Тарло** († 1732), син Яна, воєводи сандомирського; у 1711 р. єпископ київський; у 1722 р. — познанський.

⁵⁷⁾ **Павло (син Івана) Ягужинський** (1683—1736) — російський дипломат, видатний співробітник Петра I; був генералом кінноти, послом у Відні, в 1722 році призначений генерал-прокурором сенату; в 1731 році отримав титул графа. Батько його, литовець із роду, був органістом лютеранської церкви в Москві й майором у чужоземному полку.

⁵⁸⁾ **Граф Нейдгардт** — начальник імператорської камери, голова фінансової управи.

⁵⁹⁾ **Граф Шлік** — канцлер чеського королівства, начальник усіх судових установ.

⁶⁰⁾ **Богуслав Ернест граф Денгоф** († 1734)). В 1702 році підкоморій великий литовський, у 1710 р. генерал литовської артилерії. Одружений із Маріяною Білінською, донькою Франціска Людвика, маршалка великого коронного й Марії Людвиги Морштинівни.

⁶¹⁾ **Санто Сафоріно властиво: де Пем де Сен Сафорен** — англійський посол у Відні.

⁶²⁾ **Князь Федір Йосип Костянтин Любомирський** — староста списький, потім воєвода краківський (про нього буде далі).

⁶³⁾ **Юрій із Варшиць Варшицький** (гербу Абданк), останній із свого роду (галузі графів Скарбків із Гори), каштелян ленчицький (1703—1718), воєвода ленчицький (1718—1733). Другий син Михайла, воєводи сандомирського, й Олени Варшицької, каштелянки краківської, брат Станислава, мечника вел. кор. старости ленчицького, донька якого (від Маріяни Йорданівни, каштелянки войницької) була спершу жінкою Людвика Потія, воєводи виленського, вел. гетьм. вел. кн. лит., а потім графа де Монморансі.

⁶⁴⁾ **Януш Антін князь Корибут Вишневецький граф на Лубнях, Ромні й Жмигороді**. Маршалок надворний литовський та каштелян виленський у 1703 р., воєвода краківський у 1706 р., каштелян краківський у 1726 р., I-ий сенатор Річі Посполитої, староста кременецький, син князя Костянтина, воєводи белзького, та Ганни з Корчаків Ходоровських; брат князя Михайла Сервація; одружений із Теофілею Лещинською; мав одну доньку, Францішку Уршулю, княгиню Радивилову. Помер 1711 р. Діярій Орлика

⁶⁵⁾ **Яків Станислав граф Морштин** — воєвода сандомирський († 1728).

⁶⁶⁾ **Микола граф Денгоф**, краківський канонік, парох сандомирський, депутат до коронного трибуналу († 1736).

⁶⁷⁾ **Матвій (син Петра) князь Гагарін**, нащадок князів стародубських, сибірський губернатор, приятель Меншикова. Був якийсь час приділений до російського посольства в Відні. Замучений Петром у 1721 р.

⁶⁸⁾ **Яцек Одровонж**, домініканець, що був із місією в Києві.

⁶⁹⁾ Про Станислава з Лазиськ Орлика й дружину його, Катерину з Коморовських, буде подано докладніше в останньому томі цього видання.

⁷⁰⁾ **Ян XII, Наленч Малаховський** — єпископ краківський, князь сіверський († 1699).

⁷¹⁾ Повинно бути „Mniszech“.

⁷²⁾ **Францішек Вельпольський**, воєвода сєрадзький, у 1728 р. став воєводою краківським.

⁷³⁾ **Петро Лєварт Кчевський**, воєвода брацлавський від 1703 до 1722 р.; після нього — **Петро Пржебєндовський** від 1722 до 1756 р.

⁷⁴⁾ **Іван Герцик**.

⁷⁵⁾ **Опанас Герцик**.

⁷⁶⁾ **Йосип Потоцький (гербу Пілява)** († 19. V. 1751), дідич на Немірові та Станиславові, власник величезних маєтків на Україні і в Галичині, в 1702 р. — воєвода київський, у 1735 — гетьман великий коронний, у 1744 — воєвода познанський, у 1748 — канцеляр краківський; сторонник Станислава Лещинського, прихильник Мазепи та Орлика; був при Карлі XII в 1708 році і разом із шведами та козаками пробув кілька років у Бендерах. Донька Софія, за Адамом Смігельським, стольником коронним, про якого згадує Орлик.

⁷⁷⁾ Повинно бути „Cieszyna“.

⁷⁸⁾ Це, мабуть, до Степана Яворського, митрополита рязанського.

⁷⁹⁾ Мабуть, це князь **Мартин і Микола Радивил** (1705—1756), сьомий князь на Клецьку, староста кропивницький та грабовський, син князя Яна XVII Миколи і Олени Дороти з графів Денгофів, онук князя Домініка I та Ганни Маріяни з князів Полубинських (родички Орликів); виїхав за кордон, довго перебував у подорожі, потім увесь час працював над гебраїською мовою, жив лише з жидами та врешті перейшов на жидівську віру. Прожив довгі роки під опікою родичів, як божевільний.

⁸⁰⁾ Повинно бути „Teatynów“.

⁸¹⁾ **Станислав II з Слупова Шембек**, князь примас, архієпископ гнєзненський, † 1721.

⁸²⁾ **Антін Севастіян Дембєвський** (1682—1763), секретар короля Августа II, 1730 референдар великий коронний, потім священник, 1735 єпископ плоцький, 1752 кувявський.

⁸³⁾ Див. примітку 56.

⁸⁴⁾ **Ян Сапіга** († 1730 р.), з сіверської галузі на Ляховичах, староста бобруйський, збитовський та соколівський, фельдмаршал російських військ; 1708 р. був призначений королем Станиславом Лещинським гетьманом вел. литовським, але вже 1709 р. мусів віддати булаву Григорові Антонові князеві Огинському. Перейшов на російську службу, був ген. губ. Петербургу та сенатором. Давній приятель гетьмана Орлика; підчас „калаліжкы“

у Бендерах вирятував від татарів його сина Григора. Від цього князя Яна Сапіги мають походити Сапіги, що осіли на Україні — на Волині та на Полтавщині.

⁸⁵⁾ Згаданий тут барон **Орлик** це — **Карло**, майбутній перший граф.

⁸⁶⁾ **Вільгельм граф Мер** (Mier або Myhr), граф на Радзехові та Вожучині († 1758). Походив із старої шотландської шляхетської родини, один із членів якої, Торстен Мер, отримав у Швеції, 16. X. 1680 р., призначення шляхетства. Генерал-майор шведської, а потім польської служби. Каштелян слонський — 2. X. 1746 р.; отримав польський індигенат 28. X. 1726 року.

⁸⁷⁾ **Баронова Орликова**, про яку тут згадується, це жінка старого барона, мати першого графа Орлика, з дому баронівна Менніх.

⁸⁸⁾ **Кірхман**, радник двора короля Августа II, дуже впливовий фінансовий урядовець.

⁸⁹⁾ Повинно бути „December“.

⁹⁰⁾ **Фридерик Михайло**, князь **Чарториський** (1696—1775).

⁹¹⁾ П'янна **Чарнковська** в Требниці. Це, мабуть, Софія, остання з роду, яка в дуже пізньому віці вийшла за Фр. Радзевського.

⁹²⁾ Священик **Ваневський** — перебував на Україні і здавна був у близьких відносинах із гетьманом; краківський канонік, секретар капітули.

⁹³⁾ **Князь Юрій Гессенсько-Кассельський** — брат Фридриха, короля шведського.

⁹⁴⁾ **Йоахім фон Дюбен** (1671—1730), канцлер надворний та маршалок шведський.

⁹⁵⁾ Святий **Станислав Щепановський**, патрон Польщі, мученик, убитий королем Болеславом Сміливим.

⁹⁶⁾ **Констанція** з князів **Друцьких Подберезьких**, донька Олександра, маршала ушитського (1697) та Володковичівни; внучка Григора, воєводи смоленського та Рудоминівни Дусятської; перший раз була одружена з Мартином Леоном Замойським, старостою болімовським, братом Хоми Йосипа п'ятого та Михайла Здислава, шостого з графів на Замості. Повдовівши 1718 р., вийшла вдруге за Юрія на Підтайцях Потоцького, старосту грабовецького та товмацького, який від першої жінки, Маріани Ліневської († 1723), не мав дітей, та з яким мала двох синів і три доньки, серед яких відома в останніх роках XVIII в. Катерина з Потоцьких Коссаковська, каштелянова Камінська. Через подружжя цієї своєї родички та її дітей гетьман Орлик був споріднений із численними найвпливовішими польськими родинами — Потоцьких, Замойських, Малаховських, Концьких, Гумецьких, Коссаковських. Володковичі були дуже близькими родичами гетьмана; це родина білоруська, з якої вийшло кілька видатних людей XVIII в. та яка була споріднена з багатьма родами литовської та руської аристократії — князями Огинськими, Друцькими-Соколинськими, Полубинськими, Монвидами-Дорогостайськими, Костровицькими т. ін. На думку деяких істориків, рід Володковичів був галуззю Рюрикової династії.

⁹⁷⁾ **Михайло** на **Судишеві** та **Черлениці Потоцький** († 1750), писар великий коронний, у 1726 р. воєвода волинський.

⁹⁸⁾ Три сини **Станислава Гераклія князя Любомирського** та Лизавети з графів Денгофів: 1. **Федір Йосип Костянтин**, староста сніський (1700), врешті воєвода краківський; одружений із Маріяною Лизаветою Комінг

(de Cultet Cumming de Comminges); 2. **Йосип**, генерал військ цісарських, воєвода чернігівський, скінчив самогубством; 3. **Франциск** — генерал імператорських німецьких військ.

⁹⁹⁾ **Дунін Борковський**, ловчий чернігівський.

¹⁰⁰⁾ **Павло Карло князь Сангушко**, маршал надворний литовський (1713), одружений із Юзефиною Маріяною князівною Любомирською, дідичкою князівства острозького.

¹⁰¹⁾ **Інокентий Вінницький** (гербу Сас), перемиський єпископ, противник Івана Малаховського, проти якого боровся за владичий стіл; походив із старої шляхетської родини, відомої в XV в., з Вінниці, у воєвідстві руському.

¹⁰²⁾ **Іван Малаховський** († 1692) із старого роду Малаховських-Наленців, що виводилися від Держикраїв, князівської династії перед Пястами; **Несецький** помилково зараховує їх до роду Прусів. Призначений перемиським єпископом (9. X. 1670), після Терлецького, боровся з Інокентієм Вінницьким за владичий стіл.

¹⁰³⁾ **Степан із Рихт на Соکیلці та Солобківцях Гумецький**, стольник подільський, підстолярник коронний, староста белзький, воєвода подільський (1706). Генерал польської коронної артилерії, лицар ордену Білого Орла 1730. Кількаразовий маршал сойму. Помер у 1736 р. Вірний сторонник Августа II Саксонського, противник Станіслава I Лещинського та його політики. Двічі одружений: 1) з **Констанцією Оленою Липською**, 2) з **Констанцією Катериною Кросновською**, донькою Миколи, воєводи чернігівського († 1723), та **Ганни Роевської**, вдовою після Якова Потоцького. Як **Гумецькі**, так і графи **Кросновські** належать до давно осілих на Поділлі польських родів.

¹⁰⁴⁾ **Щербан Фльондор** — боярин молдавський. Фльондори споріднені з іншими старшляхетськими родами Буковини (Гурмузаки, Васильки, Стирчі та ін.).

¹⁰⁵⁾ „**Спага**“ — від арабського слова **сіпар**, кіннотчик.

¹⁰⁶⁾ „**Кехая**“ — начальник канцелярії папі, головний секретар. „**Капи Кехая**“ — головний, старший секретар (канцлер). Такий самий титул „**Капи Кехаї**“ гетьман дає молдавському та мультанському представникам у Хотині.

¹⁰⁷⁾ **Корсаки**. Татарський рід гербу „**Котвиця**“, відомий від XVI в. Служили в польських і татарських військах.

¹⁰⁸⁾ **Липки й Черемиси**. — Племена татарські, які служили то в польському війську, то в турецькому. — частина з них осіла на Литві та на Україні — на Поділлі. Рід **Колчаків** — відомий черемиський шляхетський рід.

¹⁰⁹⁾ „**Сераскер**“ — головний комендант військ у Басарабії (Хотині). Був час, коли сераскерів було кілька. В останньому часі **сераскерем** називали лише турецького міністра військових справ.

¹¹⁰⁾ „**Хатишериф**“ — султанський лист або універсал.

¹¹¹⁾ „**Падиша(х)**“ — титул турецького султана, значить — король, господар.

¹¹²⁾ „**Везир**“ — міністр. „**Великий Везир**“ — перший міністр, прем'єр — канцлер.

¹¹³⁾ **Дмитро Кантемир** (1673—1723).

¹¹⁴⁾ **Франц II Ракоци князь Семигородський** (1676—1735) боровся за

незалежність Угорщини проти Габсбургів. Після перемоги Австрії перебував спочатку в Польщі, потім у Туреччині. Про його жінку згадується нижче. Обраний князем у 1706 р., покинув Угорщину в 1710 р.

¹¹⁵⁾ „**Таїн**“ — пенсія, утримання.

¹¹⁶⁾ „**Чаушбаша**“ — урядовець, що виконує зовнішнє доручення, — кур'єр, посланець, герольд.

¹¹⁷⁾ Господар чи князь волоський або молдавський. Мав при хотинському папі, що був наче намісником султана, свого представника.

¹¹⁸⁾ Свого представника мав і мультанський господар. Ці обидва князівства, столицями яких були: першого Сучава (потім Яси), а другого Букарешт, зєдналися потім в одну державу під назвою Румунії.

¹¹⁹⁾ „**Ага**“ — ротмістр, сотник. Старший **Ага** — його гетьман називає воєводою.

¹²⁰⁾ „**Терджиман**“ або „**дроґоман**“ — перекладач. На сході всі великі державні установи мали своїх перекладачів для стосунків із чужинцями. Так само кожне чужоземне посольство мало свого дроґомана.

¹²¹⁾ „**Болюбаша**“, „**Одобаша**“ — старшинські ранги в турецькому війську, — відповідають поручникові, четареві.

¹²²⁾ **Степан син Яна на Бучачі Потоцький**, — 1690 р. ловчий коронний, 1700 р. стражник великий коронний, 1720 р. воєвода белзький.

¹²³⁾ **Корицькі** — татарський шляхетський рід, розповсюджений на Україні та Литві. **Скирмунди** — татарський шляхетський рід, відомий на Литві.

¹²⁴⁾ **Христоф Сулима Думич Попель**, поручник королівської гусарської корогви, староста тучапський, у 1722 р. посланник польський у Царгороді. Двічі одружений: 1) з Устрицькою, 2) з Ганною Шалава Лєдоховською, із старої волинської шляхти. Попелі (Хвостяки, Думичі та ин.) це один із найстарших польських шляхетських родів. Дуже давно вже осіли серед руської шляхти, з якою споріднилися.

¹²⁵⁾ **Палеолоґи** — рід, з якого вийшло кілька візантійських імператорів та який поділився на численні галузі, що панували в Греції, Альбанії та у маркграфстві Монфера. Рівночасно деякі грецькі родини, що виводили себе з того самого коріння та брали князівський титул, розселилися по Румунії, Україні та в Росії і користувалися в тих краях певним значінням.

¹²⁶⁾ **Ясінські** — татарський рід, відомий від кінця XV віку. У половині XVII в. жив Мустафа син Смаїла. У 1789 р. служили Ясінські в польському війську. У 1849 році рід цей довів своє шляхетство перед виленським шляхетським зібранням, із гербом „Стріла“. **Stanisław Dziadulewicz: „Herbarz rodzin tatarskich w Polsce“**. 125+6 стор. Вильно 1929

¹²⁷⁾ **Великий канцлер великого князівства литовського** — це згаданий уже князь Михайло Вишневецький.

¹²⁸⁾ **Княгиня Ракочи Кароліна Амазія** († 8. II. 1722) — дружина Франциска II-го Ракочи, князя семигородського, з дому князівна Гессенська, донька лєндграфа Карла фон Гессен-Рейнфельс-Ванфрід. Боролася разом із своїм чоловіком за незалежність Угорщини проти Габсбургів. Переможені Ракочи блукали по Європі, перебуваючи то в Польщі, то у Франції, то в Туреччині, де, врешті, князь Франциск і помер: у Родосто в 1735 році. Рід Ракочих був майже завжди в союзі з українськими гетьманами: Хмельницьким, Виговським, Дорошенком, Мазепою та Орликом.

¹²⁹⁾ **Микола Маврокордато**, господар **Мультанський** (властиво волоський, столиця Букарешт), який правив у 1716 р., а потім удруте від 1719

до 1730 року. Гетьман робить постійну помилку, називаючи господаря молдавського волоським.

¹³⁰⁾ „**Дофтердар**“ — скарбник.

¹³¹⁾ „**Чугадар**“ — старшина для доручень.

¹³²⁾ **Більський** — старшина польської прикордонної сторожі в Сиярші.

¹³³⁾ „**Лева**“ — грошова одиниця (1 зол. франк).

„**Акча**“ — на одну леву сто акців.

„**Кілія**“ — міра зерна, відповідає нашій гилетці чи корцеві, — п'ять пудів.

¹³⁴⁾ Гетьман їхав із сином Михайлом у супроводі п'ятерох чоловіка. Це були: 1. Капітан де Клюар, 2. Іван — прислужник, 3. Ситинський — кухар, 4. Кароль — покойовий, 5. Іван — фурман од гетьманської карети, 6. Рудий — фурман од возу, козак із Запоріжжя.

¹³⁵⁾ Полковник миргородський це — **Данило Апостол**, відомий, старий і видатний український старшина, який водив козацький відділ під Відень із королем польським Яном Собеським, а потім став гетьманом у 1727 р.; помер 1734 р.

¹³⁶⁾ **Станислав Лещинський** (1677—1766), обраний на польського короля у 1704 р., позбавлений трону Августом II Саксонським у 1709 р.

¹³⁷⁾ „**Сейменами**“ або „**Семенами**“ називали в польському й турецькому війську вояків легкої кінноти, яких уживали головню до посилок, для охорони транспортів, розвідок і т. і.

¹³⁸⁾ **Михайло Раковиця-Чехан** — господар молдавський, правив від 1703 до 1705 р., від 1707 до 1710, а втретє від 1715 до 1727, впретті господар волоський (мультанський) від 1730 до 1731 і від 1741 до 1744. Гетьман робить постійно помилку, називаючи молдавського господаря — волоським, але мультанського волоським не називає, лише мультанським (столиця Молдавії — Яси).

¹³⁹⁾ „**Бугазія**“ — бавовняна матерія.

¹⁴⁰⁾ Це певне **Степан I** — господар молдавський, що правив від 1394 до 1400 року.

¹⁴¹⁾ Мазепу поховано в монастирській церкві святого Юрія, потім коло 1840 р. перенесено його останки до нової могили, назовні церкви.

¹⁴²⁾ **Мабуть Григір Маврокордато**, який був у цьому часі дрогоманом у Порті.

¹⁴³⁾ „**Піркалаб**“ або „**Баркалаб**“ — комендант замку або повіту, староста.

¹⁴⁴⁾ Повинно бути „**curari**“.

¹⁴⁵⁾ „**Мендзиль**“ — корчма з поштою.

¹⁴⁶⁾ „**Ляфа**“ — платня воякам.

¹⁴⁷⁾ Султан **Мехмет Гірей**, про якого тут згадує гетьман, був сином **Мурад Гірея**, що правив у 1678 році після свого брата в перших, Селіма і Гірея, який був двічі ханом, від 1671 до 1678 і від 1684 до 1691, потім коротко в 1702 р.

¹⁴⁸⁾ „**Конак**“ — міра віддалі, відповідає верстві.

¹⁴⁹⁾ **Ракія** — горілка з винограду.

¹⁵⁰⁾ „**Мамса**“ — льняна матерія.

¹⁵¹⁾ „**Кадій**“ — у Туреччині суддя, часом губернатор.

¹⁵²⁾ „**Ган**“ — корчма, заїзд.

¹⁵³) „**Топчибаша**“ — пушкар, або начальник майстерні, де виробляються гармати.

¹⁵⁴) **Лімонт** — литовська родина.

¹⁵⁵) „**Ага Еміргор**“ — старшина, начальник.

¹⁵⁶) „**Тепсія**“ — начиння, в якому носили їжу.

¹⁵⁷) „**Калабалин**“ — замішання, метушня, бійка. В історичній термінології, особливо шведській, „**калабаликом**“ називається спеціально конфлікт Карла XII в Бендерах із турками й татарами, які ледве його не вбили в 1713 р.

¹⁵⁸) Французьким послом у Туреччині р. 1722 був **Жан Люї д'Юссон, маркіз до Боннак** (1632—1738), який у 1708 р. був послом при Карлі XII та Станиславі Лещинському, знав особисто Мазепу та, мабуть, Орлика; залишив про першого з них деякі згадки в своїх мемуарах та рапортах.

¹⁵⁹) „**Яничари**“ — відділи султанської гвардії, що склалися з дітей завойованих словянських народів, — тих дітей повертали в мусульманство. Склалася з них категорія особливо старанно зорганізованого війська, подібного до римських преторіянців або московських стрільців. Нераз бувало, що життя й панування султанів залежало від них, і це примусило турецький уряд зреформувати їх, а врешті скасувати.

¹⁶⁰) „**Гарачей**“ — урядовець для збирання податків.

¹⁶¹) **Степан Палсольог** — син візантійського імператора Андроніка.

¹⁶²) Мається на увазі замах на імператора Карла VI (див. прим. 28), правдоподібно з приводу династичних його розпорядків (видавши заміж обидві доньки свого старшого брата, Йосифа I, відсунув їх від наслідування, і своєю прагматичною грамотою передав усі діличні землі своїй дочці Марії Терезії).

¹⁶³) „**Ганджій**“ — корчмар, завідувач корчмою, заїздом.

¹⁶⁴) „**Дидаскал**“ — схолястик, директор, або головний учитель духовної школи.

¹⁶⁵) **Андрій Войнаровський** — небіж гетьмана Мазепи. Після вибору Орлика на гетьмана відїхав до Німеччини і перебував якийсь час у Гамбурзі, де його схопили росіяни й завезли до Петербургу; там його мучили, а потім вислали на Сибір; жінка його, Ганна з Мировичів, перебувала в Швеції, а син Станислав лишився там назавжди.

¹⁶⁶) **Султан Делі Гірей**, син Девлет Гірея, який тричі був кримським ханом: від 1699 до 1702, від 1707 до 1713 і коротко в 1716 р.

¹⁶⁷) **Степан Душан** (1308—1355) сербським королем став у 1335 р., царем усіх Балканів у 1346 р.

¹⁶⁸) **Дмитро Горленко**, син Лазаря Горленка, прилуцького полковника; сам був полковником прилуцьким від 1693 до 1709 р. та кілька разів наказним гетьманом. Разом із гетьманом Мазепою перейшов до Бендер і брав участь у виборі на гетьманство Пилипа Орлика. Жив у Ясах, потім повернувся на Україну, був арештований і перебував довший час у Москві, звідки, по деяким відомостям, повернувся лише в 1731 р.

¹⁶⁹) Згаданий тут грузинський цар — це **Арчил Багратід**, з Мухранської галузі (по перськи Шах Назархан), цар Карталії та Імеретії, який із своїми синами утік до Москви від персів і там помер у 1713 р. Він

мав трьох синів, яких називали в Росії „царевичами імеретинськими“: 1) князь **Олександр**, перший російський генерал-фельдцейхмейстер (род. 1674, помер у шведському полоні в Стокгольмі 1710 р.), 2) князь **Мамука** (1676—93) і 3) князь **Давид** (1681—95).

¹⁷⁰⁾ „**Великим Монголом**“ (або „**Могопом**“) називали Ауренг-Зейба (1659—1707) і його наступників, монархів відновленої в XVI віці монгольської держави в Середній Азії та Індії. Згадалий тут „Могол“ — це, мабуть, один із афганських або північно-індійських князів.

З М І С Т

	Стор.
Передмова	V
1720 рік. Жовтень. Швеція	1
Листопад	5
Ругія	6
Поморя	9
Меклембург	10
Княжество Люнебурське	12
Грудень	14
Княжество і Електорство ГанOVERське	16
Княжество Брауншвейське	20
1721 рік. Січень. Єпископство Ейсфельдське	23
Маркграфство Барейтське	25
Королівство Чеське	25
Шлезьк	30
Лютий	33
Березень	37
Польща	39
Квітень. Шлезьк	42
Польща	44
Травень	46
Червень	51
Липень нового стилю	53
Липень старого стилю	54
Серпень нового стилю	56
Серпень старого стилю	57
Вересень нового стилю	59
Вересень старого стилю	60
Жовтень нового стилю	62
Жовтень старого стилю	63
Листопад нового стилю	64
Листопад старого стилю	65
Грудень нового стилю	67
Грудень старого стилю	68
1722 рік. Січень нового стилю.	69
Січень старого стилю	70
Лютий нового стилю	72
Лютий старого стилю	73
Відїзд із Кракова	75
Березень нового стилю	75
Воевідство Сандомпрьське. Воевідство Руське	76
Березей старого стилю	79
Турецька Держава. Земля Волоська	82
Квітень нового стилю	86

Квітень старого стилю	89
Травень нового стилю	92
Травень старого стилю	94
Червень нового стилю	99
Червень старого стилю	103
Добруджа	105
Болгарія	106
Романія або Тракія	109
Липень нового стилю	110
Липень старого стилю	116
Македонія	116
Серпень нового стилю	124
Серпень старого стилю	126
Вересень нового стилю	130
Вересень старого стилю	133
Жовтень нового стилю	138
Жовтень старого стилю	139
Листопад нового стилю	143
Листопад старого стилю	146
Грудень нового стилю	150
Грудень старого стилю	153
1723 рік. Січень нового стилю	158
Січень старого стилю	160
Лютий нового стилю	167
Лютий старого стилю	169
Примітки	173

S P I S R Z E C Z Y

	Str
Przedmowa	V
Rok 1720. Październik. Szwecja	1
Listopad	5
Rugja	6
Pomorze	9
Meklemburg	10
Księstwo Luneburskie	12
Grudzień	14
Księstwo i Elektorat Hanowerski	16
Księstwo Brunświckie	20
Rok 1721. Styczeń. Biskupstwo Eislefeldzkie	23
Marchja Bareyteńska	25
Królestwo Czeskie	25
Śląsk	30
Luty	33
Marzec	37
Polska	39
Kwiecień. Śląsk.	42
Polska	44
Maj	46
Czerwiec	51
Lipiec według nowego stylu	53
Lipiec według starego stylu	54
Sierpień według nowego stylu	56
Sierpień według starego stylu	57
Wrzesień według nowego stylu.	59
Wrzesień według starego stylu.	60
Październik według nowego stylu	62
Październik według starego stylu	63
Listopad według nowego stylu	64
Listopad według starego stylu	65
Grudzień według nowego stylu	67
Grudzień według starego stylu	68
Rok 1722. Styczeń według nowego stylu	69
Styczeń według starego stylu	70
Luty według nowego stylu	72
Luty według starego stylu	73
Odjazd z Krakowa	75
Marzec według nowego stylu	75
Województwo Sandomierskie. Województwo Ruskie	76
Marzec według starego stylu	79
Cesarstwo Tureckie. Ziemia Wołoska	82
Kwiecień według nowego stylu	86

Kwiecień według starego stylu	89
Maj według nowego stylu	92
Maj według starego stylu.	94
Czerwiec według nowego stylu	96
Czerwiec według starego stylu	103
Dobrudża	105
Bułgarja	106
Romanja albo Tracja	109
Lipiec według nowego stylu	110
Lipiec według starego stylu	116
Macedonja.	116
Sierpień według nowego stylu	124
Sierpień według satrego stylu	126
Wrzesień według nowego stylu.	130
Wrzesień według starego stylu	133
Październik według nowego stylu	138
Październik według starego stylu	139
Listopad według nowego stylu	143
Listopad według starego stylu	146
Grudzień według nowego stylu. Odjazd z Seresu	150
Grudzień według starego stylu	153
Rok 1723. Styczeń według nowego stylu	158
Styczeń według starego stylu	160
Luty według nowego stylu	167
Luty według starego stylu	169
Przypisy	173

TABLE DES MATIÈRES

	Pag.
Préface	V
1720. Octobre. Suède.	1
Novembre	5
Ile de Rugen	6
Poméranie.	9
Meklembourg	10
Duché de Lunebourg.	12
Décembre	14
Duché et Électorat de Hanovre.	16
Duché de Brunswick.	20
1721. Janvier. Évêché d'Eisfeld	23
Marchie de Bareyten.	25
Royaume Tchèque	25
Silésie	30
Février	33
Mars	37
Pologne	39
Ayril. Silésie	42
Pologne	44
Mai	46
Juin	51
Juillet -- nouveau style	53
Juillet -- vieux style	54
Août -- nouveau style	56
Août -- vieux style	57
Septembre -- nouveau style	59
Septembre -- vieux style	60
Octobre -- nouveau style	62
Octobre -- vieux style	63
Novembre -- nouveau style	64
Novembre -- vieux style	65
Décembre -- nouveau style	67
Décembre -- vieux style	68
1722. Janvier -- nouveau style	69
Janvier -- vieux style	70
Février -- nouveau style	72
Février -- vieux style	73
Départ de Cracovie	75
Mars -- nouveau style	75
Voiévodie de Sandomierz. Voiévodie de Ruthénie	76
Mars -- vieux style	79
Empire Turc. Valachie	82
Avril -- nouveau style	86

Avril — vieux style	89
Mai — nouveau style	92
Mai — vieux style	94
Juin — nouveau style	99
Juin — vieux style	103
Dobroudja.	105
Bulgarie	106
Romanie ou Thrace	109
Juillet — nouveau style	110
Juillet — vieux style	116
Macédoine	116
Août — nouveau style	124
Août — vieux style	126
Septembre — nouveau style	130
Septembre — vieux style	133
Octobre — nouveau style	138
Octobre — vieux style	139
Novembre — nouveau style	143
Novembre — vieux style	146
Décembre — nouveau style	150
Décembre — vieux style	153
1723, Janvier — nouveau style.	158
Janvier — vieux style	160
Février — nouveau style	167
Février — vieux style	169
Notes	173

ДРУКАРСЬКІ ПОМИЛКИ

Стор.	рядок	Надруковано:	Треба читати:
XI		Orl. 112.	Orl. 121.
1	4 згори	Przenaswiętszey	Przenaświętszey
5	9 „	Додати на марґінесі: Orl. 13.	
12	4 „	„ „ „	Orl. 40.
32	14 знизу	była	była
69	13 „	1721	1722
69	12 „	1721	1722
73	6 згори	Додати на марґінесі: 241	
82	2 „	1721	1722

TRAVAUX DE L'INSTITUT SCIENTIFIQUE UKRAINIEN.

- Volume I. Série statistique, livraison 1. La population ukrainienne de l'U. R. S. S. Etudes de T. Olesiewicz, O. Pytel, V. Sadovski et O. Czubenko. Prix zł. 6.
- Volume II. Série statistique, livraison 2. T. Olesiewicz. Tableaux statistiques de la population ukrainienne de l'U. R. S. S. d'après le recensement du 17 décembre 1926. Prix zł. 20.
- Volume III. Série économique, livraison 1. E. Głowinski, K. Maciejewicz, V. Sadovski. Les problèmes contemporains de l'économie de l'Ukraine. Prix zł. 6.
- Volume IV. Série philologique, livraison 1. Constantin Czechowicz, docteur ès lettres. Alexandre Potebnia philosophe-linguiste ukrainien. Prix zł. 6.
- Volume V. Série de droit, livraison 1. Prof. A. Łotocki. Les sources ukrainiennes du droit ecclésiastique. Prix zł. 12.
- Volume VI. Série de mémoires, livraison 1. A. Łotocki. Notes et souvenirs. I-re partie. Prix zł. 8.
- Volume VII. Série économique, livraison 2. V. Sadovski. Le travail en Ukraine soviétique. Prix zł. 6.
- Volume VIII. Série de mémoires, livraison 2. Mémoires. L. Wasilewski, M. Galine, S. Stempowski, A. Toptchybachy, Tabouis. Prix zł. 10.
- Volume IX. Série de manuels, livraison 1. Prof. D. Dorochenko. Esquisses de l'histoire ukrainienne. Vol. I (jusqu'à la moitié du XVII siècle). Prix zł. 8.
- Volume X. Série philologique, livraison 2. Dr. Nicolas Puszkár. La plus récente palatalisation des consonnes dans la langue ukrainienne. Prix zł. 5.
- Volume XI. Série économique, livraison 3. I. Ivassiuk. La coopération de crédit en Ukraine. Prix zł. 5.
- Volume XII. Série de mémoires, livraison 3. A. Łotocki. Notes et souvenirs. II-me partie. Prix zł. 15.
- Volume XIII. Série historique, livraison 1. A. Docenko. La campagne d'hiver de 1920. Prix zł. 15.
- Volume XIV. Série philologique, livraison 3. Ivan Zihynski. Carte des dialectes ukrainiens avec explications. Prix zł. 2-50.
- Volume XV. Série historique, livraison 2. La guerre ukrainienne de 1920 contre Moscou. I partie. Documents de l'Etat-Major de l'Armée de la République Démocratique Ukrainienne, publiés sous la direction du général V. Salski par le général P. Chandroucq. Prix zł. 15.
- Volume XVI. Série de droit, livraison 2. Prof. A. Łotocki. L'Autocéphalie. Vol. 1. Prix zł. 8.
- Volume XVII. Série historique, livraison 2. Le Journal de l'hetman Philippe Orlik avec notes et commentaires de Jean de Tokary Tokarzewski Karaszewicz. Prix zł. 6.
- Volume XVIII. Série de manuels, livraison 2. Prof. D. Dorochenko. Esquisses de l'histoire ukrainienne. Vol. II. Prix zł. 12.
- Volume XIX. Série de droit, livraison 3. Prof. A. Jakovliv. Les traités moscovito-ukrainiens aux XVII—XVIII siècles. Prix zł. 8.
- Volume XX. Série économique, livraison 4. Prof. ing. J. Szowhenow. Economie hydraulique en Ukraine, dans le bassin du Dnieper. Prix zł. 4.
- Volume XXI. Série des mémoires, livraison 4. A. Łotocki. Notes et souvenirs. III-me partie. Prix zł. 15.
- Volume XXII. Série pédagogique, livraison 1. S. Siropolko. L'instruction publique en Ukraine Soviétique. Prix zł. 10.
- Volume XXIII. Série économique, livraison 5. Prof. I. Ivanys. Utilisation des forces de la nature dans l'économie de l'Ukraine et du Caucase du Nord. Prix zł. 5.
- Volume XXIV. Série philosophique, livraison 1. Prof. D. Czyżewski. La philosophie de Grégoire Skovoroda. Prix zł. 8.
- Volume XXV. Série d'histoire de la littérature, livraison 1. Prof. E. Smal-Stocki, T. Chevtchenko. Interprétations. Prix zł. 10.
- Volume XXVI. Série économique, livraison 6. V. Sadovski. La main-d'oeuvre agricole en Ukraine. Prix 6.
- Volume XXVII. Série économique, livraison 7. B. Ivanicki. Les forêts et l'économie forestière en Ukraine. Vol. II. Prix zł. 6.
- Volume XXVIII. Série spéciale: Travaux de la Commission d'études des questions polono-ukrainiennes, livraison 1. Leon Wasilewski. La question ukrainienne comme problème international (en langue polonaise). Prix zł. 5.
- Volume XXIX. Série philologique, livraison 4. B. Lew, docteur ès lettres. Une traduction ukrainienne de la chronique polonaise de Martin Bielski. Prix zł. 3.
- Volume XXX. Série de droit, livraison 4. Prof. A. Łotocki. L'Autocéphalie. Volume II (paraîtra prochainement).
- Volume XXXI. Série philologique, livraison 5. J. Rudnicki, docteur ès lettres. Les suffixes -ysce, -yško, -ško dans la langue ukrainienne. Prix zł. 4.
- Volume XXXII. Série économique, livraison 8. Les problèmes contemporains de l'économie de l'Ukraine. Vol. II. Prix zł. 6.
- Volume XXXIII. Travaux de la Commission d'études des questions polono-ukrainiennes, livraison 2. E. Kuczyński, docteur ès lettres. Les provinces Tchernihiv-Siversk sous le gouvernement de Lithuanie (paraîtra prochainement).
- Volume XXXIV. Série philologique, livraison 6. R. Smal-Stocki. La langue ukrainienne en Ukraine Soviétique (sous presse).
- Volume XXXVI. Série de traductions des Saintes Ecritures et des livres liturgiques, livraison 1. La Liturgie de Sainte Jean Chrysostôme. Prix zł. 1.

ПРАЦІ УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ.

- Том I. Серія статистична, книга 1. Українська людність ССРСР. Розвідки Т. Олесьевича, О. Питеяла, В. Сядовського і О. Чубенка. Ціна 6 зол.
- Том II. Серія статистична, книга 2. Тиміш Олесьвич. Статистичні таблиці українського населення ССРСР, за переписом 17 грудня 1926 року. Ціна 20 зол.
- Том III. Серія економічна, книга 1. Г. Гловінський, К. Мацієвич, В. Садовський. Сучасні проблеми економіки України. Ціна 6 зол.
- Том IV. Серія фільологічна, книга 1. Д-р Константин Чехович, Олександр Потебня. Український мислитель-лінгвіст. Ціна 6 зол.
- Том V. Серія правнича, книга 1. Проф. О. Лотоцький. Українські джерела церковного права. Ціна 12 зол.
- Том VI. Серія мемуарів, книга 1. О. Лотоцький. Сторінки минулого. Частина перша. Ціна 8 зол.
- Том VII. Серія економічна, книга 2. І. Садовський. Праця в УССР. Ціна 6 зол.
- Том VIII. Серія мемуарів, книга 2. Л. Васілевський, М. Галін, С. Стемповський, А. Толчбанци, Табуї. Спогади. Ціна 6 зол.
- Том IX. Серія підручників, книга 1. Проф. Д. Дорошенко. Нарис Історії України. Том I (до половини XVII ст.). Ціна 8 зол.
- Том X. Серія фільологічна, книга 2. Д-р Микола Пушкар. Наймолодша палаталізація шестевок в українській мові. Ціна 5 зол.
- Том XI. Серія економічна, книга 3. І. Івасюк. Кредитова кооперація на Україні. Ціна 5 зол.
- Том XII. Серія мемуарів, книга 3. О. Лотоцький. Сторінки минулого. Частина друга. Ціна 15 зол.
- Том XIII. Серія історична, книга 1. О. Доценко. Зимовий похід 1920 р. Ціна 15 зол.
- Том XIV. Серія фільологічна, книга 3. Іван Зілинський. Карта українських говорів з поясненнями. Ціна 2,50 зол.
- Том XV. Серія історична, книга 2. Українсько-московська війна 1920 р. Частина перша. Оперативні документи Штабу Армії Української Народньої Республіки. Під редакцією генерала В. Сальського, документи впорядкував генерал П. Шандрук. Ціна 15 зол.
- Том XVI. Серія правнича, книга 2. Проф. О. Лотоцький. Автокефалія. Том I. Ціна 8 зол.
- Том XVII. Серія історична, книга 3. Діярій гетьмана Пилипа Орлика. Опрацював для друку Ян з Токар Токаржевський Карашевич. Ціна 6 зол.
- Том XVIII. Серія підручників, книга 2. Проф. Д. Дорошенко. Нарис історії України. Том II. Ціна 12 зол.
- Том XIX. Серія правнича, книга 3. Проф. А. Яковлів. Українсько-московські договори в XVII—XVIII ст. Ціна 8 зол.
- Том XX. Серія економічна, книга 4. Проф. інж. І. Шовгенів. Водне господарство в басейні р. Дніпра на Україні. Ціна 4 зол.
- Том XXI. Серія мемуарів, книга 4. О. Лотоцький. Сторінки минулого. Частина третя. Ціна 15 зол.
- Том XXII. Серія педагогічна, книга 1. Проф. С. Сірополько. Народня освіта на Советській Україні. Ціна 10 зол.
- Том XXIII. Серія економічна, книга 5. Проф. В. Іваницький. Енергетичне господарство України та Північного Кавказу. Ціна 5 зол.
- Том XXIV. Серія філософська, книга 1. Проф. Д. Чижевський. Філософія Г. С. Сковороди. Ціна 8 зол.
- Том XXV. Серія історично-літературна, книга 1. Проф. С. Сміль-Стоцький. Т. Шевченко. Інтерпретації. Ціна 10 зол.
- Том XXVI. Серія економічна, книга 6. В. Садовський. Робоча сила в сільському господарстві України. Ціна 6 зол.
- Том XXVII. Серія економічна, книга 7. Б. Іванецький. Ліси й лісове господарство України. Том II. Ціна 6 зол.
- Том XXVIII. Серія праць Комісії для дослідів над польсько-українськими питаннями, книга 1. Леон Васілевський. Українська справа як міжнародне питання (в польській мові). Ціна 5 зол.
- Том XXIX. Серія фільологічна, книга 4. Д-р В. Лев. Український переклад хроніки Мартіна Бельського. Шпа 3 зол.
- Том XXX. Серія правнича, книга 4. Проф. О. Лотоцький. Автокефалія. Том II (друкується).
- Том XXXI. Серія фільологічна, книга 5. Д-р Я. Рудницький. Наростки -ище, -исько, -євко в українській мові. Ціна 3 зол.
- Том XXXII. Серія економічна, книга 8. Сучасні проблеми економіки України. Том II. Ціна 6 зол.
- Том XXXIII. Серія праць Комісії для дослідів над польсько-українськими питаннями, книга 2. Д-р С. Кучинський. Чернігівсько-сіверські землі під пануванням Литви (друкується).
- Том XXXIV. Серія фільологічна, книга 6. Р. Сміль-Стоцький. Українська мова в Советській Україні (друкується).
- Том XXXV. Серія перекладів Св. Письма та Богослужбових книг, книга 1. Літургія св. Іоана Золотоустого. Ціна 1 зол.

ТВОРИ Т. ШЕВЧЕНКА:

Том II. Поезії 1837—1842 рр.	Ціна 2·50 зол.
Том III. Поезії 1843—1847 рр.	" 2·50 "
Том VI. „Назар Стодола“ та різні твори.	" 2·50 "
Том VII. Повісті й оповідання.	" 2·50 "
Том IX. Листи.	" 2·50 "

А. Міцкевич: „Пан Тадеуш“ (в українському перекладі М. Рильського). Ціна 3 зол.

Warszawa, Służewska 7, m. 4.